

บทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครอง
ผู้บริโภควุฒิสภาในการดำเนินการเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรง
ที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานคร
ตั้งแต่การเลือกตั้งวันที่ 23 ธันวาคม 2550

นางสาวสุมัทนา คลังแสง

การศึกษาครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2553

**Roles of committee on Human Rights,the Right and Freedom, and Consumer
Protection of the Senate in the Political Violence in Bangkok
since the Election on December 23,2007**

Miss Sumatana Klungsang

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Politics and Government

School of Political Science

Sukhothai Thammathirat Open University

2010

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ บทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการ
คุ้มครองผู้บริโภคคุตติสภา ในการดำเนินการเกี่ยวกับสถานการณ์
ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานคร
ตั้งแต่การเลือกตั้งวันที่ 23 ธันวาคม 2550

ชื่อและนามสกุล นางสาวสุมัทนา คลังแสง

แขนงวิชา การเมืองการปกครอง

สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์รสลิน ศิริยะพันธุ์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2554

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์รสลิน ศิริยะพันธุ์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งพงษ์ ชัยนาม)

.....
(รองศาสตราจารย์ฐปนรรต พรหมอินทร์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ บทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครอง
ผู้บริโภควุฒิสภา ในการดำเนินการเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจาก
การชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่การเลือกตั้ง
วันที่ 23 ธันวาคม 2550

ผู้ศึกษา นางสาวสุมัทนา คลังแสง รหัสนักศึกษา 2508001308

ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์รสลิน ศิริยะพันธุ์ **ปีการศึกษา** 2553

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) บทบาท คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ และการคุ้มครองผู้บริโภควุฒิสภา ในการดำเนินการเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่การเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550 (2) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนสิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภควุฒิสภาในการดำเนินการเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่การเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการศึกษาเอกสาร ข้อมูล การสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างคือ สมาชิกกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ จำนวน 2 คน และผู้ที่มีบทบาทด้านสิทธิมนุษยชน จำนวน 2 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างโดยนำข้อมูลจากการศึกษาทั้งหมดมาเสนอในลักษณะการวิเคราะห์เนื้อหาและบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า (1) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ดำเนินบทบาท คือ พิจารณาศึกษา รวบรวมข้อมูลและข้อเท็จจริง พิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริงเพื่อหามาตรการหรือแนวทางการแก้ไขปัญหา รวมทั้งติดตามความคืบหน้าในกระบวนการยุติธรรม โดยเรียกบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาชี้แจง แสดงความคิดเห็น ประสานความร่วมมือกับภาครัฐและกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง รายงานผลสรุป เป็นตัวกลางในการเจรจาไกล่เกลี่ยสถานการณ์ฯ รายงานผลสรุป และเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาสถานการณ์ความรุนแรงฯ (2) ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินบทบาท คือ ข้อกำหนดด้านกฎหมาย อำนาจหน้าที่ตามระบบการปฏิบัติงานในการเชื่อมโยงเครือข่ายกับกระทรวงต่างๆ ความแตกแยกภายในสมาชิกวุฒิสภา ปัญหาที่เกิดจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ข้าราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และการขาดความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์

คำสำคัญ บทบาท คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค
ประจำวุฒิสภา สถานการณ์ความรุนแรง การชุมนุมทางการเมือง

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้ว่าฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยการให้ความอนุเคราะห์ของอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์รสลิน ศิริยะพันธุ์ นับตั้งแต่การให้คำแนะนำแนวทางการกำหนดหัวข้อวิจัย การตรวจแก้ ให้คำแนะนำในการเรียบเรียง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ไว้เป็นอย่างสูงในโอกาสนี้

ขอขอบพระคุณสมาชิกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครอง ผู้บริโภคของวุฒิสภา นายสมชาย แสวงการ ประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนสิทธิเสรีภาพ และการคุ้มครองผู้บริโภคของวุฒิสภา และนายจ่านงค์ สวมประคำ ประธานที่ปรึกษา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ และการคุ้มครองผู้บริโภคประจำวุฒิสภา

ขอขอบพระคุณ นายวัลลภ ตังคณานุกีร์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิทธิมนุษยชน และ ดร.นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ กรรมการสิทธิมนุษยชน ที่ได้เสียสละเวลาให้สัมภาษณ์ในประเด็นต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้ตั้งแนวทางไว้จนสามารถนำมาสรุปเป็นผลการวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อไป ทำให้การศึกษาครั้งนี้จบลงประสบความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุมัทนา คลังแสง

พฤษภาคม 2554

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญตาราง.....	๗
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
กรอบแนวความคิดการวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับวุฒิสภา.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับระบบคณะกรรมการทั่วไป.....	18
แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและการจัดการองค์กรคุ้มครองสิทธิมนุษยชน.....	41
แนวคิดทฤษฎีบทบาท.....	63
ลำดับเหตุการณ์สถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมือง หลัง 23 ธันวาคม 2550.....	66
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	68

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	73
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	73
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	74
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	76
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์.....	78
ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
ตอนที่ 1 บทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครอง ผู้บริโภคของวุฒิสภา.....	79
ตอนที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทของคณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนสิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภควุฒิสภา.....	93
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	113
สรุปผลการวิจัย.....	113
อภิปรายผลการวิจัย.....	122
ข้อเสนอแนะ.....	140
บรรณานุกรม.....	142
ภาคผนวก.....	146
ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้สัมภาษณ์.....	147
ข รายชื่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครอง ผู้บริโภค ประจำวุฒิสภา.....	156
ค แบบสัมภาษณ์.....	158
ประวัติผู้ศึกษา.....	166

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 รูปแบบสภาและที่มาของวุฒิสภา.....	14

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศต่าง ๆ ได้ร่วมมือกันในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และได้รับการสนับสนุนมาอย่างต่อเนื่อง จนมีการประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2491 เพื่อเป็นการขยายขอบเขตการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้ไปอย่างกว้างขวางมากขึ้น และเป็นแนวทางสำหรับประเทศสมาชิกที่จะนำไปปฏิบัติภายในประเทศของตน ทั้งยังส่งเสริมและสนับสนุนให้คุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามหลักการในปฏิญญาสากลฯ โดยการออกกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภควิตกกังวลในลักษณะต่าง ๆ และขยายขอบเขตการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างกว้างขวาง

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ได้ให้การรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภควิตกกังวล ตั้งแต่ต้นคือ เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2491 และได้เข้ารับเป็นภาคีของกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภควิตกกังวลอยู่หลายฉบับซึ่งแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีความต้องการที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการเคารพสิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภควิตกกังวลเช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ และเมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2535 คณะรัฐมนตรีได้มีมติซึ่งมีผลสำคัญต่อการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภควิตกกังวลในประเทศไทยตามหลักการขององค์การสหประชาชาติ กล่าวคือ ให้ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 (Covenant on Civil and Political Rights, 1966) ขององค์การสหประชาชาติ และให้จัดตั้งสถาบันสิทธิมนุษยชนระดับชาติเพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศตามนโยบายของสหประชาชาติซึ่งส่งเสริมให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภควิตกกังวล จัดตั้งสถาบันดังกล่าวขึ้นในทุกประเทศนอกเหนือจากกลไกที่มีอยู่แล้ว ได้แก่ กลไกทางฝ่ายนิติบัญญัติ กลไกทางฝ่ายบริหารและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งจะเห็นได้จากปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มีเจตนารมณ์สำคัญในการปฏิรูปการเมือง โดยมีจุดมุ่งหมายประการหนึ่งในการให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้เกิดผลในทางปฏิบัติ นอกเหนือจากการบัญญัติไว้เป็น

ลายลักษณ์อักษรในรัฐธรรมนูญเหล่านี้ต่างก็มีหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนในแต่ละรูปแบบและกรณีที่แตกต่างกันออกไป โดยศาลรัฐธรรมนูญนั้นมีบทบาทในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน จากการบัญญัติกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ สำหรับศาลปกครองจะมีบทบาทในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนจากการกระทำหรือออกกฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งของฝ่ายปกครอง ส่วนผู้ตรวจการแผ่นดินนั้นมีบทบาทในการตรวจสอบและรายงานในกรณีที่ประชาชนร้องเรียนเกี่ยวกับใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่หรือองค์กรของรัฐที่มีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภคของประชาชน และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ มีบทบาทอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรในด้านสิทธิมนุษยชน ติดตาม ตรวจสอบการกระทำหรือการละเว้นการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ การคุ้มครองผู้บริโภค ปัญหาความเดือดร้อนของผู้บริโภคและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง กล่าวได้ว่าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ฯ และองค์กรอื่นๆ ที่กล่าวมาข้างต้นล้วนแล้วแต่ถูกตั้งขึ้นมาโดยรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 นั่นเอง

ในการดูแลเรื่องสิทธิมนุษยชนนั้น จำเป็นต้องมีทั้งการส่งเสริมและคุ้มครองควบคู่กันไป จึงจะทำให้การดูแลเรื่องสิทธิมนุษยชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ทั้งนี้จากบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภควุฒิสภามีอำนาจในการส่งเสริม แต่ไม่สามารถดำเนินการในด้านการคุ้มครองผู้บริโภคได้อย่างเต็มที่ ผู้วิจัยจึงเห็นว่ามีความจำเป็นอย่างมากที่ต้องศึกษาถึงบทบาท ปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินงานของคณะกรรมการที่ไม่สามารถดำเนินงานตามภาระหน้าที่ที่มอบหมายนั้น ไม่สำเร็จลุล่วงหรือหมายถึงการดำเนินงานที่ไม่สามารถนำไปสู่ขั้นตอนการปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพตามที่ประชาชนหรือสังคมคาดหวังไว้ได้อย่างแท้จริง และรวมถึงการวิจัยในครั้งนี้จะสามารถตอบสนองและให้ข้อเสนอแนะเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ให้สามารถแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชน และยังเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยในการส่งเสริมให้เกิดคุณภาพในการดำเนินงานร่วมกับองค์กรอื่นๆ อีกด้วย

ในช่วงหลังการเลือกตั้งเมื่อ 23 ธันวาคม 2550 ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน สถานการณ์ทางการเมืองของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงมากมาย นั่นคือการเกิดขึ้นของการชุมนุมกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย หรือ พธม. (คนเสื้อเหลือง) และเกิดการสลายการชุมนุมขึ้น โดยฝ่ายเจ้าหน้าที่ของรัฐ การรวมตัวของกลุ่ม พธม. เกิดขึ้นเนื่องมาจากความไม่พอใจทางการเมืองอันมีผลสืบเนื่องมาจากผลการเลือกตั้งครั้งแรกหลังจากการใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550

โดยผลการเลือกตั้งปรากฏว่าพรรคพลังประชาชน ได้รับเลือกตั้งจากเสียงข้างมากให้เข้ามาบริหารประเทศและเป็นสาเหตุให้กลุ่ม พธม. ที่มีทัศนคติแนวความคิดทางการเมืองที่ตรงข้ามกับแนวทางการบริหารงานของพรรคพลังประชาชนนั้นไม่พอใจในผลการเลือกตั้ง ก่อเกิดการรวมตัวทางการเมืองจากกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งกลายเป็นการชุมนุมทางการเมืองอย่างสันติในช่วงแรกที่บริเวณหน้าทำเนียบรัฐบาลตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2551 เรื่อยมา จนกระทั่ง นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ผู้ซึ่งได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อช่วงปลายเดือนสิงหาคม 2551 และได้กำหนดที่จะแถลงนโยบายของรัฐบาลต่อรัฐสภา ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 176 ในเช้าวันอังคารที่ 7 ตุลาคม 2551 เป็นเหตุให้ผู้ชุมนุมทางการเมือง นั่นคือ กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อ ประชาธิปไตยได้แสดงความไม่เห็นด้วยกับการแถลงนโยบายของรัฐบาล นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ โดยกลุ่มผู้ชุมนุมระบุว่ารัฐบาล นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ เป็นรัฐบาลที่ขาดความชอบธรรมในการบริหารประเทศเพราะรัฐบาล นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ เป็นตัวแทน (nominee) ทางการเมืองของ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี ซึ่งในขณะนั้น พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ได้ถูกตัดสินให้มีความผิดในคดีอาญาโดยศาลฎีกาแผนกคดีอาญานักการเมืองและกำลังหลบหนียู่ต่างประเทศ กลุ่มผู้ชุมนุมเลือกที่จะใช้วิธีการปิดล้อมรัฐสภาเพื่อมิให้สมาชิกรัฐสภาเข้ารับฟังคำแถลงนโยบายของรัฐบาล การชุมนุมเริ่มจากการเคลื่อนขบวนของกลุ่มผู้ชุมนุมไปทำการปิดล้อมบริเวณรัฐสภาและจากนั้น เหตุการณ์รุนแรงเริ่มต้นขึ้นเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ใช้แก๊สน้ำตาและอาวุธสลายการชุมนุมบริเวณรอบรัฐสภาเพื่อต้องการให้สมาชิกรัฐสภาเข้ารับฟังคำแถลงนโยบายภายในรัฐสภา เหตุการณ์นี้เป็นสาเหตุให้มีผู้บาดเจ็บจำนวนมากและเสียชีวิต จำนวน 1 คน การใช้ความรุนแรงของเจ้าหน้าที่ตำรวจในเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ในสื่อมวลชนทุกแขนง ทั้งจากสื่อมวลชนอาชีพ นักวิชาการจากสถาบันการศึกษา นักสิทธิมนุษยชน แม้รัฐบาลจะพยายามชี้แจงถึงเหตุผลในการใช้ความรุนแรงในเหตุการณ์ดังกล่าว แต่ในมุมมองของสาธารณชนโดยส่วนใหญ่มีความเห็นร่วมกันว่าเจ้าหน้าที่บ้านเมืองกระทำเกินกว่าเหตุ (รายงานการพิจารณาศึกษาการละเมิดสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ กรณีศึกษาการสลายการชุมนุมทางการเมือง วันที่ 7 ตุลาคม 2551: 1) ในช่วงนั้นเมื่อสังคมเกิดความวุ่นวายอย่างมากทำให้หน่วยงานต่างๆ ที่มีในสังคมไม่ได้รับความเชื่อมั่นและเชื่อถือถึงความเป็นกลางทางสังคมจากประชาชน ดังนั้นเหตุการณ์นี้จึงก่อให้เกิดการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบรวบรวมข้อเท็จจริง กรณีเหตุการณ์ทางการเมืองขึ้นมาเฉพาะกิจ โดยขณะนั้นองค์กรด้านสิทธิมนุษยชน รวมถึงคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค ประจำอุษาคเนย์ ททบไม่มีบทบาทปรากฏสู่สายตาของประชาชนรวมถึงสังคมเลยทั้งที่จริงแล้วคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและ

การคุ้มครองผู้บริโภค ประจําวุฒิสภานั้นถือเป็นองค์กรที่มีหน้าที่โดยตรงต่อการหาข้อเท็จจริงให้แก่สังคมรับทราบแต่ไม่ว่าด้วยสาเหตุหรือปัญหาทั้งจากภายในหรือภายนอกองค์กรอันใดก็ตามที่ที่ทำให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค ประจําวุฒิสภาไม่สามารถแสดงถึงบทบาทของตนอย่างแท้จริงได้นั้นเองจึงเป็นเหตุผลให้ผู้วิจัยมีความคิดที่ต้องการศึกษาถึงบทบาทที่แท้จริงของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค ประจําวุฒิสภา โดยจะจำกัดขอบเขตการศึกษาบทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค ประจําวุฒิสภาในส่วนที่ดำเนินการเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่การเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550 และจะได้ศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับ ปัญหาและอุปสรรคในการกำหนดบทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค ประจําวุฒิสภาในขอบเขตกว้างด้วย

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาบทบาท คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค ประจําวุฒิสภาในการดำเนินการเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่การเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550

2.2 เพื่อศึกษา ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทของ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค ประจําวุฒิสภาในการดำเนินการเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่การเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550

3. กรอบแนวความคิดการวิจัย

บทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ	ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินบทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ
<p>1. ศึกษารวบรวมข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานครตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550</p> <p>2. ศึกษาสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานครตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550 เพื่อหามาตรการหรือแนวทางการแก้ไขปัญหา รวมทั้งติดตามความคืบหน้าในกระบวนการยุติธรรม โดยเรียกบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงแสดงความคิดเห็น</p> <p>3. ประสานความร่วมมือกับภาครัฐและกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง รัฐบาล รัฐสภา พรรคการเมือง แกนนำกลุ่มผู้ชุมนุม</p> <p>4. รายงานผลสรุปของการพิจารณาสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานครตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550 ต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ และการคุ้มครองผู้บริโภค ประจำวุฒิสภา</p> <p>5. เป็นตัวกลางในการเจรจาไกล่เกลี่ยสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานครตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550</p> <p>6. เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาต่อสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานครตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550</p>	<p>1 ปัญหาจากข้อกำหนดด้านกฎหมาย</p> <p>1.1 การใช้อำนาจเรียกเอกสารข้อมูลและบุคคลภายนอกมาชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานครตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550</p> <p>1.2 ความไม่ชัดเจนของกรอบการทำงานและอำนาจหน้าที่ตามระบบการปฏิบัติงานของคณะกรรมการในการเชื่อมโยงเครือข่ายกับกระทรวงต่างๆ</p> <p>2 ปัญหาความแตกแยกภายในสมาชิกวุฒิสภา</p> <p>3 ปัญหาจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ</p> <p>3.1 ความรู้ ความสามารถ ประสิทธิภาพของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ</p> <p>3.2 การเข้าสู่ตำแหน่งของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ</p> <p>3.3 อุดมการณ์ทางการเมือง ทศนคติ ความเชื่อส่วนตัวของคณะกรรมการ</p> <p>3.4 ความขัดแย้งภายในคณะกรรมการ</p> <p>3.5 การถูกครอบงำทางการเมืองจากฝ่ายบริหาร</p> <p>4 ปัญหาจากข้าราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา</p> <p>4.1 ความรู้ ความสามารถ ประสิทธิภาพ ข้าราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา</p> <p>4.2 การร่วมมือจากข้าราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาในการรวบรวมข้อมูลและข้อเท็จจริง</p> <p>5 ปัญหาจากความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์</p> <p>5.1 รัฐบาล</p> <p>5.2 รัฐสภา</p> <p>5.3 พรรคการเมืองที่ให้การสนับสนุนต่อกลุ่มผู้ชุมนุม</p> <p>5.4 แกนนำกลุ่มผู้ชุมนุม</p>

4. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 เป็นการศึกษาบทบาทของ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค ประจำปี 2551 คณะที่ปฏิบัติหน้าที่ตามมติแต่งตั้ง คณะกรรมการสามัญ ประจำปี 2551 ตั้งแต่วันที่ 2 พฤษภาคม 2551 ถึง ธันวาคม พ.ศ. 2553

3.2 ศึกษาเฉพาะบทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค ในการดำเนินการเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมือง ในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่การเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 กรรมการ หมายถึง บุคคลที่สภาแต่งตั้งขึ้นเป็นคณะกรรมการเพื่อช่วยในการพิจารณากฎหมาย ศึกษาหรือพิจารณาสอบสวนหรือกระทำการใดๆอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา หรือที่สภามอบหมายให้แล้วรายงานต่อสภา

5.2 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค หมายถึง คณะกรรมการสามัญประจำปี 2551 ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสามัญประจำสภาในวันที่ 2 พฤษภาคม 2551 เพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรในด้านสิทธิมนุษยชน ติดตาม ตรวจสอบการกระทำหรือการละเว้นการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและ การคุ้มครองผู้บริโภค ปัญหาความเดือดร้อนของผู้บริโภคและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทำให้ทราบถึงบทบาท ปัญหาและอุปสรรคของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สหภาพเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภควุฒิสภา

6.2 เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สหภาพเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภควุฒิสภาในการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิและเสรีภาพการคุ้มครองผู้บริโภคให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

6.3 ทำให้ได้ความรู้ความเข้าใจที่จะนำไปศึกษาบทบาทของคณะกรรมการชุดต่างๆ

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง บทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค ประจำวุฒิสภาในการดำเนินการเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองใน กรุงเทพมหานคร ตั้งแต่การเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550 นี้ผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับวุฒิสภา
2. แนวคิดเกี่ยวกับระบบกรรมวิธีการโดยทั่วไป
3. แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและการองค์กรคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท
5. ลำดับเหตุการณ์สถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมือง หลัง 23 ธันวาคม 2550
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวความคิดเกี่ยวกับวุฒิสภา

อาจกล่าวโดยทั่วไปได้ว่าวุฒิสภาในหลายประเทศมาจากการพัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไป วุฒิสภามีมาตั้งแต่ครั้งยุคโบราณ วุฒิสภาของโรมแต่ดั้งตั้งโดยกษัตริย์ทำหน้าที่เป็นเพียงสภาที่ปรึกษาหรือการให้สัตยาบันไม่มีอำนาจออกคำสั่งผู้บริหาร (magistrates) แต่มอบหมายอำนาจให้ผู้บริหารไปดำเนินการได้ วุฒิสภามีในชื่อแห่งของอำนาจสูงสุด (Appadorai, 2000: 196) นับจากกรีกโบราณแล้ว อาจกล่าวได้ว่า สหรัฐอเมริกาได้รับการยอมรับว่าเป็นแหล่งกำเนิดและต้นแบบของประชาธิปไตยยุคใหม่ (Dahl, 2000: 2-3) แต่บทบาทของวุฒิสภาในสหรัฐอเมริกา แตกต่างไปจากโรมันอย่างสิ้นเชิง เป็นที่ทราบกันทั่วไปว่าวุฒิสภาหรือสภาสูงของสหรัฐอเมริกา ทำหน้าที่เป็นผู้แทนของประชาชนในแง่ดินแดน จึงได้รับมอบหมายในแง่การรักษาเจตนารมณ์ทางภูมิรัฐศาสตร์โดยเป็นผู้ให้คำปรึกษาและให้ความเห็นชอบกับการใช้อำนาจขององค์กรทางการเมือง เช่น เป็นผู้ชี้ขาดหากไม่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดได้รับเสียงข้างมาก แต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทั้งตัวประธานาธิบดีและผู้ที เสนอโดยประธานาธิบดี รวมทั้งการกลั่นกรองงานนิติบัญญัติเพื่อทำให้กฎหมายสมบูรณ์ตามเจตนารมณ์แห่งรัฐ (Blevins, 1973: 194) อย่างไรก็ตามบทบาทหน้าที่ของ

วุฒิสภากลับปรากฏว่าได้สร้างจารีตในทางพฤติกรรมโดยเป็นกฎกติกาที่ปราศจากลายลักษณ์อักษร (Cummings and Wise, 1971: 476) เช่น การเป็นพลังสนับสนุนการเป็นแบบอย่างของผู้ทรงเกียรติ การกล่าวสุนทรพจน์ การบรรเทาความขัดแย้ง การประสานสามัคคี และการก้าวไปข้างหน้าแต่ก็ยังรักษากฎเกณฑ์ เป็นต้น คุณลักษณะดังกล่าวจึงอาจเห็นได้ว่าวุฒิสภาของสหรัฐอเมริกา มีบทบาทหน้าที่ในทางนามธรรม เป็นผู้รักษา และเป็นแหล่งของวัฒนธรรมทางการเมืองในแบบฉบับของสหรัฐอเมริกาอันตรงข้ามกับบทบาทของสภาผู้แทนราษฎร

แนวคิดเกี่ยวกับวุฒิสภาแพร่ขยายออกไปในสภาพที่แตกต่างออกไปจากสหรัฐอเมริกา แม้ในกลุ่มเครือจักรภพอังกฤษเช่น ออสเตรเลีย และแคนาดา วุฒิสภาในออสเตรเลียเป็นการเลือกตั้งที่มีมลรัฐถือเป็นเขตเลือกตั้ง แต่มีบทบาทหน้าที่ไม่แตกต่างไปจากสภาผู้แทนราษฎรยกเว้นในเรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเงิน บทบาทของวุฒิสภาเปรียบเสมือนผู้รู้โดยคำนึงถึงส่วนรวมของประเทศและคุ้มครองรัฐเล็ก ส่วนวุฒิสภาในแคนาดาซึ่งมีวุฒิสมาชิกครอบคลุมทุกมลรัฐมาจากการเสนอของผู้แทนของพระราชินีสหราชอาณาจักร โดยคำแนะนำของรัฐบาล ด้วยเหตุนี้จึงไม่อยู่ในฐานะผู้แทนของมลรัฐอย่างแท้จริง แต่มีบทบาทหน้าที่ไม่แตกต่างไปจากวุฒิสภาของออสเตรเลีย (Appadorai, 2000: 362 and 354)

วุฒิสภาในฝรั่งเศสมาจากการเลือกตั้งทางอ้อมโดยมุ่งหมายให้เป็นผู้รอบรู้จากทั่วประเทศ เพื่อกำหนดกรอบการใช้อารมณทางการเมือง บทบาทหน้าที่ของวุฒิสภาฝรั่งเศสจึงดูเสมือนเป็นนักอนุรักษนิยม เช่น ให้การรับรองแก่ประธานาธิบดีในการยุบสภาผู้แทนราษฎร เป็นศาลเพื่อพิจารณาโทษของประธานาธิบดี (impeachment) ทำหน้าที่ทางด้านนิติบัญญัติ และการควบคุมฝ่ายบริหาร (Appadorai, 2000: 302-3) ในสองประการหลังมีหลักปฏิบัติในเรื่องบทบาทหน้าที่แบบเดียวกับวุฒิสภาของไทย ส่วนวุฒิสภาในเยอรมนีมาจากจำนวนของผู้แทนที่ไม่เท่ากันของแต่ละวันต่างๆ ผู้แทนดังกล่าวต้องเป็นมนตรี (minister) ของแคว้น บทบาทหน้าที่ของวุฒิสภาในเยอรมนีกลับกันกับประเทศอื่นๆ เนื่องจากวุฒิสภาเป็นสภาเริ่มต้นมากกว่าการเป็นเพียงสภาถ่วงดุล วุฒิสภาของเยอรมนีจึงมีบทบาทหน้าที่ที่กว้างขวางกว่าวุฒิสภาในไทย เช่น รัฐบาลจะนำเสนอกฎหมายผ่านวุฒิสภาก่อนเว้นแต่เห็นว่าจะมีความขัดแย้งทางความคิดก็อาจเสนอสภาผู้แทนราษฎรก่อนได้ (Appadorai, 2000: 466)

และจากการสำรวจเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับที่มาและจำนวนวุฒิสมาชิกของประเทศต่างๆ (วนิดา สัจพันธ์ 2550: 23) ดังนี้

ประเทศอินเดีย มีสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งทางอ้อม โดยผ่านสภานิติบัญญัติประจำแต่ละมลรัฐ จำนวนไม่เกิน 238 คน และแต่งตั้ง โดยประธานาธิบดีอีก 12 คน

ประเทศเนเธอร์แลนด์ สมาชิกวุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิก จำนวน 75 คนมีวาระการดำรงตำแหน่ง วาระละ 4 ปี ซึ่งเลือกตั้งแบบสัดส่วน โดยสมาชิกสภาจังหวัด

ประเทศสเปน สมาชิกสภาได้รับเลือกตั้งจากจังหวัดต่างๆ แต่ละจังหวัดมีผู้แทนขั้นต่ำได้จังหวัดละ 4 คน จังหวัดที่มีสถานะพิเศษหรือเป็นเกาะอาจมีผู้แทนขั้นต่ำเพียง 1 คน จากนั้นให้เลือกสมาชิกวุฒิสภาได้อีก 1 คนต่อประชากรทุก 1 ล้านคน

ประเทศญี่ปุ่น มีสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งจำนวน 250 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มบัญชี ได้แก่ บัญชีที่เลือกตามเขต และบัญชีที่เสนอตามรายชื่อพรรค

ในปัจจุบันรัฐชาติ 181 ประเทศซึ่งปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย แต่มีประเทศที่ใช้ระบบสภาผู้ซึ่งมีวุฒิสภาอยู่ด้วยเพียงร้อยละ 37.57 (68 ประเทศ) ที่เหลือมีแต่สภาผู้แทนราษฎร ซึ่งสะท้อนถึงความไม่จำเป็นตามหลักของเหตุผลที่เชื่อว่าประชาชนทุกวันนี้ สามารถปกครองด้วยตนเองได้และประชาชนเป็นเสียงที่มีความหมายในตัวเองอยู่แล้วโดยไม่ต้องมีสถาบันอื่นมาแบ่งเบาภาระหรือให้ความช่วยเหลือไม่ว่าในด้านใดอีกและในจำนวนประเทศที่มีวุฒิสภาเป็นที่เล็งสภาผู้แทนราษฎรปรากฏว่าเป็นวุฒิสภาที่มาจากการแต่งตั้งมีจำนวนพอๆ กับวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง และวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งส่วนใหญ่ต้องสังกัดพรรคการเมือง มีจำนวนไม่กี่ประเทศที่ไม่ต้องสังกัดพรรคการเมือง นอกจากนั้นเป็นระบบแบบผสม ส่วนวาระของสมาชิกภาพเริ่มตั้งแต่ 4 ปี จนถึง 9 ปี และไม่กำหนดอายุของวาระซึ่งส่วนใหญ่มาจากการสืบทอดอำนาจตามประเพณี แต่ส่วนใหญ่จะอยู่ระหว่าง 4 – 6 ปี และทั้งหมดจะมีจำนวนสมาชิกวุฒิสภาในปริมาณที่น้อยกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรค่อนข้างมาก (พิเชษฐ กิตติสิน 2546-7: ภาคผนวก ค. หรือ www.ipu.org. 2/11/2547) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าแม้จะมีการปฏิรูปวุฒิสภาไทย แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า เป็นเรื่องใหม่ในเวทีโลก หากจะกล่าวไปแล้ววุฒิสภาของไทยในอดีตก็ไม่ใช่เรื่องล้ำสมัยเช่นกัน อย่างไรก็ตามสำหรับประเทศไทยแล้วการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก็กล่าวได้ว่าเป็นจุดหักเหของระบบวุฒิสภาไทย จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าความสำคัญของวุฒิสภาอยู่ที่การมีบทบาทหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย (จากรัฐธรรมนูญ) มากกว่าที่มาของวุฒิสภา เพราะวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งทางอ้อมหรือการแต่งตั้งก็อาจมีความสำคัญ มากกว่าวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งทางตรงเนื่องจากมีบทบาทหน้าที่ที่มากกว่า บทบาทหน้าที่จึงเป็นหัวใจสำคัญในการประเมินผลงานของวุฒิสภา อย่างไรก็ตามบทบาทหน้าที่ของวุฒิสภาในระยะหลังๆ ของประเทศต่างๆ มุ่งสร้างความรัดกุมให้กับสภาผู้แทนราษฎรซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนแห่งเจตจำนงของประชาชน หากจะไม่มีวุฒิสภาก็เพื่อต้องการกระตุ้นให้สภาผู้แทนราษฎรมีความรับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่มากขึ้นจากบทบาทและอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภานับตั้งแต่มีมาในอดีตของไทยจำนวนทั้งสิ้น 9 ชุด ดังนี้

1. วุฒิสภาชุดที่ 1 (พ.ศ. 2489 – พ.ศ. 2490) ได้มาจากการเลือกตั้งโดยทางอ้อมจากสภาผู้แทนราษฎร ภายใต้ความคาดหวังว่าวุฒิสภาชุดนี้จะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้ มีประสบการณ์ในการทำงานเพื่อการพิจารณากลับกรองกฎหมายอย่างมีความรอบคอบมากขึ้น สมาชิกวุฒิสภาชุดนี้มีอำนาจในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินค่อนข้างจำกัด เนื่องจากไม่มีอำนาจในการขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรี

2. วุฒิสภาชุดที่ 2 (พ.ศ. 2490 – พ.ศ. 2492) ได้มาจากการแต่งตั้งแต่เป็นชุดที่มีอำนาจมากขึ้นกว่าเดิม เช่น มีอำนาจในการเสนอร่างกฎหมายและแม้ว่าจะห้ามข้าราชการประจำดำรงตำแหน่งวุฒิสภาในเวลาเดียวกันแต่ก็ยังตกอยู่ภายใต้อำนาจของรัฐบาล ซึ่งเป็นผู้เสนอรายชื่อวุฒิสมาชิกต่อพระมหากษัตริย์เพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

3. วุฒิสภาชุดที่ 3 (พ.ศ. 2492 – พ.ศ. 2497) มีการเปลี่ยนแปลงให้ประธานองคมนตรีเป็นผู้สนองพระบรมราชโองการการแต่งตั้งวุฒิสมาชิกทำให้ฐานะของวุฒิสภาคล้าย ๆ กันเป็นตัวแทนขององค์พระมหากษัตริย์ มีอำนาจในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินเพิ่มมากขึ้น กล่าวคือ มีอำนาจในการตั้งกระทู้ถาม และเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงได้เช่นกัน

4. วุฒิสภาชุดที่ 4 (พ.ศ. 2511 – พ.ศ. 2514) ประกอบด้วยกลุ่มผู้นำทางการเมืองที่เป็นข้าราชการประจำตำแหน่งสูงในกองทัพ วุฒิสภาชุดนี้มีอำนาจเสนอร่างกฎหมายเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาได้เลยโดยไม่ต้องเสนอผ่านสภาผู้แทนราษฎรก่อนมีอำนาจยับยั้งร่างกฎหมายธรรมดาที่ผ่านสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วได้นานถึง 1 ปี ส่วนอำนาจในการควบคุมฝ่ายบริหารนั้นวุฒิสภามีอำนาจตั้งกระทู้ถามและเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อขอทราบความคิดเห็นหรือเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ รัฐมนตรีได้แม้ว่ากฎหมายจะให้อำนาจมากขึ้น แต่ส่วนมากเป็นข้าราชการประจำจึงทำให้แสดงบทบาทได้อย่างจำกัด

5. วุฒิสภาชุดที่ 5 (พ.ศ. 2517 – พ.ศ. 2519) มีที่มาจากรัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2517 ซึ่งฝ่ายพลเรือนมีอิทธิพลทางการเมืองเหนือฝ่ายทหารจึงเป็นความพยายามที่จะทำให้วุฒิสภาเป็นประชาธิปไตยมากที่สุด แต่ยังคงมีอำนาจน้อยกว่าตัวแทนของประชาชนคือ สภาผู้แทนราษฎร กล่าวคือ ไม่มีสิทธิเสนอร่างพระราชบัญญัติ แต่มีอำนาจในการยับยั้งร่าง พ.ร.บ. ทั่วไปได้นาน 180 วัน ในด้านการควบคุมฝ่ายบริหารยังคงมีอำนาจในการตั้งกระทู้ถาม แต่ไม่มีสิทธิเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีทำให้บทบาทของวุฒิสภาชุดนี้แทบไม่มีความหมายในทางการเมืองเพียงเพื่อรองรับ การดำเนินการทางรัฐสภาให้สมบูรณ์เท่านั้น

6. วุฒิสภาชุดที่ 6 (พ.ศ. 2522 – พ.ศ. 2526) ส่วนใหญ่สมาชิกมาจากกลุ่มผู้นำฝ่ายพลเรือน ทหาร ตำรวจซึ่งเป็นข้าราชการประจำที่มีตำแหน่งสูง และมีจำนวน 3 ใน 4 ของ จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยบทบาทด้านการควบคุมการบริหาร มีอำนาจในการตั้งกระทู้ถามและมีสิทธิเข้าร่วมการประชุมและลงมติในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี การประชุมร่วมกันของรัฐสภาเพื่อรับฟังการแถลงนโยบายเข้าบริหารงานของคณะรัฐมนตรีโดยไม่ต้องมีการลงมติ รวมทั้งการเพิ่มอำนาจในการพิจารณาพระราชบัญญัติงบประมาณพระราชบัญญัติเกี่ยวกับความมั่นคง และการพิจารณาพระราชกำหนด นับว่าเป็นการเพิ่มอำนาจให้มีมากขึ้นเพียงพอที่จะถ่วงดุลกับสภาผู้แทนราษฎรแต่ทั้งนี้ป็นรัฐธรรมนูญภายใต้การกำกับของรัฐบาลหอย

7. วุฒิสภาชุดที่ 7 (พ.ศ. 2535 – 2539) จำนวนวุฒิสมาชิกมีมากเป็น 3 ใน 4 ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคือมีจำนวน 270 คน ในจำนวนนี้มีข้าราชการทหาร ตำรวจ 88 คน ซึ่งเป็นข้าราชการประจำมีวาระดำรงตำแหน่ง 6 ปี โดยในทางนิติบัญญัตินั้นไม่มีอำนาจเสนอร่างกฎหมายแต่สามารถออกพระราชกำหนดในกรณีเพื่อประโยชน์ในการรักษาความปลอดภัยของประเทศ หรือความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ สำหรับอำนาจในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน วุฒิสภามีสิทธิตั้งกระทู้ถามและมีระบบคณะกรรมการแต่ไม่ได้ให้สิทธิในการลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะ หลังการเปลี่ยนแปลงคณะรัฐบาลอันเนื่องจากเหตุการณ์ “พฤษภาทมิฬ” ได้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อลดบทบาทวุฒิสภาอีกหลายประการเพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องการบริหารจัดการที่ดี (good governance) โดยคงอำนาจเฉพาะการพิจารณากลับกรองกฎหมายเท่านั้น นอกเหนือจากการปรับปรุงแก้ไข สิ่งต่อไปนี้

1. ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา
2. ประธานรัฐสภาเป็นประธานตุลาการรัฐธรรมนูญ
3. ยกเลิกสิทธิของวุฒิสภาในการเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไป
4. ยกเลิกการประชุมร่วมกันของรัฐสภาในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล และการ

พิจารณาพระราชกำหนดของวุฒิสภา

8. วุฒิสภาชุดที่ 8 (พ.ศ. 2539 – พ.ศ. 2543) วุฒิสมาชิกมีวาระเพียง 4 ปี ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2538 กำหนดที่มาของวุฒิสภาโดยให้นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาจาก ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถ แต่ก็ยังคงมีข้าราชการประจำเข้ามาดำรงตำแหน่งเป็นอันมาก อำนาจในด้านนิติบัญญัติและการควบคุมการบริหารราชการคล้ายคลึงกันกับวุฒิสภา ชุดที่ 7

9. วุฒิสภาชุดที่ 9 (พ.ศ. 2543 – 2550) มีสมาชิกภาพ 7 ปี และกำหนดให้มีจำนวนคงที่ 200 คน โดยมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนและต้องมีอายุ 40 ปีขึ้นไป ในด้านอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินคงเหมือนกันกับวุฒิสภาชุดที่ 7 และชุดที่ 8 โดยเพิ่มอำนาจในการเลือกตั้ง/แต่งตั้ง/ให้คำแนะนำหรือให้ความเห็นชอบต่อองค์กรตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ และการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง

จะ เห็นได้ว่าวุฒิสภาทุกชุดยกเว้นชุดแรกและชุดสุดท้ายจะมีที่มาแตกต่างไปจากวุฒิสภาชุดอื่นๆ เฉพาะวุฒิสภาในชุดสุดท้ายเท่านั้นที่เปลี่ยนไปจากเดิมค่อนข้างมากทั้งในแง่ ที่มาซึ่งมาจากการเลือกตั้งและในแง่ของการดำเนินบทบาทหน้าที่ซึ่งมีอำนาจและ ความรับผิดชอบมากยิ่งขึ้น เป็นไปตามความคาดหวังของสังคมที่ต้องการเห็นผลของการปฏิรูปทางการเมืองครอบคลุมบทบาทหน้าที่ทั้งในด้านนิติบัญญัติและการควบคุมฝ่ายบริหาร การตรวจสอบอำนาจรัฐ โดยการแต่งตั้งและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ในขณะที่รัฐธรรมนูญฉบับก่อนหน้านั้นกำหนดบทบาทหน้าที่ของวุฒิสภาเฉพาะในด้าน นิติบัญญัติและการควบคุมฝ่ายบริหาร (พิรศักย จันทวรินทร์ 2528: 20-22)

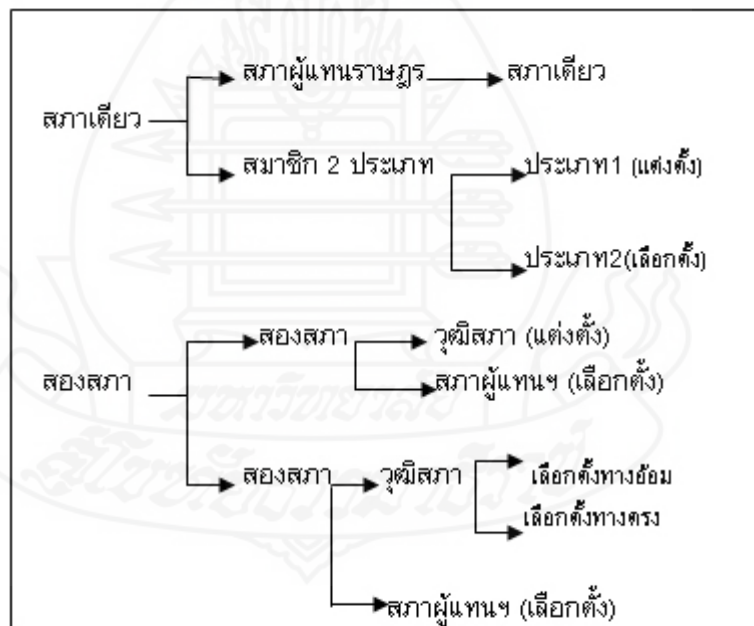
โดยสรุป บทบาทหน้าที่ของวุฒิสภาประกอบด้วย บทบาทในด้านนิติบัญญัติ บทบาทในด้านการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และการให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญๆที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของแผ่นดิน รวมทั้งการพิจารณาเลือก แต่งตั้ง ให้คำแนะนำ ให้ความเห็นชอบบุคคลในองค์กรตรวจสอบและการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง ทั้งนี้ไม่รวมบทบาทหน้าที่อื่นๆซึ่งปลีกย่อย (www.dopa.go.th/select/para1.htm, 19 ตุลาคม 2547) นำสังเกตว่าบทบาทในด้านการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งเป็นอำนาจที่ยิ่งใหญ่ของวุฒิสภา แต่การใช้บทบาทหน้าที่ในการถอดถอนโดยตรงจากการลงคะแนนเสียงในวุฒิสภาก็ยังไม่ได้เกิดขึ้นเลยต่างไปจากวุฒิสภาที่ได้แสดงบทบาทหน้าที่ในด้านต่างๆ มาอย่างเต็มที่

อย่างไรก็ตามก็มีผู้เห็นว่าวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งกลับช่วยส่งเสริมบทบาทหน้าที่ของวุฒิสภา ทั้งนี้เนื่องจากการเลือกตั้งช่วยให้วุฒิสมาชิกมีภูมิหลังที่หลากหลายอันเป็นประโยชน์ในการพิจารณาได้อย่างกว้างขวางและรอบด้าน ประการสำคัญมีการตั้งกระทู้ถามเพิ่มมากขึ้นอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน (พัลลภ ลีละบุตร 2545) ซึ่งสะท้อนให้เห็นวุฒิสภาภายหลังปฏิรูปทางการเมืองในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคมและสามารถกล่าวได้ว่านับตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยระบบรัฐสภา ได้มีการกำหนดรูปแบบของรัฐสภาเป็น 2 รูปแบบทั้งรูปแบบสภาเดี่ยว และรูปแบบสองสภา ความแตกต่างในการนำรูปแบบทั้งสองมาใช้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ทางการเมือง อันสะท้อนให้เห็นถึงประวัติศาสตร์การเมืองของไทยโดยเฉพาะเจตนารมณ์ในการเลือกรูปแบบของสภาที่เอื้อต่อผู้นำทางการเมืองการปกครองก่อนการปฏิรูปการเมือง หากนำองค์ประกอบ

ของรัฐสภาซึ่งประกอบด้วยวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรมาจำแนกแล้วจะพบว่าการนำรูปแบบของสภาทั้งสองมาใช้มีรายละเอียด ดังนี้ (ดูแผนภาพประกอบ)

1. รัฐสภาที่ประกอบด้วยสภาเดียว สมาชิกของสภามาจากการแต่งตั้งทั้งหมดเพื่อให้มีบทบาทเป็นสภาค้ำจุนอำนาจของฝ่ายบริหาร สภาลักษณะนี้จึงไม่อาจควบคุมรัฐบาลได้เพราะมิใช่สภาในความหมายของประชาธิปไตย ส่วนใหญ่ของสภาเดียวในประเทศไทยเป็นผลมาจากการทำรัฐประหาร เช่น พ.ร.บ.ธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. 2475 (ในบางประเทศเช่นในกลุ่มสแกนดิเนเวียใช้รูปแบบสภาเดียวคือสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากเลือกตั้ง (โกลิน พลกุล 2531: 60) เพราะเห็นว่าการมีสภาสูงหรือวุฒิสภานั้นไม่มีประโยชน์แต่อย่างใด)

2. รัฐสภาที่เป็นสภาเดียวแต่มีสมาชิก 2 ประเภท คือ มาจากทั้งการแต่งตั้งและการเลือกตั้ง อยู่ในสภาเดียวกัน ฉะนั้นนอกจากสภามีอำนาจในการพิจารณากฎหมายแล้ว ยังมีอำนาจควบคุมรัฐบาลโดยไม่ไว้วางใจได้ และรัฐบาลก็สามารถยุบสภาได้ในทางกลับกัน แต่การมีสมาชิกในส่วนของ การแต่งตั้งก็เพื่อเป็นการค้ำประกันเสถียรภาพของรัฐบาล ดังเช่นสภาผู้แทนราษฎรจากรัฐธรรมนูญฉบับถาวร พ.ศ. 2475

ภาพที่ 2.1 รูปแบบสภาและที่มาของวุฒิสภา

3. รัฐสภาที่ประกอบด้วยสองสภา ซึ่งประกอบด้วยวุฒิสภาที่มาจากการแต่งตั้งและสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งวุฒิสภาแบบนี้ ได้แก่ วุฒิสภาชุดที่ 2, 3, 4, 5, 6, 7 และ 8 การแบ่งออกเป็น 2 สภาในลักษณะนี้เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรทำหน้าที่เฉกเช่นเดียวกับสภาผู้แทนราษฎรในประเทศตะวันตก ในขณะที่วุฒิสภาจะทำหน้าที่เป็นสภาที่เลี้ยง เนื่องจากเชื่อว่าประชาชนและผู้แทนของประชาชนยังขาดความเข้าใจในเนื้อหาของความเป็นประชาธิปไตย

4. รัฐสภาที่เป็นสองสภาซึ่งประกอบด้วยวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร ที่มาจากการเลือกตั้งทั้ง 2 ประเภทซึ่งปรากฏตามรัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2489 และรัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2540 เท่านั้น แต่จะมีความแตกต่างกันคือ รัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2489 กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยอ้อม ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นวุฒิสภาชุดที่ 1 มีจำนวน 80 คน และรัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2540 กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยตรง ซึ่งเป็นวุฒิสภาชุดปัจจุบันคือ ชุดที่ 9 มีจำนวน 200 คน วุฒิสภาในลักษณะนี้ถูกคาดหวังว่าจะนำไปสู่ระบอบประชาธิปไตยเต็มรูปแบบที่ ทั้งสองสภาต่างก็มาจากการเลือกตั้งโดยวุฒิสภาสร้างความเต็มเต็มในส่วนที่ขาดไปของสภาผู้แทนราษฎรและทำให้ประชาธิปไตยในทางปฏิบัติมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เช่น ความเป็นตัวแทนในทางภูมิศาสตร์ของวุฒิสภาในสหรัฐอเมริกา หรือการเป็นสถาบันให้ความเห็นชอบและตรวจสอบอำนาจการเมืองอื่นๆเช่นวุฒิสภา ของไทย

จากการทบทวนถึงที่มาของวุฒิสภาทั้ง 9 ชุดนั้นจะเห็นว่า การที่วุฒิสมาชิกแต่ละชุดจะมีบทบาทเป็นอย่างไรนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับสาเหตุหลายประการ ทั้งจากเจตนารมณ์ของผู้มีอำนาจซึ่งเป็นผู้สร้างบทบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ จากขอบเขตอำนาจของวุฒิสมาชิกซึ่งเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมและสร้างวัฒนธรรมทาง การปกครอง ตลอดจนสถานการณ์ทางการเมือง และประการสำคัญที่หลีกเลี่ยงไม่ได้คือ ความคาดหวังของประชาชนที่สะท้อนมาในรูปการมีปฏิริยาโต้ตอบกับวุฒิสมาชิก ควบคู่ไปกับบทบาทการคาดหวังของประชาชนที่มีต่อวุฒิสภา

อย่างไรก็ตามการที่รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ได้กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนและมีจำนวน 200 คน ซึ่งน่าจะมากพอในการทำหน้าที่ครอบคลุมทุกพื้นที่และทุกหมู่เหล่าของประชาชน และไม่เพียงแค่นี้ กฎหมายยังได้กำหนดให้วุฒิสมาชิกมีคุณสมบัติและคุณลักษณะที่พิเศษแตกต่างไปจากเดิมเช่น ความเป็นกลางทางการเมือง ความเป็นผู้มีชื่อเสียงที่สะสมมา รวมทั้งอำนาจในการแต่งตั้งและตรวจสอบอำนาจอื่นๆ อันเป็นการประกันถึงคุณภาพของผลงาน ศักดิ์ศรี และความรอบอบในการดำเนินการกิจในหน้าที่ของสภาสูงได้

นับตั้งแต่จุดเริ่มต้นของการมีวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตยมากที่สุดในช่วงเวลานั้น แต่กระนั้น

วุฒิสภาที่จัดให้มีเป็นครั้งแรกในนามของวุฒิสภาซึ่งสมาชิกจำนวน 80 คนต้องมีอายุเกินกว่า 40 ปี และสำเร็จการศึกษาไม่น้อยกว่าปริญญาตรีในระยะเวลาอันซึ่งชี้ให้เห็นถึง การคำนึงถึงคุณภาพของความเป็นสมาชิกภาพ ประการสำคัญต้องไม่เป็นข้าราชการประจำ อันสะท้อนให้เห็นความพยายามในการพัฒนาการเมืองไทยเพื่อให้หลุดพ้นจากระบอบอำมาตยาธิปไตย แม้ว่าจะเป็นเพียงสภาที่สมาชิกมาจากการเลือกตั้งทางอ้อม แต่กระนั้นก็สิ้นสุดลงโดยการรัฐประหารในปีถัดมา หลังจากนั้นวุฒิสภาก็ได้รับการบรรจุไว้ในรัฐธรรมนูญต่อๆ มาในเนื้อหาที่แตกต่างกันไปบ้างแต่ทุกฉบับ สมาชิกภาพมาจากการแต่งตั้งทั้งสิ้น โดยกำหนดจากเกณฑ์อายุและการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาชีพต่างๆ ไม่เว้นแม้แต่ในห้วงเวลาที่บ้านเมืองเป็นประชาธิปไตยมากที่สุดตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2517 นอกเหนือจากจำนวนสมาชิกวุฒิสภาซึ่งแตกต่างกันไปแต่ทั้งนี้ก็ไม่มากไปกว่า จำนวนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อสร้างความรู้สึกที่ไม่ล้ำหน้าคุณค่าประชาธิปไตย วุฒิสภาในระบบการแต่งตั้งดำเนินอยู่กว่ากึ่งศตวรรษ ก่อนที่จะเข้ามาสู่รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2550 จะเห็นได้ว่าตลอดห้วงระยะเวลาดังกล่าวประเทศไทยมีสถานการณ์ทางการเมืองการปกครองที่ไม่แน่นอนเป็นผลให้วุฒิสภาไทยแทบไม่มีการพัฒนาทางการเมืองที่อยู่บนรากฐานของประชาธิปไตย แต่กระนั้นยังเป็นที่ยอมรับจากคนบางส่วนว่าการมีวุฒิสภายังมีความจำเป็นต่อสังคมไทย เนื่องจากในระยะเวลาที่ผ่านมา ระหว่าง พ.ศ.2490 จนถึง พ.ศ.2540 ล้วนเป็นรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภา จึงมีการวิพากษ์วิจารณ์ว่าวุฒิสภาเป็นฝ่ายเดียวกับรัฐบาล คอยเป็นเปลือกหอยที่คุ้มครองป้องกันจากระบบการเมืองและเสถียรภาพของรัฐบาลที่อ่อนแอแม้ว่าวุฒิสภาจะถูกมองว่าเป็นสภาที่เลี้ยงให้กับสภาผู้เลือกตั้ง แต่ก็กล่าวได้ว่าวุฒิสภาบางชุดมีสภาพแห่งการเป็นสภาตรายางน้อยกว่าสภาผู้แทนราษฎร

และในปัจจุบันเมื่อประเทศไทยได้มีการใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 บทบัญญัติต่างๆ อาจต้องมีการเปลี่ยนแปลงหรือแตกต่างกันออกไปบ้าง กล่าวในส่วนของวุฒิสภานั้นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดไว้ในมาตรา 111 กำหนดให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวนรวมทั้งร้อยห้าสิบคน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งในแต่ละจังหวัด จังหวัดละหนึ่งคน และมาจากการสรรหาเท่ากับจำนวนรวมข้างต้น หักด้วยจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง ในกรณีที่มีการเพิ่มหรือลดจังหวัดในระหว่างวาระของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง ให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่

มาตรา 112 การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาในแต่ละจังหวัด ให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้งและให้มีสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดละหนึ่งคน โดยให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้หนึ่งเสียงและให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ

เพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสามารถหาเสียงเลือกตั้งได้ก็แต่เฉพาะที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ของวุฒิสภา หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเลือกตั้ง และการหาเสียงเลือกตั้งของสมาชิกวุฒิสภาให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

และมาตรา 117 สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งเริ่มตั้งแต่วันที่มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา และสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหาเริ่มตั้งแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการสรรหา สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภามีกำหนดคราวละหกปีนับแต่วันเลือกตั้ง หรือวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการสรรหา แล้วแต่กรณี โดยสมาชิกวุฒิสภาจะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินหนึ่งวาระไม่ได้

คุณสมบัติของสมาชิกวุฒิสภาไทย ตามมาตรา 115

1. มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
2. มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์ในวันสมัครรับเลือกตั้งหรือวันที่ได้รับการเสนอชื่อ
3. สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
4. ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ด้วย

4.1 มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

4.2 เป็นบุคคลซึ่งเกิดในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง

4.3 เคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปีการศึกษา

4.4 เคยรับราชการหรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปี

5. ไม่เป็นบุพการี คู่สมรส หรือบุตรของผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

6. ไม่เป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองหรือเคยเป็นสมาชิก หรือเคยดำรงตำแหน่งและพ้นจากการเป็นสมาชิกหรือการดำรงตำแหน่งใดๆ ในพรรคการเมืองมาแล้วยังไม่เกินห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งหรือวันที่ได้รับการเสนอชื่อ

7. ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและพ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วไม่เกินห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งหรือวันที่ได้รับการเสนอชื่อ

8. เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา 102 (1) (2) (3) (4) (5) (6) (7) (8) (9) (10) (11) (12) หรือ (14)

9. ไม่เป็นรัฐมนตรีหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นซึ่งมิใช่สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือเคยเป็นแต่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วยังไม่เกินห้าปี

และมาตรา 116 สมาชิกวุฒิสภาจะเป็นรัฐมนตรี ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญมิได้ และบุคคลผู้เคยดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกภาพสิ้นสุดลงมาแล้วยังไม่เกินสองปีจะเป็นรัฐมนตรี หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มิได้ การใช้หลักการเหล่านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อไม่ต้องการให้สมาชิกวุฒิสภามีความผูกพันกับพรรคการเมือง ถึงแม้จะเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาก่อน ก็ต้องบอกเลิกการเป็นสมาชิกพรรคและต้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงสามารถลงสมัครสมาชิกวุฒิสภาได้ รวมทั้งไม่ต้องการให้ผู้สมัครลงทุนหาเสียง หรือไหว้วานให้ผู้อื่นหาเสียงให้ โดยการหาเสียงนั้นให้กระทำโดยใช้รูปแบบการแนะนำตัวให้ประชาชนทราบทั้งประเทศผ่านสื่อเพราะกฎหมายไม่ประสงค์ให้สมาชิกวุฒิสภาผูกพันกับประชาชนในจังหวัดของตนมากเกินไป

2. แนวคิดเกี่ยวกับระบบคณะกรรมการธิการโดยทั่วไป

องค์ประกอบที่สำคัญของฝ่ายนิติบัญญัติในรัฐสภาประการหนึ่ง คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อพิจารณาปัญหากฎหมายเฉพาะเรื่องหรือตั้งขึ้นมาเพื่อให้สอดคล้องกับงานหลายฝ่ายของรัฐบาล เช่น มีคณะกรรมการพิจารณากิจกรมของกระทรวงแต่ละกระทรวง โดยเฉพาะเป็นต้น การมีคณะกรรมการในรัฐสภานั้น เป็นเพราะรัฐสภาประกอบไปด้วยสมาชิกเป็นจำนวนมาก การพิจารณาร่างกฎหมายต่างๆจึงกระทำได้ยากหากไม่มีการแบ่งงานกันทำภายในรัฐสภานั้นเอง การตั้งคณะกรรมการนอกจากจะมีวัตถุประสงค์ในการนี้แล้ว ยังมีข้อที่ว่า กรรมการในคณะกรรมการแต่ละชุดจะได้มีโอกาสสร้างสมความรู้ความชำนาญในสาขางานที่ได้รับมอบหมายเฉพาะอย่างอีกด้วย คณะกรรมการของรัฐสภาจึงเท่ากับเป็นรัฐสภานขนาดเล็ก คณะกรรมการของรัฐสภามีหน้าที่ที่สำคัญ 3 ประการ (ชัยอนันต์ สมุทวณิช 2517: 29) คือ

1. เป็นแหล่งที่จะค้นหาข้อมูลข่าวสารและมติมหาชนจากนอกรัฐสภาเข้ามาสู่รัฐสภา
2. เป็นที่ที่จะช่วยสมาชิกสภาในการพิจารณาตัดสินใจในการวางมาตรการและออกกฎหมายต่างๆ
3. เป็นองค์การที่จะคอยชักจูงให้รัฐสภายอมรับข้อยุติต่างๆที่ได้จากการถกเถียงกันในระหว่างสมาชิกของสภา

จากหน้าที่ที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าคณะกรรมการทำหน้าที่เสมือนหนึ่งเป็นผู้ช่วยให้แก่สภา เพื่อทำการวินิจฉัยกิจกรรมต่างๆให้เป็นไปอย่างถูกต้องและมีหลักการนอกจากนั้นยังอาจจะช่วยให้ประหยัดเวลาในการตัดสินใจปัญหาต่างๆได้ด้วย ส่วนจำนวนคณะกรรมการในรัฐสภาของประเทศต่างๆมีจำนวนมากน้อยตามขนาดของรัฐสภาหรือขอบเขตงานของรัฐสภาในประเทศเหล่านั้น

การแต่งตั้งคณะกรรมการในรัฐสภาโดยทั่วไปนั้น อาจกระทำได้หลายทาง คือ ตั้งให้สอดคล้องกับกิจกรรมใหญ่ๆ ของรัฐบาล โดยอาศัยหลักเกณฑ์ของการแบ่งงานบริหารตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและแผนงานงบประมาณหรือแต่งตั้งให้สอดคล้องกับโครงสร้างทางการบริหารโดยทั่วไปก็ได้ โดยสรุป อาจแบ่งประเภทของคณะกรรมการในรัฐสภาได้ตามกิจกรรมที่ถือปฏิบัติอยู่ (ชัยอนันต์ สมุทวณิช 2517: 27) คือ

1. คณะกรรมการที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการร่างกฎหมายหรือพิจารณาร่างกฎหมาย (Legislative Committee)
2. คณะกรรมการที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานคลัง (Fiscal Committee)
3. คณะกรรมการที่มีหน้าที่ในการสอบสวน ตรวจสอบและสอดส่องการปฏิบัติงานรัฐบาล (Investigating Committee)
4. คณะกรรมการที่มีหน้าที่ในการจัดระเบียบการประชุมและการเสนอรายงานการประชุมของรัฐสภา (House-Keeping Committee)

คณะกรรมการเหล่านี้ อาจมีการแต่งตั้ง 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ คณะกรรมการสามัญซึ่งตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติหน้าที่อยู่ตลอดสมัยรัฐสภา มักจะเป็นคณะกรรมการเกี่ยวกับเรื่องๆที่ดำเนินการอยู่ตลอดเวลาและส่วนใหญ่เป็นเรื่องๆที่สำคัญๆ ทั้งสิ้น คณะกรรมการวิสามัญซึ่งตั้งขึ้นมาเพื่อพิจารณาเรื่องหนึ่งเรื่องใดโดยเฉพาะเมื่อกิจการนั้นเสร็จสิ้นลงแล้ว คณะกรรมการนั้นจะสลายตัวไป

สำหรับคณะกรรมการสามัญนั้น สมาชิกของพรรคการเมืองที่ได้รับเลือกเป็นสมาชิก รัฐสภาจะพยายามเข้าไปทำงานร่วมในคณะกรรมการใดกรรมการหนึ่งเสมอหรือจะหลาย คณะกรรมการในเวลาเดียวกันก็ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์ว่าด้วยการบริหารงานภายในรัฐสภาและ ความมีชื่อเสียง ความชำนาญของตัวสมาชิกของพรรคการเมืองเอง คณะกรรมการใดจะสามารถ ปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์แค่ไหนนั้นขึ้นอยู่กับความรู้ของสมาชิกในกรรมการ นั้นเอง หากได้สมาชิกที่มีประสบการณ์และความชำนาญในด้านนั้นแล้ว การปฏิบัติงานจะคล่องตัว ยิ่งขึ้น สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดระบบอาวุโสขึ้น โดยเฉพาะสมาชิกรัฐสภาผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งติดต่อกันมา หลายสมัย มักจะได้รับเลือกกลับเข้ามาเป็นสมาชิกคณะกรรมการเดิม ซึ่งตนเคยดำรงตำแหน่งอยู่ พฤติกรรมที่เกิดขึ้นเช่นนี้ส่งผลให้ประธานกรรมการ โดยมากมักจะกลายเป็นผู้มีอายุสูงและเป็นผู้ที่ ทำงานทางด้านนั้นมาเป็นเวลานาน จนกระทั่งเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ผ่านเข้ามาสู่ประธานกรรมการ ประธานอาจจะทราบได้โดยทันทีว่าสมาชิกควรจะกระทำการตัดสินใจกันอย่างไรบ้าง

อย่างไรก็ตาม ระบบอาวุโส ไม่ได้หมายความว่าแต่เพียงจะทำให้งานในคณะกรรมการ การปฏิบัติได้คล่องตัวและทันต่อเหตุการณ์เท่านั้น แต่อาจเกิดผลในทางลบขึ้นได้เหมือนกันหากได้ คนอาวุโสที่ดื้อรั้นหรือค่อนข้างหัวโบราณแล้ว งานที่คิดว่ารวดเร็วอาจเกิดความล่าช้าได้

การแต่งตั้งกรรมการในวุฒิสภา (สมชาย เมฆหมอก 2546: 29-31) การแต่งตั้ง คณะกรรมการ เป็นอำนาจของสภาโดยที่ประชุมสภามีอำนาจเลือกบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็น กรรมการ ดังนั้น การแต่งตั้งกรรมการเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากกรรมการต้องเข้าไป ปฏิบัติหน้าที่ในการพิจารณาปัญหาเฉพาะเรื่อง โดยทั่วไปการแต่งตั้งกรรมการจะต้องพิจารณาถึง คุณสมบัติพิเศษ ความรู้ความสามารถ ความพึงพอใจส่วนบุคคลและความอาวุโสของกรรมการแต่ละคน

การแต่งตั้งกรรมการเพื่อไปปฏิบัติหน้าที่ในกรรมการ โดยทั่วไปมีอยู่ 3 วิธี (Inter-Parliamentary, 1986: 626-628) คือ 1) แต่งตั้งโดยผู้ที่มีอำนาจในการบังคับบัญชาของรัฐสภา 2) แต่งตั้งโดยคณะกรรมการพิเศษที่มีอำนาจในการเลือก 3) แต่งตั้งโดยรัฐสภา โดยวิธีการ ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุม

2.1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับคณะกรรมการประจำวุฒิสภาของไทย

ในการดำเนินงานตามภารกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทอำนาจหน้าที่ขององค์กร นิติบัญญัติ โดยส่วนใหญ่มีความจำเป็นต้องอาศัยระบบคณะกรรมการในการทำหน้าที่ หรือหากจะ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ คณะกรรมการเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรนิติบัญญัติที่จะต้องกระทำกิจการ ตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยทั่วไปแล้วระบบ

คณะกรรมการไม่ว่าจะเป็นระบบคณะกรรมการในสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภาได้ถูกกำหนดขึ้นเพื่อมุ่งจะช่วยเสริมสร้างภารกิจขององค์กรนิติบัญญัติให้มีความเข้มแข็งและนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการแบ่งงานขององค์กรนิติบัญญัติซึ่งนับวันจะมีความขอบเขตกว้างขวางและมีความสลับซับซ้อนมากขึ้นทุกขณะ ดังนั้น คณะกรรมการจึงถือได้ว่าเป็นองค์กรที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการดำเนินงานขององค์กรนิติบัญญัติ ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ.2551 ได้บัญญัติถึงการตั้งกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา มีขั้นตอนและแนวทางปฏิบัติสรุปได้ดังนี้ ให้วุฒิสภาดังตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาขึ้นเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติกระทำกิจการ พิเคราะห์สอบสวนหรือศึกษาเรื่องใดๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาหรือตามที่วุฒิสภามอบหมาย คณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาแต่ละคณะประกอบด้วยกรรมการจำนวนไม่น้อยกว่าเก้าคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน และให้มีจำนวนยี่สิบสองคณะ หากมีความจำเป็นหรือเห็นสมควรวุฒิสภาจะตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาเพิ่มขึ้นหรือลดจำนวนคณะกรรมการลงเมื่อใดก็ได้ สมาชิกคนหนึ่งจะดำรงตำแหน่งกรรมการสามัญ ประจำวุฒิสภาได้ไม่เกินสองคณะ เว้นแต่สมาชิกที่ดำรงตำแหน่งเป็นประธานคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาให้ดำรงตำแหน่งกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาได้หนึ่งคณะ สำหรับสมาชิกผู้ดำรงตำแหน่งเลขานุการคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาจะดำรงตำแหน่งเลขานุการคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาอื่นอีกมิได้ (ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2551 : ข้อ 77) การสรรหาสมาชิกให้ดำรงตำแหน่งกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ให้ที่ประชุมวุฒิสภาดังตั้งคณะกรรมการสามัญขึ้นคณะหนึ่งมีจำนวนไม่เกินสามสิบคน และให้สมาชิกแต่ละคนแสดงความจำนงโดยยื่นต่อคณะกรรมการสามัญ ตามแบบที่คณะกรรมการสามัญกำหนดเพื่อที่จะดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาได้ไม่เกินสองคณะ

ในกรณีที่คณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาคณะใดมีสมาชิกยื่นแสดงความจำนงจะดำรงตำแหน่งไว้น้อยกว่าหรือเกินกว่าจำนวนที่จะมีได้ในคณะกรรมการในคณะนั้น ให้ใช้วิธีเกลี่ยโดยหารหรือกับสมาชิกที่เกี่ยวข้องหรือใช้วิธีจับสลาก การเลือกตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ให้ที่ประชุมวุฒิสภาพิจารณาเลือกจากรายชื่อสมาชิกที่ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการสามัญ (ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2551: ข้อ 78)

2.2 ที่มาและอำนาจหน้าที่ของกรรมการในวุฒิสภา

ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รัฐสภามีอำนาจหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ คือ การตรากฎหมาย การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน การให้ความชอบธรรมในการประกาศ

สงคราม การทำหนังสือสัญญาบางประเภท การแต่งตั้งคณะกรรมการชุดต่างๆ ตามที่กฎหมายกำหนด รัฐสภาเป็นสถาบันที่ประกอบด้วยสมาชิกซึ่งเป็นตัวแทนปวงชนชาวไทย แต่เนื่องด้วยสภาประกอบด้วยสมาชิกเป็นจำนวนมากและมีระยะเวลาในการประชุมในการประชุมแต่ละครั้งไม่มากพอที่จะพิจารณาศึกษาในรายละเอียดของเรื่องต่างๆ ได้อย่างสมบูรณ์รัฐธรรมนูญจึงให้สภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภามีอำนาจเลือกและแต่งตั้งสมาชิกหรือบุคคลผู้มีได้เป็นสมาชิกประกอบขึ้นเป็นคณะกรรมการหรือพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใดๆ อันอยู่ในอำนาจของสภาแล้วรายงานต่อสภา (สำนักเลขาธิการรัฐสภา 2544: 1-2)

ประเทศไทยเริ่มมีคณะกรรมการเป็นครั้งแรกเมื่อมีการใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ 3 กำหนดให้รัฐสภาแบ่งออกเป็นสองสภาด้วยกัน คือสภาผู้แทนและพฤฒสภา ต่อมาภายหลังเรียก วุฒิสภา จนถึงปัจจุบัน คณะกรรมการของทั้งสองสภา มีที่มาจากรัฐธรรมนูญและข้อบังคับการประชุมสภา โดยคำนึงถึงหลักแบ่งงานกันทำหรือเมื่อต้องการความชำนาญในเรื่องเฉพาะด้าน ตามหลักการดังกล่าวจึงเป็นอำนาจของสภาที่จะเลือกใช้กรรมการตามความเหมาะสมโดยอาศัยรัฐธรรมนูญและข้อบังคับการประชุมที่ให้ไว้ (สมชาย เหมหมอก 2546: 13-28)

2.2.1. ความหมาย

กรรมการ คือ บุคคลที่สภาแต่งตั้งขึ้นประกอบเป็นคณะกรรมการ เพื่อกระทำการหรือพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใดๆตามที่สภามอบหมายแล้วรายงานต่อสภา

2.2.2. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

เมื่อพิจารณาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ.2551 พอสรุปได้ว่าคณะกรรมการของวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ อำนาจจำแนกออกได้ 3 ลักษณะ คือ

1.1 พิจารณาร่างพระราชบัญญัติจากสภาผู้แทนราษฎรแล้วให้บรรจุเข้าระเบียบการประชุมเป็นเรื่องด่วน การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่หนึ่ง ให้พิจารณาและลงมติว่าจะรับร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้พิจารณา หรือไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร ในกรณีที่วุฒิสภามีมติในวาระที่หนึ่ง (ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2551: ข้อ 139)

1.2 พิจารณารับร่างพระราชบัญญัติไว้พิจารณาให้วุฒิสภาพิจารณาในลำดับวาระที่สอง การพิจารณาในวาระที่สองให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมการที่วุฒิสภาตั้งหรือกรรมการเต็มสภาและวาระที่สาม ตามลำดับ(ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ.2551: ข้อ140)

1.3 การพิจารณาปัญหาใดโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติ ให้พิจารณา ร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมการที่วุฒิสภที่ตั้ง หรือกรรมการเต็มสภา ในการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติโดยกรรมการเต็มสภานั้น วุฒิสภาก็ตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาปัญหาใด โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัตินั้นก็ได้ ตามปกติ ให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดย คณะกรรมการที่วุฒิสภที่ตั้ง การพิจารณาโดยกรรมการเต็มสภาจะกระทำต่อเมื่อสมาชิกเสนอ ญัตติโดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าสิบคนและที่ประชุมวุฒิสภาอนุมัติ (ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ.2551: ข้อ 140)

2. การกระทำกิจการหรือพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใดๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา คณะกรรมการอาจดำเนินการดังนี้ ดังรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 135 ได้บัญญัติให้ สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจเลือกสมาชิกของแต่ละสภาตั้งเป็นคณะกรรมการสามัญ และมีอำนาจเลือกบุคคลผู้เป็นสมาชิกหรือมิได้เป็นสมาชิก ตั้งเป็นคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อกระทำกิจการ พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใดๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา แล้วรายงานต่อสภา มติตั้งคณะกรรมการวิสามัญดังกล่าวต้องระบุกิจการ หรือเรื่องให้ชัดเจนและไม่ซ้ำหรือซ้อนกัน

3. อำนาจเรียกเอกสารจากบุคคลใด ๆ หรือเรียกบุคคลใด ๆ มาแถลงข้อเท็จจริงหรือ แสดงความคิดเห็น คณะกรรมการอาจดำเนินการดังนี้ ดังรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 135 ได้บัญญัติให้คณะกรรมการมีอำนาจออกคำสั่งเรียกเอกสารจาก บุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่ พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่นั้นได้ และให้คำสั่งเรียกดังกล่าวมีผลบังคับตามที่กฎหมายบัญญัติ

4. อำนาจหน้าที่ในการกระทำกิจการอื่นๆ ในการดำเนินการเพื่อให้การเป็นไปตาม อำนาจหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ.2551 ยังได้ให้คณะกรรมการมี อำนาจดำเนินการตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาปัญหาอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการได้ แล้วรายงานคณะกรรมการภายในเวลาที่คณะกรรมการกำหนด และให้นำ ข้อบังคับว่าด้วยกรรมการมาใช้บังคับโดยอนุโลมและในกรณีที่คณะอนุกรรมการกระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนดให้ประธานคณะอนุกรรมการขอ อนุญาตขยายเวลาต่อที่ประชุมคณะกรรมการ (ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ.2551: ข้อ 87)

2.3 ประเภทของกรรมการในวุฒิสภา

ประเภทของคณะกรรมการ แบ่งออกเป็น 6 ประเภท คือ

1. คณะกรรมการสามัญ

หมายถึง คณะบุคคลที่วุฒิสภาแต่งตั้งจากผู้ที่ป็นสมาชิกวุฒิสภาเท่านั้น ประกอบเป็น คณะกรรมการ โดยมีจำนวนคนและคณะกรรมการตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุม วุฒิสภา 2551 ข้อ 77 กำหนดไว้ดังนี้ ให้วุฒิสภาดั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาขึ้นเพื่อ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณา สอบสวนหรือศึกษาเรื่องใดๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาหรือตามที่วุฒิสภามอบหมาย คณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาแต่ละคณะประกอบด้วยกรรมการจำนวนไม่น้อยกว่าเก้าคน แต่ไม่เกินสิบห้าคน และให้มีจำนวนยี่สิบสองคณะ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1.1 คณะกรรมการการกิตติภาพ มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการกิตติภาพของชาติ รวมทั้งศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาการกิตติภาพของไทยทั้งในประเทศและต่างประเทศ และ อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.2 คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การเกษตร อาหาร การสหกรณ์การพัฒนารผลิต การแปรรูป และธุรกิจการเกษตร แนวทางการ แก้ไขปัญหาอุปสรรคทางการพัฒนาการเกษตร อาหาร การสหกรณ์ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.3 คณะกรรมการการคมนาคม มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำ กิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการคมนาคม ทั้งการจราจรทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ ทางอวกาศ การขนส่งมวลชน การขนส่งสินค้า การพาณิชย์ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.4 คณะกรรมการการเงิน การคลัง การธนาคารและสถาบันการเงิน มีอำนาจหน้าที่ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการเงิน การคลัง การธนาคาร ตลาดเงิน ตลาดทุน สถาบันการเงิน ของประเทศ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.5 คณะกรรมการการต่างประเทศ มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการต่างประเทศ ความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศ คนไทยโพ้นทะเลสถานการณ์ใดๆ ที่เกิดขึ้นอันอาจส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ รวมทั้งภาพลักษณ์ของประเทศและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.6 คณะกรรมาธิการการทหาร มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับกิจการทหาร การป้องกัน การรักษาความมั่นคง การปกป้องผลประโยชน์ของชาติ การพัฒนาประเทศ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.7 คณะกรรมาธิการการท่องเที่ยว มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยว รวมทั้งศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนากการท่องเที่ยวของไทยทั้งในประเทศและต่างประเทศ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.8 คณะกรรมาธิการการปกครอง มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงการปกครองรูปแบบพิเศษ การพัฒนาระบบราชการ การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง การกระจายอำนาจ พิจารณาศึกษานโยบายในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การป้องกันบรรเทาสาธารณภัย และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.9 คณะกรรมาธิการการพลังงาน มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการบริหาร การส่งเสริมพัฒนา การจัดการ การใช้ การอนุรักษ์พลังงานการแสวงหาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก การศึกษาผลกระทบ และแนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรคจากการจัดการและการใช้พลังงาน ความมั่นคงด้านพลังงาน และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.10 คณะกรรมาธิการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาการเมืองและการดำเนินการอื่นๆ เพื่อส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจสังคม และการเมือง และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.11 คณะกรรมาธิการการพัฒนาสังคมและกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส รวมทั้งประสานกับองค์กรภายในประเทศ ต่างประเทศ ประชาคมภายในประเทศและนานาชาติ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับแนวทางการร่วมมือเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ

และผู้ค้อยโอกาส การส่งเสริมศักยภาพของชุมชนด้านการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ การคุ้มครองและดูแลผู้ยากไร้ การพัฒนาสังคม การส่งเสริมความเสมอภาคและจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ต่อบุคคล การสร้างหลักประกันความมั่นคง และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยโดยรวม และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.12 คณะกรรมการการยุติธรรมและการตำรวจ มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามนโยบายด้านการบริหารงานยุติธรรม กระบวนการยุติธรรม การตำรวจ อัยการ และราชทัณฑ์ การปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย ป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.13 คณะกรรมการการแรงงานและสวัสดิการสังคมมี อำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการแรงงานไทยและแรงงานต่างด้าวในประเทศ ทั้งในและนอกระบบแรงงานไทยในต่างประเทศ ผู้ประกอบอาชีพอิสระ การให้สวัสดิการ การประกันสังคม และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.14 คณะกรรมการการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การสื่อสารและโทรคมนาคม มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการบริหาร การส่งเสริมและการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร การสื่อสารสาธารณะ โทรคมนาคม และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.15 คณะกรรมการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับศาสนา การอุปถัมภ์และคุ้มครองศาสนา การอนุรักษ์และการสืบสานศิลปะประเพณี วัฒนธรรม ท้องถิ่นและภูมิปัญญาชาวบ้าน การส่งเสริมศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม เอกลักษณ์และอัตลักษณ์ไทย และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.16 คณะกรรมการการศึกษา มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา การพัฒนาการศึกษาในทุกกระดับและทุกรูปแบบของชาติ การให้บริการทางการศึกษาสำหรับประชาชน โดยคำนึงถึงความเป็นมาตรฐาน เป็นธรรมและทั่วถึงเน้นความเป็นเลิศทางปัญญา วินัย คุณธรรม จริยธรรม จิตสาธารณะ ความเป็นไทยบนพื้นฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และความเป็นอิสระทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.17 คณะกรรมการการสาธารณสุข มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการสาธารณสุข การพัฒนาระบบ สุขภาพ การบริการสาธารณสุขที่เหมาะสมและได้มาตรฐาน โดยรวมถึงการรักษาพยาบาล การ ควบคุมและป้องกัน โรค การฟื้นฟู การส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาคูณภาพชีวิตของประชาชน และ อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.18 คณะกรรมการกิจการองค์กรตามรัฐธรรมนูญและติดตามการบริหารงบประมาณ มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติกระทำ กิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการบริหารจัดการขององค์กรตาม รัฐธรรมนูญ และนโยบายของรัฐบาลในด้านงบประมาณ ติดตามและประเมินผลการรับการใช้ จ่ายเงินงบประมาณประจำปีของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐและรัฐวิสาหกิจ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.19 คณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่าง พระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการที่ดิน การ จัดการทรัพยากรน้ำ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ ตลอดจนการส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อม ศึกษาปัญหาการใช้ การป้องกัน การแก้ไข การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.20 คณะกรรมการศึกษา ตรวจสอบเรื่องการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาศึกษา และตรวจสอบเรื่อง การ กระทำการทุจริตประพฤติมิชอบในหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานอื่นการเสริมสร้างธรรมาภิบาล ในการบริหารราชการแผ่นดิน และศึกษาเรื่องใดๆ เกี่ยวกับกลไกกระบวนการและมาตรการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.21 คณะกรรมการเศรษฐกิจ การพาณิชย์และอุตสาหกรรม มีอำนาจหน้าที่พิจารณา ร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ การพาณิชย์และอุตสาหกรรม การส่งเสริมพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.22 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค มีอำนาจ หน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับ การส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรใน ด้านสิทธิมนุษยชน ติดตาม ตรวจสอบการกระทำหรือการละเว้นการกระทำอันเป็นการละเมิด สิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ การคุ้มครองผู้บริโภค ปัญหาความเดือดร้อนของผู้บริโภคและอื่นๆ

ที่เกี่ยวข้อง หากมีความจำเป็นหรือเห็นสมควรวุฒิสภาจะตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาเพิ่มขึ้นหรือลดจำนวนคณะกรรมการลงเมื่อใดก็ได้

2. คณะกรรมการวิสามัญ

หมายถึง คณะบุคคลที่วุฒิสภาแต่งตั้งจากผู้ที่ เป็น หรือมิได้เป็นสมาชิกวุฒิสภาก็ได้ ประกอบเป็นคณะกรรมการ โดยมีจำนวนเต็มตามที่ประชุมกำหนด

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ในระหว่างคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาคณะต่าง ๆ ที่อาจมีความไม่ชัดเจนหรืออาจมีความซ้ำซ้อนกันอยู่ และทำให้เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการดำเนินกิจการตามภารกิจ ในกรณีนี้ให้คณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาในแต่ละคณะดังกล่าว นัดประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาหาข้อยุติ และหากไม่อาจหาข้อยุติร่วมกันได้ให้เสนอเรื่องต่อวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภาพิจารณาตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาเฉพาะกรณีนั้นต่อไป คณะกรรมการวิสามัญมีอำนาจหน้าที่กระทำการพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ เกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้

1. พิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือเรื่องอื่นใดตามที่วุฒิสภามอบหมายหรือตามที่ประธานวุฒิสภามอบหมาย
2. ติดตามมติและตรวจรายงานการประชุมของวุฒิสภา
3. กระทำการหรือพิจารณาเรื่องใดๆ ที่ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการอื่นของวุฒิสภา
4. ประสานงานระหว่างวุฒิสภากับสภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรี องค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในกิจการของวุฒิสภา
5. ประสานงานกับคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาทุกคณะและสมาชิกเกี่ยวกับการพิจารณารายชื่อสมาชิกหรือบุคคลใดๆ ที่จะเสนอให้ที่ประชุมวุฒิสภาเลือกตั้งเป็นกรรมการสามัญ หรือกรรมการวิสามัญตามข้อ 81 หรือข้อ 102 แล้วแต่กรณี เพื่อให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เหมาะสมและเป็นธรรม
6. ดำเนินงานทางด้านวิชาการ ข้อมูลข่าวสาร การสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนกิจการของวุฒิสภา
7. รับคำร้องเรียนหรือเรื่องราวร้องทุกข์ของราษฎรเพื่อมอบต่อคณะกรรมการคณะต่างๆ หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณา
8. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานของวุฒิสภา

9. เสนอแนะต่อวุฒิสภาเกี่ยวกับการพัฒนาระบบงานวุฒิสภาและการดำเนินกิจการในด้านต่างๆ ของวุฒิสภา

10. เสนอแนะต่อวุฒิสภาเกี่ยวกับการกำหนดรายละเอียดของงบประมาณและการแปรญัตติงบประมาณรายจ่ายประจำปีในส่วนของวุฒิสภาและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

11. เสนอแนะต่อวุฒิสภาเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ต่างๆ ให้แก่สมาชิกวุฒิสภา

คณะกรรมการการวิสามัญให้มีวาระการดำรงตำแหน่งเช่นเดียวกับคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา

การเลือกตั้งคณะกรรมการสามัญหรือคณะกรรมการวิสามัญ ให้ที่ประชุมวุฒิสภาเลือกจากรายชื่อที่สมาชิกเสนอ โดยต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าห้าคน เว้นแต่การเลือกตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา (ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ.2551: ข้อ 87)

ในการเลือกคณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ ให้คณะรัฐมนตรี ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้อง เสนอรายชื่อได้ไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนกรรมการทั้งหมด แต่ในการเลือกคณะกรรมการวิสามัญเพื่อกระทำการในเรื่องอื่นๆ ให้ประกอบด้วยบุคคลที่มีได้เป็นสมาชิกมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามแต่ไม่เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด

3. คณะกรรมการร่วมกัน

หมายถึง คณะบุคคลที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาแต่งตั้งจากผู้ที่ เป็นหรือไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาก็ได้ ประกอบเป็นคณะกรรมการร่วมกัน โดยมีจำนวนเท่ากันตามที่สภาผู้แทนราษฎรกำหนด

คณะกรรมการร่วมกันจะเกิดขึ้นเฉพาะในกรณีที่วุฒิสภามีการแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติที่สภาผู้แทนราษฎรได้ให้ความเห็นชอบแล้ว และสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาแล้วเห็นว่ามิใช่เป็นการแก้ไขเล็กน้อยจึงไม่เห็นด้วยกับการแก้ไขของวุฒิสภา ดังนั้นจึงต้องตั้งคณะกรรมการร่วมกัน เพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวอีกครั้งหนึ่ง

4. คณะกรรมการเต็มสภา

หมายถึง คณะกรรมการที่ประกอบด้วยสมาชิกทุกคนในที่ประชุมสภาเป็นกรรมการ โดยประธานในที่ประชุมจะทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการ ซึ่งจะเกิดขึ้นในกรณีของการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญในวาระที่สอง การพิจารณาโดยคณะกรรมการเต็มสภาเป็นทั้งการพิจารณาในชั้นกรรมการและชั้นการพิจารณา

ของสภาในวาระที่สองเรียงตามลำดับมาตรารวมกันไป ส่วนใหญ่การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญโดยกรรมาธิการเต็มสภานั้นจะมีการพิจารณาการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญในวาระที่สามไปในคราวเดียวกันซึ่งเรียกว่าการพิจารณาสามวาระรวด

5. คณะกรรมการร่วมกันของรัฐสภา

คณะกรรมการร่วมกันของรัฐสภา เป็นกรรมาธิการที่เกิดขึ้นจากการแต่งตั้งของที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 145 ว่า คณะกรรมาธิการคณะนี้จะเกิดขึ้นในกรณีที่ร่างพระราชบัญญัติที่คณะรัฐมนตรีระบุไว้ในนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภาตามมาตรา 176 ว่าจำเป็นต่อการบริหารราชการแผ่นดิน หากสภาผู้แทนราษฎรมิมีมติไม่ให้ความเห็นชอบ และคะแนนเสียงที่ไม่ให้ความเห็นชอบไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ คณะรัฐมนตรีอาจขอให้รัฐสภาประชุมร่วมกันเพื่อมีมติอีกครั้งหนึ่ง หากรัฐสภามีมติให้ความเห็นชอบ ให้ตั้งบุคคลซึ่งเป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกของแต่ละสภามีจำนวนเท่ากันตามที่คณะรัฐมนตรีเสนอ ประกอบกันเป็นคณะกรรมาธิการร่วมกันของรัฐสภาเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้น และให้คณะกรรมาธิการร่วมกันของรัฐสภารายงานและเสนอร่างพระราชบัญญัติที่ได้พิจารณาแล้วต่อรัฐสภา ถ้ารัฐสภามีมติเห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัตินั้น ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา 150 ถ้ารัฐสภามีมติไม่ให้ความเห็นชอบให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป หากทั้งสองสภาเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและ ร่างพระราชบัญญัติจะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ก็แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา และเมื่อพระมหากษัตริย์ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยหรือถือเสมือนว่า ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยตามรัฐธรรมนูญนี้แล้ว ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อใช้บังคับเป็นกฎหมายต่อไป (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 90) ถ้ารัฐสภามีมติไม่เห็นชอบให้ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 145) เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วก็สลายตัวไป เช่นเดียวกับคณะกรรมาธิการวิสามัญ เมื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเสร็จต้องรายงานต่อทั้งสองสภา

6. คณะกรรมาธิการตามมาตรา 121

คณะกรรมาธิการประเภทนี้มีเฉพาะในวุฒิสภาเท่านั้นและได้ถือกำเนิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่วุฒิสภาจะพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ให้วุฒิสภาแต่งตั้งคณะกรรมาธิการขึ้นคณะหนึ่ง ทำหน้าที่ตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ และ

พฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งนั้น รวมทั้งรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานอันจำเป็น แล้วรายงานต่อวุฒิสภาเพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป การแต่งตั้ง ให้คำแนะนำหรือให้ความเห็นชอบบุคคลที่ดำรงตำแหน่งต่างๆ นั้นได้แก่ กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการสิทธิมนุษยชน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม ประธานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน การดำเนินการของคณะกรรมการดังกล่าว ให้เป็นไปตามวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา กรรมการชุกชุมนี้เรียกได้ว่าเป็น กรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ก็ได้แต่หากต่างกันตรงที่หากภารกิจในการสรรหาเสร็จสิ้นแล้วกรรมการคณะนี้ถือว่าหมดวาระไป

2.4 ลักษณะงานของกรรมการในวุฒิสภา

ลักษณะงานที่ได้รับมอบจากรัฐสภา (โกศล โรจนพันธ์และคณะ 2529: 186-187) แบ่งได้เป็น 4 ลักษณะ ด้วยกันคือ

1. พิจารณากลับกรองร่างกฎหมายที่สมาชิกเสนอเป็นการพิจารณาว่าควรรับรองร่างที่สมาชิกเสนอหรือไม่ หากกรรมการไม่ให้คำรับรองร่างกฎหมายนั้นเป็นอันตกไป ร่างกฎหมายที่คณะกรรมการให้คำรับรองแล้วเท่านั้น จึงจะเสนอให้สภาพิจารณาได้ และหากเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการเงิน ร่างกฎหมายนั้นจะตกไป เพราะสมาชิกสภาไม่มีสิทธิเสนอกฎหมายเกี่ยวกับการเงินหรืองบประมาณ คณะกรรมการคณะนี้ทำหน้าที่เฉพาะการวินิจฉัยเกี่ยวกับร่างกฎหมายที่สมาชิกสภาเสนอเท่านั้น ซึ่งในเรื่องนี้ คณะกรรมการได้วางแนวทางในการพิจารณาให้คำรับรอง โดยจะพิจารณาถึงความสมบูรณ์ของร่างกฎหมายมีเนื้อหาและสาระสำคัญที่สภาจะได้พิจารณา โดยหลักแล้วต้องไม่ขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

2. พิจารณาหลักการของร่างกฎหมายก่อนที่สภาจะรับหลักการ กล่าวคือก่อนที่สภาจะลงมติรับหลักการของร่างกฎหมายในวาระที่หนึ่ง สภาอาจตั้งคณะกรรมการพิจารณาหลักการหรือปัญหาใด ๆ ของร่างกฎหมายนั้น ๆ ได้ โดยต้องดำเนินการไปตามมติของสภา

3. พิจารณารายละเอียดของร่างกฎหมายที่ผ่านการรับหลักการของสภาแล้ว กล่าวคือเมื่อสภารับหลักการแล้ว ร่างกฎหมายนั้นจะเข้าสู่วาระที่สองซึ่งเป็นการพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ ข้อบังคับการประชุมได้กำหนดให้สภามอบงานนี้ให้คณะกรรมการใดก็ได้พิจารณา พร้อมทั้งมีอำนาจแก้ไขตัดแปลงร่างกฎหมายนั้น ๆ หรือให้สมาชิกสภาแก้ไขเพิ่มเติม โดยคณะกรรมการมีสิทธิในการพิจารณาข้อแก้ไขหรือคำแปรญัตติก่อนได้ เมื่อเสร็จการพิจารณาแก้ไขตัดแปลงแล้ว

ก็จะรายงานผลการพิจารณาต่อสภา สภาก็จะพิจารณาร่างกฎหมายพร้อมรายงานคณะกรรมการในวาระนี้ต่อไป

หากไม่ได้ตั้งคณะกรรมการอื่นใดในวาระที่สอง สภาอาจให้มีการพิจารณาร่างกฎหมายโดยคณะกรรมการเต็มสภาได้ คณะกรรมการเต็มสภาจะพิจารณาถึงรายละเอียดและคำแก้ไขของสภาในที่ประชุมคณะกรรมการเต็มสภา เมื่อการพิจารณานั้นมีปัญหาเกิดขึ้น ก็อาจตั้งคณะกรรมการขึ้นมาอีกชุดหนึ่งหรือหลายชุด เพื่อพิจารณาว่าควรแก้ไขปัญหายังไง ทั้งนี้การจัดตั้งคณะกรรมการใดๆ ขึ้นมาต้องแล้วแต่ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วย เมื่อแก้ปัญหานั้น ๆ แล้ว ก็ส่งเรื่องคืนไปยังที่ประชุมคณะกรรมการเต็มสภาพิจารณาในวาระที่สองอีกครั้ง

อีกประการหนึ่ง หากรัฐธรรมนูญกำหนดให้มีสองสภาและร่างกฎหมายได้ผ่านการรับหลักการของสภาทั้งสองแล้ว และสภาทั้งสองต่างมีความเห็นที่ขัดแย้งกัน กรณีเช่นนี้สามารถแก้ไขโดยการตั้งคณะกรรมการร่วมกันทั้งสองสภาในจำนวนเท่า ๆ กันผลของความเห็นจะเป็นอย่างไรก็ตาม คณะกรรมการคณะนี้จะต้องรายงานต่อสภาแต่ละสภาเพื่อพิจารณาตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

4. พิจารณาเสนอความเห็นชอบในเรื่องต่าง ๆ ที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายบัญญัติไว้ เช่น ได้รับมอบอำนาจในการพิจารณาสอบสวน แสวงหาข้อเท็จจริงต่างๆ แล้วสรุปความคิดเห็นต่อสภา

2.5 การประชุมของกรรมการในวุฒิสภา การประชุมของคณะกรรมการมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาข้อยุติในปัญหาต่างๆ เนื่องจากผู้เข้าร่วมประชุมไม่ว่าจะเป็นกรรมการหรือบุคคลที่กรรมการเชิญมาชี้แจงแสดงความเห็นหรือปรึกษาหารือเกี่ยวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ หรือเรื่องใด ๆ ที่สภามอบหมายก็ตาม อาจมีความคิดเห็นแตกต่างกัน เพื่อให้การประชุมได้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยหรือข้อบังคับการประชุมเป็นหลักในทางปฏิบัติ

การประชุมคณะกรรมการมีลักษณะแตกต่างจากการประชุมสภา กล่าวคือ การประชุมสภารัฐธรรมนูญได้บังคับกำหนดให้ประชาชนสามารถเข้าฟังการประชุมได้ ส่วนการประชุมคณะกรรมการ ผู้ซึ่งเข้าฟังการประชุมได้คือ

1. สมาชิก
2. รัฐมนตรี
3. บุคคลซึ่งรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย
4. บุคคลซึ่งประธานกรรมการเชิญมาชี้แจง ดังนั้น ประชาชนทั่วไปไม่มีสิทธิเข้าฟังการประชุมคณะกรรมการได้ ส่วนในกรณีประชุมลับ บุคคลที่จะเข้าฟังการประชุมคณะกรรมการได้

ก็เฉพาะผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประชุมและได้รับอนุญาตจากประธานที่ประชุมเท่านั้น

ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา 2551 ข้อ 84 บัญญัติไว้ว่า การประชุมกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม องค์ประชุมจึงถือว่ามีความสำคัญมาก เพราะหากกรรมการมาประชุมไม่ครบเป็นองค์ประชุม ย่อมไม่สามารถเริ่มการประชุมได้ และในขณะการประชุมกรรมการก็ต้องอยู่ในที่ประชุมให้ครบเป็นองค์ประชุมเช่นกัน มิฉะนั้น ก็ไม่อาจดำเนินการประชุมไปได้ บางครั้งองค์ประชุมจึงเป็นอุปสรรคอันหนึ่งที่ทำให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการต้องล่าช้า เนื่องจากถ้าจำนวนกรรมการมีมากแล้ว ย่อมต้องใช้เวลาในการรอให้ครบองค์ประชุมเสียก่อนจึงจะเริ่มประชุมได้

โดยปกติ ประธานของที่ประชุมคณะกรรมการ คือ ประธานกรรมการ เว้นแต่ที่ประชุมครั้งใด ประธานไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อาจมอบให้รองประธาน หรือเลือกกรรมการคนใดคนหนึ่งขึ้นมาปฏิบัติหน้าที่แทนได้ ผู้ที่เป็นประธานถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการประชุม เพราะมีหน้าที่เป็นผู้นำการประชุมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการประชุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ บทบาทและอำนาจหน้าที่ของประธานและกรรมการจึงมีความสำคัญต่อการดำเนินการประชุมคณะกรรมการ (อดิพงษ์ พรหมศิริสมบัติ 2547: 91-93) ซึ่งแยกพิจารณา ดังนี้

1. การนัดประชุมกรรมการ เมื่อที่ประชุมสภาได้มีมติให้กรรมการกระทำการพิจารณาหรือพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใดๆ เช่น ร่างพระราชบัญญัติหรือเรื่องใดๆ ในครั้งแรกก่อนมีประธานกรรมการ เลขานุการรัฐสภาจะเป็นผู้แจ้งกำหนดการประชุมกรรมการให้ทราบ เมื่อมีการเลือกตั้งประธานกรรมการแล้ว การนัดประชุมครั้งต่อไป ประธานเป็นผู้นัดสั่งการให้มีการประชุมกรรมการ โดยแจ้งต่อเลขานุการคณะกรรมการหรือเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการนัดประชุมต่อไป

2. การเป็นประธานของที่ประชุมคณะกรรมการ เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานเป็นผู้กล่าวเปิดการประชุมและดำเนินการประชุมตามเรื่องที่กำหนดไว้ในวาระระเบียบการประชุม ผู้เข้าร่วมการประชุมสามารถเสนอความเห็นได้โดยไม่ต้องมีผู้รับรองในระหว่างการดำเนินการอภิปราย การอภิปรายควรสรุปประเด็นสั้นๆ ให้ที่ประชุมฟังเป็นตอนๆ บางครั้งประธานจะต้องชี้แจงให้ที่ประชุมเข้าใจปัญหาหรือประเด็นของเรื่องที่กำลังพิจารณาให้ชัดเจน ประธานอาจเป็นผู้บรรยายสรุปย่อให้ที่ประชุมฟังหรือมอบหมายให้กรรมการคนใดคนหนึ่งทำก็ได้ นอกจากนั้นต้องตรวจดูมิให้ที่ประชุมละเลยหรือหลงลืมประเด็นที่สำคัญเกี่ยวกับปัญหาที่พิจารณา อันจะนำไปสู่ข้อยุติที่ดีที่สุด ในการพิจารณาบางประเด็น ถ้าที่ประชุมไม่เห็นพ้องต้องกัน จำเป็นต้องลงมติ ประธานจะต้องดำเนินการออกเสียงลงคะแนน และเมื่อได้ผลเป็นประการใด ต้องประกาศผล

การออกเสียงลงคะแนนต่อที่ประชุม

3. การลงลายมือชื่อในเอกสาร ประธานคณะกรรมการธิการจะต้องลงลายมือชื่อในหนังสือต่างๆ โดยอาศัยอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนด ดังนี้

หนังสือเรียกเอกสารจากบุคคลใดๆ หรือเรียกบุคคลใดๆ มาแสดงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในกิจการที่กระทำ หรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่

หนังสือนำส่งรายงานของกรรมการเพื่อเสนอให้สภาพิจารณา เมื่อคณะกรรมการได้กระทำกิจการหรือพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใดๆ ตามที่สภามอบหมายเสร็จสิ้นแล้ว

หนังสือรายงานถึงประธานสภา กรณีที่คณะกรรมการจะกระทำกิจการหรือพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใดไม่สำเร็จภายในกำหนดเวลาที่สภามีมติไว้

หนังสือขอให้คณะกรรมการดำเนินกิจการของสภานอกสมัยประชุม หนังสือขอให้สภาตั้งซ่อมกรรมการที่ว่างลง

4. การนัดแปรบัญญัติ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติขึ้นกรรมการ ถ้าหากมีสมาชิกเสนอขอแปรญัตติ จะต้องนัดผู้แปรญัตติมาชี้แจงประกอบคำแปรญัตติในที่ประชุมคณะกรรมการตามวันเวลาที่เห็นสมควร ในการนี้ประธานต้องแจ้งกำหนดวันเวลาให้กับเจ้าหน้าที่เพื่อเลขาธิการรัฐสภาจะเป็นผู้ลงนามในหนังสือเชิญผู้แปรญัตติมาชี้แจงต่อไป ซึ่งโดยปกติ จะนัดผู้แปรญัตติ มาภายหลังจากที่คณะกรรมการได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติแล้ว

5. รายงานต่อที่ประชุมสภา โดยปกติประธานคณะกรรมการจะเป็นผู้แสดงต่อที่ประชุมสภาถึงผลการดำเนินงานของคณะกรรมการโดยย่อ ตลอดจนการแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำในรายงานของคณะกรรมการ ในการชี้แจงการประชุม ประธานจะเป็นหลักในการชี้แจงถ้าเรื่องใดมีกรรมการผู้ใดเชี่ยวชาญหรือทราบเรื่องนั้นดี ก็จะมอบหมายให้กรรมการ ผู้นั้นชี้แจง หรือแบ่งหน้าที่การชี้แจงให้กรรมการแต่ละคนมีหน้าที่ชี้แจงตามความรู้และความถนัดของตน เป็นต้น

6. การแสดงผลงานของคณะกรรมการ เนื่องจากการดำเนินงานของคณะกรรมการเป็นที่สนใจโดยทั่วไปอย่างกว้างขวาง ทั้งต่อสื่อมวลชนและประชาชน โดยทั่วไปเกี่ยวกับเรื่องที่พิจารณาไม่ว่าจะเป็นร่างพระราชบัญญัติที่สำคัญหรือการพิจารณาปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในรูปแบบต่างๆ จึงต้องมีการให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชนให้ประชาชนได้ทราบถึงผลการดำเนินงานเป็นระยะๆ ตามที่สมควร โดยประธานซึ่งเป็นผู้ที่ทราบเรื่องที่กำลังพิจารณาได้อย่างดีที่สุดจะเป็นผู้แสดง หรือในกรณีที่คณะกรรมการคณะใดได้ตั้งโฆษกประจำคณะกรรมการไว้ก็เป็นหน้าที่ของโฆษกที่จะเป็นผู้แสดง แต่ประธานย่อมมีสิทธิในการแสดงผลงานของคณะกรรมการด้วยเช่นกัน

เอกสิทธิ์และความคุ้มกันในการประชุมคณะกรรมการ

ในการประชุมคณะกรรมการ กรรมการหรือบุคคลที่เป็นคณะกรรมการเชิญมา แดงข้อเท็จจริง หรือชี้แจงแสดงความคิดเห็นตลอดจนการออกเสียงลงคะแนนเช่นเดียวกับในที่ประชุมสภา กล่าวคือ จะกล่าวถ้อยคำใดในทางแดงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นหรือออกเสียงลงคะแนน ย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาดผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวผู้นั้นในทางใดมิได้ และมีความคุ้มกันในทางอาญาในข้อที่ว่า ในระหว่างสมัยประชุม ห้ามมิให้จับหรือคุมขังหรือหมายเรียกตัวสมาชิกไปทำการสอบสวนในฐานะเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา และดำเนินการพิจารณาคดีอันเป็นผลให้เกิดการขัดขวางต่อการที่สมาชิกผู้นั้นจะเข้าประชุมสภาได้ เอกสิทธิ์และความคุ้มกันตามที่รัฐธรรมนูญได้ให้ไว้ นั้น คุ้มครองกรรมการของสภาด้วย โดยมีเจตนารมณ์ให้สมาชิกมีเสรีภาพในการปฏิบัติหน้าที่ในที่ประชุม ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันให้แก่กรรมการหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องได้แสดงความคิดเห็นโดยอิสระ ไม่ต้องเกรงกลัวที่จะถูกฟ้องร้องหรือได้รับโทษทางอาญาแต่ประการใด

2.6 ปัญหาการดำเนินการของคณะกรรมการ การปฏิบัติงานของคณะกรรมการวุฒิสภามีปัญหาที่พิจารณาได้ 3 ด้านใหญ่ๆ คือ (1) ด้านองค์กร (2) ด้านบุคลากร (3) ด้านสภาพแวดล้อม (วนิดา สัจพัน โรจน์ 2550 : 101-114)

(1) ปัญหาด้านองค์กร แบ่งเป็นหลายด้าน

(1.1) ปัญหาด้านโครงสร้าง

(1.1.1) ปัญหาการใช้อำนาจเรียกเอกสารและบุคคลเข้าชี้แจงแดงข้อเท็จจริงต่อคณะกรรมการวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญ 2550 ในมาตรา 135 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการไว้ดังนี้ คณะกรรมการมีอำนาจออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาแดงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่นั้นได้ และให้คำสั่งเรียกดังกล่าวมีผลบังคับตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่คำสั่งเรียกเช่นนั้นมิให้ใช้บังคับกับผู้พิพากษาหรือตุลาการที่ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ในกระบวนการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีหรือการบริหารงานบุคคลของแต่ละศาล และมีให้ใช้บังคับกับผู้ตรวจการแผ่นดินหรือกรรมการในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญที่ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่โดยตรงในแต่ละองค์กรตามรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญหรือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแล้วแต่กรณี

ในกรณีที่บุคคลเป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ให้ประธานคณะกรรมการแจ้งให้รัฐมนตรีซึ่งบังคับ

บัญชาหรือกำกับดูแลหน่วยงานที่บุคคลนั้นสังกัดทราบและมีคำสั่งให้บุคคลนั้นดำเนินการตามคำสั่ง เว้นแต่เป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน ให้ถือว่าเป็นเหตุยกเว้น การปฏิบัติ

แต่ถึงอย่างไรแม้รัฐธรรมนูญจะได้บัญญัติถึงหน้าที่ขององค์กร หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องให้มาตามคำเรียกของคณะกรรมการวุฒิสภาแต่ยังมีปัญหาที่บุคคลไม่ให้เอกสารหรือไม่ เข้าชี้แจงต่อคณะกรรมการวุฒิสภาทำให้คณะกรรมการวุฒิสภาไม่มีข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรได้ เนื่องจากรัฐธรรมนูญไม่ได้ระบุชัดเจนถึงบทลงโทษต่อ ผู้ที่ไม่มาชี้แจงข้อเท็จจริงของเรื่องที่พิจารณาสอบสวนนั้น

(1.1.2) การจัดโครงสร้างการกำหนดอำนาจหน้าที่ไม่ชัดเจน การกำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการวุฒิสภาที่ผ่านมายังไม่ครอบคลุมงานในบางส่วนของการปฏิบัติงานของ รัฐบาล ทำให้คณะกรรมการวุฒิสภาไม่สามารถติดตามผลงานการปฏิบัติงานของรัฐบาลบางส่วน ไป โดยเฉพาะเรื่องของการติดตามการใช้จ่ายงบประมาณและผลงานที่เกิดจากการใช้จ่ายงบประมาณ ในลักษณะมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลงของรัฐบาล และรวมถึงคณะกรรมการ วุฒิสภาเกิดการปฏิบัติงานที่ซ้ำกันเอง บางครั้งการเข้าชี้แจงของผู้ชี้แจงต่อคณะกรรมการวุฒิสภา นั้นต้องเข้าชี้แจงต่อคณะกรรมการวุฒิสภามากกว่าหนึ่งคณะฯ เพราะเนื่องจากคณะกรรมการ วุฒิสภาแต่ละคณะนั้นอาจมีทัศนคติหรือคำถามที่มีมุมมองไม่ตรงและเหมือนกันทำให้ผู้ชี้แจงต้องเข้า ทำการชี้แจงต่อคณะกรรมการวุฒิสภาในหลายคณะฯ ด้วยกันอันเนื่องด้วยคณะกรรมการ วุฒิสภาแต่ละคณะต้องการทราบถึงคำตอบและมองประเด็นในแง่ที่แตกต่างกันออกไปนั่นเอง

(1.2) ปัญหาด้านระบบงาน

(1.2.1) ระบบการปฏิบัติหน้าที่ในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านกฎหมาย โดยปกติคณะกรรมการวุฒิสภามีหน้าที่ พิจารณารายละเอียดและให้ความเห็นต่อร่างกฎหมายต่างๆ ที่ผ่านวุฒิสภาในวาระที่หนึ่งที่เป็นวาระ ของการรับหลักการของร่างกฎหมายต่างๆ ในการพิจารณาร่างกฎหมายที่จะตราออกใช้ สมาชิกของ คณะกรรมการต้องมีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ในสาระรายละเอียดในเรื่องที่ต้องพิจารณา ร่างกฎหมาย รวมถึงบุคลากรและผู้เชี่ยวชาญในทางกฎหมายที่จะช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงานก็มี น้อย

2. ด้านการควบคุมการบริหารงานของรัฐบาล ในการควบคุม ติดตามและกำกับการบริหารงานของรัฐบาลนั้น คณะกรรมการต่างๆ ของวุฒิสภา ยังขาด รายละเอียดการปฏิบัติงานของรัฐบาลโดยเกือบสิ้นเชิง กล่าวได้ว่าคณะกรรมการวุฒิสภาไม่ทราบ

ว่ารัฐบาลดำเนินงานในแต่ละกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ นั้นมีโครงการจะไปปฏิบัติหน้าที่อยู่ที่ใด และใช้งบประมาณรายจ่ายไปแล้วมากน้อยเพียงใด และที่สำคัญคณะกรรมการข้าราชการยังขาดการเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลที่จำเป็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวุฒิสภาได้อย่างเต็มที่ ทำให้คณะกรรมการวุฒิสภาไม่สามารถติดตามและกำกับ การปฏิบัติงานของรัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

3. ด้านการพิจารณาควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายของ รัฐบาล สมาชิกของคณะกรรมการวุฒิสภาส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจประสบการณ์งาน ทางงบประมาณของรัฐบาล ประกอบทั้งสมาชิกวุฒิสภายังขาดการชี้แจงจากสำนักงบประมาณและ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเท่าที่ควร เพื่อเข้าใจระบบงบประมาณที่ใช้อยู่อย่างถ่องแท้ ทำให้ คณะกรรมการวุฒิสภาไม่สามารถพิจารณาควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณของรัฐบาลได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

4. ด้านการจัดทำประชาพิจารณ์ คณะกรรมการวุฒิสภาประสบ ปัญหาด้านการจัดทำประชาพิจารณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อเท็จจริงและความคิดเห็นจากประชาชน โดยเฉพาะ การทำประชาพิจารณ์เป็นเรื่องละเอียดอ่อนและที่สำคัญคือการขาดงบประมาณในการ ดำเนินการขาดเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็น เป็นต้น ทำให้คณะกรรมการวุฒิสภาไม่สามารถจัดทำ ประชาพิจารณ์เพื่อหาข้อเท็จจริงนำเสนอต่อการพิจารณาของวุฒิสภาไป ซึ่งอาจจะนำไปสู่การตรา กฎหมายหรือการบริหารงานของรัฐสภาที่ขาดความรอบคอบ และก่อให้เกิดปัญหาบางประการขึ้นได้ใน ภายหลัง

(1.2.2) ระบบการปฏิบัติงานขาดการจัดตั้งและเชื่อมโยงเครือข่ายการ ประสานงานระหว่างคณะกรรมการวุฒิสภา สำนักเลขาธิการวุฒิสภาและหน่วยงานภายนอกที่ เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลต่างๆ ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

(1.2.3) ระบบการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวุฒิสภา วุฒิสภา และ รัฐสภา ยังคงต้องของงบประมาณรายจ่ายประจำปีจากฝ่ายบริหาร โดยผ่านการพิจารณาของสำนัก งบประมาณของฝ่ายบริหารซึ่งทำให้งบประมาณที่ได้ในแต่ละครั้งนั้น ไม่มีความแน่นอน เป็นผลต่อ คณะกรรมการวุฒิสภา วุฒิสภา และรัฐสภา ไม่มีงบประมาณรายจ่ายประจำปีที่จะใช้จ่ายตามความ จำเป็นเพื่อพัฒนาระบบงานต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นเท่าที่ควร

(1.2.4) ระบบการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวุฒิสภาในปัจจุบันยัง ขาดการจัดตั้งสำนักงานของคณะกรรมการแต่ละคณะขึ้น เพื่อให้มีเจ้าหน้าที่ประจำเพื่อสามารถ ปฏิบัติงานทางด้านธุรการ เลขานุการ นักวิชาการ ผู้ชำนาญการ และที่ปรึกษาให้แก่คณะกรรมการ

วุฒิสภาได้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

(2) ปัญหาด้านบุคลากร

(2.1) การเข้าสู่ตำแหน่งต่างๆ ในคณะกรรมการวุฒิสภา โดยปกติการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาให้ดำรงตำแหน่งกรรมการวุฒิสภาที่ประชุมวุฒิสภาจะตั้งคณะกรรมการสามัญขึ้นมาคณะหนึ่งจำนวนสามสิบคน และให้สมาชิกวุฒิสภาแต่ละคนแสดงความจำนงโดยยื่นต่อคณะกรรมการสามัญตามแบบที่คณะกรรมการสามัญกำหนดไว้ สมาชิกจะดำรงตำแหน่งได้ไม่เกินสองคณะ การเลือกตั้งเข้าสู่ตำแหน่งคณะกรรมการวุฒิสภานั้น วุฒิสภาจะเป็นผู้พิจารณาแต่งตั้งจากรายชื่อสมาชิกที่ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการสามัญดังกล่าว

แต่ในทางปฏิบัติ การให้สมาชิกวุฒิสภาแสดงความจำนงเข้าสู่คณะกรรมการวุฒิสภาใดๆ ก็ตามความประสงค์ของตนเอง ทำให้สมาชิกหลายคนพยายามยื่นความจำนงเข้าสู่ตำแหน่งที่มีผลประโยชน์หรือผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง ทำให้คณะกรรมการวุฒิสภาบางคณะไม่สามารถเลือกสมาชิกที่มีคุณสมบัติเฉพาะด้านได้ตามต้องการ จำเป็นต้องรับสมาชิกบางคนซึ่งขาดคุณสมบัติเป็นผลให้คณะกรรมการวุฒิสภามีประสิทธิภาพในการทำงานได้ไม่เท่าที่ควร นอกเหนือจากปัญหาดังกล่าวยังมีปัญห่อื่นๆ ด้วย เช่น การขาดความรู้เฉพาะด้านเกี่ยวกับงานราชการไม่ว่าจะเป็น กฎหมาย ข้อบังคับต่างๆ ในงานราชการ และสมาชิกคณะกรรมการบางท่านไม่ได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับระบบงานของกระทรวงที่ตนเป็นกรรมการเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการนำความรู้นั้นไปประกอบการพิจารณาของสมาชิกในคณะกรรมการให้มีประสิทธิภาพสูง รวมถึงการขาดการเข้าประชุม หรือการมาสายในการเข้าประชุมคณะกรรมการเป็นเหตุให้ที่ประชุมขาดองค์ประชุมและต้องเสียเวลาการพิจารณา และไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

การเข้าสู่ตำแหน่งที่ปรึกษา ไม่ว่าจะเป็นตำแหน่งผู้ชำนาญการ นักวิชาการ เลขานุการ นั้นมาจากการแต่งตั้งของคณะกรรมการวุฒิสภา โดยมีการเสนอชื่อมาจากสมาชิกคณะกรรมการวุฒิสภา หรือมาจากคณะกรรมการวุฒิสภาที่มีหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิเข้ามาเป็นที่ปรึกษาให้แก่คณะกรรมการวุฒิสภา โดยมีกฎเกณฑ์เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้มาเป็นที่ปรึกษากำหนดไว้ค่อนข้างกว้าง ไม่ระบุถึงคุณวุฒิหรือความสามารถเฉพาะด้าน จึงมีที่ปรึกษาจำนวนมากที่เข้ามาเป็นที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการวุฒิสภา โดยไม่มีความรู้ความสามารถและไม่มีคุณสมบัติเพียงพอที่จะปฏิบัติงาน และมีที่ปรึกษาอีกจำนวนมากที่ไม่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่จะสามารถให้คำแนะนำแก่การทำงานของคณะกรรมการวุฒิสภานั้นๆ ได้อย่างแท้จริงส่วนใหญ่จะมีความเชี่ยวชาญโดยทั่วไป ซึ่งไม่ตรงกับความต้องการในงานของคณะกรรมการวุฒิสภาที่มีอยู่นั้นๆ ส่วนที่ปรึกษา

อีกจำนวนหนึ่งอาจมาจากการบรรจุแต่งตั้งมาจากความเกรงใจของคณะกรรมการวุฒิสภาที่ทำให้ได้บุคคลที่ไม่มีศักยภาพมาเป็นที่ปรึกษา

(2.2) การเข้าเป็นผู้เชี่ยวชาญของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปัญหาคือการขาดบุคลากรที่จะเข้ามาเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีศักยภาพที่จะช่วยเหลือสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวุฒิสภาให้มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร อันมีสาเหตุมาจากสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภายังใช้ระเบียบการบริหารบุคลากรของสำนักงาน ก.พ. หรือฝ่ายบริหารโดยไม่มีระเบียบการบริหารบุคลากรของวุฒิสภาเอง รวมถึงการขาดอัตรากำลังของข้าราชการที่มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์เฉพาะด้านที่แท้จริงของข้าราชการ ที่จะสามารถสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวุฒิสภาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

(3) ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม

(3.1) ปัญหาเกี่ยวกับงานสนับสนุนจากสำนักเลขาธิการวุฒิสภา ไม่ว่าจะเป็นงานสนับสนุนทางด้านวิชาการ ที่สำนักเลขาธิการวุฒิสภายังขาดการรวบรวมและจัดเก็บเอกสารที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวุฒิสภาให้เป็นหมวดหมู่ ให้แก่คณะกรรมการวุฒิสภาแต่ละคณะได้ใช้เป็นของตนเอง โดยเฉพาะลักษณะงานที่แตกต่างกันออกไปของแต่ละคณะกรรมการวุฒิสภาเพื่อคณะกรรมการวุฒิสภาโดยเฉพาะสมาชิกคณะกรรมการวุฒิสภาใหม่ที่เพิ่งเข้าเป็นสมาชิกของแต่ละคณะกรรมการวุฒิสภา ได้ศึกษาเป็นพื้นฐานในการพิจารณาให้ความเห็นต่อคณะกรรมการวุฒิสภาในด้านต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และงานสนับสนุนด้านการบริหาร คณะกรรมการวุฒิสภายังขาดงานสนับสนุนด้านงบประมาณที่เป็นของตนเองโดยยังใช้ระเบียบการบริหารงานงบประมาณของฝ่ายบริหารอยู่ รวมถึงสำนักเลขาธิการวุฒิสภายังขาดการจัดบุคลากรให้แก่คณะกรรมการอย่างพอเพียงและมีศักยภาพเชิงลึก เพื่อสนับสนุนให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสูงขึ้น และสำนักเลขาธิการวุฒิสภายังขาดการจัดการเครือข่ายการติดต่อสื่อสารทั้งในและนอกวุฒิสภาและที่สำคัญยังขาดการจัดห้องประชุมและห้องปฏิบัติงานให้แก่คณะกรรมการวุฒิสภาในแต่ละคณะได้เข้าประชุมและปฏิบัติงานภายในของคณะกรรมการวุฒิสภา

(3.2) ปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยภายนอกองค์กรของคณะกรรมการวุฒิสภา แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ปัจจัยด้านการเมือง นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นประชาธิปไตยใน พ.ศ. 2475 นับเป็นเวลา 74 ปี แต่ความเป็นประชาธิปไตยของไทยต้องเผชิญกับการปฏิวัติรัฐประหาร ความเป็นสถาบันทางการเมืองที่เกิดขึ้นใน

รัฐสภาและคณะกรรมการการขาดความเข้มแข็งและมีความอ่อนแอไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ประชาชนโดยทั่วไปยังขาดความศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย ประชาชนเพิ่งจะเริ่มเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองนับตั้งแต่ใน พ.ศ. 2535 หลังการปฏิวัติใน เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2535 โดยได้มีการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ. 2540 และประกาศใช้ใน พ.ศ.2540 โดยได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในมาตราต่างๆ ให้ประชาชนมีเสรีภาพและเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนทางเศรษฐกิจ การเมือง และการปกครองอย่างกว้างขวางขึ้น จนกระทั่งปัจจุบันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ที่ยังคงตรามาตราต่างๆ ให้ประชาชนมีเสรีภาพและเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนทางเศรษฐกิจ การเมือง และการปกครองเช่นเดิม ซึ่งในขณะนี้รัฐสภาและคณะกรรมการของไทยได้มีการพัฒนาและได้เริ่มการพัฒนากระบวนการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น โดยได้มีการสนับสนุนให้นักวิจัยและผู้ทรงคุณวุฒิเข้าวิจัยและให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานในส่วนงานต่างๆ ของรัฐสภาและคณะกรรมการมากขึ้นในปัจจุบัน แต่ก็ยังไม่พอเพียงต่อความต้องการในปัจจุบัน

2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ โดยปกติความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจะทำให้เกิดการเรียกร้องต่างๆ ในทางเศรษฐกิจมากขึ้นและเป็นผลกระทบไปยังการเมืองที่จะต้องมีการปฏิรูปเพื่อให้ทันต่อข้อเรียกร้องของทางฝ่ายเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นตามกระแสโลกาภิวัตน์ทางด้านเศรษฐกิจ หากการเมืองไม่สามารถปฏิรูปได้ทันต่อความต้องการของข้อเรียกร้อง ฝ่ายการเมืองหรือรัฐบาลก็ต้องลาออก เพื่อให้มีการจัดตั้งรัฐบาลใหม่ขึ้น รัฐบาลไม่มีเสถียรภาพ บางครั้งต้องมีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภาขึ้นมาใหม่ ทำให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการของสภาเกิดการหยุดชะงักและไม่ต่อเนื่องกัน คณะกรรมการไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพให้แก่ประชาชนและประเทศได้

3. ปัจจัยด้านสังคม โดยปกติหากประเทศมีความเจริญเติบโตมากขึ้น สังคมจะเจริญขึ้นตามไปด้วย แต่สังคมจะเกิดกลุ่มผลประโยชน์ทางสังคมเพิ่มมากขึ้น และจะมีการขัดแย้งทางสังคมในกลุ่มต่างๆ เกิดขึ้นสำหรับประเทศไทยนับตั้งแต่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ถึงแม้จะมีความขัดแย้งระหว่างประชาชนและทหารเกิดขึ้นอย่างรุนแรงหลายต่อหลายครั้งทำให้สังคมไทยเกิดความแตกแยกออกเป็นกลุ่มก้อน

3. แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและการจัดการองค์กรคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน

แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนเป็นแนวคิดที่มีความสำคัญในการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวในสังคม โดยในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติซึ่งมีระยะเวลาที่ยาวนานเมื่อมีการกระทำที่กดขี่ข่มเหงทารุณก็จะมีการกล่าวอ้างถึงสิทธิมนุษยชน ในการศึกษาเกี่ยวกับสถาบันในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนนั้น จำเป็นต้องมีการกล่าวถึงแนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน เนื่องจากแนวคิดดังกล่าวถือได้ว่าเป็นสาระสำคัญ โดยแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนมีสาระสำคัญดังนี้

ความหมายของสิทธิมนุษยชน ในการศึกษาเรื่องสิทธิมนุษยชนนั้น ในเบื้องต้นจำเป็นต้องศึกษาถึงความหมายของสิทธิมนุษยชน เนื่องจากไม่มีคำนิยามหรือความหมายซึ่งกำหนดไว้อย่างชัดเจน จึงส่งผลให้มีการให้คำนิยามหรือความหมายของสิทธิมนุษยชนไว้แตกต่างกันไป โดยคำว่า สิทธิมนุษยชน (Human Rights) ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 รวมทั้งในกฎบัตรหรือตราสารอื่นที่ออกหลังจากปฏิญญาสากลฯ ขององค์การสหประชาชาติไม่ได้นิยามคำว่า สิทธิมนุษยชน ไว้อย่างเจาะจง เพียงแต่บัญญัติเกี่ยวกับองค์ประกอบสิทธิมนุษยชน อย่างไรก็ตามได้มีการให้คำนิยามหรือความหมายของสิทธิมนุษยชนในทัศนะต่างๆ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิของมนุษย์ทุกคน ไม่สามารถแบ่งแยกได้โดยปัจจัยใด ๆ ทั้งสิ้น (เช่น เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม ฯลฯ เป็นต้น) เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีของมนุษย์ และเป็นสิทธิที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิดและมีลักษณะสากล หรืออีกนัยหนึ่งคือ สิทธิที่เกิดมาเองโดยธรรมชาติในตัวมนุษย์และเป็นสิทธิที่ไม่สามารถโอนให้แก่ผู้หนึ่งผู้ใดได้ ซึ่งประเทศที่มีอารยธรรมในการรับรองและยอมรับความมีอยู่ของสิทธินี้

สิทธิมนุษยชนเป็นสิ่งที่มีความเป็นมาอันยาวนาน จึงจำเป็นต้องศึกษาถึงที่มาของสิทธิมนุษยชน เนื่องจากสิทธิมนุษยชนเป็นอุดมการณ์ หรือแนวคิดที่มีการเปลี่ยนแปลงไม่หยุดนิ่ง ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนได้มีบทบาทที่สำคัญ เนื่องจากเป็นสิ่งที่สร้างความชอบธรรมในการคัดค้านหรือล้มล้างอำนาจรัฐเผด็จการต่างๆ ได้ ดังนั้น การศึกษาเรื่องสิทธิมนุษยชนจึงจำเป็นต้องเข้าใจถึงสภาพที่มาของแนวคิดดังกล่าว เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาสิทธิมนุษยชน ซึ่งนับวันจะเป็นปัญหาที่ขยายไปทั่วโลก โดยจะกล่าวถึงที่มาของสิทธิมนุษยชนตามแนวของ โลกตะวันตก เพื่อศึกษาถึงพัฒนาการของแนวคิด ซึ่งเป็นที่มาอันสำคัญที่ก่อให้เกิดการได้มาซึ่งสิทธิมนุษยชนในปัจจุบัน ซึ่งที่มาของแนวคิดมาจาก 3 แนวทาง

คือ ที่มาจากคำสอนและแนวคิดในศาสนาคริสต์ แนวคิดเรื่องกฎหมายธรรมชาติและสิทธิธรรมชาติ และเอกสารรับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชนของประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศฝรั่งเศส (กุลพล พลวัน 2538: 20) ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1) คำสอนและแนวคิดในศาสนาคริสต์

ตามหลักคำสอนและแนวคิดในศาสนาคริสต์สอนว่า มนุษย์ทุกคนเสมอเหมือนกันในสายตาของพระเจ้า ผู้เป็นเจ้าของมนุษย์ทั้งหลายเป็นบุตรของพระเจ้า ผู้เป็นเจ้าของมนุษย์จึงมีความเสมอภาคมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และมีสิทธิเสรีภาพเสมอภาคเท่าเทียมกัน การกระทำใดๆ ก็ตามทีละตอนหรือทำลายสิ่งเหล่านี้ การกระทำนั้นเป็นการกระทำที่ผิด มูลเหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากสมัยช่วงที่เกิดศาสนาคริสต์และเริ่มเผยแพร่ในสังคมชาวกรีกและโรมัน สถานะของบุคคลในสังคมมีความแตกต่างกัน มีการแบ่งแยกในระหว่างมนุษย์ด้วยกัน โดยพวกยิว กรีก และการแบ่งแยกมนุษย์ออกเป็นชนเสรีและทาส โดยในคัมภีร์ไบเบิลกล่าวว่า มนุษย์เป็นสิ่งที่มีชีวิตสิ่งเดียวเท่านั้นที่มีศักดิ์ศรี มีเสรีภาพและมีความรับผิดชอบ ความมีศักดิ์ศรีของมนุษย์มาจากการที่พระเจ้าได้ทรงสร้างมนุษย์ตามแบบพระฉายาของพระองค์ ความมีศักดิ์ศรีของมนุษย์ทำให้มนุษย์ไม่อาจยอมรับอำนาจของรัฐโดยที่ปราศจากเงื่อนไข ซึ่งแนวคิดนี้ ต่อมาได้ขยายกลายเป็นแนวคิดในการจำกัดอำนาจรัฐอีกด้วย การที่แนวคำสอนของศาสนาคริสต์มีอิทธิพลต่อแนวคิดสิทธิมนุษยชน ก็เนื่องมาจากในยุคสมัยนั้นมีการกดขี่ชนชั้นได้ปกครองของชนชั้นผู้ปกครอง จึงทำให้มีการนำแนวคิดนี้ไปเชื่อมต่อกับแนวคิดเรื่องกฎหมายธรรมชาติได้อย่างรวดเร็ว

2) แนวคิดเรื่องกฎหมายธรรมชาติและสิทธิธรรมชาติ

แนวคิดเรื่องกฎหมายธรรมชาติและสิทธิธรรมชาติเกิดมาจากความคิดที่จะจำกัดอำนาจของกษัตริย์หรือผู้มีอำนาจปกครอง ซึ่งเห็นกันว่ามีมากเกินไป โดยมีการใช้คำว่าสิทธิของบุคคล เพื่ออ้างในการต่อสู้กับความอยุติธรรมจากกษัตริย์หรือผู้ปกครอง จนกระทั่งทำให้เกิดความพยายามที่จะกำหนดสิทธิต่างๆ ซึ่งบุคคลต้องได้รับจากรัฐในฐานะที่เป็นมนุษย์ให้เป็นมาตรฐานเดียวกันและเพื่อแสดงถึงพื้นฐานของสิทธิดังกล่าว บรรดานักปราชญ์จึงอ้างเสมอว่าสิทธิเหล่านี้เป็นสิทธิธรรมชาติ ซึ่งสืบเนื่องมาจากกฎหมายธรรมชาติ เนื่องจากแนวคิดเรื่องกฎหมายธรรมชาติและสิทธิธรรมชาติมีบทบาทสำคัญทำให้เกิดความคิดในการคุ้มครองสิทธิของบุคคล ลำดับต่อไปจะกล่าวถึงสาระสำคัญของแนวคิดเรื่องกฎหมายธรรมชาติและสิทธิธรรมชาติ

กฎหมายธรรมชาติ หมายถึง กฎหมายซึ่งบุคคลอ้างว่ามีอยู่ตามธรรมชาติคือ เกิดมีมาเอง โดยมนุษย์ไม่ได้ทำขึ้น เป็นกฎหมายที่อยู่เหนือรัฐและใช้ได้โดยไม่จำกัดกาลเทศะ ส่วนข้อเกิดของกฎหมายธรรมชาตินั้นมีความแตกต่างกันไปตามความเห็นของนักปราชญ์ซึ่งเห็นว่า กฎหมาย

เกิดจากแรงธรรมชาติโดยตรงบ้าง เกิดจากพระเจ้าบ้าง หรือเกิดจากความรู้สึกผิดชอบของมนุษย์บ้าง โดยกฎหมายธรรมชาติมีลักษณะสำคัญสามประการคือ **ประการแรก** เป็นกฎหมายที่ใช้ได้โดยไม่จำกัดเวลาคือ สามารถใช้ได้ทุกยุคสมัย **ประการที่สอง** ใช้ได้ทุกแห่งไม่จำกัดว่าต้องใช้ในรัฐใดรัฐหนึ่ง **ประการที่สาม** อยู่เหนือกฎหมายของรัฐคือ รัฐจะออกกฎหมายให้ขัดแย้งกับกฎหมายธรรมชาติไม่ได้ มิฉะนั้นกฎหมายของรัฐก็จะใช้บังคับไม่ได้ จุดที่สำคัญที่สุดในกฎหมายธรรมชาติ คือ ความเชื่อที่ว่าเหนืออำนาจสูงสุดของมนุษย์ยังมีอีกสิ่งอื่นอยู่อีกคือ ธรรมชาติ และเหตุผล เมื่อสิ่งใดเป็นสิทธิเสรีภาพตามธรรมชาติของมนุษย์ไม่มีใครสามารถเอาอำนาจมาลบไล้งได้ การใช้อำนาจการเมืองการปกครองต้องขึ้นอยู่กับหลักเหตุผลทางธรรมชาติไม่ใช่อยู่บนอำนาจบนอำเภอใจของทุกคน ผู้ปกครองทั้งหลายถูกผูกพันตามกฎหมายธรรมชาติโดยมีหน้าที่จะต้องให้การยอมรับนับถือและเป็นผู้ที่สนับสนุนหลักกฎหมายธรรมชาติ ส่งเสริมให้รัฐทั้งหลายนำไปใช้และปฏิบัติ โดยกล่าวไว้ว่ารัฐทั้งหลาย โดยธรรมชาติย่อมมีกฎหมายแห่งธรรมชาติปกครองอยู่ ซึ่งผูกพันบุคคลทุกคนด้วยเหตุและผลอันได้แก่ กฎหมายที่ทำให้มนุษย์มีความเท่าเทียมกันและมีอิสรภาพ จึงมีส่วนสำคัญในการก่อเกิดการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นระบอบการปกครองด้วยเหตุ ด้วยผลและความถูกต้อง โดยธรรมชาติหลักการของกฎหมายธรรมชาติ หากผู้ปกครองฝ่าฝืนถือว่าเป็นการปกครองแบบทรราชย์ มนุษย์มีสิทธิที่จะต่อต้านตามหลักการของกฎหมายธรรมชาติ

แนวคิดเรื่องสิทธิธรรมชาติ เป็นผลสืบเนื่องมาจากแนวคิดเรื่องกฎหมายธรรมชาติ โดยมีแนวคิดที่มนุษย์เกิดมาเท่าเทียมกันและพระเจ้าซึ่งเป็นผู้สร้างมนุษย์ขึ้นมา ได้ให้สิทธิบางอย่างแก่มนุษย์ สิทธิเหล่านี้ไม่อาจโอนให้แก่อันใด และไม่มีใครจะล่วงละเมิดได้ ซึ่งได้แก่ สิทธิในชีวิต เสรีภาพ และสิทธิที่จะหาความสุข และรัฐทั้งหลายจะต้องกระทำทุกอย่างเพื่อให้มนุษย์มีสิทธิเหล่านี้อย่างเต็มที่ วิธีการเช่นนี้ทำให้มนุษย์ซึ่งเป็นสัตว์โลกที่ใช้เหตุผลและยอมรับว่า เป็นหลักที่ดี และเชื่อว่าจะทำให้มนุษย์อยู่ในสังคมอย่างสันติและมีความสุข

แนวคิดเรื่องธรรมชาติดังกล่าวมีอิทธิพลต่อนักปราชญ์ในอดีตนาน และนักปราชญ์เหล่านี้ได้เผยแพร่ความคิดของตนเกี่ยวกับสิทธิดังกล่าวจนเป็นเหตุให้เกิดการปฏิวัติต่อต้านอำนาจของกษัตริย์และผู้มีอำนาจปกครองในอดีตเพื่อเรียกร้องสิทธิหลายครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเน้นสิทธิธรรมชาติของบุคคลซึ่งไม่อาจแยกจากตัวมนุษย์โดยเป็นเอกเทศจากรัฐ รัฐมีหน้าที่ต้องปกป้องสิทธิเหล่านี้ของบุคคลผู้เป็นสมาชิกของชุมชนที่ยินยอมให้รัฐบาลปกครอง สิทธิเหล่านี้ของบุคคลผู้เป็นสมาชิกของชุมชนที่ยินยอมให้รัฐบาลปกครอง จากแนวคิดเรื่องกฎหมายธรรมชาติและสิทธิธรรมชาติดังกล่าวทำให้เป็นพื้นฐานที่นำไปสู่การร่างเอกสารรับรองสิทธิที่สำคัญหลายฉบับในยุคต่อมา อันเป็นการย้ำถึงการแบ่งแยกระหว่างบุคคลกับรัฐ โดยที่รัฐบาลจะถูกจำกัดการใช้อำนาจ

และบุคคลก็มีสิทธิที่จะเรียกร้องต่อด้านรัฐได้

3) **เอกสารรับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชนของประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศฝรั่งเศส** เมื่อคำสอนและแนวคิดในศาสนาคริสต์ตลอดจนแนวคิดในเรื่องกฎหมายธรรมชาติและสิทธิธรรมชาติได้มีการเผยแพร่จากนักปราชญ์ไปสู่ผู้ปกครองเมืองและประชาชนทั่วไป จึงทำให้เกิดการต่อต้านและต่อสู้การใช้อำนาจปกครองเกินขอบเขตของกษัตริย์และผู้มีอำนาจปกครองที่สำคัญหลายครั้ง และแต่ละครั้งได้มีการจัดทำเอกสารรับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้เป็นที่แน่นอน ซึ่งเอกสารรับรองสิทธิเสรีภาพฯ ดังกล่าว ได้แก่

มหากฎบัตรแมกนา คาร์ตา (Magna Carta) ของประเทศอังกฤษ ในต้นคริสต์ศตวรรษที่ 13 ณ ประเทศอังกฤษ พระเจ้าจอห์น (John) กษัตริย์ของอังกฤษใช้อำนาจในการปกครองอย่างไม่เป็นธรรม ประชาชนได้รับความเดือดร้อน จนในที่สุดพวกขุนนางและนักบวชได้ต่อต้านและบังคับให้พระเจ้าจอห์นประกาศใช้กฎหมายฉบับหนึ่งคือ **“The Great Charter”** หรือ **“มหากฎบัตร แมกนา คาร์ตา” (Magna Carta)** เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน ค.ศ. 1215 ซึ่งเป็นเอกสารชิ้นแรกทางประวัติศาสตร์ในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้ยังมีกฎหมายที่ให้การรับรองและคุ้มครองต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเอกสารเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิที่เรียกว่า **“The English Bill of Rights”** เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1689 หลักประกันที่เอกสารเหล่านี้ให้คือ การคุ้มครองประชาชนจากการกระทำตามอำเภอใจของกษัตริย์ แต่การคุ้มครองดังกล่าวเป็นไปตามสภาพและเงื่อนไขแห่งยุคสมัยของเอกสารแต่ละฉบับ เอกสารที่กล่าวมาทั้งหมดไม่มีความมุ่งหมายที่จะจำกัดอำนาจของรัฐในการที่จะแทรกแซงสิทธิเสรีภาพของปัจเจกชนแต่อย่างใด แต่เป็นเครื่องมือในการคุ้มครองประชาชนจากการกระทำตามอำเภอใจของกษัตริย์และเจ้าหน้าที่

คำประกาศอิสรภาพของประเทศสหรัฐอเมริกา (The Declaration of Independence) ประเทศสหรัฐอเมริกามีเอกสารที่สำคัญเกี่ยวข้องกับการรับรองสิทธิเสรีภาพ คือ **The Declaration of Independence** ในคำประกาศนี้จะเป็นถึงลักษณะกว้าง ๆ ของการยอมรับในทฤษฎีว่าด้วยสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลและความเสมอภาค โดยเขียนออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน เหตุผลของการประกาศอิสรภาพของประเทศสหรัฐอเมริกา เนื่องมาจากการปกครองของประเทศอังกฤษกับดินแดนอาณานิคมของอังกฤษในทวีปอเมริกา ซึ่งชาวอังกฤษกับชาวฝรั่งเศสได้เกิดข้อขัดแย้งกันในการทำการค้าจนเกิดเป็นสงคราม สงครามดังกล่าวทำให้รัฐบาลอังกฤษต้องเสียค่าใช้จ่ายในการทำสงครามเป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังต้องมีค่าใช้จ่ายในการรักษาความสงบต่อไปอีก รัฐบาลอังกฤษต้องการให้ชาวอาณานิคมเป็นผู้ร่วมออกค่าใช้จ่ายต่างๆ เป็นส่วนใหญ่ โดยออกกฎหมายเก็บภาษี แต่ก็ถูกต่อต้านเรื่อยมาจนในที่สุดรัฐบาลอังกฤษได้ออกกฎหมาย เพื่อเก็บภาษีแต่ก็ถูกต่อต้านเรื่อยมาจน

ในที่สุดรัฐบาลอังกฤษได้ออกกฎหมาย เพื่อเก็บภาษีและกีดกันการค้าอย่างรุนแรง รัฐบาลอังกฤษ ได้ตอบโดยออกกฎหมายเพื่อลงโทษชาวอาณานิคม จนมลรัฐอาณานิคมซึ่งเป็นพลเมืองอังกฤษ เกิดความขัดแย้งจนในที่สุดรัฐบาลอังกฤษจึงตั้งปิดเมืองท่าอาณานิคมทุกแห่ง การต่อสู้ขยายตัวรุนแรงมากขึ้นจนทั้ง 13 มลรัฐอาณานิคมตัดสินใจแยกตัวออกจากประเทศอังกฤษ โดยได้มอบหมายให้นายโทมัส เจฟเฟอร์สัน (Thomas Jefferson) ยกร่าง “คำประกาศอิสรภาพ” หรือ (The Declaration of Independence) และได้ประกาศในวันที่ 4 กรกฎาคม ค.ศ. 1776 โดยใน คำประกาศอิสรภาพได้ยืนยันถึงสิทธิและเสรีภาพของมนุษย์ไว้อย่างชัดเจน ภายหลังจากการประกาศอิสรภาพแล้วมลรัฐต่างๆ ก็ได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญของตน รัฐธรรมนูญเหล่านี้ต่างได้รับรองและคุ้มครองถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไว้ด้วย นอกจากนี้รัฐธรรมนูญบางฉบับยังได้กำหนดให้มีองค์กรเพื่อทำหน้าที่พิจารณากฎหมายหรือการปฏิบัติของฝ่ายบริหารว่าขัดกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหรือไม่ด้วย ต่อมาจึงได้มีการจัดทำรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกาขึ้น และได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 17 กันยายน ค.ศ. 1787 โดยในอารัมภบทของรัฐธรรมนูญได้รับรองหลักการใน The Declaration of Independence และแสดงวัตถุประสงค์ไว้ด้วยว่า “เราประชาชนแห่งสหรัฐอเมริกาเพื่อที่จะจัดตั้งสหภาพที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อที่จะสถาปนาความยุติธรรม เพื่อที่จะประกันความสงบภายใน เพื่อที่จะทำให้มั่นคงซึ่งเสรีภาพที่ได้รับมาแก่ตัวเองของเราเองและชนชั้นหลัง จึงได้บัญญัติและสถาปนารัฐธรรมนูญฉบับนี้ไว้สำหรับสหรัฐอเมริกา...” ส่วนในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ไม่ได้มีการบัญญัติไว้มากนักนับตั้งแต่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญใน ค.ศ. 1787 จนถึงปัจจุบันมีการ แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่สำเร็จ 26 หัวข้อ สำหรับการแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับสิทธิของปัจเจกบุคคล มีการออกกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมอีก 10 ฉบับ

ปฏิญญาสิทธิมนุษยชนและสิทธิพลเมืองของประเทศฝรั่งเศส (La Declaration des Droits de l’Homme et du Citoyen) คำประกาศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและพลเมืองของประเทศฝรั่งเศส ค.ศ. 1789 มีความสำคัญอย่างยิ่งและเป็นเอกสารชิ้นแรกที่มีการแยกแยะระหว่างสิทธิมนุษยชนกับสิทธิพลเมือง โดยสิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิมูลฐาน (Fundamental Rights) เพราะเป็นสิทธิที่ดำรงอยู่ก่อนรัฐ ส่วนสิทธิพลเมืองซึ่งเป็นสิทธิที่รัฐและกฎหมายบ้านเมืองกำหนดให้สิทธิมูลฐาน คือ สิทธิมนุษยชน หลักการสำคัญๆ ที่คำประกาศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและพลเมืองวางไว้คือ หลักว่าด้วยเสรีภาพ ถือว่าเป็นสิทธิประการแรกของมนุษย์ หลักว่าด้วยความถูกต้องตามกฎหมาย และหลักว่าด้วยความเสมอภาค ที่มาของเอกสารฉบับนี้มาจากเหตุการณ์ของฝรั่งเศสในคริสต์ศตวรรษที่ 18 ซึ่งพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 มีลักษณะอ่อนแอและประกอบกับสภาพสังคม เศรษฐกิจที่ย่ำแย่ การเก็บภาษีที่ไม่เป็นธรรม แนวคิดของนักปราชญ์ต่าง ๆ การปกครองในระบอบ

สมบูรณาญาสิทธิราชย์และการประกาศอิสรภาพของสหรัฐอเมริกา สิ่งต่างๆ เหล่านี้ประกอบกันทำให้ประชาชนชาวฝรั่งเศสลุกขึ้นก่อการปฏิวัติครั้งใหญ่เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม ค.ศ. 1789 โดยเข้าทำลายคุกซึ่งกักขังนักโทษการเมืองและได้มีการจับกุมกษัตริย์ ราชีนี ขุนนาง มาประหารชีวิตเป็นจำนวนมากต่อมาเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม ค.ศ. 1789 สมัชชาแห่งชาติได้ประกาศใช้ “คำประกาศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและพลเมือง” (Declaration des Droits de l’Homme et du Citoyen) ซึ่งเนื้อหาเริ่มต้นกล่าวเน้นถึงเสรีภาพ และความเท่าเทียมกัน ในข้อต่อมาจะกล่าวถึงการที่มนุษย์เกิดมาจะมีสังคมและอยู่ภายใต้สังคมการเมือง สิทธิที่มีอยู่โดยธรรมชาติจะต้องไม่ถูกลิดรอน โดยสิทธิดังกล่าวก็คือ สิทธิที่จะมีเสรีภาพ สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิที่จะมีความปลอดภัย และสิทธิที่จะต่อต้านการกดขี่ และต่อมาจะกล่าวถึงคำว่า เสรีภาพ ที่มีขอบเขตกว้างขวางมาก กล่าวคือ トラบใดที่ไม่เป็นการรบกวนสิทธิของผู้อื่นแล้ว ย่อมสามารถทำได้ นอกจากนี้ ยังมีการกล่าวถึงเสรีภาพส่วนบุคคล เสรีภาพในการเชื่อถือศรัทธา และเสรีภาพในการแสดงออกซึ่งความคิดอีกด้วย จึงเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า คำประกาศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและพลเมืองเป็นเอกสารทางสิทธิมนุษยชนที่สำคัญที่มีการนำมากล่าวอ้างถึงในด้านการเผยแพร่ การศึกษา และเพื่อเป็นเหตุผลสนับสนุนในการต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชน ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่า เอกสารรับรองสิทธิของบุคคล ทั้ง 3 ฉบับดังกล่าวเป็นที่มาอีกประการหนึ่งของสิทธิมนุษยชน เนื่องจาก The Great Charter ค.ศ. 1215 มีขึ้นเพื่อรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนชาวอังกฤษ ส่วนในคำประกาศอิสรภาพ (The Declaration of Independence) ค.ศ. 1776 ได้มีการยืนยันถึงสิทธิเสรีภาพของมนุษย์ไว้ชัดเจน ซึ่งประชาชนชาวอเมริกันได้ประกาศอิสรภาพ โดยไม่ยอมอยู่ใต้อำนาจปกครองของอังกฤษอีกต่อไป และต่อมาใน ค.ศ. 1789 ได้มีปฏิญญาสิทธิมนุษยชนและสิทธิพลเมือง (La Declaration des Droits de l’Homme et du Citoyen) ภายหลังเกิดการปฏิวัติในประเทศฝรั่งเศสเพื่อล้มล้างอำนาจกษัตริย์ การจัดทำเอกสารดังกล่าวข้างต้นถือเป็นแบบอย่างในการรับรองสิทธิมนุษยชนของ แต่ถือได้ว่าสิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องภายในประเทศนั้น ๆ ที่จะให้การรับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชนไว้มากน้อยเพียงใดตามที่เห็นสมควร และหากมีการละเมิดสิทธิของประชาชน จึงถือเป็นเรื่องภายใน ซึ่งประเทศอื่นๆ ไม่อาจเข้าไปสอดส่องดูแลหรือให้การช่วยเหลือได้ มิฉะนั้นจะถือเป็นการก้าวล่วงหรือเป็นการแทรกแซงกิจการภายในประเทศอันจะนำไปสู่การขัดแย้งระหว่างประเทศได้

3.2 แนวคิดและแนวทางการจัดตั้งสถาบันระดับชาติในการส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ

ใน ค.ศ. 1978 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (Commission on Human Rights) โดยมติที่ 23 วันที่ 8 มีนาคม ค.ศ. 1978 ได้ยืนยันถึงความสำคัญของการจัดตั้งสถาบันแห่งชาติขึ้น โดยเน้นถึงความสำคัญของการที่แต่ละประเทศจะพิจารณาถึงการพัฒนาองค์กรหรือกลไกที่มีอยู่ ซึ่งเหมาะสมสอดคล้องกับสังคมและขนบธรรมเนียมประเพณีภายในประเทศขึ้นมา เพื่อให้เป็นสถาบันแห่งชาติเกี่ยวกับการนี้

หลังจากที่ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นแล้วนั้น ที่ประชุมได้จัดทำคำแนะนำ (Recommendations) เกี่ยวกับหลักการจัดตั้งกลไกหรือสถาบันระดับชาติ ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติได้จัดทำและให้การรับรองเอกสารที่เรียกว่า “หลักการเกี่ยวกับสถานะของสถาบันระดับชาติ” หรือ “หลักการปารีส” ดังกล่าว ในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1992 โดยเห็นว่าหลักการนี้ควรจะได้รับนำไปพิจารณาเป็นแนวทางพื้นฐานสำหรับการจัดตั้งสถาบันระดับชาติเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประเทศต่าง ๆ

สถาบันสิทธิมนุษยชนระดับชาติที่มีอยู่ในปัจจุบันสามารถแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบคือ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (Human Rights Commission) ผู้ตรวจการรัฐสภา (Ombudsman) และ สถาบันพิเศษ (Specialized Institutions)

1. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (Human Rights Commission)

โดยส่วนใหญ่แล้วในประเทศต่าง ๆ มีวัตถุประสงค์ของการตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนขึ้นมา ก็เพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบว่ากฎหมายระเบียบต่าง ๆ ในการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนได้นำไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ คณะกรรมการฯ ส่วนใหญ่ทำหน้าที่อย่างอิสระจากหน่วยงานของรัฐ แม้ว่าการดำเนินงานคณะกรรมการอาจจะรายงานฝ่ายนิติบัญญัติ การเลือกสมาชิกจะมาจากข้อกำหนดตัวแทนหรือคัดเลือกจากบุคคลในแต่ละสาขาอาชีพ พรรคการเมือง หรือบุคคลในท้องถิ่น

คณะกรรมการฯ จะดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองชนชาติต่าง ๆ ไม่ให้ถูกเลือกปฏิบัติ การคุ้มครองพลเมืองและสิทธิมนุษยชน บทบาท อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการฯ จะกำหนดไว้ในกฎหมายหรือรัฐธรรมนูญซึ่งขึ้นอยู่กับการก่อตั้งโดยกฎหมายหรือรัฐธรรมนูญจะกำหนดกรอบขอบเขตอำนาจขององค์กร ในการพิจารณาจะกำหนดขอบเขตของการแบ่งแยกหรือการกระทำผิดด้านละเมิด เช่น อำนาจในการสอบสวนการละเมิดที่ผิดกฎหมายในประเด็นสิทธิที่บัญญัติ

ไว้ในรัฐธรรมนูญ ส่วนกรณีอื่น ๆ จะพิจารณากรณีหรือการแบ่งแยกบนขอบเขตของพื้นฐานเกี่ยวกับเชื้อชาติ สีผิว ศาสนา เพศ ชนชาติ ค่านิยม จริยธรรม คนพิการ ความประพฤติ ทางเพศ ฯลฯ

บทบาท อำนาจหน้าที่ที่สำคัญของคณะกรรมการคือ การรับเรื่องและสอบสวนเรื่องราวร้องทุกข์จากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ถูกละเมิดจากการใช้กฎหมายที่ไม่เป็นธรรม คณะกรรมการจะหาหลักฐานในการสอบสวนโดยใช้การไต่ถามเกี่ยวข้องขัดแย้ง แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า การวางรากฐานหรือขั้นตอนของการเยียวยาที่เหมาะสม โดยคณะกรรมการจะถูกทะเล่ ในบางกรณีศาลพิเศษ (Tribunal) จะรับฟังและตัดสินประเด็นจากข้อเรียกร้องที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข และในกรณีที่ไม่มีศาลพิเศษ คณะกรรมการจะสามารถส่งข้อเรียกร้องไปยังศาลปกติ เพื่อตัดสินขั้นสุดท้าย หน้าที่ที่สำคัญของคณะกรรมการตรวจสอบผลการดำเนินงานสิทธิมนุษยชนและแนะนำวิธีการที่จะแก้ไขในการกำกับชี้แนะข้อร้องเรียนต่อรัฐ คณะกรรมการจะใช้กฎหมายภายในหรือกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศประกอบการพิจารณา

ในทางความเป็นจริงสิทธิมนุษยชนไม่สามารถดำเนินการได้โดยผ่านกระบวนการทางกฎหมายหรือทางด้านบริหารแต่เพียงด้านใดด้านหนึ่ง โดยตระหนักถึงข้อความจริงอันนี้ คณะกรรมการฯ ในแต่ละประเทศจึงเชื่อมั่นว่าความรับผิดชอบในการสร้างความรับรู้ ความสนใจของสังคมที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน การส่งเสริมและการให้การศึกษาทางด้านสิทธิมนุษยชนแก่สาธารณชน ซึ่งเป็นหน้าที่ และเป้าหมายของคณะกรรมการที่จะกระตุ้นให้เกิดความถกเถียงประเด็นปัญหาสิทธิมนุษยชนที่สำคัญ ๆ การจัดสัมมนา การให้บริการคำปรึกษาและการจัดประชุมเพื่อที่จะเป็นการสร้างความรับรู้และเผยแพร่สิทธิมนุษยชนสู่สาธารณชน เป็นแนวทางหนึ่งในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผู้ตรวจการแผ่นดินรัฐสภา (Ombudsman)

ผู้ตรวจการรัฐสภาเป็นอีกรูปแบบของหน่วยงานที่ถูกตั้งขึ้นในหลายประเทศ ผู้ตรวจการรัฐสภาซึ่งอาจจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่แต่งตั้งโดยรัฐสภาซึ่งรัฐธรรมนูญให้อำนาจไว้หรือผ่านตามกฎหมายพิเศษ อำนาจหน้าที่เบื้องต้น คือ การคุ้มครองสิทธิของปัจเจกชนซึ่งเป็นเหยื่อของการถูกระทำที่ไม่เป็นธรรมจากฝ่ายบริหาร ผู้ตรวจการรัฐสภาจะทำหน้าที่หรือดำเนินกิจกรรมในฐานะเป็นสื่อกลางระหว่างรัฐกับปัจเจกชน สถาบันผู้ตรวจการรัฐสภาในแต่ละประเทศจะมีลักษณะเฉพาะตัวแต่ความเหมือนกัน คือ กระบวนการในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้ตรวจการรัฐสภาจะรับข้อร้องเรียนจากสาธารณชนและสอบสวนข้อร้องเรียน ผู้ตรวจการรัฐสภาสามารถเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานบริหารแล้วเสนอความเห็นข้อเสนอนั้น ถ้าข้อเสนอแนะไม่ได้รับการปฏิบัติแก้ไข ผู้ตรวจการรัฐสภาก็จะจัดทำรายงานพิเศษไปถึงฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งจะปรากฏอยู่ในรายงานประจำปี

ซึ่งจะกล่าวถึงปัญหาและข้อเสนอแนะในการออกกฎหมายและการเปลี่ยนแปลงทางด้านการบริหาร สำหรับการส่งข้อร้องเรียนสามารถส่งถึงสถานที่ทำงานผู้ตรวจการรัฐสภาโดยตรงหรือโดยผ่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งจะเป็นความลับ บางครั้งผู้ตรวจการรัฐสภาสามารถยกเรื่องขึ้นมาสอบสวนแนะนำได้เองไม่รอการร้องเรียน

อำนาจของผู้ตรวจการรัฐสภาและคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนคล้ายคลึงกันในเรื่องของการรับและสอบสวนข้อร้องเรียนสิทธิมนุษยชน โดยหน่วยงานทั้งสองแบบไม่มีอำนาจในการตัดสิน ในบางประเทศใช้ทั้งสองรูปแบบในการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน

ตามที่กล่าวมาแล้วเกือบทั้งหมด หน้าที่เบื้องต้นของผู้ตรวจการรัฐสภาจะทำหน้าที่เพื่อที่จะสร้างความเป็นธรรมและความชอบธรรมตามกฎหมายของการบริหารสาธารณะส่วนคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนจะเกี่ยวเนื่องเป็นพิเศษเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติของชนในชาติ (Discrimination) ซึ่งจะเน้นกิจกรรมต่อเอกชน ปึงเจกชนเช่นเดียวกับรัฐ โดยหลักทั่วไปผู้ตรวจการรัฐสภา จะดำเนินกิจกรรมสอบสวนข้อร้องเรียนของปัจเจกชน

ผู้ตรวจการรัฐสภาเป็นสถาบันที่มีการจัดตั้งขึ้นในหลายประเทศมีทั้งรูปแบบที่เป็นปัจเจกบุคคล เป็นองค์กรของฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่ง โดยทั่วไปจะเป็นผู้ที่ได้รับการคัดเลือกจากรัฐสภาซึ่งอาศัยอำนาจตามกฎหมาย

3. สถาบันพิเศษ (Specialized Institutions)

สถาบันพิเศษจะถูกตั้งขึ้นเพื่อให้รัฐบาลผู้กำหนดนโยบายสังคมหันมาให้ความสำคัญเพื่อส่งเสริมคุ้มครองสิทธิของชนกลุ่มน้อยที่ต้องการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของกลุ่มชนเหล่านี้เกี่ยวกับจริยธรรม เชื้อชาติ ภาษา ศาสนา เด็ก สตรี ความยากจน และคนพิการ เพื่อให้ความช่วยเหลือในการปรึกษาหารือ การใช้เครื่องมือกลไกต่าง ๆ ต่อปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มบุคคล สถาบันหรือองค์กรพิเศษจะรับผิดชอบในการควบคุมให้สิทธิตามรัฐธรรมนูญถูกนำไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพต่อกลุ่มชนเหล่านี้ รวมทั้งการให้คำปรึกษาต่อรัฐสภา และหน่วยงานสาขาอื่น ๆ ของรัฐบาล เช่น คณะกรรมการประจำสภาที่มีความรับผิดชอบในด้านเด็กและสตรี เป็นต้น

4. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในต่างประเทศ

เนื่องจากองค์การสหประชาชาติได้มีนโยบายที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้ประเทศสมาชิกจัดตั้งกลไกหรือสถาบันระดับชาติภายในประเทศของตน เพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับหลักการในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนมากยิ่งขึ้น ซึ่งในปัจจุบันประเทศสมาชิกซึ่งอยู่ในทวีปต่าง ๆ ทั่วโลกแต่ละประเทศต่างก็ได้จัดตั้งสถาบันระดับชาติขึ้นในประเทศของตน ดังนั้น ในส่วนนี้จะกล่าวถึงสถาบันระดับชาติ

ในรูปแบบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน โดยศึกษาการจัดตั้งและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนประเทศในกลุ่มทวีปต่าง ๆ ว่ามีลักษณะอย่างไร ซึ่งในที่นี้จะศึกษาเฉพาะบางประเทศในบางกลุ่มทวีป ดังนี้ กลุ่มประเทศในทวีปยุโรป ได้แก่ ประเทศเดนมาร์กและฝรั่งเศส กลุ่มประเทศในทวีปแอฟริกา ได้แก่ ประเทศสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ กลุ่มประเทศในทวีปเอเชีย-แอฟริกา ได้แก่ ประเทศฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐอินเดีย ศรีลังกา ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์

4.1 กลุ่มประเทศในทวีปยุโรป

การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประเทศในกลุ่มทวีปยุโรปมีหลายประเทศที่ได้จัดตั้งสถาบันหรือกลไกระดับชาติในรูปแบบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน โดยมีชื่อเรียกแตกต่างกันไป เช่น ประเทศเดนมาร์ก มีชื่อเรียกสถาบันสิทธิมนุษยชนระดับชาติว่า “สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งเดนมาร์ก” (Danish Institute for Human Rights) ซึ่งจัดตั้งใน ค.ศ. 1990 ส่วนของประเทศฝรั่งเศสมีชื่อเรียกสถาบันฯ ว่า “คณะกรรมการที่ปรึกษาด้านสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ” (Commission National Institute for Menneskerettigheder i Demmerk Consultative des Droits de l’Homme) ซึ่งจัดตั้งใน ค.ศ. 1989

การจัดตั้งอยู่บนพื้นฐานของกฎหมายของฝ่ายบริหารที่เกี่ยวข้อง เช่น government decree ในด้านความสัมพันธ์กับรัฐมีทั้งแบบที่อยู่ภายใต้การดูแลของฝ่ายบริหาร เช่น ของประเทศฝรั่งเศส เป็นหน่วยงานที่ขึ้นกับสำนักนายกรัฐมนตรี และแบบที่ดำเนินงานเป็นอิสระจากรัฐบาล เช่น ของประเทศเดนมาร์ก แต่สถาบันของเดนมาร์กมีการประสานงานกับหน่วยงานด้านสิทธิมนุษยชนอื่นอย่างใกล้ชิด ทั้งภาครัฐและเอกชน นอกจากนี้ ยังได้รับงบประมาณประจำปีผ่านสภา และได้รับเงินทุกสนับสนุนจากสมาคมและหน่วยงานเอกชนต่าง ๆ อีกเป็นจำนวนมากในแต่ละปี

องค์ประกอบสมาชิกของคณะกรรมการฯมาจากกลุ่มบุคคลสาขาอาชีพ เช่น ผู้แทนจากหน่วยงานรัฐบาล หรือกระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนหรือสมาชิกรัฐสภา พรรคการเมือง สมาคมทนายความและนักกฎหมาย สหภาพแรงงาน หน่วยงานสิทธิมนุษยชนทั่วไป ผู้แทนจากองค์กรเอกชน และบุคคลที่ทำงานเกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน โดยในบางประเทศผู้แทนจากหน่วยงานรัฐบาลมีอำนาจเพียงเป็นที่ปรึกษา แต่ไม่มีประสิทธิภาพลงคะแนนเต็มเสียง และคณะกรรมการอาจเรียกผู้เชี่ยวชาญและผู้แทนหน่วยราชการมาให้คำชี้แจงในเรื่องต่าง ๆ ได้หากเห็นสมควร

สถาบันสิทธิมนุษยชนระดับชาติของประเทศในกลุ่มทวีปยุโรป มีอำนาจหน้าที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ โดยอำนาจหน้าที่ที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ อำนาจหน้าที่ต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าและจัดทำโครงการวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับด้านสิทธิมนุษยชน รวบรวมและพัฒนาความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนทั้งในระดับชาติ ภูมิภาคและนานาชาติ (ซึ่งในประเทศเดนมาร์กถือเป็นงานหลักของคณะกรรมการฯ นอกจากนี้ คณะกรรมการยังมีหน้าที่ให้การศึกษาวิจัย รวบรวมข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนทั้งของชาวเดนมาร์ก ชาวยุโรป และของนานาชาติ ตลอดจนส่งเสริม งานวิจัย ข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชน)

2. มีส่วนร่วมในเรื่องการศึกษาและการเผยแพร่ข่าวสารด้านสิทธิมนุษยชนแก่ประชาชนโดยทั่วไป โดยจัดทำ และส่งเสริมการเรียนการสอนด้านสิทธิมนุษยชนในทุกระดับการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความรู้ การวิจัย การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนและการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน รวมถึงการสร้างเครือข่ายในการติดต่อกับองค์กรที่ทำงานในลักษณะเดียวกันเพื่อส่งเสริมความร่วมมือกัน

3. ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะแก่นายกรัฐมนตรีและหน่วยงานของรัฐในเรื่องที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน โดยจะเป็นเรื่องที่รัฐบาลขอให้พิจารณา หรือเป็นเรื่องใดที่คณะกรรมการฯ เห็นสมควร ทั้งที่เป็นปัญหาสิทธิมนุษยชนภายในประเทศและระหว่างประเทศ และสามารถเผยแพร่ข้อคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ต่อสาธารณชนได้โดยเปิดเผย ซึ่งถือเป็นอำนาจหน้าที่ ในด้านให้คำปรึกษาและเสนอแนะในด้านนโยบาย กฎหมาย สนธิสัญญาและกลไกระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน การเสนอแนะให้มีการออกกฎหมายใหม่หรือแก้ไขกฎหมาย ให้มีการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน กำหนดมาตรการสำหรับงานส่งเสริมสิทธิมนุษยชน และในเรื่องที่จะต้องเข้าร่วมเป็นภาคีแห่งสนธิสัญญาและความร่วมมือระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และในการจัดหาค่าชดเชยสำหรับผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างเหมาะสม รวมถึงจัดทำรายงานเสนอต่อประธานาธิบดีและรัฐสภา

ส่วนอำนาจหน้าที่ที่แตกต่างกันเป็นลักษณะเด่นของแต่ละประเทศได้แก่ สถาบันฯ ของประเทศฝรั่งเศสมีอำนาจหน้าที่ดูแลให้มีการเคารพสิทธิมนุษยชนตามหลักการที่ปรากฏในคำประกาศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและพลเมืองรัฐธรรมนูญของประเทศ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และในอนุสัญญาระหว่างประเทศต่างๆ และที่สำคัญมีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนและสอบสวน เพื่อนำเสนอฝ่ายบริหารหรือส่งให้อัยการฟ้องต่อศาลยุติธรรมต่อไป

ส่วนสถาบันฯ ของประเทศเดนมาร์ก มีอำนาจหน้าที่การส่งเสริมความร่วมมือและช่วยเหลืองานขององค์การอาสาสมัครต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ติดต่อยุติธรรมกับองค์การระหว่างประเทศ สนับสนุนและขยายขอบเขตสมาคมของกลุ่ม เช่น กลุ่มสแกนดิเนเวีย และสมาคมนานาชาติในด้านสิทธิมนุษยชน เช่น สหประชาชาติ (United Nations) สภายุโรป (Council of Europe) ศาลสิทธิมนุษยชนที่สตราส์เบิร์ก (Strasbourg) และองค์การสิทธิมนุษยชนตามภูมิภาค ต่าง ๆ โดยเฉพาะในสแกนดิเนเวีย

4.2 กลุ่มประเทศในทวีปเอเชีย-แปซิฟิก (Asia – Pacific)

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของประเทศในทวีปเอเชีย-แปซิฟิก (Asia-Pacific) จะมีชื่อขององค์กรที่คล้ายคลึงกันคือ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติประเทศนั้น ๆ เช่น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฟิลิปปินส์ (The Philippines Human Rights Commission) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอินเดีย (Indian National Human Rights Commission) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งศรีลังกา (Human Rights Commission) แต่มีบางประเทศได้เรียกชื่อต่างออกไปคือ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนและความเสมอภาคทางโอกาสของประเทศออสเตรเลีย (Australian Human Right and Equal Opportunity Commission) Asain Human Right Commission (AHCR) องค์การเอกชน 1986 และ ASEAN intergovernmental Commission on Human Rights 2009 (หัวหิน)

ในการจัดตั้งคณะกรรมการฯ แต่ละประเทศจะมีพื้นฐานที่แตกต่างกันไปประเทศซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่บนพื้นฐานของพระราชบัญญัติ ได้แก่ ประเทศอินเดีย (ค.ศ. 1993) ประเทศศรีลังกา (ค.ศ. 1996) ประเทศนิวซีแลนด์ (ค.ศ. 1978) ประเทศออสเตรเลีย (ค.ศ. 1981) แต่มีบางประเทศที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญ เช่น ประเทศฟิลิปปินส์ (ค.ศ 1987) เป็นต้น

การบริหารงานของคณะกรรมการฯ ส่วนใหญ่จะดำเนินงานเป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร โดยจะได้รับการงบประมาณจากรัฐบาล ซึ่งขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของรัฐบาล แต่ในบางประเทศ เช่น ประเทศฟิลิปปินส์ ได้มีหลักประกันเกี่ยวกับงบประมาณประจำปีที่เพียงพอจะต้องได้รับการอนุมัติโดยอัตโนมัติและสม่ำเสมอ เป็นต้น

การจัดตั้งสำนักงานเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงคณะกรรมการฯ ของกลุ่มประเทศในทวีปเอเชีย-แปซิฟิกนั้น ส่วนใหญ่จะใช้วิธีที่คล้ายคลึงกัน เช่น การจัดตั้งสำนักงานกลางและสำนักงานสาขาในภูมิภาคได้แก่ ประเทศฟิลิปปินส์ ศรีลังกา นิวซีแลนด์ และออสเตรเลีย ส่วนในประเทศอินเดียจะมีลักษณะต่างจากประเทศอื่น ๆ เนื่องจากระบบโครงสร้างการปกครองของประเทศอินเดียเป็นระบบสหพันธ์ จึงมีการกำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการฯ ในระดับรัฐคือ ให้แต่ละมลรัฐ

มีการจัดตั้งคณะกรรมการฯ ของตนเอง ซึ่งได้มีบางมตรัฐได้ดำเนินการบ้างแล้ว แต่เนื่องจากคำร้องเรียนยังถูกส่งมาที่สำนักงานใหญ่ คณะกรรมการฯ จึงแก้ปัญหาด้วยการออกเยี่ยมตามพื้นที่ต่าง ๆ

อำนาจหน้าที่ของประเทศในกลุ่มทวีปเอเชีย-แปซิฟิก ส่วนใหญ่มีหน้าที่คล้ายคลึงกัน สามารถสรุป ได้ดังนี้

1. รับฟังข้อร้องเรียน ติดตามและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนกรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชนในทุกรูปแบบ ซึ่งหมายรวมถึงการตรากฎหมาย การปฏิบัติหรือกระบวนการทั้งของภาครัฐ และมีไซ่ภาครัฐ ที่คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่าอาจมีผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนโดยเหตุนี้ คณะกรรมการฯสามารถเข้าไปสอบสวนด้วยตนเองในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนเกิดขึ้น แต่ในบางประเทศ เช่น ประเทศศรีลังกา และออสเตรเลีย คณะกรรมการฯสามารถแทรกแซงเข้าไปในกระบวนการพิจารณาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางสิทธิมนุษยชนซึ่งกำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลได้โดยได้รับความเห็นชอบจากศาลนั้น ๆ

2. พิจารณามาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสม ตลอดจนตรวจสอบ ให้ความช่วยเหลือ และให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินมาตรการต่างๆ ที่กำหนดไว้ในกฎหมายใด ๆ ที่ใช้ในการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน เพื่อปรับปรุง หรือดำเนินการหามาตรการใหม่ ๆ ที่มีผลในทางปฏิบัติในการปกป้องสิทธิมนุษยชนให้ได้ผลอย่างแท้จริงและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ตรวจสอบพระราชบัญญัติและร่างกฎหมาย เพื่อวัตถุประสงค์ในการให้หลักประกันว่าพระราชบัญญัติหรือร่างกฎหมายที่ยื่นเสนอว่าสอดคล้อง หรือขัดกับสิทธิมนุษยชนหรือไม่ให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยเหลือด้านกฎหมายแก่รัฐบาลในการพิทักษ์และส่งเสริมสิทธิมนุษยชนเพื่อให้กฎหมายและการบริหารภายในประเทศสอดคล้องกับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนสากลและในเรื่องความจำเป็นที่จะต้องเข้าร่วมเป็นภาคีแห่งสนธิสัญญา และความร่วมมือระหว่างประเทศว่าด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชน

4. ตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐบาล ติดตามดูแลให้รัฐบาลปฏิบัติตามอนุสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่เป็นภาคี เพื่อให้เป็นไปตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการละเมิดสิทธิมนุษยชน ตลอดจนช่วยจัดทำรายงานสำหรับเสนอต่อคณะกรรมการอนุสัญญาระหว่างประเทศเหล่านั้น

5. ศึกษาสนธิสัญญาต่าง ๆ และกลไกสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน สำหรับนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนามาตรการในการปกป้องสิทธิมนุษยชน

ภายในประเทศให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ และจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อก่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ประเทศอินเดีย เป็นต้น

6. ส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัย ดำเนินการวิจัยด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชน โดยจัดโครงการสัมมนา และอบรมเพื่อเผยแพร่ผลการวิจัย เพื่อวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

7. ส่งเสริมการศึกษาวิจัยและเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ให้แก่ประชาชนทุกส่วนในสังคม และส่งเสริมให้เกิดการรับรู้ถึงเครื่องป้องกันที่มีอยู่ในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยผ่านสื่อสารมวลชนในทุกแขนง ทั้งสิ่งพิมพ์ สื่อต่างๆ การสัมมนาและเครื่องมืออื่นๆ ที่สามารถจัดหาได้ สนับสนุนส่งเสริมบทบาทขององค์กรเอกชน (Non-Governmental Organization : NGOs) และกลุ่มองค์กร สถาบันต่าง ๆ ที่ทำงานด้านสิทธิมนุษยชนทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดสำนึกในการปกป้องและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนอย่างกว้างขวางทั่วประเทศ

8. มีอำนาจเข้าเยี่ยมชมตรวจตราเรือนจำ ทัณฑสถาน สถานที่กักกันนักโทษหรือผู้ต้องหาทั่วประเทศและสถานที่คุมขังต่าง ๆ เพื่อศึกษาสภาพความเป็นอยู่ของผู้พักอยู่ในสถานที่นั้น และจัดทำเป็นข้อเสนอแนะเพื่อขอให้หน่วยงานรัฐดำเนินการปรับปรุงต่อไป

4.3 กลุ่มประเทศในทวีปแอฟริกา (Africa)

สำหรับในกลุ่มประเทศในทวีปแอฟริกา (Africa) นั้น ประเทศที่มีสถาบันหรือกลไกสิทธิมนุษยชนระดับชาติในรูปแบบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ได้แก่ ประเทศสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ (Republic of South Africa) โดยจัดตั้งเป็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแอฟริกาใต้ หรือ The South African Human Rights Commission (SAHRC) ซึ่งการจัดตั้งสถาบันอยู่บนพื้นฐานของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ ค.ศ. 1993 และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1994

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการฯ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ ค.ศ. 1993 โดยกำหนดให้มีภาระหน้าที่ในการส่งเสริมและกำกับดูแลให้มีการเคารพและปกป้องสิทธิพื้นฐาน เพื่อสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐานแก่ประชาชน จัดทำข้อเสนอแนะต่อองค์กรของรัฐในทุกระดับเพื่อให้เกิดมาตรการที่จะส่งเสริมสิทธิขั้นพื้นฐานได้ข้อกำหนดของกฎหมายและรัฐธรรมนูญศึกษาและจัดทำรายงานเรื่องเกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐาน ซึ่งคณะกรรมการฯ พิจารณาเห็นสมควรและเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ ขอข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานทางกฎหมายและการบริหารที่เกี่ยวข้องกับสิทธิพื้นฐานต่อองค์กรของรัฐ สอบสวนการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน และให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ได้รับผลกระทบเพื่อการชดเชยเยียวยา

3.3 แนวคิดสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย

ประเทศไทยเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติและยอมรับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติที่ประกาศใน พ.ศ. 2491 แต่ในช่วงนั้นการปกครองของไทยยังเป็นยุคของเผด็จการผู้ปกครองยังไม่เห็นความสำคัญของการว่า สิทธิมนุษยชน เท่าใดนักกว่าสิทธิมนุษยชนจะได้รับการยอมรับต้องรอนกว่าช่วงเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ซึ่งเป็นสมัยที่ประชาชน ลูกสื่อต่อสู้เผด็จการทางทหารและพัฒนาระบบประชาธิปไตยให้ก้าวหน้าเรื่อยมากระทั่งในช่วงที่ ประเทศอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลเผด็จการทหารคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ(รสช.) พ.ศ. 2535 คณะ รสช. ก็ได้ถูกโค่นอำนาจ (ซึ่งเชื่อกันว่าพลัง โคนล้มอันหนึ่งมาจากแรงกดดันของกลุ่มมหาอำนาจประชาธิปไตยทุนนิยมที่ต่อต้านระบบเผด็จการ) และมีการสถาปนาระบบประชาธิปไตยขึ้นอีกครั้งหนึ่ง รัฐบาลชุดต่อๆ มาได้พัฒนาระบบการเมืองให้ก้าวหน้าทันสมัยตามสถานการณ์ของกระแสโลกในขณะนั้น ในส่วนของประชาชนนั้น อุดมการณ์ประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชนได้แพร่หลายกระจายไปทั่วในสังคมมาตั้งแต่เมื่อมีการรณรงค์ต่อต้านเผด็จการทหารก่อน รสช. จะหมดอำนาจลงนั่นเอง ความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนนี้ ส่วนหนึ่งมาจากอิทธิพลกระแสประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชนที่แผ่ขยายทั่วไปในสังคมโลกขณะนั้น และได้เป็นสาเหตุสำคัญในการ โค่นรัฐบาล รสช. ซึ่งต่อมาก็เป็นพลังสำคัญในการเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการเมือง โดยเฉพาะการเรียกร้องให้มีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น นั่นคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งการร่างรัฐธรรมนูญฉบับ 2540 นี้ถือว่ามิพบัญญัติในหลายมาตราที่เป็นประชาธิปไตยมากที่สุดเท่าที่เคยมีมา การใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีการใช้เรื่อยมาจนกระทั่งถูกยกเลิก จึงได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549 โดยบัญญัติให้มีสภาร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อจัดทำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ทั้งฉบับสำหรับเป็นแนวทางในการปกครองประเทศ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวางทุกขั้นตอน เมื่อการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญแล้วเสร็จและจัดให้มีการออกเสียงประชามติ ผลปรากฏว่าประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยเสียงข้างมากของผู้มาออกเสียงประชามติเห็นชอบให้นำร่างรัฐธรรมนูญมาใช้บังคับ โดยได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2550 ประเทศไทยอยู่ภายใต้การบังคับใช้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังมีการส่งเสริมประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน เช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ด้วยเช่นกัน

3.3.1. บทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

มาตรา 26 ว่าด้วยการใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ

มาตรา 27 ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพ ที่ได้รับความคุ้มครองและผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐโดยตรง

มาตรา 28 บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนซึ่งหากถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ สามารถใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

มาตรา 29 ว่าด้วยการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

มาตรา 30 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ไม่ว่าชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง

มาตรา 31 บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐ ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป

มาตรา 32 บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การทรมาน การจับและการคุมขังบุคคล หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมกระทำมิได้ แต่การลงโทษตามคำพิพากษาของศาลหรือตามที่กฎหมายบัญญัติไม่ถือว่าเป็นการลงโทษ

มาตรา 33 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถาน บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองในการที่จะอยู่อาศัยและครอบครองเคหสถานโดยปกติสุข การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง หรือ การตรวจค้นเคหสถานหรือในที่รโหฐาน จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 34 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ภายในประเทศ การเนรเทศบุคคลผู้มีสัญชาติไทย หรือห้ามมิให้บุคคลผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในประเทศไทยไม่สามารถทำได้

มาตรา 35 ว่าด้วยสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง ตลอดจนความเป็นอยู่ส่วนตัว ย่อมได้รับความคุ้มครอง

มาตรา 36 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการสื่อสารถึงกันโดยทางที่ชอบด้วยกฎหมาย การตรวจ การกัก หรือการเปิดเผยสิ่งสื่อสารที่บุคคลมีติดต่อกัน รวมทั้งการกระทำด้วยประการอันใดเพื่อให้ล่วงรู้ถึงข้อความในสิ่งสื่อสารทั้งหลาย

มาตรา 37 บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนา นิิกายของศาสนา หรือลัทธินิยมในทางศาสนา และย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติตามศาสนธรรม ศาสนบัญญัติ หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือของตน เมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมืองและไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

มาตรา 38 การเกณฑ์แรงงานจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อประโยชน์ในการป้องกันภัยพิบัติสาธารณะอันมีมาเป็นการฉุกเฉิน หรือโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งให้กระทำได้ในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือการรบ หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก

มาตรา 39 บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้

มาตรา 40 บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ดังต่อไปนี้

- (1) สิทธิเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง
- (2) สิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณา ซึ่งอย่างน้อยต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่องการได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย การได้รับทราบข้อเท็จจริงและตรวจสอบเอกสารอย่างเพียงพอ การเสนอข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้ง และพยานหลักฐานของตน การคัดค้านผู้พิพากษาหรือตุลาการ การได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาหรือตุลาการที่นั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะ และการได้รับทราบเหตุผลประกอบคำวินิจฉัย คำพิพากษา หรือคำสั่ง
- (3) บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะให้คดีของตนได้รับการพิจารณาอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม

(4) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย คู่กรณี ผู้มีส่วนได้เสีย หรือพยานในคดี มีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งสิทธิในการได้รับการสอบสวนอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม และการไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง

(5) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย และพยานในคดีอาญา มีสิทธิได้รับความคุ้มครอง และความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐ ส่วนค่าตอบแทน ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายที่จำเป็น ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

(6) เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือผู้พิการหรือทุพพลภาพ ย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอย่างเหมาะสม และย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในคดีที่เกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศ

(7) ในคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีที่ถูกต้อง รวดเร็วและเป็นธรรม โอกาสในการต่อสู้คดีอย่างเพียงพอ การตรวจสอบ หรือได้รับทราบพยานหลักฐานตามสมควร การได้รับความช่วยเหลือในทางคดีจากทนายความ และการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว

(8) ในคดีแพ่งบุคคลมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายอย่างเหมาะสมจากรัฐ
มาตรา 41 ว่าด้วยสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน การสืบมรดก สิทธิของบุคคลในการสืบมรดกย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 42 การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะกระทำมิได้หากต้องเวนคืนต้องชดใช้ค่าทดแทนที่เป็นธรรมภายในเวลาอันควรแก่เจ้าของตลอดจนผู้ทรงสิทธิบรรดาที่ได้รับความเสียหายจากการเวนคืน การกำหนดค่าทดแทนต้องกำหนดให้เป็นอย่างเป็นธรรมโดยคำนึงถึงราคาซื้อขายกันตามปกติในท้องตลาด การได้มา สภาพและที่ตั้งของอสังหาริมทรัพย์ ความเสียหายของผู้ถูกเวนคืน และประโยชน์ที่รัฐและผู้ถูกเวนคืนได้รับจากการใช้สอยอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืน

มาตรา 43 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

มาตรา 44 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับหลักประกันความปลอดภัยและสวัสดิภาพในการทำงาน รวมทั้งหลักประกันในการดำรงชีพทั้งในระหว่างการทำงานและเมื่อพ้นภาวะการทำงาน

มาตรา 45 บุคคลมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น

มาตรา 46 พนักงานหรือลูกจ้างของเอกชนที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือสื่อมวลชนอื่น ย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็น

มาตรา 49 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน

มาตรา 50 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในทางวิชาการ การศึกษาอบรม การเรียนการสอน การวิจัย และการเผยแพร่งานวิจัยตามหลักวิชาการ

มาตรา 51 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับบริการทางสาธารณสุขที่เหมาะสม และได้มาตรฐาน

มาตรา 53 บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะอย่างสมศักดิ์ศรี และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ

มาตรา 54 บุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพ มีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสวัสดิการ

มาตรา 55 บุคคลซึ่งไร้ที่อยู่อาศัยและไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ ย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ

มาตรา 56 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วน

มาตรา 57 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับคนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปประกอบการพิจารณา

มาตรา 58 บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติราชการทางปกครองอันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน

มาตรา 59 บุคคลย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์และได้รับแจ้งผลการพิจารณาภายในเวลาอันรวดเร็ว

มาตรา 60 บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล ให้รับผิดชอบเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานนั้น

มาตรา 61 สิทธิของบุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครองในการได้รับ ข้อมูลที่เป็นความจริง และมีสิทธิร้องเรียนเพื่อให้ได้รับการแก้ไขเยียวยาความเสียหาย รวมทั้งมีสิทธิรวมตัวกันเพื่อพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค

มาตรา 62 บุคคลย่อมมีสิทธิติดตามและร้องขอให้มีการตรวจสอบ การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

มาตรา 66 บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและ ของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน

มาตรา 67 สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องใน สิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครองตามความเหมาะสม

มาตรา 69 บุคคลย่อมมีสิทธิต่อต้านโดยสันติวิธีซึ่งการกระทำใด ๆ ที่เป็นไปเพื่อให้ ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ใน รัฐธรรมนูญนี้

3.3.2. หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านสิทธิมนุษยชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดให้มีสถาบันหน่วยงาน มากมายที่มีอำนาจหน้าที่เรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชน ได้แก่ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ และผู้ตรวจการแผ่นดิน ซึ่งในที่นี่กล่าวถึงเฉพาะ 2 หน่วยงาน ดังนี้

1. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้ (1) ตรวจสอบและรายงาน การกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรืออันไม่เป็นไปตาม พันธกรณี ระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการการ แก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำ หรือละเลยการกระทำดังกล่าวเพื่อดำเนินการใน

กรณีที่น่าปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอ ให้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป (2) เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (3) ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน (4) ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน (5) จัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน ภายในประเทศและเสนอต่อรัฐสภา (6) อำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ในการปฏิบัติหน้าที่ ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติและของประชาชนประกอบด้วย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีอำนาจเรียกเอกสาร หรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ รวมทั้งมีอำนาจอื่นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

แนวคิดในการจัดตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนมีที่มาจากการสนับสนุนของสหประชาชาติ ที่จะให้รัฐสมาชิกดำเนินนโยบายส่งเสริมและเคารพสิทธิมนุษยชนภายในประเทศ โดยการจัดตั้งสถาบันสิทธิมนุษยชนระดับชาติขึ้นมาสอดคล้องดูแลและพิทักษ์สิทธิเสรีภาพของประชาชน ตามเจตนารมณ์ของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ

2. ผู้ตรวจการแผ่นดิน มีอำนาจหน้าที่ (1) พิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนในกรณี การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น การปฏิบัติหรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้าง ของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้องเรียนหรือประชาชนโดย ไม่เป็นธรรม ไม่ว่าจะชอบหรือไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ก็ตาม การตรวจสอบการละเลยการปฏิบัติหน้าที่หรือการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและองค์กรในกระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้ไม่รวมถึงการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของศาล กรณีอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ (2) ดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา 279 วรรคสาม และมาตรา 280 (3) ติดตาม ประเมินผล และจัดทำข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ รวมตลอดถึง ข้อพิจารณาเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในกรณีที่เห็นว่าจำเป็น (4) รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกตต่อคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาทุกปี ทั้งนี้ ให้ประกาศรายงานดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษาและเปิดเผยต่อสาธารณะด้วย

แนวคิดในการจัดตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาไทยได้แบบอย่างมาจากการมีผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาสวีเดน ซึ่งจัดตั้งมานานมากแล้วและมีอำนาจเช่นเดียวกับของไทย สวีเดนเป็นประเทศที่อยู่ในระดับการพัฒนาสิทธิมนุษยชนอันดับต้นๆ 5 อันดับแรกของโลกมาโดยตลอด ซึ่งประเทศที่เกาะกลุ่มชั้นนำด้านสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตยส่วนใหญ่ได้แก่ ฟินแลนด์ เดนมาร์ก และนอร์เวย์ ซึ่งแล้วแต่เป็นประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวียทางยุโรปเหนือและมีระบบเศรษฐกิจการเมืองแบบสังคมนิยมประชาธิปไตยเช่นเดียวกับสวีเดนทั้งสิ้น

3.3.3 พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนของไทย

การพัฒนาการเมืองไทยไม่ว่าจะเป็นระบอบประชาธิปไตยหรือเรื่องสิทธิมนุษยชนล้วนแล้วแต่ได้รับอิทธิพลมาจากตะวันตกทั้งสิ้น การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของไทยเกิดขึ้นมักเป็นไปตามกระแสโลกหรือเป็นผลตกทอดมาจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของตะวันตก ทั้งการเมืองภายในและนโยบายระหว่างประเทศ ใน พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นช่วงที่สังคมโลกเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ กระแสแห่งการทำให้การเมือง เศรษฐกิจ และสังคมโลกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันรุนแรงมากขึ้น ไทยจึงต้องปรับตัวพัฒนาประเทศให้เข้ากับสถานการณ์สากลของโลกมากขึ้น นอกจากพัฒนาการเมืองให้เป็นประชาธิปไตยมากขึ้นแล้วยังต้องพัฒนาระบบเศรษฐกิจให้เป็นทุนนิยมและยังต้องพัฒนาสิทธิมนุษยชนในสังคมไทยอย่างมากอีกด้วยและกระบวนการพัฒนาเหล่านี้ที่สำคัญอันหนึ่งคือการยอมรับพันธกรณีของกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศ

ที่จริงแล้วหลักการสิทธิมนุษยชนเป็นพื้นฐานแห่งระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตย ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรี และระบบสังคมเปิดกว้าง ในปัจจุบันสิทธิมนุษยชนถูกกำหนดโดยกฎหมาย และกฎหมายที่มีบัญญัติเปิดกว้างที่สุดในเรื่องของเสรีภาพคือกฎหมายระหว่างประเทศ เพราะการตราอนุสัญญาหรือกติกาเกี่ยวกับสิทธิใดๆ มักจะกล่าวกว้างๆ ครอบคลุมทั่วไปสำหรับประชาชาติทั้งหมดโดยไม่ต้องระวังเกี่ยวกับเรื่องผลประโยชน์ของรัฐ ขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีท้องถิ่น อุดมการณ์ทางการเมืองเหมือนที่บัญญัติกฎหมายภายในประเทศ การเริ่มปฏิรูปการเมืองและพัฒนาสิทธิมนุษยชนของไทยเริ่มในช่วงกลางทศวรรษ 2530 จึงทำให้ไทยสามารถยอมรับพันธกรณีระหว่างประเทศได้มากขึ้นและในทางกลับกัน การยอมรับกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศแล้วนำมาปรับใช้ในสังคมไทยก็ช่วยให้เกิดการพัฒนาด้านต่างๆ มากขึ้น ซึ่งในที่นี้ได้เน้นในเรื่องสิทธิมนุษยชนและการเมืองแบบประชาธิปไตยของไทย (รุ่งพงษ์ ชัยนาม 2548: 342)

4. แนวคิดทฤษฎีบทบาท

4.1 ความหมายของคำว่า บทบาท ตามแนวคิดของเดวิด และ บัดเลเชย์ (David and Ballachey) หมายถึง ความเห็นของบุคคลอื่นที่กำหนดบทบาทหน้าที่รับผิดชอบของตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง มิได้มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของผู้ดำรงตำแหน่งนั้นๆ เพียงอย่างเดียว แต่มีอิทธิพลต่อความต้องการ ความมุ่งหมาย ความเชื่อ ความรู้สึก ความปรารถนา ปรัชญาส่วนบุคคลของผู้ดำรงตำแหน่งนั้นๆ ด้วย ดังนั้นการกระทำใดๆ ของผู้ดำรงตำแหน่งใดก็ตามมักจะเป็นผลเกี่ยวเนื่องมาจากความนึกคิดของผู้ดำรงตำแหน่งนั้นที่รู้สึกว่าคุณอื่นเขาต้องการให้ตนกระทำอะไร อย่างไร ในฐานะผู้ดำรงตำแหน่งนั้น (David and Ballachey 1962 อ้างถึงใน มะลิวัลย์ ยุติธรรม 2531: 8)

บรูม และเซลส์นิก (Broom and Selznick 1973: 36) ได้กล่าวถึงบทบาทว่า ประกอบด้วย ลักษณะต่างๆ 3 ประการ คือ

1. บทบาทในอุดมคติหรือสิ่งที่สังคมกำหนดไว้ (The socially prescribed or ideal role) เป็นบทบาทในอุดมคติที่มีการกำหนดสิทธิหน้าที่ตามตำแหน่งทางสังคมไว้

2. บทบาทที่ควรกระทำ (The perceived role) เป็นบทบาทที่แต่ละบุคคลเชื่อว่าควรกระทำตามตำแหน่งที่ได้รับซึ่งอาจจะไม่เหมือนบทบาทในอุดมคติ หรืออาจแตกต่างกันในแต่ละบุคคล

3. บทบาทที่กระทำจริง (The performed role) เป็นบทบาทที่บุคคลได้กระทำไปจริงซึ่งจะขึ้นอยู่กับความเชื่อ ความคาดหวัง และการรับรู้ของแต่ละบุคคล ตลอดจนความกดดันและโอกาสในแต่ละสังคมในระยะเวลาหนึ่ง และยังรวมถึงบุคลิกภาพและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

ทิตยา สุวรรณชฎ (2510 : 18) ได้แบ่ง บทบาทออกเป็น

1. บทบาทตามอุดมคติ (Ideal role) หรือบทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคมควรจะต้องปฏิบัติ เช่น พ่อจะต้องรักลูกตลอดจนอบรมเลี้ยงดูให้การศึกษา เป็นต้น

2. บทบาทที่ปฏิบัติจริง (Actual role) หรือบทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคมจะต้องปฏิบัติจริง เช่น พ่อแม่รักลูก ถ้าแสดงความรักด้วยการพุดจาให้ของหรือชื่นชมอยู่ในใจ เป็นต้น บทบาทที่ปฏิบัติจริงนี้จะเป็นเรื่องของการเอาบทบาทตามอุดมคติมาแบ่งและดัดแปลงให้เข้ากับเหตุการณ์ บทบาทที่ได้ปฏิบัติจริงเป็นผลรวมของ

- บทบาทตามอุดมคติ
- บุคลิกภาพของผู้ดำรงฐานะตำแหน่ง
- อารมณ์ขณะแสดงบทบาทและอุปกรณ์ของผู้ดำรงตำแหน่งที่มีอยู่
- ปฏิกริยาของผู้ที่เกี่ยวข้อง

อรุณ รักรธรรม (2527: 10) ได้แบ่งระบบบทบาท (System of role) ในการบริหารเชิงจิตวิทยาไว้ 3 ประการ คือ

1. บทบาทจริง (Actual Role or Role Behavior) บทบาทจริงหรือพฤติกรรมแท้จริงของบุคคลซึ่งจะถูกควบคุม โดย อารมณ์ ทัศนคติ พฤติกรรมส่วนตัว ปัญหาในการปฏิบัติงานจะขึ้นอยู่กับบทบาทจริงของคน

2. บทบาทที่องค์กรกำหนด (Role Prescription) คือ ขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบซึ่งองค์กรหรือหน่วยงานกำหนดให้ ปัญหาที่พบในการปฏิบัติงานส่วนใหญ่คือ การไม่ปฏิบัติตามขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบที่องค์กรกำหนดให้

3. บทบาทความหวัง (Role Expectation) แบ่งเป็นความคาดหวังที่บุคคลอื่นมีต่อตนเอง และความคาดหวังของตนเอง ปัญหาจะเกิดเมื่อตนไม่สามารถปฏิบัติได้ตามความคาดหวังนั้น

จากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า บทบาทคือ การประพฤติปฏิบัติหรือการกระทำของพฤติกรรมของบุคคลที่ได้แสดงออกมาตามความรับผิดชอบตามอำนาจหน้าที่หรือตามที่ดำรงตำแหน่งนั้นๆ โดยการแสดงออกนั้นมีส่วนที่ผูกพันอยู่กับความคิดของผู้ดำรงตำแหน่งและคาดหวังของสมาชิกอื่นๆ

4.2 ปัจจัยในการสนับสนุนการแสดงบทบาทของคณะกรรมการอย่างมีประสิทธิภาพ
(ปธาน สุวรรณมงคล 2535: 18)

4.2.1 ต้องปฏิรูปการเมืองอย่างจริงจังเพื่อให้ประชาชนมีบทบาททางการเมืองมากขึ้นในการติดตาม ตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารให้มีความโปร่งใสและกระทำการเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมอย่างแท้จริง

4.2.2 ต้องมีการปรับระบบคณะกรรมการสามัญด้านต่าง โครงสร้างให้มีการจำแนกแจกแจงที่ชัดเจน ส่งเสริมให้คณะกรรมการมีบทบาทมากขึ้น ปรับกระบวนการปฏิบัติงานให้มีความคล่องตัวและเชื่อมประสานกับฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องปรับระบบช่วยอำนวยความสะดวกที่มีคุณภาพเหมาะสมกับงานของคณะกรรมการแต่ละคนและให้มีฐานข้อมูลของคณะกรรมการเพื่อสามารถสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและด้านพฤติกรรมของกรรมการ โดยการทำให้ประชาชนมีความใกล้ชิดกับสภาและคณะกรรมการมากขึ้นเพื่อให้มีความเข้าใจและสนับสนุนสถาบันนิติบัญญัติและทำให้เกิดความโปร่งใสในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ

4.3 ปัญหาและอุปสรรคการแสดงบทบาทของคณะกรรมการ (ฉัตรชัย ศรีเมืองกาญจนา 2548: 98-100)

4.3.1 บทบาทการดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายและข้อบังคับการประชุม วุฒิสภา ของคณะกรรมการในการพิจารณาสืบสวนเรื่องต่างๆ อาจมีความซ้ำซ้อนกับ คณะกรรมการชุดอื่นๆ ที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงหรือทางอ้อมอ้อมในการพิจารณาเรื่องนั้นๆ กล่าวคือ อำนาจหน้าที่ที่มีความเลื่อมล้ำและทับซ้อนกันอยู่ แต่ประโยชน์ของอำนาจหน้าที่ดังกล่าวกลับ มองได้ว่า มีประโยชน์ในภาพรวมนั่นคือการที่คณะกรรมการสามารถพิจารณาเรื่องต่างๆ ได้ทุก เรื่อง ทำให้สามารถแสดงบทบาทได้เต็มที่ในการดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ที่เห็นว่าเป็นปัญหา และสมควรต้องมีการปรับเปลี่ยนเพื่อพิทักษ์สิทธิให้กับประชาชน

4.3.2 สิทธิเรียกเอกสารหรือบุคคล คณะกรรมการมีอำนาจออกคำสั่งเรียกเอกสาร หรือบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงแก่คณะกรรมการ แต่การดำเนินงานที่ผ่านมา ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานราชการบางส่วนในการจัดส่งเอกสารเพื่อประกอบการพิจารณา ศึกษา และการมอบหมายบุคคลมาชี้แจงให้ข้อมูลกับคณะกรรมการยังไม่ได้ได้รับความร่วมมือจาก ผู้บริหารระดับสูงเท่าที่ควร โดยเฉพาะรัฐมนตรีกระทรวงต่างๆ และข้าราชการประจำระดับสูง

4.3.3 การรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ (Public hearing) ในการรับฟังความคิดเห็น สาธารณะนั้นการดำเนินงานของคณะกรรมการยังไม่สามารถทำได้แต่หากทำเป็นเพียงการศึกษาดู งานเท่านั้น จึงทำให้คณะกรรมการไม่สามารถรับทราบถึงปัญหาและความต้องการของประชาชน ส่วนใหญ่ได้อย่างแท้จริง หากแม้มีการรับฟังข้อคิดเห็นในชั้นสาธารณะหรือมีการทำประชาพิจารณ์ จะเป็นการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยให้ประชาชน ได้มีส่วนร่วม มีสิทธิเสรีภาพในการแสดง ความคิดเห็น

4.3.4 การจัดสรรตำแหน่งในคณะกรรมการ ไม่มีข้อกำหนดหรือหลักเกณฑ์ในการ คัดเลือกอย่างชัดเจน ส่วนมากแล้วเป็นการจัดสรรตามโควตา ความคุ้นเคยสนิทสนมเป็นการส่วนตัว และมีจุดประสงค์ที่ต้องการทำงานร่วมกันโดยไม่คำนึงถึงความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์เป็น หลักในการสรรหา

4.3.5 การปฏิบัติหน้าที่ของ ที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ ในคณะกรรมการ ในการแต่งตั้งบุคคลในตำแหน่งดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นการแต่งตั้งเพื่อตอบแทนทางการเมืองหรือเป็น พวกพ้องของกรรมการ เหล่านี้เป็นผลทำให้การปฏิบัติงานมีความบกพร่องในเรื่องของข้อมูล สำคัญๆ ที่ควรรับทราบส่งผลให้การศึกษาในเรื่องประเด็นปัญหาต่างๆ ของคณะกรรมการขาดความ ละเอียดลึกซึ่งในสาระบางเรื่องที่ควรทราบ

4.3.6 การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการ การปฏิบัติหน้าที่โดยส่วนใหญ่จะเป็นงานด้านธุรการและเลขานุการ แต่งานด้านวิชาการ การค้นคว้าศึกษารวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลทางวิชาการนั้น เจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมการยังขาดศักยภาพในส่วนนี้ทั้งที่เป็นหน้าที่ที่มีความสำคัญอย่างมาก

4.3.7 งบประมาณสำหรับการดำเนินงานของคณะกรรมการ ได้มีการจัดสรรงบประมาณดำเนินงานในด้านต่างๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ การใช้งบประมาณในส่วนนี้ บางครั้งใช้เพื่อการเดินทางไปศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศบางครั้งงบประมาณที่ใช้ไปเป็นเพียงเพื่อการจัดสัมมนาหรือเดินทางไปนอกพื้นที่ และสังเกตได้ว่าในการเดินทางแต่ละครั้งมีผู้ร่วมเดินทางจำนวนมากและมักไปในที่ที่มีชื่อเสียง มีความหรูหรา ซึ่งสะท้อนได้ว่าเป็นการเดินทางไปเพื่อการท่องเที่ยวมากกว่าการศึกษาดูงานเพื่อนำสิ่งที่ได้ศึกษากลับมาพัฒนาระบบการทำงาน หรือพัฒนาด้านต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติ

5. ลำดับเหตุการณ์สถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมือง หลัง 23 ธันวาคม 2550 (จุฬารัตน พรหมอินทร์ 2553: 85-95)

สืบเนื่องมาจากเหตุการณ์รัฐประหาร 19 กันยายน พ.ศ. 2549 โดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งมี พลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน เป็นหัวหน้าคณะปฏิวัติ ได้โค่นล้มรัฐบาลที่มี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี และได้มีการจัดตั้งรัฐบาลชั่วคราวโดยมี พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) หรือกลุ่มคนเสื้อแดงได้ก่อเกิดขึ้น เดิมใช้ชื่อแนวร่วมประชาธิปไตยขับไล่เผด็จการ (นปก.) ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่สนับสนุน พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2550 และยุติการชุมนุมลงเมื่อ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2550 หลังจากที่พรรคพลังประชาชนได้รับเลือกเป็นเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร และเป็นสาเหตุให้กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) ที่มีทัศนคติแนวความคิดทางการเมืองที่ตรงข้ามกับแนวทางการบริหารงานของพรรคพลังประชาชนนั้น ไม่พอใจในผลการเลือกตั้ง ชุมนุมที่บริเวณหน้าทำเนียบรัฐบาลตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2551 (และในช่วงนี้เองที่ กลุ่ม นปช. ได้กลับมาอีกครั้งเพื่อต่อต้านกลุ่ม พธม.) จนกระทั่งเมื่อ นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ผู้ซึ่งได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อช่วงปลายเดือนสิงหาคม 2551 ได้กำหนดที่จะแถลงนโยบายของรัฐบาลต่อรัฐสภา ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 176 ในเช้าวัน

อังคารที่ 7 ตุลาคม 2551 เป็นเหตุให้ กลุ่ม พวม.ได้แสดงความไม่เห็นด้วยกับการแถลงนโยบายของรัฐบาล นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ โดย พวม. ระบุว่ารัฐบาลของ นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ เป็นรัฐบาลที่ขาดความชอบธรรมในการบริหารประเทศเพราะ เป็นตัวแทนทางการเมืองของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี ซึ่งในขณะนั้น พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้ถูกตัดสินให้มีความผิดในคดีอาญาโดยศาลฎีกาแผนกคดีอาญานักการเมืองและกำลังหลบหนีอยู่ต่างประเทศ กลุ่ม พวม. ปิดล้อมรัฐสภาเพื่อมิให้สมาชิกรัฐสภาเข้ารับฟังคำแถลงนโยบายของรัฐบาล จากนั้นเหตุการณ์รุนแรงเริ่มต้นขึ้นเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ใช้แก๊สน้ำตาและอาวุธสลายการชุมนุมบริเวณรอบรัฐสภาเพื่อต้องการให้สมาชิกรัฐสภาเข้ารับฟังคำแถลงนโยบายภายในรัฐสภา เหตุการณ์นี้เป็นเหตุให้มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิต และหลังจากเหตุการณ์การปะทะกันระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐและกลุ่มผู้ชุมนุมในครั้งนี่ยังมีการปะทะกันเกิดขึ้นในอีกหลายจุดในช่วงเวลาที่แตกต่างกันออกไป ไม่ว่าจะเป็นที่ สนามบินดอนเมือง สนามบินสุวรรณภูมิ เป็นต้น และในที่สุดเวลาต่อมา นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ได้พ้นสภาพการเป็นนายกรัฐมนตรีโดยสิ้นเชิงเนื่องจากการอ่านคำวินิจฉัยคดียุบพรรคพลังประชาชน และตัดสิทธิทางการเมืองหัวหน้าพรรค และกรรมการบริหารพรรค 5 ปี (รวม 37 คน) ตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ทำให้ นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ในฐานะรักษาการหัวหน้าพรรคพลังประชาชนต้องพ้นจากตำแหน่ง นายกรัฐมนตรีโดยปริยาย และหลังจากการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ก่อเกิดรัฐบาลชุดใหม่โดยมี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีส่งผลให้กลุ่ม พวม. ยุติการชุมนุม แต่แล้ว กลุ่ม นปช.กลับมามีชุมนุมเคลื่อนไหวใหญ่อีกครั้งเพื่อขับไล่รัฐบาลตั้งแต่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2552 ยึดยึดและทวีความรุนแรงมากขึ้น จนรัฐบาลได้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง เพื่อควบคุมความไม่สงบที่เกิดขึ้นและมีการปะทะกันของกลุ่มผู้ชุมนุมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจและทหารบ่อยครั้งและอย่างไรก็ตามที่ท้ายที่สุดแกนนำ นปช.ได้ประกาศยุติการชุมนุม ในวันที่ 14 เมษายน พ.ศ. 2552 ในที่สุดการชุมนุมทางการเมืองของกลุ่ม นปช. ได้เกิดขึ้นอีกครั้งเมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2553 โดยมีเป้าหมายให้ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ประกาศยุบสภาและเลือกตั้งใหม่ เหตุการณ์การชุมนุมดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง เกิดการปะทะกันระหว่างผู้ชุมนุมปะทะกับเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นระยะๆ และได้มีความพยายามหาทางออกด้วยการเจรจาถึง 2 ครั้งโดยแกนนำกลุ่ม นปช. และตัวแทนรัฐบาลที่นำโดยนายกรัฐมนตรี แต่อย่างไรแล้วเป็นเพียงการเจรจาเท่านั้นสุดท้ายการสลายการชุมนุมเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2553 เกิดการสูญเสียชีวิตของผู้ชุมนุม รวมถึง นักข่าว เจ้าหน้าที่รัฐ และประชาชนจำนวนมาก

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ถูกวิจัยได้ทำการศึกษา มีผู้สนใจศึกษาบ้างพอสมควรซึ่งได้ทำการรวบรวมเรื่องที่สำคัญไว้ ดังนี้

ชงทอง จันทรางศุ (2538) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การปรับปรุงการทำงานของ คณะกรรมการสภาให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ผลการวิจัยกล่าวถึงประโยชน์ของระบบกรรมการ คือ เพื่อแสวงหาข้อมูลและกลั่นกรองเรื่องให้สภา เนื่องจากสภานิติบัญญัติทั้งหลาย มักมีสมาชิกจำนวนมาก และมีกิจกรรมที่อยู่ในความรับผิดชอบหลากหลาย ทั้งงานด้านนิติบัญญัติและควบคุม การทำงานของฝ่ายบริหาร ดังนั้น ระบบงานนิติบัญญัติของนานาประเทศรวมทั้งประเทศไทยจึงมีการ แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อช่วยเหลือกิจการของสภาตามที่ได้รับมอบหมาย คณะกรรมการมี ขึ้นด้วยเหตุผลหลายประการ ตั้งแต่แสวงหาข้อมูลและกลั่นกรองเรื่องให้สภาผสมผสานความจำเป็น ทางเทคนิคกับความต้องการของราษฎร รวมทั้งประโยชน์ในการละลายความเป็นพรรคการเมืองด้วย เฉพาะกรณีประเทศไทย คณะกรรมการมีอำนาจในการสอบสวนข้อเท็จจริง และรับเรื่องราวร้อง ทุกข์ กิจการหลัก อีกประการหนึ่งด้วย อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาการทำงานของคณะกรรมการของ รัฐสภาไทย พบว่า การทำงานของคณะกรรมการมีอุปสรรคขัดข้อง คือ การระบุงการกิจของ คณะกรรมการยังไม่มี ความชัดเจนเพียงพอ อำนาจการเรียกบุคคลและเอกสารเพื่อประกอบการ พิจารณาศึกษาของคณะกรรมการ ยังเลื่อนลอยอยู่มากและไม่อาจใช้บังคับได้จริงและอีกประการ หนึ่ง คือ มีเสียงวิพากษ์วิจารณ์อยู่มากกว่าคณะกรรมการชุดต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คณะกรรมการวิสามัญสภาผู้แทนราษฎรมักใช้ช่วยในกิจการต่าง ๆ เป็นงบประมาณค่อนข้างสูงเกิน ความจำเป็นของราชการ

พรพิศ เลิศไชสง(2539)ได้ทำการศึกษาเรื่องอำนาจหน้าที่และบทบาทของ คณะกรรมการการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชนต่อปัญหาสิทธิมนุษยชนไทย สรุปว่า สิทธิมนุษยชน มีนัยสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ทั้งนี้ เพราะเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนา มุ่งไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีของมนุษย์แม้ว่าประเทศไทยเป็นหนึ่งในที่ให้การรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วย สิทธิมนุษยชน แต่ไทยยังปรากฏปัญหาทางด้านสิทธิมนุษยชนอยู่หลายประการ ใน พ.ศ. 2535 รัฐสภาไทยได้เล็งเห็นว่าความสำคัญของปัญหาดังกล่าวจึงได้มีมติตั้งคณะกรรมการการยุติธรรม และสิทธิมนุษยชน เพื่อเป็นคณะกรรมการถาวรในรัฐสภาเพื่อช่วยในการพัฒนาและส่งเสริม สิทธิมนุษยชนให้เป็นจริงในสังคมไทย

การศึกษาวิจัยเรื่องอำนาจหน้าที่ บทบาทของคณะกรรมการการยุติธรรมและ สิทธิมนุษยชนต่อปัญหาสิทธิมนุษยชนมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัญหาสิทธิมนุษยชน

ไทย อำนาจหน้าที่และบทบาทของกรรมการในช่วง พ.ศ. 2535-2537 ตอบสนองคุ้มครองป้องกัน และส่งเสริมสิทธิมนุษยชนไทยเป็นประการใด ตลอดจนปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการทำงาน

จากการวิจัยพบว่า ปัญหาสิทธิมนุษยชนที่สำคัญในประเทศทางด้านปัญหาสิทธิทำกิน ปัญหาสิทธิชุมชน ปัญหาโสเภณี ปัญหาการใช้แรงงานเด็ก ปัญหาการไม่บังคับใช้กฎหมาย และการจำกัดสิทธิเสรีภาพทางการเมืองยังเป็นปัญหาในสังคมไทย ปัญหาเหล่านี้มีสถาบันฝ่ายนิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการและองค์กรพัฒนาเอกชนเป็นสถาบันและองค์กรที่มีบทบาทต่อการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

จากการศึกษาวิจัยในส่วนของคณะกรรมการการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน พบว่า คณะกรรมการมีบทบาททางด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนได้ในระดับหนึ่ง โดยเสนอแนะมาตรการการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายและแก้ไขปัญหาการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนของประชาชน และพบว่าการทำงานของคณะกรรมการให้ความสำคัญต่อการเยียวยามากกว่าการป้องกันการเกิดปัญหาสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นระบบอันเนื่องมาจากข้อจำกัดทางด้าน โครงสร้าง ระบบการดำเนินงานของคณะกรรมการจึงควรจะปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพกลไกการทำงานของคณะทำงานประจำคณะกรรมการ และระบบการดำเนินงานในกระบวนการพิจารณาของคณะกรรมการเพื่อให้คณะกรรมการเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ในการปกป้องและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนไทยได้ดียิ่งขึ้น

ไพบูลย์ วราหะไพฑูรย์ (2541) ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา จากการวิจัยพบว่า ในการดำเนินงานตามภารกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทอำนาจหน้าที่ขององค์กรนิติบัญญัติหรือรัฐสภานั้น โดยส่วนใหญ่มีความจำเป็นต้องอาศัยระบบคณะกรรมการในการทำหน้าที่ของสภา หรือหากกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ คณะกรรมการ เป็นส่วนหนึ่งขององค์กรนิติบัญญัติที่จะต้องกระทำกิจการตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากสภา โดยทั่วไปแล้วระบบคณะกรรมการไม่ว่าจะเป็นระบบคณะกรรมการในสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภาได้ถูกกำหนดขึ้นเพื่อมุ่งจะช่วยเสริมสร้างภารกิจขององค์กรนิติบัญญัติให้มีความเข้มแข็งและนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการแบ่งงานขององค์กรนิติบัญญัติซึ่งนับวันจะมีขอบเขตกว้างขวางและมีความสลับซับซ้อนมากขึ้นทุกขณะ ดังนั้น คณะกรรมการจึงถือได้ว่าเป็นองค์กรที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการทำงานขององค์กรนิติบัญญัติ ในการศึกษาครั้งนี้มุ่งวิเคราะห์ถึงบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและการกระทำกิจการ พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาว่า

คณะกรรมการวุฒิสภาได้ใช้บทบาทอำนาจหน้าที่อย่างจริงจังด้วยความละเอียดรอบคอบ มีความถูกต้องและมีเหตุผลอันสมควรเพียงใดหรือมีข้อที่ควรจะต้องปรับปรุงเพียงใด ทั้งนี้ ได้ยื่นไปพิจารณาถึงแนวคิดทั่วไป กำเนิดและวิวัฒนาการของระบบกรรมการที่ผ่านมา และประการสำคัญ ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์บทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ตามที่ปรากฏในบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาในแต่ละฉบับที่ผ่านมา ตลอดจนปัญหาในด้านอื่น ๆ อันเป็นอุปสรรคหรือข้อจำกัดต่อบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้นำผลงานของคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ทั้งในอดีตและปัจจุบันที่ได้แสดงบทบาทในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ และการกระทำการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภามาศึกษาวิเคราะห์ ซึ่งพบว่าบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินกิจการตามภารกิจของวุฒิสภา ซึ่งในการดำเนินงานตามบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาโดยส่วนใหญ่เป็นไปตามวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายของบทบัญญัติรัฐธรรมนูญและข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาด้วยดี และมีประสิทธิภาพเป็นที่น่าพอใจในระดับหนึ่งเท่านั้น ซึ่งยังมีปัจจัยที่เป็นข้อจำกัดในส่วนที่เกี่ยวข้องอีกหลายประการที่เห็นอุปสรรคข้อขัดข้องในการดำเนินงานตามบทบาทอำนาจหน้าที่อันสมควรมีการปรับปรุงแก้ไข อาทิ ปรับปรุงอำนาจในการริเริ่มเสนอร่างกฎหมาย ปรับปรุงกำหนดเวลาการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติและร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ปรับปรุงวิธีดำเนินงานในสมัยประชุมสามัญนิติบัญญัติ ปรับปรุงการดำเนินงานของคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาโดยระบุงการกิจให้ชัดเจนในข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา ปรับปรุงอำนาจในการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ ปรับปรุงวิธีดำเนินงานเกี่ยวกับรายงานของคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ปรับปรุงและขอความร่วมมือในการใช้อำนาจเรียกเอกสารและบุคคลของคณะกรรมการรวมทั้งวุฒิสภาสมควรส่งร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้คณะกรรมการประจำวุฒิสภาพิจารณาให้มากยิ่งขึ้นปรับปรุงองค์ประกอบเกี่ยวกับบุคคลที่จะเป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาและปรับปรุงคณะผู้ช่วยเหลืองานในคณะกรรมการประจำวุฒิสภา ตลอดจนกำหนดให้มีหลักสูตรนักกฎหมายนิติบัญญัติในสถาบันพระปกเกล้าเพื่อให้การดำเนินงานตามบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภามีความชัดเจน ละเอียดรอบคอบ มีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผล และมีความสมบูรณ์ให้มากยิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

ฉัตรชัย ศรีเมืองกาญจนา (2548) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการติดตามผลการปฏิบัติตามมติของสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2544-2547 โดยผลการวิจัยพบว่า บทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายและข้อบังคับการประชุมของคณะกรรมการติดตามผลการปฏิบัติตามมติของสภาผู้แทนราษฎร มีขอบเขตอำนาจการพิจารณาที่กว้างมากซึ่งไม่มีความชัดเจน ด้วยเหตุการณนี้การพิจารณาศึกษาเรื่องต่างๆ อาจเกิดความซ้ำซ้อนกับคณะกรรมการอื่น ดังนั้น ควรมีการกำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานและจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับมติต่างๆ ของสภาผู้แทนราษฎรให้สมบูรณ์ชัดเจน เพื่อประโยชน์ในการนำมาพิจารณา

การดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรของคณะกรรมการติดตามผลการปฏิบัติตามมติของสภาผู้แทนราษฎร มีประสิทธิภาพในระดับหนึ่ง ซึ่งยังมีปัญหาอุปสรรคโดยเฉพาะการใช้อำนาจในการเรียกร้องเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงต่อคณะกรรมการ ฯ ร้องขอ นอกจากนี้ โครงสร้างของกรรมการฯ ที่ประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกพรรคการเมืองมีความเหมาะสมในแง่ของสัดส่วนและความรู้ความสามารถ แต่ปัญหว่าบุคคลเหล่านี้รวมถึงพรรคการเมืองให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ของกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งมากกว่า ส่วนใหญ่จึงไม่ได้คำนึงถึงความรู้ความสามารถเท่าที่ควร

ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการติดตามผลการปฏิบัติตามมติของสภาผู้แทนราษฎรนั้นการพิจารณาศึกษามติหรือญัตติต่างๆกระทำอยู่ในวงจำกัดและเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะกลุ่ม ไม่ได้เปิดกว้างเพื่อรับฟังปัญหาข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วน

วนิดา สัจพันโรจน์(2550) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาคณะกรรมการของวุฒิสภา ผลการศึกษาวิจัยพบว่า คณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา เป็นกลไกสำคัญในการปฏิบัติงานของวุฒิสภาโดยมีหน้าที่ในการวิเคราะห์ พิจารณา และสอบสวนในรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของวุฒิสภาและนำข้อมูลสารสนเทศเสนอต่อวุฒิสภาเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาในเรื่องต่างๆที่วุฒิสภากำหนดกำลังพิจารณาคำเนิการอยู่ในขณะนั้น

การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทั้งนี้ เนื่องจากยังมีปัญหาอุปสรรคสำคัญหลายประการที่ทำให้คณะกรรมการวุฒิสภาไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างเต็มประสิทธิภาพเท่าที่ควร ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเกี่ยวกับการขอเอกสารจากบุคคลและการให้บุคคลเข้าชี้แจงแสดงข้อเท็จจริงต่อคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา การขาดข้อมูลข่าวสารของตนเองที่ทันสมัยไม่สามารถติดตามการบริหารงานของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเข้าสู่ตำแหน่งคณะกรรมการ ที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ

นักวิชาการ และเลขานุการของคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของข้าราชการประจำสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา รวมถึงปัญหาด้านสภาพแวดล้อมอื่นๆ เช่น การสนับสนุนจากสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และสภาพแวดล้อมภายนอกของกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ และการคุ้มครองผู้บริโภควุฒิสภาในการดำเนินการเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่การเลือกตั้งวันที่ 23 ธันวาคม 2550 เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เจาะลึกแบบมีโครงสร้างผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 สมาชิกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภคประจำวุฒิสภา และกลุ่มที่ 2 ผู้ที่มีบทบาทด้านสิทธิมนุษยชน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการ เลือกแบบเฉพาะเจาะจงจำนวน 4 คน ได้แก่

กลุ่มที่ 1 สมาชิกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภคประจำวุฒิสภา จำนวน 2 คน ได้แก่

1. นายสมชาย แสวงการ (ประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภคของวุฒิสภา)

2. นายจ่านงค์ สวมประจำ (ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ และการคุ้มครองผู้บริโภคประจำวุฒิสภา)

กลุ่มที่ 2 ผู้ที่มีบทบาทด้านสิทธิมนุษยชน ได้แก่

1. นายวัลลภ ตังคณานุก์ (ผู้ทรงคุณวุฒิ)

2. นายนิรันดร์ พิทักษ์วัชระ (กรรมการสิทธิมนุษยชน)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบบันทึกหัวข้อสัมภาษณ์ แบบบันทึกภาคสนามของผู้วิจัย และอุปกรณ์ภาคสนาม

2.1 แบบบันทึกหัวข้อสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกแบบมีโครงสร้าง (Structured Interviews) โดยการตั้งคำถามไว้ล่วงหน้า ใช้แนวคำถามปลายเปิด เพื่อนำไปสัมภาษณ์ซักถาม พูดคุยตัวต่อตัว ระหว่างผู้วิจัย หรือผู้ช่วยวิจัยกับผู้ให้สัมภาษณ์ให้ครบตามประเด็นที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นหัวข้อคำถามตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยครั้งนี้ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ 3 ตอน ดังนี้ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วยรายละเอียดของผู้ให้สัมภาษณ์ วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์ เวลาที่สัมภาษณ์ สถานที่สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ซึ่งเกี่ยวข้องกับ บทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภคคดีสงฆ์ รวม 6 ข้อคือ

1. พิจารณาศึกษา รวบรวมข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานครตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550

2. พิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานครตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550 เพื่อหามาตรการหรือแนวทางการแก้ไขปัญหา รวมทั้งติดตามความคืบหน้าในกระบวนการยุติธรรม โดยเรียกบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงแสดงความคิดเห็น

3. ประสานความร่วมมือกับภาครัฐและกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง

3.1 รัฐบาล

3.2 รัฐสภา

3.3 พรรคการเมือง

3.4 แกนนำกลุ่มผู้ชุมนุม

4. รายงานผลสรุปของการพิจารณาสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานครตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550 ต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภคคดีสงฆ์

5. เป็นตัวกลางในการเจรจาไกล่เกลี่ยสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานครตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550

6. เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาคือสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานครตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550

ตอนที่ 3 คำถามที่ใช้สัมภาษณ์ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภควุฒิสภา

3.1 ปัญหาจากข้อกำหนดด้านกฎหมาย

3.1.1 การใช้อำนาจเรียกเอกสารข้อมูลและบุคคลภายนอกมาชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานครตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550

3.1.2 ความไม่ชัดเจนของกรอบการทำงานและอำนาจหน้าที่

3.1.2.1 ระบบการปฏิบัติงานของคณะกรรมการในการเชื่อมโยงเครือข่ายกับกระทรวงต่างๆ

3.1.2.2 ระบบการปฏิบัติงานของคณะกรรมการที่อิงระเบียบข้อบังคับและกฎหมายของฝ่ายบริหาร

3.2 ปัญหาความแตกแยกภายในวุฒิสภา

3.3 ปัญหาจากคณะกรรมการ

3.3.1 ความรู้ ความสามารถ ประสิทธิภาพของกรรมการสิทธิฯ

3.3.2 การเข้าสู่ตำแหน่งของกรรมการฯ

3.3.3 อุดมการณ์ทางการเมือง ทศนคติ ความเชื่อส่วนตัวของกรรมการสิทธิฯ

3.3.4 ความขัดแย้งภายในคณะกรรมการสิทธิฯ

3.3.5 การถูกรอรับงานทางการเมืองจากฝ่ายบริหาร

3.4 ปัญหาจากข้าราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

3.4.1 ความรู้ ความสามารถ ประสิทธิภาพข้าราชการสำนักเลขาธิการวุฒิสภา

3.4.2 การร่วมมือจากข้าราชการสำนักเลขาธิการวุฒิสภาในการรวบรวมข้อมูลและ

ข้อเท็จจริง

3.5 ปัญหาจากความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์

3.5.1 รัฐบาล

3.5.2 รัฐสภา

3.5.3 พรรคการเมืองที่ให้การสนับสนุนต่อกลุ่มผู้ชุมนุม

3.5.4 แกนนำกลุ่มผู้ชุมนุม

2.2 วิธีการศึกษาวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยมาจากการเก็บรวบรวมเอกสารเป็นสำคัญทั้งเอกสารปฐมภูมิ และเอกสารทุติยภูมิ เป็นข้อมูลด้านบทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค โภคพิพิธภัณฑสถานในการดำเนินการเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่หลังการเลือกตั้งวันที่ 23 ธันวาคม 2550

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจำแนกตามข้อมูลขั้นตอนที่ต้องการศึกษา หลังจากที่ได้จัดทำแบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์แล้วเพื่อใช้ในการวิจัย โดยวิธีการและขั้นตอน ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 สมาชิกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภคประจำวุฒิสภา จำนวน 2 คน ได้แก่

1. นายสมชาย แสวงการ (ประธานคณะ กรรมการสิทธิ มนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภคของวุฒิสภา)
2. นายจันทน์ สวมประจำ (ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภคประจำวุฒิสภา)

กลุ่มที่ 2 ผู้ที่มีบทบาทด้านสิทธิมนุษยชน ได้แก่

1. นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
2. นายนิรันดร์ พิทักษ์วัชระ (กรรมการสิทธิมนุษยชน)

3.1 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการนัดหมายวัน เวลาการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกล่าวคือการใช้แบบสัมภาษณ์ที่กำหนดหัวข้อ หรือคำถามไว้ล่วงหน้า และบันทึกถ้อยคำของผู้ให้สัมภาษณ์ลงในวิดีโอเทป และการใช้การสัมภาษณ์ลงในวิดีโอเทป และการใช้การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง คือการตั้งคำถามแต่ไม่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้าใช้การบันทึกเสียง ประกอบเพื่อความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล

3.2 เก็บข้อมูลด้านเอกสาร ผู้วิจัยจะศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภคควาสิทธิในการดำเนินการเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่การเลือกตั้งวันที่ 23 ธันวาคม 2550 โดยค้นคว้าเอกสารจากแหล่งเก็บเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งเอกสารปฐมภูมิและเอกสารทุติยภูมิ ข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ วารสาร บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และอินเทอร์เน็ต ฯลฯ แหล่งข้อมูลสำคัญจากห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย (www.thailis.or.th)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การจัดกระทำข้อมูล

4.1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลพร้อมกับการเก็บข้อมูล ภายหลังจากการเก็บข้อมูลได้แต่ละครั้งจะนำมาถอดเทปบันทึกอย่างละเอียด และเรียบเรียง เชื่อมโยงข้อมูลจากการสังเกตเข้าด้วยกัน

4.1.2 การบันทึกข้อมูล การเก็บข้อมูลแต่ละครั้งจะทำการบันทึกข้อมูล โดยมีการจำแนกข้อมูลเป็นหัวข้อ เพื่อสะดวกในการนำมาใช้ จนกระทั่งเก็บข้อมูลได้ครบถ้วน โดยนำข้อมูลที่เรียบเรียงมาแล้วมาอ่านทบทวนอย่างละเอียด ทำความเข้าใจข้อมูล แยกประเด็นสาระต่างๆ ออกเป็นหมวดหมู่ บันทึกส่วนที่ซ้ำกัน และส่วนที่ไม่ต้องการให้เห็นชัดทุกครั้งที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหา โดยอาศัยแนวคิดและทฤษฎีเป็นกรอบในการวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจในสภาพ สาเหตุ และผลกระทบในกรณีที่ต้องการหรือตามวัตถุประสงค์การวิจัยในรูปพรรณนาความเพื่ออธิบายสิ่งที่เกิดขึ้น โดยเน้นความคิดเห็น และข้อมูลที่ได้จากผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นหลัก

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร จะวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิและเอกสารทุติยภูมิ ทั้งแบบพรรณนา แบบพรรณนาวิเคราะห์

4.4 การนำเสนอรายงาน การวิจัยครั้งนี้จะวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิและเอกสารทุติยภูมิ และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ประกอบกัน โดยนำเสนอรายงานแบบพรรณนาและแบบพรรณนาวิเคราะห์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยเรื่องบทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภคของวุฒิสภาในการดำเนินการเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่การเลือกตั้งวันที่ 23 ธันวาคม 2550 ผู้วิจัยขอนำเสนอ 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มดังนี้

1.1.1 กลุ่มสมาชิกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภคของวุฒิสภา

1.1.2 กลุ่มผู้ที่มีบทบาทด้านสิทธิมนุษยชน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เลือกโดยเฉพาะเจาะจง ดังนี้

1.2.1 กลุ่มที่เป็นสมาชิกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภคของวุฒิสภา จำนวน 2 คน คือ

1) นายสมชาย แสวงการ ตำแหน่งประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภคของวุฒิสภา

2) นายจ่านงค์ สวมประจำ ตำแหน่งประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ และการคุ้มครองผู้บริโภคประจำวุฒิสภา

1.2.2 กลุ่มผู้ที่มีบทบาทด้านสิทธิมนุษยชน จำนวน 2 คน คือ

1) นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ ตำแหน่งผู้ทรงคุณวุฒิ

2) นายนิรันดร์ พิทักษ์วัชระ ตำแหน่งกรรมการสิทธิมนุษยชน

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 บทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภควุฒิสภาในการดำเนินการเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่การเลือกตั้งวันที่ 23 ธันวาคม 2550

ตอนที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภควุฒิสภา ในการดำเนินการเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่การเลือกตั้งวันที่ 23 ธันวาคม 2550

ตอนที่ 1 บทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภควุฒิสภา

การศึกษาเกี่ยวกับบทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภควุฒิสภาในการดำเนินการเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่การเลือกตั้งวันที่ 23 ธันวาคม 2550 ปรากฏผลการวิจัย ในประเด็นดังต่อไปนี้

1.1 บทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภควุฒิสภา ในการดำเนินงานพิจารณาศึกษา รวบรวมข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานครตั้งแต่หลังการเลือกตั้งวันที่ 23 ธันวาคม 2550

จากการศึกษาวิจัยพบว่า การชุมนุมทางการเมืองเกิดขึ้นภายหลังที่ได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 นั้น เริ่มต้นขึ้นเมื่อ วันที่ 23 ธันวาคม 2550 ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2550 จากการเกิดขึ้นของการชุมนุมนั้นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลและข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและมีรายงานการพิจารณาศึกษาการละเมิดสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ในการสลายการชุมนุมทางการเมือง วันที่ 7 ตุลาคม 2551 ต่อวุฒิสภาและพิมพ์เผยแพร่เป็นหนังสือ รายงานการพิจารณาศึกษาการละเมิดสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพตาม

รัฐธรรมนูญ กรณีศึกษาการสลายการชุมนุมทางการเมือง วันที่ 7 ตุลาคม 2551 ออกสู่สังคมเรียบร้อยแล้วแต่ในกรณีการสลายการชุมนุมของแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) หรือกลุ่มคนเสื้อแดง นั้นยังมีได้มีการรายงานและนั่นอาจเป็นเพราะการสลายการชุมนุมในครั้งนี้นี้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการสลายการชุมนุมนั้นคือรัฐบาลผู้มีอำนาจในการบริหารประเทศขณะนั้น ดังนั้นการเสนอรายงานหากแม้มีผลกระทบต่อรัฐบาลเองแล้ว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ย่อมไม่สามารถรายงานการพิจารณาการศึกษาการละเมิดสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญได้ตามขั้นตอนและที่สำคัญอีกประการนั้นคือเกิดการคัดค้านจากวุฒิสภา ที่ให้เหตุผลในครั้งนี้อาจไม่ต้องการให้สังคมนั้นเกิดความแตกแยกมากยิ่งขึ้น และในการทำงานครั้งนี้ได้มีการประสานงานจากหลายหน่วยงาน องค์กร ที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นโรงพยาบาลต่างๆ ที่รับผู้บาดเจ็บไว้ใน การดูแลรักษา และรวมถึงประชาชนผู้อยู่ในเหตุการณ์การชุมนุม ญาติของผู้เสียชีวิตและผู้ได้รับบาดเจ็บจากเหตุการณ์การสลายการชุมนุมและ การทำงานของคณะกรรมการวุฒิสภาในหลายๆ คณะซึ่งร่วมมือกันทำงาน เพราะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครั้งนี้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ถือว่าได้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนเกิดขึ้นกับกลุ่มผู้ชุมนุม การได้มาซึ่งข้อมูลต่างๆ ที่เป็นประโยชน์นั้นมาจากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีการส่งหนังสือเชิญให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาให้ข้อมูลต่อคณะกรรมการในวันและเวลาที่แตกต่างกันไปไม่ว่าจะเป็น ผู้อำนวยการโรงพยาบาลต่างๆ สถาบันนิติเวชวิทยา กองบัญชาการตำรวจนครบาล (บชน.) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในการรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ฯ นั้น การประสานงานเกิดกับหลายหน่วยงานหลายองค์กร เป็นต้น ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อสรุปผลเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งการได้มาของข้อมูลนั้นมีความยากลำบากมาก เพราะบางภาคส่วนไม่ได้ให้ความร่วมมือ ทำให้ต้องแสวงหาข้อมูลจากส่วนอื่นๆ จากการศึกษาในครั้งนี้จะสังเกตเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ได้ให้ข้อคิดเห็นที่แตกต่างกันเล็กน้อย นั่นอาจเป็นเพราะกลุ่มที่เป็นสมาชิกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่โดยตรง แต่กลุ่มผู้ที่มีบทบาทด้านสิทธิมนุษยชนนั้นเป็นเพียงผู้รับฟังข่าวสารจากสื่อเช่นเดียวกับประชาชนทั่วไปหากแต่การเสนอความคิดเห็นนั้นเพียงใช้ทัศนคติ บวกกับประสบการณ์ที่เคยดำเนินงานในเหตุการณ์อื่นๆ เท่านั้นเอง กล่าวคือ

สมาชิกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ให้ความเห็นว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา รวบรวมข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ ความขัดแย้งทางการเมืองตามอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบอย่างเต็มที่ตั้งแต่มีการเริ่มต้นขึ้นของ

เหตุการณ์จนสุดท้ายคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ มีการสรุปรายงานผลการศึกษาต่อสังคมเป็นที่เรียบร้อย

นายสมชาย แสวงการ ได้กล่าวว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้มีการประชุมและเห็นว่าเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองนั้นๆ มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนของประชาชนอย่างมาก คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ เรียกทุกคนที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์เข้ามาให้ข้อมูล แต่ปรากฏว่า มาบ้างไม่มาบ้าง หรือให้บุคคลอื่นมาแทนบ้าง ทางคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ เข้าใจดีว่าหากข้อมูล ข้อเท็จจริงที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ต้องการนั้นมีผลกระทบต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง การร่วมมือมักจะไม่ได้เกิดขึ้นอย่างแน่นอนและเช่นเดียวกับ

นายจ่านงค์ สวมประจำ กล่าวว่า ทางคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้ประสานงานกับหลายหน่วยงาน หลายองค์กร ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อสรุปผลเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งการได้มาของข้อมูลนั้นมีความยาก ลำบากมาก เพราะบางภาคส่วนไม่ได้ให้ความร่วมมือ ทำให้ต้องแสวงหาข้อมูลจากส่วนอื่นๆ

ส่วนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านสิทธิมนุษยชน ให้ความเห็นว่า เมื่อมีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ การพิจารณา ศึกษา รวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริงต้องเกิดขึ้นแต่การพิจารณาจะเกิดขึ้นเมื่อไหร่ อย่างไรนั้นผู้ที่มีบทบาทด้านสิทธิมนุษยชนไม่ทราบถึงข้อมูลเชิงลึกนี้ ดังที่คำให้สัมภาษณ์

นายวัลลภ ตังคณานูรักษ์ กล่าวว่า เมื่อตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ขึ้นมาแล้วย่อมต้องพิจารณา ศึกษา รวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง แต่จะกระทำมากหรือน้อย จริงจังหวังผลมากแค่ไหนนั้นเป็นอีกส่วนหนึ่ง

ดร. นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ กล่าวว่า ผมไม่รู้ว่ามีกรรวบรวมข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการชุมนุมมากน้อยเพียงใดแต่การตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ขึ้นมาต้องทำงานตามระบบ งานของกรรมการอยู่แล้ว การพิจารณาศึกษาหรือการรายงานมองว่าไม่ใช่บทบาทที่สำคัญของกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ คือถ้าประชาชนได้รับความเดือดร้อน ร้องเรียนมา เกิดการสูญเสีย ของประชาชน กรรมการสิทธิมนุษยชนฯ นำมารายงานต่อที่ประชุมเท่านั้นถือว่าเป็นการทำงานผิวเผิน วุฒิสภาหรือกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ต้องทำได้มากกว่านั้นและบทบาทต้องมีมากกว่านั้น

1.2 บทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา ในการพิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานครตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550 เพื่อหามาตรการหรือ แนวทางการแก้ไขปัญหา รวมทั้งติดตามความคืบหน้าในกระบวนการยุติธรรม โดยเรียกบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงแสดงความคิดเห็น

จากการศึกษาวิจัยพบว่า เพื่อหามาตรการหรือแนวทางการแก้ไขปัญหา รวมทั้งติดตามความคืบหน้าในกระบวนการยุติธรรม โดยเรียกบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงแสดงความคิดเห็น โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้มีการติดตามทั้งความผิดของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งเรื่องจะถูกส่งไปยังคณะกรรมการป้องกันและปราบการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) และติดตามองค์การด้านสิทธิมนุษยชน เรื่องการชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้บาดเจ็บ การต่อสู้คดีความ รวมถึงการจ่ายเงินชดเชยค่ารักษาพยาบาล คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ พิจารณากันทุกขั้นตอนทุกเหตุการณ์ทุกเรื่องราว รวมถึงได้ทำการตรวจสอบติดตามการทำงานของรัฐบาลในส่วนของฝ่ายบริหารที่มีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาตรวจสอบ โดยเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มมีความคิดเห็นไปในทางเดียวกันแต่แตกต่างกันมุมมองเพียงเล็กน้อย นั่นคือ การติดตามความคืบหน้าไม่ว่าจะเป็น กระบวนการยุติธรรม การเรียกบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงแสดงความคิดเห็นนั้นมีให้เห็นอย่างชัดเจน และต้องกระทำเป็นระบบ แต่ในส่วนของ การหามาตรการหรือแนวทางการแก้ไขปัญหา นั้นยังไม่มีปรากฏให้เห็นเนื่องจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ไม่มีอำนาจเพียงพอ ดังนั้นแล้ววุฒิสภาจึงเป็นผู้ดำเนินการในเรื่องดังกล่าวแทน แต่ถ้าเป็นฝ่ายสมาชิกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ จะมองมาตรการในการแก้ไขปัญหา การหาข้อมูล ข้อเท็จจริง และมาตรการที่จะเยียวยา ชดเชยผู้เสียหายจากเหตุการณ์เท่านั้น แต่ในส่วนของผู้ที่มิมีบทบาทด้านสิทธิมนุษยชนจะไม่ให้ความสนใจในเรื่องข้อมูล ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นมากนัก แต่จะมองถึงมาตรการ การป้องกันหาข้อสรุป บทเรียนเพื่อที่จะไม่ให้เกิดความแตกแยก และเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงเช่นนี้ในอนาคต โดยพิจารณาจากคำสัมภาษณ์ ของทั้ง 2 กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

สมาชิกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้ให้ข้อมูลและสัมภาษณ์ไว้ว่า

นายสมชาย แสงการ กล่าวถึงการติดตามความคืบหน้าในเหตุการณ์นี้ว่าเหตุการณ์นี้มีทั้ง 1. ความผิดของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งเรื่องจะถูกส่งไปยัง ป.ป.ช. 2. ติดตามองค์การสิทธิมนุษยชนเรื่องการชดเชยความเสียหายของผู้บาดเจ็บ จ่ายเงินชดเชย ค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น คดีความคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ พิจารณากันทุกขั้นตอน ทุกเรื่องทุกเหตุการณ์

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ตรวจสอบของเราเองและคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ก็ยังติดตามการทำงานของรัฐบาลด้วยว่าดำเนินการไปถึงไหนและข้อมูลต่างๆ ที่จะขอมาได้ อย่างเต็มที่ และสุดท้ายความสามารถเท่าที่จะเรียกมาชี้แจงให้ข้อมูลคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ เชิญทุกหน่วยงาน สถาบันนิติเวชวิทยา กองบัญชาการตำรวจนครบาล (บชน.) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

นายอานงค์ สวมประคำ กล่าวว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ มีการนำบุคคลที่เกี่ยวข้องมาสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริง ทั้งบุคคล หน่วยงานเอกชน เจ้าหน้าที่รัฐเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลรวมทั้งการติดตามการทำงานของรัฐบาล ฝ่ายบริหารที่มีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมา ตรวจสอบข้อมูล ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความรุนแรงต่างๆ ว่ามีความคืบหน้า หรือมีการชดเชย ชดใช้ ค่าเสียหาย ค่ารักษาพยาบาล แก่ผู้เสียหายอย่างไรบ้าง

ในส่วนของกลุ่มผู้ที่มีบทบาทด้านสิทธิมนุษยชน ได้ให้สัมภาษณ์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ว่า

นายวัลลภ ตังคณานุกฤษ์ กล่าวว่า ต้องกระทำอย่างแน่นอน แต่การร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ ได้ดีแค่ไหนนั้นขึ้นอยู่กับศักยภาพของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ เอง

ดร.นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ ได้ให้ความคิดเห็นไว้อย่างน่าสนใจว่า กรรมการที่ทำงานในเรื่องเหตุการณ์ชุมนุมไม่ควรพิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์เท่านั้น แต่ควรสรุปบทเรียน ทำการศึกษาว่าใครถูก ใครผิด ศึกษาถึงการแตกแยกและความรุนแรงในสังคมที่ผ่านมาและจะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งต้องเตรียมรับมือเพราะสิ่งนี้มันจะต้องเกิดขึ้นแน่นอน และจะมีความรุนแรงขึ้นมากกว่าเดิม

หากพิจารณาให้ดีแล้วจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้ที่มีบทบาทด้านสิทธิมนุษยชนที่เสนอไว้ทำให้ทราบว่า การเสนอแนะแนวทางออก การสรุปบทเรียนถึงปัญหาความขัดแย้ง ความแตกแยกที่เกิดในสังคม เพื่อเป็นบทเรียนในอนาคตนั้นควรกระทำเป็นอย่างยิ่งหากแต่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ชุดนี้ไม่มีการดำเนินการในส่วนที่ถือว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อสังคม และการดำเนินงานในส่วนนี้ถือได้ว่าเป็นการวัดระดับความมีศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ด้วย

1.3 บทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครอง
ผู้บริโภคควมศึกษาในการดำเนินการเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทาง
การเมือง ในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่การเลือกตั้งวันที่ 23 ธันวาคม 2550 ในการประสานความ
ร่วมมือกับภาครัฐและกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง

1.3.1 รัฐบาล

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ในการประสานงานกับรัฐบาลนั้นไม่เกิดขึ้น
การประสานงานขอความร่วมมือจะเป็นในลักษณะ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ใน
เรื่องการสลายการชุมนุมในครั้งนี้เท่านั้น เนื่องจากฝ่ายรัฐบาลเองได้มีการแต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อ
มาติดตามเหตุการณ์ครั้งนี้ด้วยเช่นกัน นั่นคือ คณะกรรมการอิสระเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณี
เหตุการณ์ความไม่สงบเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2551 ในการขอข้อมูลจากรัฐบาล ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 2
กลุ่มตัวอย่างให้ความคิดเห็นไปในทางเดียวกัน นั่นคือมีความยากลำบากมากในการที่จะ
ประสานงานขอความร่วมมือ เพราะเป็นเรื่องละเอียดอ่อนต่อทั้ง 2 ฝ่าย และฝ่ายรัฐบาลก็มีส่วน
เข้าไปเกี่ยวข้องในเหตุการณ์นี้ด้วย ข้อมูลที่ได้จากฝ่ายรัฐบาลจึงเป็นเพียงข้อมูลบางส่วน และ
เกรงว่าข้อมูลที่ให้ไป อาจเกิดผลกระทบต่อตำแหน่งและเสถียรภาพของรัฐบาลด้วย

กลุ่มของสมาชิกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายสมชาย แสวงการ กล่าวว่า รัฐบาลมีการตั้งกรรมการตรวจสอบเรื่องนี้
เหมือนกัน และได้มีการประสานเพียงแคข้อมูลบางส่วนที่จะเป็นประโยชน์ต่อการทำงาน และ
ข้อมูลที่ได้รับก็ได้เพียงบางส่วนเท่านั้น ทำให้ข้อมูลไม่ครบถ้วน และก็ไม่ได้ข้อมูลที่เป็น
ประโยชน์มากพอที่จะสรุปอะไรได้ เพราะรัฐบาลไม่ว่าจะยุคเสื้อแดง เสื้อเหลือง ย่อมไม่ให้ข้อมูล
ที่ทำให้เกิดความเสียหายหรือกระทบต่อตำแหน่งและหน้าที่ของรัฐบาลขณะนั้นอยู่แล้ว

นายจันทน์ สวมประคำ กล่าวว่า ประสานงานในเรื่องการขอข้อมูลมากกว่า เพราะ
รัฐบาลก็ได้มีการตั้งกรรมการในส่วนของรัฐบาลขึ้นมาตรวจสอบอยู่แล้ว

ผู้ที่มีบทบาทด้านสิทธิมนุษยชน ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายวัลลภ ตั้งคณาภิรักษ์ ให้สัมภาษณ์ว่าการประสานงานในช่วงนั้นหรือแม้แต่
หลังจากเกิดเหตุการณ์นี้แล้ว เป็นเรื่องที่ยากมากเพราะเป็นเรื่องละเอียดอ่อนต่อความรู้สึกของ
ประชาชนทั้งสองฝ่ายมาก ไม่ว่าจะเป็นช่วงการชุมนุมของเหลือง หรือแดง การประสานงานของ
แต่ละภาคส่วนไม่ว่าจะรัฐบาลในส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และ สมาชิกวุฒิสภา
(ส.ว.) อาจเกิดในช่วงสั้นๆ เท่านั้นหรือเป็นเพียงการประสานไปที่ตัวบุคคลแบบลับๆ เป็น
กลุ่มๆ มากกว่า แต่นั่นก็มึนน้อยมากเพราะใครอยากเอาตัวเข้าไปจับหรือโดนค่า

ดร.นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ กล่าวว่า การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเท่าที่สัมผัสเท่าที่ทราบ ไม่มีการประสานงาน หากเป็นเรื่องเกี่ยวกับการชุมนุมทางการเมืองไม่ว่าจะกลุ่มเสื้อสีเหลืองหรือเสื้อสีแดง ผมมักประสานงานกับท่าน ไกรศักดิ์ ชุณหะวัณ มากกว่าแต่เท่าที่รู้ยังไม่เห็นมีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ คณะใดหรือกลุ่มใดเข้ามาประสานงานเกี่ยวกับเหตุการณ์การชุมนุมทางการเมืองยังไม่เห็นมีวุฒิสภาทำงานตรงนี้ วุฒิสภาน่าจะทำได้มากกว่านี้ กล่าวคือทั้งภาครัฐบาล รัฐสภา พรรคการเมือง แกนนำผู้ชุมนุม หรืออาจเพราะผมคงไม่ได้ติดตามก็ไม่ทราบเช่นกัน

1. 3.2 รัฐสภา

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ในส่วนของรัฐสภานั้นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ไม่มีการประสานงานอย่างเป็นทางการ ทั้งในส่วนของคณะกรรมการฝ่ายสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และผู้ที่เป็นสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) เลย แต่จะเป็นการประสานงานที่เป็นส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันเป็นส่วนตัวเท่านั้น เนื่องจากการทำงานถูกแบ่งเป็นคนละส่วน ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกัน โดยจะเห็นได้จากบทสัมภาษณ์ของทั้งสองกลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นไปในทางเดียวกัน ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ดังนี้

กลุ่มสมาชิกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายสมชาย แสวงการ กล่าวว่า ไม่มีการประสานงานกับรัฐสภาเลย และการไม่เกิดการประสานงานนี้ก็ย่อมไม่มีผลต่อการทำงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ

นายจ่านงค์ สวมประคำ ก็ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ในทางเดียวกันว่า ไม่มีการประสานงานใด คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ทำงานและหาข้อมูลจากคณะกรรมการคณะอื่นๆ เช่น คณะกรรมการการสาธารณสุข ข้อมูลจากผู้บาดเจ็บและญาติของผู้อยู่ในเหตุการณ์ เป็นต้น

ส่วนกลุ่มผู้ที่มีบทบาทด้านสิทธิมนุษยชนได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายวัลลภ ตังคณานุก์ ให้สัมภาษณ์ โดยแสดงความคิดเห็นในแนวทางเดียวกันกับกลุ่มสมาชิกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ว่าการประสานงานในช่วงนั้นหรือแม้แต่หลังจากเกิดเหตุการณ์นี้แล้ว นั่นคือการประสานงานขอความร่วมมือหน่วยงานใดก็ตามเป็นเรื่องที่ยากมาก การประสานงานอาจเกิดขึ้นในช่วงสั้นๆ เท่านั้น หรือเป็นเพียงการประสานที่ตัวบุคคลมากกว่าและรวมถึงทำให้สัมภาษณ์ของ

ดร.นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ กล่าวว่า ไม่มีการประสานงานกับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องโดยส่วนตัวแล้วหากเป็นเรื่องเกี่ยวกับการชุมนุมทางการเมืองไม่ว่าจะกลุ่มเสื้อสีเหลืองหรือเสื้อสีแดง จะประสานงานกับคุณไกรศักดิ์ ชุณหะวัณ แต่เท่าที่ทราบจากข้อมูลนั้นยังไม่เห็นมีคณะกรรมการฯ คณะใดหรือกลุ่มใดเข้ามาประสานงานเกี่ยวกับเหตุการณ์การชุมนุมทางการเมืองและเช่นเดียวกันยังไม่เห็นมีสมาชิกวุฒิสภาท่านใดทำงานตรงนี้ซึ่งถือเป็นหน้าที่ที่สำคัญของสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกวุฒิสภานั้นควรดำเนินการอันใดก็ตามได้มากกว่าที่ดำเนินการอยู่ กล่าวคือ ทุกภาคส่วนที่กล่าวมาไม่ว่าจะเป็นรัฐบาล รัฐสภา พรรคการเมือง และแกนนำผู้ชุมนุมทุกฝ่ายควรทำหรือดำเนินการอะไรก็ตามที่ให้ได้มากกว่านี้ที่แสดงให้เห็นว่าทุกฝ่ายจริงจังร่วมมือ เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางออกต่างๆ

1.3.3 พรรคการเมือง

จากการศึกษาวิจัยพบว่า การประสานงานไปทางพรรคการเมืองไม่เกิดขึ้น หรือหากแม้มีการประสานงานเกิดขึ้น แต่ข้อมูลที่ได้รับข้อม ไม่เที่ยงตรง และไม่เป็นความจริง อาจมีการให้ข้อมูลที่บิดเบือน คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง สาเหตุนั้นเนื่องมาจากพรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่ถือได้ว่ามีส่วนได้ส่วนเสียกับเหตุการณ์ในครั้งนี้ แม้หากมีการให้ข้อมูลแก่ทางคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ นั้นอาจเป็นผลทำให้มีผลกระทบต่อคะแนนเสียง ความนิยมของประชาชน ดังนั้น นักการเมืองรวมถึงพรรคการเมืองจึงหลีกเลี่ยงอย่างมากที่จะให้ข้อมูลในสถานการณ์ทางการเมืองเช่นนี้ หากมีการเสนอหรือให้ข้อมูลนั้นข้อมเป็นเพียงการเข้าข้างฝ่ายตนเองให้มากที่สุดนั่นเอง โดยจะเห็นได้จากบทสัมภาษณ์ของทั้ง 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้ให้สัมภาษณ์และมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันดังนี้

สมาชิกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายสมชาย แสวงการ กล่าวว่า ได้ใช้ความสนิทสนมส่วนตัวในการประสานขอความร่วมมือไปยัง พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ขอสัมภาษณ์ในเซฟเฮาส์ (save house) ทำให้ได้ข้อมูลมาบางส่วนที่เป็นประโยชน์พอสมควร ส่วนจะมองว่าท่านพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ เป็นฝ่ายพรรคการเมือง หรือ ฝ่ายรัฐบาลก็เป็นไปได้ทั้งสองฝ่าย

นายอานงค์ สวมประคำ กล่าวว่า ไม่มีการประสานงานในส่วนของพรรคการเมือง ผู้ที่มีบทบาทด้านสิทธิมนุษยชน ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ ให้สัมภาษณ์ไว้ว่าการประสานงานเป็นเพียงการประสานที่ตัวบุคคลมากกว่า แต่นั่นก็น้อยมาก

ดร.นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ ที่กล่าวเช่นเดียวกันว่า ไม่มีการประสานงานพรรคการเมือง จะสังเกตเห็นว่าทั้งสองกลุ่มให้ความคิดเห็นไปในทางเดียวกัน นั่นคือ ไม่มีการประสานงาน โดยตรงกับทางพรรคการเมือง แต่การประสานงานมีขึ้นในลักษณะการขอความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทางการเมืองอันเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ในระดับบุคคลเท่านั้น

1. 3.4 แกนนำกลุ่มผู้ชุมนุม

จากการศึกษาวิจัยพบว่า แกนนำผู้ชุมนุมถือได้ว่ามีบทบาทและมีความสำคัญมากในการนำกลุ่มผู้ชุมนุมไปชุมนุมในสถานที่ต่างๆ แต่หากเมื่อมีเหตุการณ์การสลายการชุมนุมเกิดขึ้น กลุ่มแกนนำผู้ชุมนุมนั้นไม่ได้เป็นผู้อยู่ในเหตุการณ์การปะทะกันระหว่างกลุ่มผู้ชุมนุมและเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยตรงหากแต่เป็นกลุ่มของผู้ชุมนุมที่มีการปะทะกับเจ้าหน้าที่ ดังนั้นแล้วข้อมูลที่มีประโยชน์และเป็นข้อมูลที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ต้องการจริงๆ นั่นคือข้อมูลที่ได้จากกลุ่มผู้ชุมนุมรวมถึงญาติของผู้ชุมนุมเองด้วย ดังคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นไปในทางเดียวกัน นั่นคือ ไม่มีการประสานงานไปยังแกนนำกลุ่มผู้ชุมนุมทางการเมืองแต่อย่างใด แต่มีการประสานงานไปที่ตัวผู้ชุมนุมหรือผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ ดังบทสัมภาษณ์ที่สะท้อนให้เห็นว่า ทั้ง 2 กลุ่มตัวอย่าง ที่มีความคิดเห็นไปในทางเดียวกัน นั่นคือ การประสานงานกระทำในขั้นตอนของตัวบุคคลมากกว่าการที่จะประสานงานไปยังแกนนำผู้ชุมนุม เพราะแกนนำผู้ชุมนุมไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์ครั้งนี้เนื่องจากต้องเป็นผู้บัญชาการที่กองบัญชาการเท่านั้น สมาชิกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายสมชาย แสวงการ กล่าวว่า ไม่ได้มีการพูดคุยกับแกนนำผู้ชุมนุม แต่พูดคุยกับผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ สื่อมวลชนต่างๆ ที่ชุมนุมทำข่าว บันทึกอยู่ภายในเหตุการณ์ ผู้ที่ได้รับบาดเจ็บ คนที่อยู่ในเหตุการณ์และญาติผู้เสียชีวิต

นายจำนงค์ สวมประคำ ที่กล่าวว่า ไม่มีการประสานงานในส่วน of แกนนำแต่มีการประสานงานไปที่ตัวผู้ชุมนุมโดยตรงหรือผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ เช่น สื่อมวลชนต่างๆ

ผู้ที่มีบทบาทด้านสิทธิมนุษยชน ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายวัลลภ ตังคณานูรักษ์ กล่าวว่า การประสานเกิดขึ้นที่ตัวบุคคล ความสัมพันธ์เป็นส่วนตัวมากกว่า

1.4 บทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา ในการรายงานผลสรุปของการพิจารณาสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมือง การเมืองในกรุงเทพมหานครตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550 ต่อคณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนสิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภควุฒิสภา

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ในการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ เพื่อทำการรายงาน สรุปผลการพิจารณาถึงเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมือง เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2551 นั้น ได้มีการดำเนินการรายงานผลต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ เป็นการเสร็จสิ้น แต่การรายงานไปสู่สภานั้นยังไม่สามารถทำได้ เพราะถือเป็นเรื่องที่มีความอ่อนไหวต่อสังคมอย่างมาก หากการรายงานสู่สภานั้นอาจเป็นการนำมาซึ่งความแตกแยกของสมาชิกวุฒิสภา รวมถึงรัฐสภาและก้าวล่วงไปถึงประชาชนที่ได้รับฟังรายงานผลการพิจารณา หรือหากมองในอีกแง่มุมหนึ่งของความคิดเห็นแล้ว คือ สมาชิกวุฒิสภาและรัฐสภาบางคนอาจมีส่วนร่วมในการให้เหตุการณ์ในครั้งนี้เกิดขึ้น ดังนั้นแล้วการที่สภาไม่ต้องการให้นำเรื่อง สถานการณ์ความรุนแรงนี้รายงานนั้น อาจมองเจตนาได้ทั้งมีความหวังดีต่อประเทศชาติที่ไม่ต้องการให้เกิดความแตกแยก หรืออาจเป็นเพียงเหตุผลส่วนตัวที่ไม่ต้องการให้ความจริงปรากฏต่อสังคม โดยผู้ให้สัมภาษณ์ 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แสดงความคิดเห็นไปในทางเดียวกัน คือ การรายงานผลสรุปของการพิจารณาต่อคณะกรรมการ และต่อวุฒิสภาเป็นระบบการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตามระบบ ระเบียบอยู่แล้ว การรายงานต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ จึงต้องสรุปผลการดำเนินการพิจารณาตามขั้นตอน เพียงแต่จะทำด้วยความมุ่งมั่น ตั้งใจ จริงจัง บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้มากหรือน้อย และในปัจจุบันคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ไม่สามารถรายงานต่อสภา สื่อมวลชนได้ ในกรณีของเหตุการณ์การชุมนุมทางการเมืองของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พทม.) แต่ในส่วนของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) หรือกลุ่มคนเสื้อแดง ที่เหตุการณ์เพิ่งเกิดขึ้นช่วงเดือนพฤษภาคม 2553 นั้นยังอยู่ในขั้นตอนการพิจารณาหาข้อเท็จจริง ดำเนินการรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริงต่างๆ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ไม่สามารถนำผลการพิจารณาเข้าไปในชั้นของวุฒิสภาได้เพราะการนำผลการพิจารณาเข้าไปนั้นสมาชิกวุฒิสภาทุกคนมองว่าเป็นการสร้าง ความแตกแยกให้บ้านเมืองเกิดความขัดแย้งมากยิ่งขึ้น และมองในอีกแง่มุมบุคคลบางคนคงไม่ ยากให้มีการยืนยันความผิดของตนเองในบางส่วนที่อาจมีการก้าวล้ำเข้าไปเกี่ยวข้องกับ เหตุการณ์ในครั้งนี้ แต่ในชั้นกรรมการมีการสรุปและรายงานผลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ดังคำให้ สัมภาษณ์ ดังนี้

สมาชิกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายสมชาย แสวงการ กล่าวว่า มีการรายงานต่อคณะกรรมการฯ เรียบร้อยแล้วแต่ปัจจุบัน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ไม่สามารถรายงานต่อสภาได้ในกรณีของเหตุการณ์การชุมนุมทางการเมืองของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) แต่กลุ่มคนเสื้อแดงหรือ นปช. ยังอยู่ระหว่างดำเนินการรวบรวมข้อมูลข้อเท็จจริงต่างๆ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ไม่สามารถเข้าไปในวุฒิสภาได้เพราะการเข้าไปทุกคนมองว่าเป็นการสร้าง ความแตกแยกให้บ้านเมืองเกิดความขัดแย้งบางอย่างคงไม่ยากให้มีการยื่นข้อความผิดของ ตัวเองบางส่วนแต่ในชั้นกรรมการสรุปและรายงานเรียบร้อยแล้ว

นายจันทน์ สวมประจำ กล่าวว่า มีการเสนอรายงานผลการพิจารณาสถานการณ์ฯ แก่คณะกรรมการฯ เรียบร้อยแล้ว (แต่ในส่วนของกลุ่ม นปช. หรือคนเสื้อแดงที่เพิ่งเกิดขึ้น ช่วงเดือนพฤษภาคม 2553 นั้นยังอยู่ในขั้นตอนการพิจารณาหาข้อเท็จจริง)

ผู้ที่มิชอบทางด้านสิทธิมนุษยชน ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายวัลลภ ตังคณานุก์ ให้สัมภาษณ์โดยกล่าวว่า มีการเสนอรายงานผลการพิจารณาอย่างแน่นอนเพียงแต่ยังไม่ทราบว่าจะต้องทำการเผยแพร่หรือไม่อย่างไร

ดร.นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ กล่าวว่า มีคณะกรรมการในวุฒิสภาต้องมีรายงานผลสรุปของการพิจารณาต่อคณะกรรมการนั้นๆ และต่อวุฒิสภาเป็นระบบการปฏิบัติอยู่แล้วและสำหรับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ คงมีรายงานเช่นกันแต่จะชัดเจน หรือได้คำตอบอย่างไร

1.5 บทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครอง ผู้บริโภควุฒิสภา ในการเป็นตัวกลางในการเจรจาไกล่เกลี่ยสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานครตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550

จากการศึกษาวิจัยพบว่า การเจรจามีเพียงขั้นตอนของสมาชิกวุฒิสภาเท่านั้น ส่วนในขั้นตอนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ เป็นเพียงการพิจารณาสอบสวนหาข้อเท็จจริงเท่านั้น เนื่องมาจากอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา 2551 ข้อ 77 บัญญัติไว้ว่า คณะกรรมการฯ มีหน้าที่ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรในด้านสิทธิมนุษยชน ติดตามตรวจสอบการกระทำหรือการละเว้น การกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ

และการคุ้มครองผู้บริโภค ปัญหาความเดือดร้อนของผู้บริโภคและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มที่แสดงความคิดเห็นตรงกัน ว่าไม่มีการกระทำ ในการเข้าไปมีส่วนเจรจา เพราะกรรมการมีหน้าที่เพียงหาข้อเท็จจริง พิจารณาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเท่านั้น แต่ในภาพรวมของการเป็นสมาชิกวุฒิสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ฯ ได้พยายามทำทุกอย่างเท่าที่จะทำได้ซึ่งสถานการณ์ความรุนแรงในตอนนั้น ถือว่ามีความยากลำบากสำหรับการทำงาน หรือมีความยากมากที่จะทำการใกล้เคียง แม้เหตุการณ์การชุมนุมของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) หรือกลุ่มคนเสื้อแดง เดือน พฤษภาคม 2553 นั้นสมาชิกวุฒิสภารวมตัวกันเป็นตัวแทนในการเจรจาแล้วนั้นยังล้มเหลวไม่สำเร็จ เช่นเหตุการณ์การชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อเหลืองก็มีการเสนอให้ย้ายที่แถลงนโยบาย แต่ก็ไม่มีใครสนใจหรือให้ความสำคัญซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ทำทุกอย่างแต่ไม่เป็นผลสำเร็จ ดังคำสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

สมาชิกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายสมชาย แสวงการ กล่าวว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ไม่ได้เข้าไปมีส่วนในการเจรจาแต่เป็นการเจรจาโดยภาพรวมในฐานะการเป็นสมาชิกวุฒิสภา

นายจันทน์ สวมประจำ กล่าวว่า ไม่มีการกระทำในส่วนของการเจรจาเลยเพราะกรรมการมีหน้าที่เพียงหาข้อเท็จจริง พิจารณาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเท่านั้น

ผู้ที่มีบทบาทด้านสิทธิมนุษยชน ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายวัลลภ ตังคณานุก์ กล่าวว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ไม่มีการเข้าไปเจรจาแต่ถึงอย่างไรทุกคนต้องทำหน้าที่เต็มที่กับบทบาทของตนเอง

ดร.นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ กล่าวว่า เท่าที่เห็นแทบไม่มีเลย ถึงจะมีก็น้อยมาก และไม่สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้

1.6 บทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา ในการเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาต่อสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานครตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ในการเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหานั้นมีการแสดงออกในหลายๆ ระดับไม่ว่าจะเป็นในระดับบุคคล ระดับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ รวมถึงระดับของสมาชิกวุฒิสภา การเสนอแนะทางออกนั้นเป็นการเสนอแนะไปยังผู้ที่มีบทบาทโดยตรงกับสถานการณ์ทางการเมือง นั่นคือการเสนอแนะทางออกไปยัง

กลุ่มผู้ชุมนุม ผู้เกี่ยวข้องโดยตรง และมีความยากลำบากมากที่จะถูกยอมรับและการนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา การหาทางออกเป็นเพียงการรับฟังความคิดเห็นเท่านั้น แต่มีได้นำไปสู่การปฏิบัติแต่อย่างใด ยังมักจะถูกมองว่าตัวคณะกรรมการเข้าข้างอีกฝ่ายที่มีทัศนคติตรงข้ามกัน ดังนั้นจึงเป็นสาเหตุให้การชุมนุมต้องเกิดการปะทะนำไปสู่เหตุการณ์ความรุนแรงบานปลาย เกิดการนองเลือดขึ้น ทั้ง 2 กลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นไปในทางเดียวกันว่า

สมาชิกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายสมชาย แสวงการ กล่าวว่า ได้มีการเสนอแนะแนวทางออกตลอดเวลาทางคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ไม่ได้เสนอที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ไม่เสนอต่อรัฐบาลหรือผู้ชุมนุมโดยตรงแต่เสนอในส่วนของผู้ที่มีอำนาจหรือ มีส่วนเกี่ยวข้องแต่ไม่เป็นผลสำเร็จเพราะบางส่วนไม่เห็นด้วยทำให้การเสนอไปนั้นไร้ผล

นายจันทน์ สวมประจำ กล่าวว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ มีการทำงานกับคณะกรรมการคณะอื่นๆ ด้วยโดยที่คณะกรรมการอื่นนั้นยื่นมือเข้าช่วยทำงานในเหตุการณ์นี้ สมาชิกวุฒิสภาส่วนหนึ่งได้เสนอแนะหาทางแก้ไขปัญหบ้างตามสมควร แต่ไม่ได้รับการยอมรับหรือนำไปปฏิบัติเลย

ผู้ที่มีบทบาทด้านสิทธิมนุษยชน ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายวัลลภ ตังคณานุก์ กล่าวว่า การเสนอแนะแนวทางมีมาก แต่การนำไปปฏิบัติ นั้นมีความยากมากไม่ใช่เรื่องง่าย ต้องมองกลับไปดูว่าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ นั้นมีศักยภาพมากพอที่จะดำเนินการหรือไม่ พอเกิดความขัดแย้งทางการเมืองมีความรุนแรงมากขึ้น ข้อเสนอแนะที่เสนอไปนั้นมักถูกมองกลับมาว่าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ เข้าข้างอีกฝ่ายที่มีทัศนคติที่ตรงข้าม กล่าวคือ หากการเข้าไปเสนอแนะข้อคิดเห็นกับฝ่ายใดแล้วมักถูกมองว่าเป็นฝ่ายตรงข้ามกับอีกฝ่ายนั่นเอง

ยังมีประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจ การเสนอแนะแนวทางออกให้แก่สังคมนั้น ผู้ที่มีบทบาท คือวุฒิสภา ที่ถือได้ว่าเป็นองค์กรที่มีอำนาจมากกว่ากรรมการสิทธิมนุษยชนฯ สังคมคาดหวังในบทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ที่อาจถือได้ว่าต้องมีบทบาทโดยตรงต่อเหตุการณ์นี้ แต่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ กลับมิได้เป็นองค์กรที่เสนอแนะแนวทางออกให้แก่สังคมในฐานะที่เป็นคณะกรรมการเลย นั่นอาจเป็นเพราะคณะกรรมการยังมีศักยภาพไม่เพียงพอที่จะดำเนินการเสนอแนะแนวทางออกให้แก่สังคมและเป็นเพียงองค์กรเล็กๆ ภายใต้อำนาจของวุฒิสภา ในความเป็นจริงแล้วการเสนอแนะแนวทางออกนั้น มีทุกส่วนทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นความเห็นส่วนตัว ความเห็นในฐานะสมาชิกวุฒิสภา รวมถึงคณะกรรมการ

สิทธิมนุษยชนฯ แต่สิ่งเหล่านี้ก็ขึ้นอยู่กับว่าสื่อมวลชนหรือผู้รับข่าวสารมองในแง่มุมใดด้วยว่า บุคคลเหล่านั้นเป็นใครหรืออาจกล่าวได้ว่า ประชาชนอาจทราบว่าผู้ที่เสนอแนะแนวทางออกเป็น สมาชิกวุฒิสภาแต่ไม่ทราบถึงตำแหน่งอื่นๆ ก็ได้ หรืออาจสังกัดในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ใด คณะหนึ่งนั้นแสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ยังไม่มีการแสดงบทบาทและยัง ทำหน้าที่ตามบทบาทที่สังคมอยากจะเห็นน้อยเกินไป แต่สิ่งเหล่านี้ไม่มีความสำคัญเท่ากับ ทุกฝ่ายร่วมมือกันอย่างจริงจังเพื่อเสนอแนะหาทางออกให้แก่สังคมโดยเร็ว ดังคำสัมภาษณ์ของ

ดร.นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ ให้สัมภาษณ์อย่างน่าสนใจว่า ถ้าเป็นสมาชิกวุฒิสภายังพอ เห็นการเสนอแนวทางการหาทางออกอยู่บ้าง แต่ถ้าเป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ หรือคนใน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ยังไม่เห็นมีปรากฏเลย แต่ถ้ามีการชุมนุมทางการเมืองไม่ว่า กลุ่มเสื้อสีเหลืองหรือกลุ่มเสื้อสีแดงสิ่งที่วุฒิสภาต้องหาทางแก้ไข หาทางออก สรุปบทเรียนจาก ครั้งที่ผ่านมา โดยตั้งคณะกรรมการในการกำหนดบทเรียน ศึกษาในเรื่องความแตกแยกหรือ เรื่องของสีเสื้อให้สาธารณชนได้ เพราะทุกวันนี้แตกแยกกันเพราะความไม่ยุติธรรม สิ่งเหล่านี้ วุฒิสภาหรือกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ หรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง รับผิดชอบควรคิดถึง บทบาทในส่วนนี้ให้มากขึ้น สังคมมองว่าวุฒิสภาจะเป็นสถาบันที่เสนอแนะทางออกให้แก่ สังคมได้มากกว่านี้ และควรนำเสนออะไรที่เป็นคำตอบของสังคมในหลายๆ เรื่อง เช่น ความ แตกแยกที่เกิดการชุมนุมทางการเมือง วุฒิสภามีข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายอย่างไรในการแก้ วิกฤตความขัดแย้ง การชุมนุมความรุนแรงที่เกิดขึ้น

ตอนที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนสิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภควุฒิสภา ในการดำเนินการเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่การเลือกตั้งวันที่ 23 ธันวาคม 2550

2.1 ปัญหาจากข้อกำหนดด้านกฎหมาย

2.1.1 การใช้อำนาจเรียกเอกสารข้อมูลและบุคคลภายนอกมาชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานครตั้งแต่หลังการเลือกตั้งวันที่ 23 ธันวาคม 2550

จากการศึกษาวิจัยพบว่า การเรียกบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์การชุมนุมทางการเมืองมาให้ข้อเท็จจริงนั้นถือเป็นอำนาจที่ทำได้ของคณะกรรมการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 135 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการไว้ดังนี้ คณะกรรมการมีอำนาจออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแสดงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่นั้น ได้และให้คำสั่งเรียกดังกล่าวมีผลบังคับตามที่กฎหมายบัญญัติแต่คำสั่งเรียกเช่นนั้น มิให้ใช้บังคับกับผู้พิพากษาหรือตุลาการที่ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ในกระบวนการวิธีพิจารณาพิพากษาอรรถคดีหรือการบริหารงานบุคคลของแต่ละศาล และมิให้ใช้บังคับกับผู้ตรวจการแผ่นดินหรือกรรมการในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญที่ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่โดยตรงในแต่ละองค์กรตามรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญหรือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่บุคคลเป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ให้ประธานคณะกรรมการแจ้งให้รัฐมนตรีซึ่งบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลหน่วยงานที่บุคคลนั้นสังกัดทราบและมีคำสั่งให้บุคคลนั้นดำเนินการตามคำสั่ง เว้นแต่เป็นกรณีที่เกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน ให้ถือว่าเป็นเหตุยกเว้นการปฏิบัติ

แต่ถึงอย่างไรแม้รัฐธรรมนูญจะได้บัญญัติถึงหน้าที่ขององค์กร หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องให้มาตามคำเรียกของคณะกรรมการวุฒิสภาแต่ยังมีปัญหาที่บุคคลไม่ให้เอกสารหรือไม่เข้าชี้แจงต่อคณะกรรมการวุฒิสภาทำให้คณะกรรมการวุฒิสภาไม่มีข้อมูลหรือ

ข้อเท็จจริงที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรได้ เนื่องจากรัฐธรรมนูญไม่ได้ระบุชัดเจนถึงบทลงโทษต่อผู้ที่ไม่มาชี้แจงข้อเท็จจริงของเรื่องที่พิจารณาสอบสวนนั้น ดังนั้นการมาชี้แจงข้อมูล ข้อเท็จจริงในส่วนของผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็น สถาบันนิติเวชวิทยา กองบัญชาการตำรวจนครบาล (บชน.) สำนักงานตำรวจแห่งชาติก็ตามที่ ผู้ที่มาให้ข้อมูลและข้อเท็จจริงนั้นเป็นบุคคลที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์แต่อย่างใด เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้เชิญ ผู้บังคับการตำรวจแห่งชาติ แต่ปรากฏว่าผู้ที่มาชี้แจงให้ข้อมูลนั้นเป็นเพียงพลตำรวจที่ทราบข้อมูลเพียงบางส่วนหรือเป็นในส่วนที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ทราบแล้วหรือไม่ตรงกับที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ต้องการ ทำให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ต้องไปหาข้อมูลจากแหล่งอื่นทดแทน เช่น หลักฐานทางการแพทย์ของผู้บาดเจ็บ การเบิกจ่ายอาวุธ คำสัมภาษณ์ต่างๆ ยืนยันว่าสังการเมื่อไหร่ อย่างไร ดังกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ที่แสดงความคิดเห็นที่ไปในทางเดียวกัน นั่นคือ การเรียกบุคคลมาชี้แจงข้อเท็จจริงนี้ เป็นสิทธิของบุคคลที่จะมาชี้แจงหรือไม่ก็ได้ เนื่องจากไม่ได้มีบทลงโทษที่ชัดเจน แต่ยังมีองค์ประกอบหลายๆ อย่างที่สามารถเป็นแรงจูงใจกระตุ้นให้บุคคลยอมเข้ามาชี้แจง ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับอำนาจ บารมี ของผู้ที่เป็นประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนด้วย ที่จะช่วยให้ได้มาซึ่งข้อมูลหรือการที่บุคคลยอมที่จะมาชี้แจง สิ่งเหล่านี้ทำให้คณะกรรมการไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังคำสัมภาษณ์นี้

สมาชิกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายสมชาย แสวงการ กล่าวว่า มีปัญหาข้อกฎหมายในส่วนนี้ เนื่องจากว่าผู้ให้ข้อมูลสามารถปฏิเสธ การให้ข้อมูลทั้งหมดกับกรรมการได้ เพราะข้อกฎหมายไม่ให้อำนาจโดยชัดเจนไม่มีบทลงโทษผู้ไม่มาให้ข้อมูล ซึ่งในอนาคตควรมีการตรากฎหมายในการเรียกบุคคลที่มาให้ข้อมูลกรรมการ แต่ก็ต้องรักษาสิทธิของผู้ที่จะมาให้ข้อมูล เพราะถ้ากรรมการประพฤติน่าจะชอบจะเป็นการบีบบังคับหรือละเมิดสิทธิของเขาได้และในปัจจุบันคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ เรียกให้มาชี้แจงกลายเป็นความร่วมมือ มาหรือไม่มาก็ได้ สมมติว่าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ เชิญผู้บังคับการตำรวจแห่งชาติ ซึ่งตัวท่านไม่เคยมาแม้แต่ครั้งเดียว แต่ส่งพลตำรวจผู้ไม่รู้ข้อมูล ข้อเท็จจริง ทำให้คณะกรรมการต้องไปหาข้อมูลจากแหล่งอื่นแทน เช่น หลักฐานทางการแพทย์ของผู้บาดเจ็บ การเบิกจ่ายอาวุธ คำสัมภาษณ์ต่างๆ ยืนยันว่าสังการเมื่อไหร่ อย่างไร

นายจ่านงค์ สวมประจำ ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า ปัญหาข้อกฎหมายมีผลกับการทำงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ อย่างมาก เพราะเมื่อมีการเรียกให้เข้ามาชี้แจงเหตุการณ์ ข้อเท็จจริงแล้ว แต่ไม่มีผู้มาชี้แจงหรือมาชี้แจงแต่เป็นเพียงการให้บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงมาชี้แจงแทน ทำให้ข้อมูลที่ได้ไม่น่าเชื่อถือหรือเป็นคำตอบที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ไม่ต้องการหรืออาจได้ข้อมูลมาจริงแต่ข้อมูลกลับมีประโยชน์และสามารถใช้ได้เพียงบางส่วนเท่านั้น และเป็นสาเหตุที่ทำให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ต้องไปแสวงหาข้อมูลจากแหล่งอื่นมาเพิ่มเติม

ผู้ที่มิพบทพาด้านสิทธิมนุษยชน ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า กรรมการมีสิทธิเรียกบุคคลเข้ามาชี้แจงข้อเท็จจริง แต่นั่นก็เป็นสิทธิของบุคคลนั้นเช่นกันที่จะให้ความร่วมมือหรือไม่ในการมาชี้แจงในแต่ละครั้ง ซึ่งบุคคลที่เข้าชี้แจงนั้นแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. ส่วนราชการ ต้องให้ความร่วมมือหรือต้องเข้าไปให้คำชี้แจงเนื่องจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ สามารถฟ้องไปยังผู้บังคับบัญชาได้ แต่ส่วนมากแล้วเป็นการส่งตัวแทนมาชี้แจงมากกว่า

2. นักการเมือง มักไม่ให้ความร่วมมือเท่าใดนัก

3. เอกชน นั้นให้ความร่วมมือบ้างในบางครั้ง แต่ทั้ง 3 ส่วนนี้ที่สำคัญแล้ว ย่อมขึ้นอยู่กับอำนาจ บารมี ของประธานกรรมการด้วยเช่นกันหากต้องการเข้าไปแก้ไขปัญหานี้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ต้องเตรียมพร้อมถูกผู้ชี้แจงเหล่านี้ฟ้องร้องกลับเช่นกันในข้อหาละเมิดสิทธิมนุษยชน สิ่งเหล่านี้ควรมีกฎหมายกำหนดโดยชัดเจนกับผู้เรียกชี้แจงและผู้มาชี้แจงจะได้ไม่เกิดปัญหา

ดร.นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ กล่าวว่า โดยส่วนตัวแล้วคิดว่ามันไม่ใช่ปัญหามากมาย เพราะกรรมการสามารถเรียกบุคคลภายนอกเข้ามาชี้แจงได้ ในสมัยนี้ นายกรัฐมนตรี หรือ รัฐมนตรีที่มีส่วนเกี่ยวข้องนั้นก็เข้ามาให้ข้อมูล หรือถ้าเกิดปัญหาในการเรียกเอกสารข้อมูลหรือบุคคล วุฒิสภาควรมีกฎระเบียบเหมือนต่างประเทศ ในการเรียกบุคคลเข้ามาชี้แจงนั้น สามารถทำได้ ถือเป็นปัญหาเพียงเล็กน้อยและแก้ไขได้

2.1.2 ความไม่ชัดเจนของกรอบการทำงานและอำนาจหน้าที่ในระบบการปฏิบัติงานของคณะกรรมการในการเชื่อมโยงเครือข่ายกับกระทรวงต่างๆ

จากการศึกษาวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ นั้นเห็นได้ว่ายังไม่เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายกับกระทรวงต่างๆ หรือองค์กรของรัฐใด แต่เป็น

เพียงการประสานงานเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลในส่วนที่สำคัญต่อการดำเนินงานเท่านั้น แต่ถึงอย่างไรแม้ไม่มีการสร้างเครือข่ายที่เป็นองค์กรอย่างเห็นได้ชัด แต่การสร้างเครือข่ายย่อมสามารถเกิดขึ้นได้จากตัวบุคคล ไม่ว่าจะเป็นจากนักวิชาการ หรือจากภาคประชาชน โดยการอาศัยผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ในการทำงาน การไม่มีเครือข่ายเชื่อมโยงจึงไม่ใช่ปัญหาอุปสรรคสำหรับการทำงานของกรมการ หากจะพิจารณาถึงการเชื่อมโยงเครือข่ายนั้นอาจมองได้ว่าข้อมูลที่ได้มาอาจมีข้อเท็จจริงบ้าง ข้อมูลเท็จบ้าง เนื่องจากหน่วยงานต่างๆ มีอำนาจรัฐครอบงำ ด้วยระบอบอำนาจหากข้อมูลใดทำให้รัฐเสียหายข้อมูลนั้นย่อมเป็นอันตกไปไม่ว่าจะเป็นสถาบัน กระทรวงต่างๆ ก็ตามที ดังนั้นแล้วเครือข่ายที่สร้างขึ้นเองย่อมต้องมีการกลั่นกรองข้อมูลโดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ของผู้สร้างเครือข่ายขึ้นมาด้วยเช่นกัน ดังคำให้สัมภาษณ์จากทั้ง 2 กลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นต่อการเชื่อมโยงเครือข่ายที่เหมือนกัน นั่นคือไม่มีการเชื่อมโยงเครือข่ายกับกระทรวงใดๆ เลย และถึงไม่มีการเชื่อมโยงเครือข่ายกับส่วนราชการ กระทรวงต่างๆ หรือหน่วยงานราชการอื่นๆ ก็ไม่มีผลและเป็นปัญหาต่อการทำงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแต่อย่างใด และมุ่งเน้นการสร้างเครือข่ายขึ้นเองจากภาคประชาชน นักวิชาการ โดยอาศัยความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์การทำงานมากกว่า ดังคำให้สัมภาษณ์นี้

สมาชิกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายสมชาย แสวงการ กล่าวว่า ไม่มีการเชื่อมโยงเครือข่ายเกิดขึ้น แต่ถึงมีแล้วคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ คงไม่ได้รับข้อมูล เพราะเครือข่ายต่างๆ เป็นของรัฐบาลทั้งสิ้น ต่างคนต่างบอกปิดว่าไม่ใช่อำนาจของตนเอง ต่างฝ่ายต่างโยนความรับผิดชอบ เช่น คิดต่อขอข้อมูลจากรัฐบาล แต่รัฐบาลบอกให้ติดต่อที่ศูนย์อำนวยการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน (ศอฉ.) แทน

นายอานงค์ สวมประกำ กล่าวว่า การเชื่อมโยงเครือข่ายถือว่ามีความสำคัญ แต่ขณะนี้ยังไม่ปรากฏชัดเจน ในบางหน่วยงานมีการทำในส่วนนี้แต่ข้อมูลที่ได้นั้นไม่ถูกต้องหรืออาจคลาดเคลื่อนได้ การได้มาซึ่งข้อมูลต้องเป็นเครือข่ายที่น่าเชื่อถือทั้งของรัฐและเอกชน ส่วนมากต้องใช้การประสานงานกันมากกว่า

ผู้ที่มีบทบาทด้านสิทธิมนุษยชนได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า ในขณะนี้ยังไม่ปรากฏเห็นเครือข่ายที่เป็นองค์กร แต่การสร้างเครือข่ายของตัวบุคคลนั้นย่อมมีและเป็นประโยชน์มากโดยการอาศัยความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์การทำงาน ยังมีเครือข่ายมากเท่าใดนั้นงานที่ทำหรือเรื่อง

ที่พิจารณานั้นจะสำเร็จเร็วขึ้น แต่การสร้างเครือข่ายส่วนบุคคลนั้นย่อมมีโทษเช่นกัน กล่าวคือ หากเครือข่ายที่มีอยู่นั้นให้ข้อมูลที่ไม่เป็นความจริงหรือให้ข้อมูลเพียงเพื่อต้องการผลประโยชน์จากคณะกรรมการ เช่น ตัวผมทำงานเกี่ยวกับเด็กและสตรี ผมต้องมีเครือข่ายทั้งรัฐและเอกชน แต่เป็นเครือข่ายส่วนตัวที่สร้างขึ้นเองไม่ได้สร้างจากคณะกรรมการ

ดร.นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า ในยุคที่ผมเป็นสมาชิกวุฒิสภา ยังไม่มีการเชื่อมโยงเครือข่ายกับหน่วยงาน กระทรวง หรือองค์กรใดเลย อันเนื่องจากการจะขอข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ เป็นไปได้ยากมากเพราะหน่วยงานทุกหน่วยงานมีอำนาจรัฐครอบอยู่ ผมเลยมองว่ามันไม่ใช่ปัญหาอุปสรรคสำหรับการทำงานของกรรมการคณะใดเลย เพราะตอนที่ผมดำรงตำแหน่ง ส่วนมากการเชื่อมโยงเครือข่ายจะเชื่อมโยงภาคประชาชน นักวิชาการมากกว่าและเป็นกลุ่มเป็นก้อนและค่อนข้างเป็นเอกภาพมากกว่าสมัยนี้มาก กรรมการสามารถเชื่อมโยงจากเครือข่าย หน่วยงานข้างนอกมากมายไปหมด หน่วยงานเหล่านี้ตื่นตัวอยากเข้ามาร่วมสรุปบทเรียนไม่ว่าจะเป็นการสรุปในรูปแบบบทความ การอภิปราย มักมีการอภิปรายสาดโคลนใส่กัน แต่ยังมีการอภิปรายที่เป็นเรื่องของวิชาการหลายอย่าง ถึงแม้จะมีหรือไม่มีการเชื่อมโยงเครือข่ายกับกระทรวงต่างๆ ก็ไม่เป็นปัญหาอุปสรรคในการทำงาน

2.2 ปัญหาความแตกแยกภายในวุฒิสภา

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ปัญหาความแตกแยกถือได้ว่าเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการทำงานอย่างหนึ่ง ความขัดแย้งเกิดขึ้นได้ในทุกสถานที่ ทุกยุค ทุกสมัย แต่ในเรื่องของสถานการณ์ทางการเมืองเช่นนี้ถือเป็นการขัดแย้งของสงครามสี่เส้า (สี่เหลี่ยม- สี่แฉง) ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองเข้าไปแทรกแซง ที่สำคัญความแตกแยกที่ต้องยอมรับและเป็นรูปธรรมที่สุดคือความแตกแยกที่เกิดจากการได้มาซึ่งการก้าวเข้าสู่ตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 111 ที่สมาชิกวุฒิสภานั้น มีที่มาจากการเลือกตั้งและการแต่งตั้งสรรหา ซึ่งในช่วงแรกการดำรงตำแหน่ง ไม่มีการแบ่งแยกชัดเจน และปัจจุบัน(พ.ศ.2553)สังเกตเห็นได้ว่าการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายนั้น ย่อมสำคัญมากกว่าสิ่งอื่นใด ดังคำให้สัมภาษณ์ของทั้ง 2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ให้ความคิดเห็นไปในทางเดียวกันว่า ความแตกแยกภายในวุฒิสภานั้นมีแน่นอนและเป็นปัญหา ที่มีผลต่อการทำงาน ในช่วงที่สังคมเกิดความขัดแย้งอย่างรุนแรง ถ้ามองในแง่ของสมาชิกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ความแตกแยกเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นปกติแต่ไม่ส่งผลต่อการดำเนินงานมากนัก อาจจะทำให้การดำเนินงานหยุดชะงัก แต่ไม่ถึงกับดำเนินงาน

ไม่ได้เลย ในส่วนของผู้ที่มิชอบทางด้านสิทธิมนุษยชนมองว่าส่งผลต่อการดำเนินงาน เพราะอาจจะทำให้ได้ข้อมูล ข้อเท็จจริงที่ไม่ครบถ้วน ไม่ถูกต้อง แต่ทั้ง 2 กลุ่มก็มองว่าความแตกแยกในวุฒิสภา คือปัญหาที่สำคัญ แม้ความแตกแยกของวุฒิสภาจะเป็นปัญหาในการดำเนินงาน แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ไม่ได้เท่ากับว่า ทุกคนขึ้นอยู่กับเหตุผลและบทบาทของตนเองตามภาระหน้าที่ที่ประชาชนคาดหวัง ดังคำสัมภาษณ์ของทั้ง 2 กลุ่มตัวอย่าง

สมาชิกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายสมชาย แสวงการ ได้กล่าวไว้ว่า การแตกแยกมีผลต่อการทำงาน วุฒิสภาต้องเคารพเสียงส่วนมาก เสียงแตกออกเป็นหลายๆ ฝ่าย ทำให้การทำงานเกิดอุปสรรค หยุดชะงักเพื่อพิจารณาเรื่องนั้นๆ ให้รอบคอบถี่ถ้วนมากยิ่งขึ้นหากถือว่าเป็นข้อดีก็ดี แต่ต้องอยู่ภายใต้เหตุและผล

นายจันทน์ สวมประจำ กล่าวว่า ปัญหาที่แน่นอน ทุกยุคทุกสมัย แตกแยกมากหรือน้อยว่ากันไปแต่หากเป็นเรื่องของการเมืองแล้วย่อมมีมาก เพราะปัจจุบันมีการแบ่งฝ่ายแบ่งพวกซึ่งเป็นปัญหามาก แต่สมาชิกวุฒิสภาทุกคนต้องมองเป้าหมายการทำงานมากกว่า

ผู้ที่มิชอบทางด้านสิทธิมนุษยชน ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายวัลลภ ตังคณานุก์ กล่าวว่า การแตกแยก มีผลกระทบต่อการทำงานแน่นอน แต่มัน เป็นเรื่องธรรมชาติของมนุษย์เป็นเรื่องส่วนบุคคลและถือว่าไม่ใช่เรื่องใหญ่ คนเรามีที่มาที่ต่างกันมันย่อมแตกแยก สมาชิกวุฒิสภานั้น ก็มาจากการสรรหาและเลือกตั้ง แล้วจะแปลกอะไรถ้าจะมีการแตกแยกกันบ้าง

ดร.นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า ถือได้ว่าเป็นปัญหาอุปสรรคอย่างหนึ่งและคิดว่าภายในวุฒิสภามีความขัดแย้งแน่นอน แต่ในเรื่องนี้เป็นความขัดแย้งของสงครามสี่เส้าเข้าไปแทรกแซงและเป็นเรื่องของแต่ละเส้าเอาไปใช้เป็นประโยชน์ เช่น กรณีที่ฝ่ายหนึ่งบอกว่าได้มีการเจรจาที่จะทำให้เกิดการปรองดองหรือการยุติการชุมนุมโดยวุฒิสภาแล้ว แต่ก็ไม่ใช่ทั้งหมดของวุฒิสภา เป็นเพียงกลุ่มหนึ่งเท่านั้นเอง เช่น กลุ่ม 40 ส.ว. เป็นต้น ทำให้เห็นว่า ผู้นำในวุฒิสภาอ่อนแอและทำให้เกิดการแตกกลุ่มกัน การแตกกลุ่มเป็นเรื่องปกติแต่ต้องมีการทำให้เห็นว่ามติวุฒิสภาเป็นอย่างไรมันอยู่ที่ตัวผู้นำเป็นหลักหากยังไม่มีความคิดในการทำงานที่เด็ดขาดตามภาระหน้าที่ที่ประชาชนคาดหวัง สรุปได้ว่าวุฒิสภาถูกสงครามสี่เส้าเข้าไปแปลกเป็น

อีกประการหนึ่งต้องยอมรับว่ามันแยกกลุ่มตั้งแต่การเข้ามาดำรงตำแหน่ง โดยแยกเป็นวุฒิสภาที่มาจากการสรรหาและวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง ไม่ต่างกับตอนที่ผมมาดำรงตำแหน่งในช่วงแรกในการดำรงตำแหน่ง ไม่มีการแบ่งแยก แต่พอเริ่มเข้าสู่ปลายปีนั้นเริ่มเห็นว่า

การแบ่งขั้วกันชัดเจนมากขึ้น และรุ่นต่อไปที่เข้ามาดำรงตำแหน่งความแตกแยกนั้นต้องมีความชัดเจนขึ้นเช่นกัน

2.3 ปัญหาจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค ประจำวุฒิสภา

2.3.1 ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ของกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ

จากการศึกษาวิจัยพบว่า การขาดความรู้เฉพาะด้านเกี่ยวกับการทำงานในคณะกรรมการไม่ว่าจะเป็น ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ในด้านกฎหมาย ข้อบังคับต่างๆ ถือเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการนำความรู้นั้นไปประกอบการพิจารณาของสมาชิกในคณะกรรมการให้มีประสิทธิภาพสูง และไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควรต้องการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ที่ให้ความเห็นไปในทางเดียวกันว่า ย่อมมีผลกระทบต่อการทำงานของคณะกรรมการอย่างแน่นอน แต่ไม่ถึงกับที่ต้องทำให้การทำงานหยุดชะงักลงไปได้ ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ของคณะกรรมการมีความสำคัญอย่างมากต่อการทำงาน แม้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ที่เฉพาะทาง คือสิ่งที่คณะกรรมการแต่ละคณะต้องการอย่างมาก แต่การก้าวเข้ามาสู่ตำแหน่งนั้น ก็มักไม่ได้มีการคัดเลือกมาจาก ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์โดยตรง กล่าวคือ การก้าวเข้าสู่ตำแหน่งส่วนมากแล้วมักมาจาก ขั้นตอนการเสนอชื่อผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการนั้น หรือเป็นการชักชวนพวกพ้องที่มีความคุ้นเคย หรือรู้จักกันมาเป็นการส่วนตัว หรืออาจเคยทำงานมาด้วยกัน ในคณะกรรมการชุดอื่นๆ มาก่อน ให้มาช่วยกันทำงานในกรรมการชุดใหม่ ซึ่งเป็นปกติของการจัดตั้งคณะกรรมการในทุกยุค ทุกสมัย ที่มักจะมีการเลือกจากพื้นฐานที่ไม่ตรงกับความรู้ ความสามารถในการมาปฏิบัติงานในเรื่องนั้นๆ แต่การชักชวนพวกพ้อง คนรู้จักคุ้นเคย ก็เป็นผลคืออย่างหนึ่ง คือ ทำให้การปฏิบัติงานเข้าใจปัญหาและการปฏิบัติงานในบางส่วนที่ตรงกัน อาจจะมีอุปสรรคบ้างแต่ถ้าเข้ามาแล้ว มีจุดยืนในการปฏิบัติงาน เข้าใจบทบาทหน้าที่และมีอุดมการณ์ทางการเมืองก็จะช่วยให้แก้ไขอุปสรรคเรื่องนั้นๆ ได้

สมาชิกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายสมชาย แสวงการ ที่ว่า ย่อมมีผลต่อกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ อย่างมาก คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ พยายามหาบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญ ชำนาญการเรื่องนั้นๆ โดยตรง ซึ่งมีความสำคัญมากจะทำให้กรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ทำงานได้ช้า หรือเร็ว ถูกต้อง

แม่นยำ ถ้าวินิจฉัยว่า ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ มีความสำคัญและเป็นปัญหาพอสมควรใน
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ

นายจ่านงค์ สวมประจำ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า มีผลต่อการทำงานเช่นกัน
หากขาดความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ สิ่งเหล่านี้แล้วการทำงานสำเร็จได้เหมือนกัน
แต่คงมีความล่าช้า หรือได้ข้อมูลที่ไม่มากพอ

ผู้ที่มิชอบทางด้านสิทธิมนุษยชน ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า มีผลต่อการทำงานแน่นอน
กรรมการที่มีในแต่ละขณะนั้นต้องมาจากผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในเรื่องนั้นๆ แต่ในทาง
ปฏิบัติจริงแล้วเป็นการเลือกจากพื้นฐานที่ไม่ตรงกับความรู้ ความสามารถ หากพิจารณาแล้ว
ประมาณ 1 ส่วนใน 3 ส่วนของจำนวนกรรมการขณะนั้นๆ แต่ส่วนมากแล้วนั้นการก้าวเข้ามา
เป็นกรรมการเป็นการชักชวนพวกพ้องที่มีความคุ้นเคย หรือรู้จักกันมาเป็นการส่วนตัว ให้มา
ช่วยกันทำงานมากกว่า

ดร.นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ ให้สัมภาษณ์ว่า ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ของ
กรรมการสิทธิมนุษยชนฯ มีผลกระทบและเป็นปัญหา อุปสรรคต่อการทำงานเช่นกัน แต่ทั้งนี้
ทั้งนั้นไม่เท่ากับการมีจุดยืน และวิถีคิดในการทำงานว่า เข้าใจบทบาทของวุฒิสภามากน้อยแค่ไหน
ไหนและจุดยืนในเรื่องทัศนคติ อุดมการณ์ ความเชื่อ ในการทำงานเป็นอย่างไร ถึงแม้คนที่มี
ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของตนเองหรือการ
ทำงานให้ประชาชน ดังนั้น คนดี คนเก่ง เหล่านั้นก็ไม่ได้ทำประโยชน์ หรืออะไรเป็นขึ้นเป็นอัน

2.3.2 การเข้าสู่ตำแหน่งของกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ในคณะกรรมการ วุฒิสภา

จากการศึกษาวิจัยพบว่า โดยปกติการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาให้ดำรงตำแหน่ง
กรรมการวุฒิสภาที่ประชุมวุฒิสภาจะตั้งคณะกรรมการสามัญขึ้นมาคณะหนึ่งจำนวนสิบเอ็ด
คน และให้สมาชิกวุฒิสภาแต่ละคนแสดงความจำนงโดยยื่นต่อคณะกรรมการสามัญตามแบบ
ที่คณะกรรมการสามัญกำหนดไว้ สมาชิกจะดำรงตำแหน่งได้ไม่เกินสองคณะ การเลือกตั้งเข้า
สู่ตำแหน่งคณะกรรมการวุฒิสภานั้น วุฒิสภาจะเป็นผู้พิจารณาแต่งตั้งจากรายชื่อสมาชิกที่
ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการสามัญดังกล่าว แต่ในทางปฏิบัติการให้สมาชิกวุฒิสภา
แสดงความจำนงเข้าสู่คณะกรรมการวุฒิสภาใดๆ ก็ตามความประสงค์ของตนเอง ทำให้
สมาชิกหลายคนพยายามยื่นความจำนงเข้าสู่ตำแหน่งที่มีผลประโยชน์หรือผลกระทบต่อ

ประชาชนโดยตรง ทำให้คณะกรรมการวุฒิสภาบางคนไม่สามารถเลือกสมาชิกที่มีคุณสมบัติเฉพาะด้านได้ตามต้องการ จำเป็นต้องรับสมาชิกบางคนที่ขาดคุณสมบัติเป็นผลให้คณะกรรมการวุฒิสภามีประสิทธิภาพในการทำงานได้ไม่เท่าที่ควร ดังความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มที่มีความคิดเห็นไปในทางเดียวกันว่า การเข้าสู่ตำแหน่งของคณะกรรมการนั้น นับเป็นอีกปัญหาและเป็นอุปสรรคต่อการทำงานไม่ว่าจะเป็น การเข้ามาโดยพวกพ้องที่มีอุดมการณ์เดียวกัน การรู้จักเป็นการส่วนตัว เป็นต้น นั้นทำให้การทำงานมีปัญหา มาก น้อย ต่างกันไปแต่ปัญหาการเข้าสู่ตำแหน่งกรรมการนี้แม้จะเกิดขึ้นมานานแล้วนั้นยังถือได้ว่า ไม่มีมาตรการใด หรือการเสนอกฎเกณฑ์ ข้อบังคับใดเพื่อสามารถมาช่วยแก้ปัญหานี้ได้เลย แต่สิ่งสำคัญอยู่ที่ว่ากรรมการเข้ามาแล้วตั้งใจทำงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ เพียงใด

สมาชิกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายสมชาย แสวงการ กล่าวว่า มีผลบ้าง การเข้าสู่ตำแหน่งของคณะกรรมการวุฒิสภา หลายๆ ครั้งหรือตั้งนานมาแล้วมักมาจากพรรค จากพวกพ้องคนที่มีอุดมการณ์เดียวกันชอบทำงานสนใจในเรื่องเดียวกันมาทำงานร่วมกัน เป็นแบบนี้ตลอดเวลา แต่สิ่งสำคัญอยู่ที่เข้ามาแล้วตั้งใจทำงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายหรือไม่ เพียงใด หากแต่มาเพื่อหวังผลประโยชน์หรืออะไรที่นอกเหนือจากนี้แล้วถือว่าไร้ซึ่งประโยชน์

นายจ่านงค์ สวมประคำ ให้สัมภาษณ์ว่า การเข้าสู่ตำแหน่งนั้นมองว่าไม่ได้เป็นปัญหามาก แต่ปัญหา คือเข้ามาแล้วไม่ทำงานตามเป้าหมาย หรือแนวทางของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ แล้วทำให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ทำงานโดยไม่มีประสิทธิภาพ

ผู้ที่มิชอบทางด้านสิทธิมนุษยชน ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายวัลลภ ตั้งคณาธิกุล ให้สัมภาษณ์ว่า มีผลกระทบบ้างกับการทำงาน หากมีความเชี่ยวชาญงานที่ทำย่อมสำเร็จโดยง่าย หรือหากไม่มีความเชี่ยวชาญในด้านนั้น ๆ หรือ การเข้ามาโดยความบังเอิญหรือถูกชักชวนมักจะต้องทำให้งานสำเร็จได้ยาก คณะกรรมการมีการกำหนดคุณสมบัติของบุคคลต่างๆ ที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งเพื่อเป็นการทำให้งานของคณะกรรมการไปสู่ทิศทางที่กรรมการทุกคนอยากให้เป็น

ดร.นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ ให้สัมภาษณ์ว่า เป็นปัญหาอุปสรรคในการทำงานทุกสมัย โดยปกติการชวนกันเข้าไปทำงานในกรรมการแต่ละคณะ ไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ก็ตาม เป็นเรื่องปกติของสังคมไทยไม่ว่าจะเป็นระบบอุปถัมภ์ หรือเส้นสาย เพื่อนพ้อง ทุกคนอยากได้เพื่อนที่มีความคิดเดียวกันเข้ามาทำงาน การเข้าสู่ตำแหน่งในลักษณะนี้

ก็เป็นปัญหาเช่นกันแต่ก็ไม่เท่ากับว่า เข้าไปแล้วไปฮิวกัน เอาเรื่องประโยชน์ส่วนตนมากกว่าภาคประชาชน ทำงานไม่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน ตามจุดมุ่งหมาย

ผมยอมรับว่าตอนที่ผมดำรงตำแหน่งกรรมการผมก็รวมกลุ่มกันเข้ามาทำงานกับ อ.ดร.เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง แต่เมื่อเข้าไปแล้วต้องทำให้เห็นว่าเราทำงานเพื่อประชาชนอย่างแท้จริงและประชาชนก็เป็นผู้ตัดสินใจเอง แต่ในปัจจุบันเห็นว่าการแทกทีมกันเข้าสู่ตำแหน่งไม่ว่าจะเป็นระบบใดก็ตาม การสรรหา พวกพ้อง หรือเพื่อนเข้ามาเพื่อหาผลประโยชน์ต่อพวกพ้องตนเองมากกว่าและสิ่งเหล่านี้เริ่มชัดเจนและจะเป็นอันตรายต่อการทำงานและสังคม การเข้าสู่ตำแหน่งของกรรมการใดก็ตามไม่ใช่แค่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ถือว่าเป็นเรื่องปกติของสังคมไทย อยู่ที่ว่าการทำงานสะท้อนผลประโยชน์ให้กลุ่มใดสำคัญมากกว่า ดังนั้นพฤติกรรมที่เข้าไปแย่งเป็นคณะกรรมการกัน มันเกิดขึ้นตลอดอยู่แล้ว

2.3.3 อุดมการณ์ทางการเมือง ทักษะคติ ความเชื่อส่วนตัวของคณะกรรมการสิทธิฯ

จากการศึกษาวิจัยพบว่า อุดมการณ์ทางการเมือง ทักษะคติ ความเชื่อส่วนตัวย่อมส่งผลต่อการทำงานของกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ และย่อมสามารถหยุดยั้งการทำงานของกรรมการได้ กรรมการทุกคนมีอุดมการณ์ ทักษะคติ แนวคิด ความเชื่อ ความศรัทธา เป็นส่วนตัวและ การแสดงออกนั้นสามารถกระทำได้ หลายวิธี เช่น การดั่งงานที่ตนมีบทบาทออกจากกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ทำให้ต้องหยุดทำงานไปช่วงระยะเวลาหนึ่ง แต่ไม่ได้หมายความว่าการทำงานต้องหยุดชะงักตลอดไป หากแต่เมื่อมีบุคคลที่ต้องการทำงานในส่วนนี้มาร่วมงานแล้วคณะกรรมการจึงสามารถทำงานต่อไปได้ เป็นต้น ปัญหาอุปสรรคนี้สามารถมีได้ในตัวกรรมการ หากคนใดในกรรมการแยกแยะสิ่งเหล่านี้ไม่ได้จะทำให้การทำงานเกิดปัญหา จนนำไปสู่ความแตกแยกตามมา แต่การมีจุดยืนในการทำงานตลอดเวลา เข้าใจบทบาทของตนเองอย่างน้อยเพียงใด นั่นเป็นสิ่งสำคัญกว่ามาก ดังความคิดเห็นของทั้ง 2 กลุ่มตัวอย่างที่เสนอไปในทางเดียวกันว่า อุดมการณ์ทางการเมือง ทักษะคติ ความเชื่อส่วนตัว มีผลกระทบต่อการทำงานอย่างแน่นอน กรรมการทุกคนมีอุดมการณ์ ทักษะคติ แนวคิด ความเชื่อ ความศรัทธาได้ แต่ต้องทำงานอย่างมีเหตุและผลและได้แย้งตามข้อมูล ข้อเท็จจริงที่ปรากฏ รัฐบาลทหาหน้าที่ของตนเอง ยอมรับและรับฟังมติของคนส่วนมากสมาชิกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายสมชาย แสวงการ กล่าวว่า ส่งผลต่อการทำงานของคณะกรรมการฯ และหยุดยั้งการทำงานของกรรมการฯ ได้เลย อาจทำได้หลายวิธี เช่น การดึงงานออกจากกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ เป็นผลทำให้กรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ต้องหยุดทำงานไปหลายเดือนเหมือนกัน จึงต้องหากคนมาเสริมแล้วจึงทำงานต่อไป

นายจันทน์ สวมประจำ ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า มีผลอย่างแน่นอน ทุกคนที่ทำงานในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ย่อมมีแนวคิด ความเชื่อ ความศรัทธาส่วนตัว แต่ในการทำงานต้องทำงานอย่างมีเหตุมีผลโต้แย้งตามข้อเท็จจริงที่มีมากกว่าสิ่งเหล่านี้

ผู้ที่มิชอบทางด้านสิทธิมนุษยชน ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายวัลลภ ตังคณานุกฤษ ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า เป็นสิ่งที่วิเคราะห์ได้ยากมาก ซึ่งสิ่งนี้ถือเป็นปัญหาต่อการทำงาน ทำให้การทำงานมีความยากลำบาก แต่อย่างไรก็ตามการทำงานต้องดำเนินการต่อไปโดยผู้ที่เป็นประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ต้องเป็นเสาหลัก

ดร.นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า เป็นปัญหาอุปสรรคอย่างแน่นอน ทุกคนสามารถมีอุดมการณ์ ทศนคติ ความเชื่อส่วนตัวได้ แต่ก็อย่างที่กล่าวมาไม่เท่ากับการมีจุดยืนในการทำงาน และรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง หากคนใดในกรรมการแยกแยะไม่ออกจะทำให้การทำงานเกิดปัญหา จนนำไปสู่ความแตกแยกตามมา ทศนคติ ความเชื่อ อุดมการณ์มีได้ แต่ต้องนึกถึงจุดยืนของการทำงาน ว่าเข้าใจบทบาทของตนเองมากน้อยเพียงใด

2.3.4 ความขัดแย้งภายในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ความขัดแย้งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประการ คือ

ประการแรก ความสามารถในการบริหารจัดการของประธานกรรมการฯ คือ หากคณะกรรมการใด หรือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ มีการปะปนของคนเสียหลากหลายสื่ออยู่ร่วมกันหรือกล่าวว่ามีทัศนคติทางการเมืองที่แตกต่างกัน (ทั้งสีเหลือง-สีแดง) ปัญหานั้นย่อมเกิดขึ้นอย่างแน่นอนการดำเนินการประชุมนั้น ต้องสามารถก้าวผ่านความขัดแย้งก้าวข้ามการแบ่งสี เป็นต้น หากประธานกรรมการฯ ไม่มีความสามารถในการบริหารจัดการให้ทุกฝ่ายทุกสีเห็นตรงกันในเรื่องของความแตกต่างด้านสีเสื้อนั้นย่อมต้องทำให้เกิดความแตกแยกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

และประการที่สอง สมาชิกกรรมการฯ ต้องเห็นถึงประโยชน์ส่วนรวมและประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ รวมถึงต้องทำความเข้าใจด้วยว่าเป็นเรื่องที่ต้องก้าวผ่านในมุมมองของเรื่องสีเสื้อไปให้ได้ หากกรรมการทั้งสองฝ่ายไม่สามารถมีมุมมองที่เชื่อมต่อกันได้จะทำให้การทำงานยากมากขึ้นส่งผลกับข้อมูลที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ต้องได้รับ

นั่นคือ ข้อมูลอาจมีอคติ หรือ มีข้อเท็จจริงอยู่ที่ตามที่ ถือได้ว่าเป็นผลให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ต้องทำงานหนักเป็นหลายเท่าตัว และเมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นในที่สุดย่อมต้องเกิดการแย้งชิงสมาชิกกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังการเสนอความคิดเห็นของทั้ง 2 กลุ่ม ตัวอย่างที่เห็นสอดคล้องกันว่า ความขัดแย้งภายในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ มีผลกระทบต่อการทำงานอย่างแน่นอน แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาความขัดแย้งนั้นว่ารุนแรง มากน้อยแค่ไหนและหาทางยุติ หรือเชื่อมต่อกความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอย่างไร เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติงานได้ต่อไป ดังคำสัมภาษณ์สมาชิกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายสมชาย แสวงการ กล่าวว่า ความขัดแย้งมีผลต่อการทำงาน บางครั้งมีความขัดแย้งทางความคิดในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ก็เป็นผลดีซึ่งจะทำให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้ไปแสวงหาข้อมูลข้อเท็จจริงนั้นมากขึ้น

นายจันทน์ สวมประจำ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า มีแน่นอนและส่งผลให้การทำงานเป็นไปได้ช้าและสะดุดลงบ้างในบางครั้ง แต่ไม่ถึงขั้นต้องหยุดการพิจารณาในเรื่องนั้น แต่มีผลทำให้การพิจารณาช้ากว่าปกติแน่นอน

ผู้ที่มิพบทบทวนด้านสิทธิมนุษยชน ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายวัลลภ ตังคณานุก์ กล่าวว่า ความขัดแย้งมีผลแน่นอนแต่ถ้าเป็นคณะกรรมการที่เกี่ยวกับการเมือง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ที่ดูแลเรื่องความขัดแย้งทางการเมือง (กลุ่มเสื้อสีแดง กลุ่มเสื้อสีเหลือง) หากไม่มีการขัดแย้งไม่มีการถ่วงดุลคอยแย้งชิงการทำงานมันง่ายขึ้นมากการขัดแย้งถือเป็นเรื่องธรรมดาแต่การทำงานต้องมีเหตุผล ต้องดูหลักฐานรวมถึงข้อเท็จจริงต่างๆ ด้วย

ดร.นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ กล่าวว่า ความขัดแย้งมีผลแน่นอนกับการทำงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ หากในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ นั้นมีการแบ่งขั้วทางการเมืองออกเป็น 2 ฝ่าย คือมีทั้งเสื้อสีแดงและเสื้อสีเหลือง หากกรรมการทั้งสองฝ่ายไม่สามารถเชื่อมกันได้จะทำให้การทำงานยากมากขึ้นส่งผลกับข้อมูลที่ได้ด้วยทำให้มีผลต่อการทำงาน

2.3.5 การถูกรอรับทางารเมืองจากฝ่ายบริหาร

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ในความเป็นจริงนั้นฝ่ายบริหาร ไม่สามารถรอรับ หรือ ชี้นำการพิจารณาของคณะกรรมการได้ คณะกรรมการทำงานอย่างอิสระ หากแต่การทำงาน นั้นเป็นเพียงการให้ความร่วมมือ หากการแทรกแซงจะเกิดขึ้นได้ส่วนใหญ่แล้วรัฐบาลต้อง แทรกแซงในส่วนของวุฒิสภา หรือเป็นเรื่องของสมาชิกวุฒิสภาแต่ละคนที่ จะเข้าข้างฝ่ายใด เพราะภาพการเมืองมีความชัดเจนอยู่แล้วว่ามีฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน ดังนั้นจึงขึ้นอยู่กับจุดยืน ของแต่ละบุคคลเองว่าถ้าให้รัฐบาล หรือฝ่ายบริหารเข้ามาแทรกแซงแล้วปัญหาการทำงานต้อง เกิดขึ้นอย่างแน่นอนและจะทำให้การทำงานเป็นไปอย่างยากลำบากเพราะความเกรงใจของระบบ อุปถัมภ์ แล้วยังเป็นเรื่องการชุมนุมทางการเมืองยังมีความยาก เพราะหลายฝ่ายของภาคประชาชน ยังเฝ้ามองถึงความเคลื่อนไหวต่างๆ เนื่องจากขณะนี้สังคมเกิดความแตกแยกอย่างมาก นักวิชาการก็แตกแยก ทำงานได้ยากขึ้น เพราะอยู่ระหว่างความแตกต่างและความแตกแยก ดังนั้น ต้องพิจารณาที่ตัวกรรมการคนนั้นๆว่าจะยอมถูกรอรับหรือไม่ แต่ถ้าหากถูกรอรับทาง การทำงานก็ยากมากยิ่งขึ้นเป็นสาเหตุทำให้ข้อเท็จจริงไม่เกิดขึ้น ดังความคิดเห็นของทั้ง 2 กลุ่ม ตัวอย่างที่ไปในทางเดียวกันว่าการแทรกแซงทางารเมืองจากฝ่ายบริหารไม่สามารถทำได้ เนื่องจากทั้ง 2 ฝ่ายทำงานเป็นอิสระต่อกัน

สมาชิกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายสมชาย แสวงการ กล่าวว่า ฝ่ายรัฐบาลไม่สามารถรอรับทางารพิจารณาได้ เรา ทำงานอย่างอิสระ แต่มีเพียงการไม่ให้ความร่วมมือจากฝ่ายบริหารเท่านั้น หากเหตุการณ์นั้นมีผล ต่อพรรคพวกและตัวเองอย่างมาก มักแสดงออกในลักษณะการบอกให้ข้าราชการที่อยู่ใต้การ บังคับบัญชาไม่ให้ความร่วมมือเท่านั้นแต่ไม่มีสิทธิพลิกข้อเท็จจริงได้

นายจ่านงค์ สวมประคำ กล่าวว่า ไม่มีการรอรับทางาร คณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนฯ ทำงานเป็นอิสระไม่มีสิ่งใดที่สามารถชี้นำการพิจารณาของคณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนฯ ให้เปลี่ยนทิศทางได้ การพิจารณาข้อเท็จจริงต่างๆ มีเพียงการไม่ให้ความ ร่วมมือจากฝ่ายบริหารเท่านั้น

ผู้ที่มิบทบาทด้านสิทธิมนุษยชน ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ กล่าวว่า ฝ่ายรัฐบาลไม่มีการรอรับทางารเมืองเกิดขึ้น แต่หากมีจริงคงน้อยมากและจะทำให้การทำงานยากขึ้นอีก

ดร.นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ กล่าวว่า ส่วนใหญ่แล้วรัฐบาลแทรกแซงในวุฒิสภา หรือไม่นั้นเป็นเรื่องของสมาชิกวุฒิสภาแต่ละคนที่ จะเข้าข้างฝ่ายใด เพราะภาพการเมืองชัดเจนว่า

มีฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน แต่ขึ้นอยู่กับจุดยืนของแต่ละบุคคลเองว่าถ้าให้รัฐบาล ฝ่ายบริหาร เข้ามาปัญหาการทำงานเกิดขึ้นอย่างแน่นอนและจะทำให้การทำงานเป็นไปอย่างยากลำบาก เพราะความเกรงใจระบบอุปถัมภ์ แล้วยังเป็นเรื่องการชุมนุมทางการเมือง ยากเพราะหลายฝ่าย ภาคประชาชนยังเฝ้ามองอยู่ เพราะขณะนี้สังคมแตกแยก นักวิชาการก็แตกแยก ทำงานได้ยาก เพราะอยู่ระหว่างความแตกต่างและความแตกแยก สิ่งเหล่านี้ถูกเข้าไปอยู่ในตัววุฒิสภาและ คณะกรรมาธิการแต่ละคณะ สมาชิกวุฒิสภาในคณะกรรมาธิการก็ทำงานยาก แต่ถูกครอบงำทางการเมืองของรัฐบาล ก็ใช้ว่าจะทำงานไม่ได้ บทบาทสำคัญของวุฒิสภา คือตรวจสอบรัฐบาลมี น้อย ยังไม่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นขึ้นอยู่กับตัวกรรมาธิการคนนั้นว่าจะยอมถูกครอบงำ หรือไม่ แต่ถ้าถูกครอบงำการทำงานก็ยาก ข้อเท็จจริงไม่เกิด (เป็นยักษ์ แต่ไม่มีกระบอง)

2.4 ปัญหากจากข้าราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

2.4.1 ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ข้าราชการสำนักเลขาธิการวุฒิสภา

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ถือได้ว่ามีความสำคัญและเป็นปัญหาด้วยเช่นกัน หากข้าราชการไม่มีองค์ความรู้ ประสบการณ์ ไม่มีความรอบรู้ในแต่ละเรื่องแล้วนั้นย่อมทำให้ การประสานงานขาดความรวดเร็ว แต่ในทางตรงกันข้าม หากข้าราชการมีองค์ความรู้ ประสบการณ์ มีความรอบรู้ย่อมทำให้คณะกรรมการนั้นๆ ทำงานได้รวดเร็ว และมี ประสิทธิภาพได้ข้อมูลเชิงลึกที่ชัดเจนมากขึ้น เช่น หากข้าราชการฯ ทราบถึงเครือข่ายแนวร่วม ทั้งหลายที่ทำการเข้ามาตรวจสอบเหตุการณ์ทางการเมืองนี้ว่ามีอยู่ที่ไหนบ้างนั้นย่อมจะเป็นการ ช่วยให้การดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เป็นต้น ดังนั้น ความรู้ ความสามารถ ข้าราชการจึงมีความสำคัญ ถ้าหากไม่มีก็มักเป็นปัญหา อุปสรรคในการ ทำงานของคณะกรรมการบ้างแต่ไม่ถึงขั้นที่ต้องทำให้คณะกรรมการไม่สามารถทำงานได้ โดยทั้ง 2 กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นที่สอดคล้องไปในทางเดียวกัน นั่นคือ ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ข้าราชการสำนักเลขาธิการวุฒิสภา ย่อมมีผลกับการทำงานในระดับหนึ่ง ไม่ว่าจะ เป็น ความไม่คุ้นเคยกับงาน การติดต่อประสานงานเครือข่ายแนวร่วมต่างๆ การขาดประสบการณ์ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น เหล่านี้มีผลต่อการทำงานไม่มากนักน้อย โดย พิจารณาจากคำสัมภาษณ์

สมาชิกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายสมชาย แสวงการ กล่าวว่า ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ข้าราชการ สำนักเลขาธิการวุฒิสภา มีผล คือข้าราชการวุฒิสภาอาจจะไม่คุ้นเคยกับการทำงานกับ กรรมการยิ่งเป็นงานใหญ่ๆ เรื่องที่มีผลกระทบต่อบ้านเมืองทุกคนจับตามอง ยิ่งเป็นการยาก และหนักเจ้าหน้าที่ก็ท้อและบางส่วนอาจจะขาดประสบการณ์ บางรายถึงขนาดขออนุญาตโยกย้าย แต่เราก็พยายามหาบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาช่วยในการทำงานทดแทนได้บ้าง

นายจันทน์ สวมประจำ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า แล้วแต่มุมมองของแต่ละบุคคล ในส่วนตัวแล้วมองว่าข้าราชการเหล่านี้ย่อมทำงานตามหน้าที่ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ใช้ให้ทำอะไรก็ตามตามนั้น แต่หากเป็นการพิจารณาถึงความขัดแย้งทางการเมืองข้าราชการไม่มี ประสบการณ์ด้านนี้ แต่ข้าราชการสามารถช่วยงานในด้านอื่นที่มีความรู้ ความสามารถได้ส่วน ในเรื่องนี้ถึงไม่สามารถช่วยงานได้อย่างเต็มที่แต่อาจสามารถประสานงานช่วยเหลือได้เช่นกัน แต่หากมองว่ามีผลหรือไม่ก็นั้นย่อมมีเช่นกัน

ผู้ที่มิบทบาทด้านสิทธิมนุษยชน ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายวัลลภ ตังคณานุก์ ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า เจ้าหน้าที่ส่วนมากเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถอยู่แล้ว ขึ้นอยู่กับว่าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ เลือกใช้คนถูกต้อง กับความรู้ ความสามารถที่เจ้าหน้าที่แต่ละคนนั้นมีหรือไม่

ดร.นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ข้าราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา มีความสำคัญและก็จะจะเป็นปัญหาเหมือนกัน หากข้าราชการไม่มีองค์ความรู้ ประสบการณ์ มีความรอบรู้ในแต่ละเรื่องว่า เครือข่ายแนวร่วมที่จะเข้ามาตรวจสอบตรงนี้อยู่ที่ไหนบ้างก็จะช่วยทำให้การประสานงานมีความรวดเร็ว ทำให้ คณะกรรมการนั้นๆ หรือกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ที่ยกตัวอย่างทำงานได้รวดเร็วและมี ประสิทธิภาพได้ข้อมูลที่ชัดเจน เชิงลึกมากขึ้น ความรู้ ความสามารถ ข้าราชการจึงมีความสำคัญ ถ้าไม่มีก็มักเป็นปัญหา อุปสรรคบ้างแต่ไม่ถึงขั้นที่กรรมการทำงานไม่ได้

2.4.2 การร่วมมือจากข้าราชการสำนักเลขาธิการวุฒิสภาในการรวบรวมข้อมูลและข้อเท็จจริง

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ถือได้ว่า การร่วมมือจากข้าราชการสำนักเลขาธิการวุฒิสภา มีผลต่อการทำงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ อย่างมาก ถ้าหากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากข้าราชการสำนักเลขาธิการวุฒิสภา ปัญหาย่อมต้องมี เพราะ ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่เป็นฝ่ายสนับสนุน การทำงานในด้านธุรการ การรวบรวมข้อมูล

ข้อเท็จจริงต่างๆ ติดต่อประสานงานในเรื่องความรู้ องค์กรความรู้ วิชาการ ความเห็นทางกฎหมาย ในเรื่องข้อมูลและงานวิจัยต่างๆ รวมถึงการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานเลขาธิการ วุฒิสภา ถือได้ว่า มีผลต่อคณะกรรมการมาก หากไม่มีงบประมาณในการลงพื้นที่ การรับฟังความคิดเห็นด้านต่างๆ จากประชาชนย่อมเป็นปัญหาใหญ่เช่นกัน แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นแล้วข้าราชการที่ทำงานประจำคณะกรรมการต้องทำงานให้เป็นระบบถือว่าเป็นส่วนสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการด้วยเช่นกัน โดย กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ความร่วมมือจากข้าราชการสำนักเลขาธิการวุฒิสภามีผลต่อการรวบรวมข้อมูลของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ อย่างมาก ในลักษณะการมอบหมายให้ข้าราชการเก็บรวบรวมข้อเท็จจริงเพื่อใช้ประโยชน์ในส่วนต่างๆ ของการปฏิบัติหน้าที่หากแม้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ไม่ได้มีความร่วมมือจากข้าราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา อาจทำให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ต้องทำงานหนักมากขึ้น แต่ถ้าเป็นบางเรื่องหรือเรื่องทีละเย็บค่อนต่อความรู้สึก ต้องหาข้อมูลเชิงลึกหรือเกินอำนาจ หน้าที่ของข้าราชการที่จะตัดสินใจหรือกระทำการใดๆ ได้ หรือขาดความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ในเรื่องนั้นๆ ถือว่าเป็นเรื่องปกติ และคณะกรรมการก็ยอมรับได้

สมาชิกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายสมชาย แสวงการ กล่าวว่า ข้าราชการสำนักเลขาธิการวุฒิสภามีความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูลดีมาก เพียงแค่ขาดความรู้ความสามารถ ขาดประสบการณ์ อันนี้ไม่ถือว่าเป็นความผิด ที่สำคัญจะมีใครบ้างที่รู้เรื่องนิติเวชวิทยา การยิงกระสุน เป็นต้น ถือว่าการประสานงาน หรืองานธุรการข้าราชการเต็มที่กับการรวบรวมข้อมูลแต่ไม่ได้ข้อมูลเชิงลึกเท่านั้นเอง

นายจ่านงค์ สวมประจำ ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า ข้าราชการให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีเนื่องจากเป็นงานในหน้าที่ และทำงานอย่างเสียสละตลอดมา แต่ถ้าหากเป็นข้อมูลเชิงลึก หรือเกินกว่าอำนาจของข้าราชการ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ต้องยอมรับในข้อจำกัดนั้น

ผู้ที่มีบทบาทด้านสิทธิมนุษยชน ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ กล่าวว่า การให้ความร่วมมือจากข้าราชการสำนักเลขาธิการวุฒิสภามีผลมาก เช่น เรื่องการร้องเรียน ข้าราชการ มักได้รับผลนั้นโดยตรง ข้าราชการก็สามารถให้ข้อมูลบางส่วนคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้เช่นกัน

ดร.นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า การให้ความร่วมมือจากข้าราชการสำนักเลขาธิการวุฒิสภามีผลต่อการทำงานมาก เพราะข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่เป็น

ฝ่ายสนับสนุน การทำงานในด้านธุรการ การรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริงต่างๆ ติดต่อประสานงานในเรื่องความรู้ องค์กรความรู้ วิชาการ ความเห็นทางกฎหมายในเรื่องข้อมูลและงานวิจัยต่างๆ

2.5 ปัญหาจากความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์

2.5.1 รัฐบาล

จากการศึกษาวิจัยพบว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ไม่มีการประสานงานขอข้อมูลใดๆจากรัฐบาล ดังนั้นจึงไม่ก่อเกิดความร่วมมือจากรัฐบาล และสาเหตุที่เป็นเช่นนี้นั้นเนื่องมาจากเหตุการณ์ความวุ่นวายทางการเมือง ส่งผลกระทบ เสถียรภาพของรัฐบาลโดยตรง ซึ่งภาครัฐหรือฝ่ายบริหารมีส่วนเกี่ยวข้องที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ในครั้งนี้ โดย กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ไม่มีการประสานงานใดๆ กับทางรัฐบาล เพราะเหตุการณ์ในครั้งนี้ถือได้ว่ารัฐบาลเป็นผู้กระทำและประชาชนเป็นผู้ถูกกระทำ และรัฐบาลมีส่วนได้ ส่วนเสียและเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์โดยตรง และไม่ส่งผลใดๆต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ดังคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

สมาชิกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายสมชาย แสงงาม กล่าวว่่า ไม่มีการประสานงาน หากคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ถือเป็นศูนย์เปอร์เซ็นต์ ไม่ได้รับความร่วมมือ เพราะไม่ได้ประสานไปเลย

นายจ่านงค์ สวมประคำ ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า รัฐบาล หมายถึง ฝ่ายบริหาร การให้ความร่วมมือนั้นมีน้อยมากเพราะเหตุการณ์นี้ส่งผลกระทบต่อรัฐบาลโดยตรง เพราะเหตุการณ์การชุมนุมทางการเมืองภาครัฐหรือฝ่ายบริหารมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย

ผู้ที่มีบทบาทด้านสิทธิมนุษยชน ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายวัลลภ ตั้งคณาธิกุล กล่าวว่่า ไม่ได้รับความร่วมมือใดเพราะเหตุการณ์ครั้งนี้มีผลกระทบต่อโดยตรงต่อรัฐบาลเอง

ดร.นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ กล่าวว่่า หากการประสานงานไม่เกิดขึ้นกับหน่วยงานใดๆ ความร่วมมือย่อมไม่เกิดขึ้นเช่นกัน

2.5.2 รัฐสภา

จากการศึกษาวิจัยพบว่า รัฐสภาให้ความร่วมมือและให้ข้อมูลแก่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ เท่าที่ทางรัฐสภามีอยู่และข้อมูลที่ทางคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้มานั้นสามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการพิจารณาสอบสวนได้ในเพียงบางส่วนเท่านั้น แต่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ไม่ได้ทำการขอข้อมูลหรือประสานงานเกี่ยวกับเรื่องการ

ชุมนุมทางการเมืองมากเท่าใดนัก เพราะต่างฝ่ายต่างทราบถึงบทบาทการทำงานซึ่งกันและกัน เป็นอย่างดี ได้บ้าง โดย กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าไม่ได้รับการร่วมมือจากรัฐภาแน่อน การได้มาซึ่งข้อมูลจากรัฐภาแน่อนเป็นเพียงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ เหตุการณ์การชุมนุมเพียงบางส่วนและอีกส่วนเป็นเพียงข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์แต่ สามารถใช้ประโยชน์ได้เพียงเล็กน้อยในการประกอบการพิจารณาสอบสวน ดังคำให้สัมภาษณ์ ดังนี้

สมาชิกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายสมชาย แสวงการ กล่าวว่า รัฐภาให้ความร่วมมือ และให้ข้อมูลพอสมควร แต่ไม่ทั้งหมด บางอย่าง บางส่วนรัฐภาก็ยังอยู่ระหว่างการสืบหาข้อมูลเหมือนกัน และ นายจ่านงค์ สวมประจำ ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า มีการให้ความช่วยเหลือร่วมมือเท่าที่ทำได้แต่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ไม่ได้ขอข้อมูลหรือประสานงานเกี่ยวกับเรื่องการชุมนุมทางการเมือง

ผู้ที่มีบทบาทด้านสิทธิมนุษยชน ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า ไม่ได้รับความร่วมมือ การให้ความร่วมมืออาจแค่รับฟัง หรือให้ข้อมูลเท่าที่ทางรัฐภามีอยู่ แต่รัฐภาก็ไม่สามารถลงมือทำอะไรได้มากนัก เพราะรัฐภาก็ตัดสินใจหรือลงมือทำอะไรสักเรื่องในสภามีทั้งคนค้านและคนเห็นด้วย ซึ่งถือว่ายากมาก กว่าจะได้ข้อสรุปในแต่ละเรื่อง รัฐภาก็อาจจะทำงานช้าหรือได้ข้อมูลที่ชัดเจนช้ากว่าการทำงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ

2.5.3 พรรคการเมือง

จากการศึกษาวิจัยพบว่า พรรคการเมืองถือเป็นสถาบันทางการเมือง การขอความร่วมมือสามารถทำได้ เพียงแต่ถ้าข้อมูลที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ต้องการนั้นถ้าหากมีผลกระทบกับพรรคการเมืองแล้ว การให้ข้อมูลที่เป็นจริงต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ นั้นจึงเป็นเรื่องลำบากและยากมาก โดยต้องมีการบิดเบือนข้อมูล ข้อเท็จจริงอย่างแน่นอน ดังนั้น การแสวงหาข้อมูลของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ จึงเป็นการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งอื่นที่เชื่อถือได้และสามารถทำให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้มาซึ่งข้อเท็จจริง เพราะในบางครั้งนั้นการขอความร่วมมือหรือข้อมูลจากทางพรรคการเมืองนั้นพรรคการเมืองมักเล็งที่จะตอบหรือให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง โดยพรรคการเมืองมักกล่าวเป็นนัยว่าไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์ ไม่รู้เห็นในเหตุการณ์ ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอันใด เป็นต้น ดังนั้นการแสวงหาข้อมูลของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ จึงสามารถดำเนินการได้โดยขอความร่วมมือจากในส่วนอื่นๆ เป็นส่วนมาก โดย กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ไม่มีการสอบถาม

ขอข้อมูลใดๆ ไปที่พรรคการเมือง การได้มาซึ่งข้อมูลนั้นเป็นการขอความร่วมมือจากส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ ฯ นี้ ดังบทสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างนี้

สมาชิกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายสมชาย แสวงการ ที่ว่าไม่ได้สอบถามไปที่พรรคการเมือง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ หาข้อมูลจากส่วนอื่นมากกว่า ถึงไม่ได้ข้อมูลจากตรงนี้ก็ไม่ใช่ปัญหา

นายจันทน์ สวมประจำ ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า พรรคการเมืองถือเป็นสถาบันทางการเมือง การขอความร่วมมือสามารถทำได้ เพียงแต่ถ้าข้อมูลที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ต้องการนั้นมีผลกระทบกับพรรคการเมือง การให้ข้อมูลที่เป็นจริงคงเป็นเรื่องที่ยาก ดังนั้นการหาข้อมูลนั้นจึงเป็นการแสวงหาจากแหล่งอื่นมากกว่า ที่ทำให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ สามารถได้ข้อเท็จจริงที่ดีกว่า

ผู้ที่มิพบทบทวนด้านสิทธิมนุษยชน ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายวัลลภ ตังคณานุก์ ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า ไม่ได้รับความร่วมมือแน่นอนหากเรื่องนั้นๆ มีผลกระทบต่อพรรคการเมือง ไม่มีใครไม่เข้าข้างตัวเอง พรรคตัวเองแน่นอน

2.5.4 แกนนำกลุ่มผู้ชุมนุม

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ในส่วนของแกนนำกลุ่มผู้ชุมนุมนั้นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ไม่มีการประสานงานเพื่อขอความร่วมมือแต่อย่างใด หากแต่การได้มาซึ่งข้อมูลนั้นมาจากผู้ชุมนุมเป็นส่วนมากและข้อมูลที่ได้มาย่อมดีกว่าและเป็นประโยชน์ต่อการทำงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ มากกว่า เช่น ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลการบาดเจ็บ การเผชิญหน้าในบริเวณใด เกิดอะไรขึ้นบ้าง เป็นต้น เพราะผู้ชุมนุมถือว่าเป็นผู้ถูกกระทำ และอยู่ในเหตุการณ์การชุมนุมโดยตรง และเห็นเหตุการณ์ภาพรวมมากกว่าแกนนำ แต่ถึงอย่างไรก็ตามการไม่ได้ข้อมูลจากส่วนของแกนนำกลุ่มผู้ชุมนุมนั้นไม่กระทบต่อการทำงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ เลยแม้แต่น้อย เพราะคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ สามารถหาข้อมูลจากส่วนอื่นมาทดแทนและถือว่าเป็นข้อมูลที่ไม่มีอคติ โดย กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ไม่มีการประสานงานใดไปที่แกนนำกลุ่มผู้ชุมนุม ดังคำให้สัมภาษณ์ ดังนี้

สมาชิกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายสมชาย แสวงการ กล่าวว่า แกนนำผู้ชุมนุมไม่ได้ให้ข้อมูลอันใดแก่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ แต่อย่างไรก็ตามไม่เป็นผลต่อการทำงานเพราะคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ สามารถหาข้อมูลจากส่วนอื่นมาทดแทนได้ และนายจันทน์ สวมประจำ ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า ไม่มีปัญหาและไม่มีผลกระทบ เพราะคณะกรรมการ

สิทธิมนุษยชนฯ ไม่ได้ขอความร่วมมือไปในส่วนนี้เลย มันจะออกมาในรูปแบบใด เพราะรู้คำตอบว่ายังไง ถึงได้ก็คงเป็นความคิดเห็นส่วนตัว และไม่มีน้ำหนัก

ผู้ที่มีบทบาทด้านสิทธิมนุษยชน ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ กล่าวว่า ไม่ได้รับความร่วมมือแน่นอน ถึงไม่ได้รับการร่วมมือจากแกนนำผู้ชุมนุม แต่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ต้องหาแหล่งข้อมูลอื่นอยู่แล้ว ถึงแม้ว่าได้ข้อมูลมาจากแกนนำผู้ชุมนุมแล้ว คุณคิดว่าข้อมูลที่ได้มานั้นน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภควุฒิสภาในการดำเนินการเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่การเลือกตั้งวันที่ 23 ธันวาคม 2550 มีวัตถุประสงค์อยู่สอง ประการ

ประการแรก เพื่อศึกษาบทบาท คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค ประจำวุฒิสภาในการดำเนินการเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่การเลือกตั้งวันที่ 23 ธันวาคม 2550

ประการสอง เพื่อศึกษา ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทของ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค ประจำวุฒิสภาในการดำเนินการเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่การเลือกตั้งวันที่ 23 ธันวาคม 2550

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เป็นสมาชิกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภคของวุฒิสภา และกลุ่มผู้ที่มีบทบาทด้านสิทธิมนุษยชน โดยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง

1. สรุปผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และคำตอบที่ได้รับจากการสนทนารวมทั้งการศึกษาจากเอกสาร สามารถสรุปได้ ดังนี้

1.1 บทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภควุฒิสภา

ผลจากการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภควุฒิสภาในการดำเนินการเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุม

ทางการเมืองในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่การเลือกตั้งวันที่ 23 ธันวาคม 2550 มีการดำเนินบทบาท
ในประเด็นดังต่อไปนี้

**1.1.1 ประเด็นบทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและ
การคุ้มครองผู้บริโภควุฒิสภา ในการดำเนินงานพิจารณาศึกษา รวบรวมข้อมูลและข้อเท็จจริง
เกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานครตั้งแต่หลัง
การเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550** ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ

ได้ดำเนินงานพิจารณาศึกษา รวบรวมข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่
เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานครตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550 โดย
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลและข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและได้มี
การรายงานการพิจารณาศึกษาการละเมิดสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ในการ
สลายการชุมนุมทางการเมือง วันที่ 7 ตุลาคม 2551 ต่อวุฒิสภาและพิมพ์เผยแพร่เป็นหนังสือ
รายงานการพิจารณาศึกษาการละเมิดสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ กรณีศึกษา
การสลายการชุมนุมทางการเมือง วันที่ 7 ตุลาคม 2551 ออกสู่สังคมเรียบร้อยแล้ว (แต่เหตุการณ์
ของการสลายการชุมนุมของแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) หรือ
กลุ่มเสื้อแดง เมื่อเดือนพฤษภาคม 2553 นั้นยังมิได้มีการรายงานเนื่องจากวุฒิสภาไม่ต้องการ
ซ้ำเติมให้สังคมเกิดความแตกแยกจากผลของการรายงานข้อเท็จจริง) และในการทำงานครั้งนี้นั้น
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้มีการประสานงานกับหลายหน่วยงาน ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
และรู้เห็นในสถานการณ์เหตุการณ์ครั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นโรงพยาบาลต่างๆ ที่ได้รับกลุ่มผู้บาดเจ็บไว้
ในการดูแลรักษา และรวมถึงประชาชนผู้อยู่ในเหตุการณ์การชุมนุม ญาติของผู้เสียชีวิตและ
ผู้ได้รับบาดเจ็บจากเหตุการณ์การสลายการชุมนุมและจากการทำงานของคณะกรรมการ
วุฒิสภาในหลายๆ คณะซึ่งร่วมมือกันทำงาน ถึงแม้การให้ความร่วมมือของหน่วยงานต่างๆที่
กล่าวมานี้แสดงออกในลักษณะให้ความร่วมมือในลักษณะที่แตกต่างกันออกไปสามารถ
แบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มที่ให้ความร่วมมืออย่างเต็มความสามารถ นั้นเห็นได้ว่าโดยส่วนใหญ่
กลุ่มเหล่านี้คือผู้ที่ถูกกระทำโดยตรงหรืออาจกล่าวได้ว่า กลุ่มที่เป็นเหยื่อของเหตุการณ์การชุมนุม
นั่นคือกลุ่มผู้ได้รับบาดเจ็บ ประชาชนผู้อยู่ในเหตุการณ์การชุมนุม ญาติของผู้ได้รับบาดเจ็บและ
ผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์การสลายการชุมนุม กลุ่มเหล่านี้มีการสะท้อนและให้ข้อมูลแก่
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ อย่างละเอียดและทำให้ข้อมูลที่คณะกรรมการ
สิทธิมนุษยชนฯ ต้องการและอยากทราบมีความสมบูรณ์มากขึ้น

2. กลุ่มที่ให้ความร่วมมือตามหน้าที่ แสดงออกในลักษณะขอไปทีหรือการให้ความร่วมมืออย่างผิวเผิน นั้นสะท้อนออกมาจากกลุ่มหน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นโรงพยาบาลต่างๆ สถาบันนิติเวชวิทยา กองบัญชาการตำรวจนครบาล (บชน.) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นต้น ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจากหน่วยงานเหล่านี้แสดงออกในลักษณะค่อนข้างไม่สมบูรณ์ นั่นคือข้อมูลที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ต้องการทราบบางส่วนขาดหายไปและหากแต่ข้อมูลที่ได้รับบางส่วนกับไม่ตรงกับที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ต้องการ นั่นอาจเป็นเพราะ หากมีการเสนอข้อมูลที่เป็นความจริงมากเกินไปอาจทำให้สังคมยอมรับเรื่องราวต่างๆ เหล่านี้ไม่ได้ เนื่องจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นเหตุการณ์ที่มีความอ่อนไหวและกระทบกระเทือนต่อจิตใจและความรู้สึกของประชาชน และที่สำคัญข้อมูลที่เสนอไปนั้นอาจส่งผลต่อตำแหน่ง หน้าที่ การงานในหน่วยงานของบุคคลเหล่านี้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าเหตุการณ์ในครั้งนี้รัฐบาลมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแน่นอนและรวมถึงรัฐบาลนั้นคือผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยงานเหล่านี้นั่นเอง

ไม่ว่าการให้ความร่วมมือนี้จะส่งผลกระทบต่อการศึกษาในครั้งนี้มากนักน้อยเพียงใดสุดท้ายแล้วข้อเท็จจริงนั้นได้ปรากฏสู่สายตาประชาชนเป็นที่เรียบร้อยแล้วเป็นผลเนื่องมาจากความร่วมมือของทุกภาคส่วนตามความเหมาะสมซึ่งทำให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ สามารถสรุปรวบรวมข้อมูลข้อเท็จจริงการเกิดขึ้นของเหตุการณ์นี้ได้อย่างสมบูรณ์ในระดับหนึ่งของเหตุการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนกับกลุ่มผู้ชุมนุมอย่างมาก

1.1.2 ประเด็นบทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการ

คุ้มครองผู้บริโภควุฒิสภา ในการพิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานครตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550 เพื่อหามาตรการหรือแนวทางการแก้ไขปัญหา รวมทั้งติดตามความคืบหน้าในกระบวนการยุติธรรม โดยเรียกบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงแสดงความคิดเห็น ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้มีการพิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานครตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550 เพื่อหามาตรการหรือแนวทางการแก้ไขปัญหา รวมทั้งติดตามความคืบหน้าในกระบวนการยุติธรรม โดยเรียกบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงแสดงความคิดเห็น โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้มีการติดตามการกระทำคามผิดของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งเรื่องจะถูกส่งไปยังคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) และติดตามองค์กรสิทธิมนุษยชนเรื่องการชดเชยความเสียหายของผู้บาดเจ็บ ไม่ว่าจะเป็นการจ่ายเงิน

ชดเชยในส่วนของ คดีความ ค่ารักษาพยาบาล คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ พิจารณากันทุกขั้นตอนทุกเรื่องราว ทุกเหตุการณ์ รวมถึงได้ทำการตรวจสอบ ติดตามการทำงานของรัฐบาล ฝ่ายบริหารที่มีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาตรวจสอบข้อมูล ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องความรุนแรงด้วยเช่นกัน และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้เชิญทุกหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นสถาบันนิติเวชวิทยา กองบัญชาการตำรวจนครบาล (บชน.) สำนักงานตำรวจแห่งชาติมาให้ข้อมูลและสิ่งเหล่านี้ซึ่งล้วนเป็นหน้าที่หลักที่ต้องดำเนินการ ส่วนการหาแนวทางการแก้ไขปัญหานั้นในขั้นตอนการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ยังไม่มีปรากฏให้เห็น แต่หากการแสดงออกถึงการหา แนวทางการแก้ไขปัญหานั้นแสดงออกในส่วนของสมาชิกวุฒิสภา การหาแนวทางออกร่วมกันเป็นสิ่งที่ยากมากในช่วงเวลาที่สังคมมีการแบ่งขั้วกันอย่างชัดเจน ดังนั้นแล้วการเสนอแนวทางออกเป็นเพียงแค่การเสนอให้ทุกฝ่ายรับรู้ถึงเจตนารมณ์มากกว่าแต่ไม่มีฝ่ายใดนำแนวทางที่เสนอไปสู่การปฏิบัติจริง เช่น ในกรณีเหตุการณ์ความขัดแย้งของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) หรือกลุ่มเสื้อแดงและ รัฐบาล ซึ่งในวันจันทร์ที่ 10 พฤษภาคม 2553 ได้มีผู้แทน ส.ว. นำโดย พล.อ.เลิศรัตน์ รัตนวานิช ส.ว.สรรหา ประสานกับทั้งสองฝ่ายเพื่อให้ตอบรับความหวังดีของวุฒิสภาในการเป็นตัวกลางประสานความขัดแย้งให้ยุติลง โดยหากยุติการปะทะกันแล้วค่อยเจรจาถึงรายละเอียดว่าจะทำอย่างไรต่อไป แต่สุดท้ายการปรองดองนั้นเป็นเพียงความหวังที่สังคมต้องการให้เกิดความตั้งใจของวุฒิสภาล้มเหลว (หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ 19 พฤษภาคม 2553) เหตุการณ์นี้สะท้อนให้เห็นว่าเกิดความพยายามที่ต้องการให้มีการปรองดองเกิดขึ้นแต่หากแต่ไม่ประสบผลสำเร็จในขั้นการนำไปปฏิบัตินั่นเอง

1.1.3 ประเด็นบทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภควุฒิสภาในการดำเนินการเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่การเลือกตั้งวันที่ 23 ธันวาคม 2550 ในการประสานความร่วมมือกับภาครัฐและกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ไม่ได้มีการดำเนินการประสานความร่วมมือกับภาครัฐและกลุ่มผู้เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นประสานงานกับ รัฐบาล รัฐสภา แกนนำกลุ่มผู้ชุมนุม และพรรคการเมือง การประสานงานแม้ว่าจะต้องเกิดขึ้นการได้มาซึ่งข้อมูลเชื่อแน่ว่าไม่มีความถูกต้อง เทียงตรง แม่นยำและนั่นถือว่าเป็นข้อมูลที่ต้องมีความลำเอียง ไม่เป็นกลาง ไม่เที่ยงตรง และไม่เป็นความจริงหรืออาจมีการให้ข้อมูลที่บิดเบือน คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง สาเหตุนั้นเนื่องมาจากหลายเหตุผล เช่น ในส่วนของพรรคการเมืองเองถือว่าเป็นสถาบันทางการเมืองที่ถือว่ามีส่วน

ได้เสียที่สำคัญอย่างมากกับเหตุการณ์ในครั้งนี้ หากการให้ข้อมูลแก่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ นั้นอาจเป็นผลทำให้มีผลกระทบต่อคะแนนเสียง ความนิยมของประชาชน ดังนั้นนักการเมืองรวมถึงพรรคการเมืองจึงหลีกเลี่ยงอย่างมาก ที่จะให้ข้อมูลในสถานการณ์ทางการเมืองเช่นนี้ หากมีการเสนอหรือให้ข้อมูลนั้นยอมเป็นเพียงการเข้าข้างฝ่ายตนเองให้มากที่สุดนั่นเอง หากเป็นรัฐสภาและรัฐบาลแล้วนั้นมีการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเรื่องนี้เช่นกันแต่การทำงานเป็นคนละส่วนกันไม่มีการประสานและในส่วนของแกนนำ ผู้ชุมนุมนั้นไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์ครั้งนี้หากแต่เป็นเพียงผู้นำบัญชาการจึงไม่สามารถให้ข้อมูลอันใดแก่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ โดยตรง

1.1.4 ประเด็นบทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภควุฒิสภา ในการรายงานผลสรุปของการพิจารณาสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานครตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550 ต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนสิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภควุฒิสภา ผลการวิจัยพบว่าในการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน เพื่อทำการรายงานสรุปผลการพิจารณาถึงเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมืองเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2551 นั้นได้มีการดำเนินการรายงานผลต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ เป็นการเสร็จสิ้น แต่การรายงานไปสู่สภานั้นยังไม่สามารถทำได้ เพราะถือเป็นเรื่องที่มีความอ่อนไหวต่อสังคมอย่างมาก หากการรายงานสู่สภานั้นอาจเป็นการนำมาซึ่งความแตกแยกของสมาชิกวุฒิสภา รวมถึงรัฐสภาและก้าวล่วงไปถึงประชาชนที่ได้รับฟังรายงานผลการพิจารณานี้ หรือหากมองในอีกแง่มุมหนึ่งของความคิดเห็นแล้ว คือสมาชิกวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรบางคนอาจมีส่วนร่วมในการทำให้เหตุการณ์ในครั้งนี้เกิดขึ้น ดังนั้นแล้วการที่สภาไม่ต้องการให้นำเรื่องสถานการณ์ความรุนแรงนี้รายงานนั้น อาจมองเจตนาได้ทั้งมีความหวังดีต่อประเทศชาติที่ไม่ต้องการให้เกิดความแตกแยก หรืออาจเป็นเพียงเหตุผลส่วนตัวที่ไม่ต้องการให้ความจริงปรากฏต่อสังคม

1.1.5 ประเด็นบทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภควุฒิสภา ในการเป็นตัวกลางในการเจรจาไกล่เกลี่ยสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานครตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550 ผลการวิจัยพบว่า การเจรจามีเพียงขั้นตอนของสมาชิกวุฒิสภา ส่วนในขั้นตอนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ เป็นเพียงการพิจารณาสอบสวน หาข้อเท็จจริงเท่านั้นนั้นสืบเนื่องมาจากอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา 2551 ข้อ 77

บัญญัติ ไว้ว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ มีหน้าที่ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมความร่วมมือและ การประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรในด้านสิทธิมนุษยชน ติดตาม ตรวจสอบการกระทำหรือการละเว้นการกระทำอันเป็นการละเมิด สิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ และการคุ้มครองผู้บริโภคน ปัญหาความเดือดร้อนของผู้บริโภคและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.1.6 ประเด็น บทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการ คุ้มครองผู้บริโภควุฒิสภา ในการเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาต่อสถานการณ์ความรุนแรง ที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานครตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550

ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ มีบทบาทในการเสนอแนะแนวทางการแก้ไข ปัญหาซึ่งแสดงออกในหลายๆ ระดับไม่ว่าจะเป็นในระดับตัวบุคคล ระดับองค์กรนั้นคือ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ เอง รวมถึงวุฒิสภา การเสนอแนะหาทางออกนั้นเป็นการ เสนอแนะไปยังผู้ที่มีบทบาทโดยตรงกับสถานการณ์ทางการเมือง นั่นคือการเสนอแนวทาง หาทางออกไปยังกลุ่มผู้ชุมนุมโดยตรงแต่การนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา รวมถึงทางออกนั้น เป็นเพียงการรับฟังของกลุ่มผู้ชุมนุมเท่านั้น แต่มิได้นำไปสู่การปฏิบัติแต่อย่างใดจึงเป็นสาเหตุให้ การชุมนุมต้องเกิดการปะทะนำไปสู่เหตุการณ์การนองเลือดขึ้น

1.2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภควุฒิสภา ในการดำเนินการเกี่ยวกับสถานการณ์ความ รุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่การเลือกตั้ง วันที่ 23 ธันวาคม 2550

ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ในการดำเนินการ เกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่การ เลือกตั้งวันที่ 23 ธันวาคม 2550 มีปัญหาและอุปสรรคการดำเนินบทบาท ดังนี้

1.2.1 ประเด็นปัญหาจากข้อกำหนดด้านกฎหมาย ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ มีปัญหาและอุปสรรคจากข้อกำหนดด้านกฎหมายในการใช้อำนาจเรียกเอกสารข้อมูลและบุคคลภายนอกมาชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรง ที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานครตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550 โดยการเรียกบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์การชุมนุมทางการเมืองมาให้ข้อเท็จจริงนั้นถือเป็นอำนาจที่ทำได้ของคณะกรรมการ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช

2550 มาตรา 135 แม้รัฐธรรมนูญจะได้บัญญัติถึงหน้าที่ขององค์กร หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องให้มาตามคำเรียกของคณะกรรมการวิสามัญแต่ยังมีปัญหาที่บุคคลไม่ให้เอกสารหรือไม่เข้าชี้แจงต่อคณะกรรมการวิสามัญทำให้คณะกรรมการวิสามัญไม่มีข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรได้ เนื่องจากรัฐธรรมนูญไม่ได้ระบุชัดเจนถึงบทลงโทษต่อผู้ที่ไม่มาชี้แจงข้อเท็จจริงของเรื่องที่พิจารณาสอบสวนนั้น ดังนั้นการมาชี้แจงข้อมูล ข้อเท็จจริงในส่วนของ ผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็น สถาบันนิติเวชวิทยา กองบัญชาการตำรวจนครบาล (บชน.) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ก็ตามที่ผู้ที่มาให้ข้อมูลและข้อเท็จจริงนั้นมักเป็นบุคคลที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์แต่อย่างใด เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้รับหนังสือเชิญจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ เชิญผู้บังคับการตำรวจแห่งชาติ แต่ปรากฏว่าผู้ที่มาชี้แจงให้ข้อมูลนั้นกลับมีตำแหน่งเป็นเพียงพลตำรวจที่ทราบถึงข้อมูลและรายละเอียดเพียงบางส่วนหรือเป็นในส่วนที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ทราบแล้วหรืออีกแง่มุม คือข้อมูลที่ได้ไม่ตรงกับที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ต้องการ ทำให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ต้องไปเสาะแสวงหาข้อมูลจากแหล่งอื่นมาทดแทน เช่น หลักฐานทางการแพทย์ของผู้บาดเจ็บ การเบิกจ่ายอาวุธ ทำให้สัมพันธภาพต่างๆ ยืนยันว่าสิ่งการเมื่อไหร่ อย่างไร ดังนั้นการดำเนินการจึงไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

1.2.2 ประเด็นความไม่ชัดเจนของกรอบการทำงานและอำนาจหน้าที่

ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทจากความไม่ชัดเจนของกรอบการทำงานและอำนาจหน้าที่เช่นกัน โดยประเด็นหลักนั้นอยู่ที่ว่า ในทางปฏิบัติแล้วการทำงานตามหน้าที่นั้นมีความยากลำบากมากเนื่องจากการเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริงคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ต้องดำเนินการศึกษาเองทั้งหมด ถึงแม้ว่าข้อมูลที่ทางคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ต้องการศึกษานั้นจะมีการศึกษา และปรากฏอยู่ในหน่วยงานต่างๆ ของรัฐบ้างแล้วก็ตามแต่ทางคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ไม่สามารถได้มาซึ่งข้อมูลเหล่านั้นอันเนื่องมาจากระบบการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกับกระทรวงต่างๆ หรือองค์กรของรัฐใด นั้นยังไม่มีปรากฏให้เห็นถึงการเชื่อมโยงเครือข่าย และข้อมูลขึ้นเลย ดังนั้นแล้วการได้มาซึ่งข้อมูลทางคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ต้องดำเนินการเองทั้งหมด โดยต้องอาศัยใช้การประสานงานระหว่างตัวบุคคลเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลในส่วนที่สำคัญต่อการดำเนินงานนั้นคือการประสานงานในระดับบุคคลที่มีความคุ้นเคย สนับสนุนกัน ซึ่งการประสานงานในรูปแบบนี้ต้องอาศัยทั้งความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ รวมถึง ความสัมพันธ์

ในส่วนตัวของแต่ละบุคคลเพื่อลดปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทจากความไม่ชัดเจนของกรอบการทำงานและอำนาจหน้าที่นี้

1.2.3 ประเด็นปัญหาความแตกแยกภายในวุฒิสภา ผลการวิจัยพบว่า

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทจากความแตกแยกภายในวุฒิสภาที่ถือได้ว่าเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการทำงานอย่างหนึ่ง ความขัดแย้งอาจเกิดขึ้นได้ในทุกสถานที่ แต่ในเรื่องของสถานการณ์ทางการเมืองเช่นนี้ถือเป็นการขัดแย้งของสงครามสี่เส้า (สี่เหลือง- สี่แดง) ที่อุดมการณ์ทางการเมืองเข้าไปเกี่ยวข้อง และที่สำคัญความแตกแยกอีกประการหนึ่งที่ต้องยอมรับนั้นคือความแตกแยกที่เกิดจากการได้มาซึ่งการก้าวเข้าสู่ตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มาตรา 111 ที่สมาชิกวุฒิสภานั้นมีที่มาจากการเลือกตั้งและ การแต่งตั้งสรรหา ซึ่งในช่วงแรกการดำรงตำแหน่งอาจไม่มีการแบ่งแยกชัดเจน แต่เมื่อเวลาผ่านไปจนถึงปัจจุบันสังเกตเห็นได้ว่าการแบ่งขั้วกันชัดเจนมากขึ้น สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า ผู้นำในวุฒิสภานั้นอ่อนแอและทำให้เกิดการแตกกลุ่ม การแตกกลุ่มเป็นเรื่องปกติแต่ต้องมีภาวะการนำที่เห็นวามดีของวุฒิสภาเป็นอย่างไร และสมาชิกวุฒิสภาควรแสดงออกเช่นไร สิ่งเหล่านี้อยู่ที่ตัวผู้นำเป็นหลักหากยังไม่มีแนวความคิดในการทำงานที่เด็ดขาดตามภาระหน้าที่ที่ประชาชนคาดหวังแล้วความแตกแยกนี้ต้องเป็นสาเหตุจุดครั้งการทำงาน แต่ถึงอย่างไรก็ตามแม้ความแตกแยกจะเกิดขึ้นภายในวุฒิสภาก็ตามที่การปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายนั้นย่อมสำคัญมากกว่าสิ่งอื่นใด

1.2.4 ประเด็นปัญหาจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ผลการวิจัยพบว่า

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทที่เกิดจากการเข้าสู่ตำแหน่งของกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ กล่าวได้ว่าการเข้าสู่ตำแหน่งโดยเกือบทั้งหมดของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ทุกคณะนั้นการเข้าสู่ตำแหน่งมักมาโดยพวกพ้องที่มีอุดมการณ์ทางการเมือง ทักษะคติ รวมถึงความเชื่อส่วนตัวของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ที่ส่อไปในทางเดียวกันเป็นเหตุให้ต้องการทำงานร่วมกันแต่เหล่านี้มิได้นึกถึงการขาดซึ่งคุณสมบัติทั้งในเรื่องของความรู้ความสามารถประสบการณ์ ที่เฉพาะด้านตามที่คุณสมบัติคณะกรรมการคณะต่างๆ ต้องการรวมถึง กฎหมาย ข้อบังคับต่างๆ ในงานราชการที่ถือเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องทราบและศึกษาและในการทำงานหากไม่มีสิ่งเหล่านี้แล้วการทำงานให้ราบรื่น บรรลุวัตถุประสงค์ย่อมเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก และอาจเป็นผลก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นภายในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ และการทำงานนั้นย่อมต้องสะดุดทำให้งานมีความล่าช้า และที่สำคัญอีกปัญหาที่เห็นกันมากนั่นคือปัญหาจากการถูกรอรับทางการเมืองจากฝ่ายบริหารที่ถือว่ายอมเป็น

เหตุการณ์ที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาแต่อาจเพียงอยู่ที่ระดับของตัวบุคคลเท่านั้นและอาจเป็นผลทำให้การทำงานในภาพรวมเสียหายไปด้วยได้เช่นกัน แต่ในความเป็นจริงนั้นฝ่ายบริหารไม่สามารถรอบงำ หรือชี้้นำการพิจารณาเรื่องราวข้อเท็จจริงของคณะกรรมการได้และตามข้อกฎหมายแล้วคณะกรรมการทำงานอย่างอิสระ

1.2.5 ประเด็นปัญหาจากข้าราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ผลการวิจัย

พบว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทจากปัญหาที่เกิดจากข้าราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาด้านความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ข้าราชการสำนักเลขาธิการวุฒิสภา รวมถึงการร่วมมือจากข้าราชการสำนักเลขาธิการวุฒิสภาในการรวบรวมข้อมูลและข้อเท็จจริง ถือได้ว่ามีความสำคัญและเป็นปัญหาด้วยเช่นกัน หากข้าราชการไม่มีองค์ความรู้ ประสบการณ์ ไม่ให้ความร่วมมือในการทำงานนั้นย่อมทำให้การประสานงานกับหน่วยงานอื่น ขาดความรวดเร็ว แต่ในทางตรงกันข้ามหากข้าราชการมีองค์ความรู้ ประสบการณ์ มีความรอบรู้ ให้ความร่วมมือในการทำงานย่อมทำให้คณะกรรมการนั้นๆ ทำงานได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพได้ข้อมูลเชิงลึกที่ชัดเจนมากขึ้น

1.2.6 ปัญหาจากความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ จากการศึกษา

พบว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทที่เกิดจากความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ไม่ว่าจะเป็นการประสานงานจาก รัฐบาล รัฐสภา ที่ถือได้ว่าไม่มีการประสานงานใดๆ ดังนั้นจึงไม่ก่อเกิดความร่วมมือใดๆ ด้วยเช่นกัน และสาเหตุที่เป็นเช่นนี้นั้นเนื่องมาจากเหตุการณ์ความวุ่นวายทางการเมืองในครั้งนี้ส่งผลกระทบต่อรัฐบาลโดยตรง ซึ่งภาครัฐหรือฝ่ายบริหารมีส่วนเกี่ยวข้องที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ในครั้งนี้ และในส่วนของการพรรคการเมืองนั้นพรรคการเมืองอาจมีส่วนได้ส่วนเสียกับเหตุการณ์ทางการเมืองในครั้งนี้ โดยให้การสนับสนุนต่อกลุ่มผู้ชุมนุมดังนั้นแล้วการแสวงหาข้อมูลจึงสามารถดำเนินการได้มาจากในส่วนอื่นๆ แทนและในส่วนแกนนำกลุ่มผู้ชุมนุม นั้นก็เช่นเดียวกันทางคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ไม่มีการประสานงานเพื่อขอความร่วมมือแต่อย่างใดหากแต่การได้ข้อมูลจากผู้ชุมนุมนั้นย่อมดีกว่าและเป็นประโยชน์ต่อการทำงานของกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ มากกว่า

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภคโกลบอลศึกษาในการดำเนินการเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่การเลือกตั้งวันที่ 23 ธันวาคม 2550 สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 การศึกษาถึงบทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภคโกลบอลศึกษา ผลจากการวิเคราะห์พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นว่าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ดำเนินการเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่การเลือกตั้งวันที่ 23 ธันวาคม 2550 ในประเด็นดังต่อไปนี้

2.1.1 บทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภคโกลบอลศึกษา ในการดำเนินงานพิจารณาศึกษา รวบรวมข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานครตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลและข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและมีรายงานการพิจารณาศึกษาการละเมิดสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ในครั้งนี้ได้มีการประสานงานจากหลายหน่วยงาน องค์กร ที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นโรงพยาบาลต่างๆ ที่รับผู้บาดเจ็บไว้ในการดูแลรักษา และรวมถึงประชาชนผู้อยู่ในการชุมนุม ญาติของผู้เสียชีวิตและผู้ได้รับบาดเจ็บจากเหตุการณ์การสลายการชุมนุมและการทำงานของคณะกรรมการวุฒิสภาในหลายๆ คณะซึ่งร่วมมือกันทำงาน เพราะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครั้งนี้ ถือว่ามีการละเมิดสิทธิมนุษยชนกับกลุ่มผู้ชุมนุมทางการเมืองอย่างรุนแรงและการละเมิดสิทธิมนุษยชนในครั้งนี้เป็นการกระทำผิดต่อข้อตกลงของปฏิญญาสากลที่ทั่วโลกและประเทศไทยเรานั้นให้ความสำคัญและมีการลงนามการรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแล้วนั้นซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนนี้ถือเป็นแนวคิดที่มีความสำคัญในการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวในสังคม โดยในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติซึ่งมีระยะเวลาที่ยาวนานเมื่อมีการกระทำที่กดขี่ข่มเหงทารุณก็จะมีการกล่าวอ้างถึงสิทธิมนุษยชนอยู่ตลอดเวลาและตามที่พรพิศ เลิศไชสง(2539: 178) ได้กล่าวไว้ว่า สิทธิมนุษยชนมีนัยสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ทั้งนี้ เพราะเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนามุ่งไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีของ

มนุษย์แม้ว่าประเทศไทยเป็นหนึ่งในที่ให้การรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ปัญหาสิทธิมนุษยชนที่สำคัญในประเทศทางด้านปัญหาสิทธิ ทำกิน ปัญหาสิทธิชุมชน ปัญหา โสเภณี ปัญหาการใช้แรงงานเด็ก ปัญหาการไม่บังคับใช้กฎหมาย และการจำกัดสิทธิเสรีภาพทาง การเมืองยังเป็นปัญหาในสังคมไทย ปัญหาเหล่านี้มีสถาบันฝ่ายนิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการและ องค์กรพัฒนาเอกชนเป็นสถาบันและองค์กรที่มีบทบาทต่อการคุ้มครองและส่งเสริม สิทธิมนุษยชนและในส่วนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ มีบทบาททางด้านการคุ้มครอง และส่งเสริมสิทธิมนุษยชนได้ในระดับหนึ่ง โดยเสนอแนะมาตรการการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย และแก้ไขปัญหาการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนของประชาชน และพบว่าการดำเนินงานของ คณะกรรมการให้ความสำคัญต่อการเยียวยา มากกว่าการป้องกันการเกิดปัญหาสิทธิมนุษยชน อย่างเป็นระบบอันเนื่องมาจากข้อจำกัดทางด้านโครงสร้างและ ระบบการดำเนินงานของ คณะกรรมการ ดังนั้นแล้วจึงควรปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพกลไกการดำเนินงานของ คณะทำงานประจำคณะกรรมการ และระบบการดำเนินงานในกระบวนการพิจารณาของ คณะกรรมการเพื่อให้คณะกรรมการเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ในการปกป้องและคุ้มครอง สิทธิมนุษยชนไทยได้ดียิ่งขึ้น

2.1.2 ประเด็นบทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและ การคุ้มครองผู้บริโภควุฒิสภา ในการพิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ความ รุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานครตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550 เพื่อหามาตรการหรือแนวทางการแก้ไขปัญหา รวมทั้งติดตามความคืบหน้าใน กระบวนการยุติธรรม โดยเรียกบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงแสดงความคิดเห็น ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้มีการติดตามทั้งความผิดของเจ้าหน้าที่รัฐ และติดตามองค์กรสิทธิมนุษยชนเรื่องการชดเชยความเสียหายของผู้บาดเจ็บ ค่ารักษาพยาบาล รวมถึงคดีความคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ พิจารณากันในทุกชั้นตอนทุกเรื่องและ ทุกเหตุการณ์ รวมถึงได้ทำการตรวจสอบ ติดตามการทำงานของรัฐบาล ฝ่ายบริหารที่มีการตั้ง คณะกรรมการขึ้นมาตรวจสอบข้อมูล ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องความรุนแรงด้วยเช่นกัน และ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ยังได้เชิญผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกหน่วยงานไม่ว่าจะเป็น สถาบันนิติเวชวิทยา กองบัญชาการตำรวจนครบาล (บชน.) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มาให้ ข้อมูล เพื่อแสดงออกซึ่งบทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ที่ได้บัญญัติไว้ใน รัฐธรรมนูญและข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา ที่ตรงกับ แนวคิดทฤษฎีบทบาทของ เดวิด และ

บัคเคเชย์ (David and Ballachey, 1962 อ้างถึงใน มะลิวัลย์ ยุติธรรม 2531: 8) ที่กล่าวว่า บทบาท คือ การทำกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งตามภาระหน้าที่หรือตามมาตรฐานสังคมนั้นๆ เพื่อให้บรรลุ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์โดยอาศัยอำนาจที่มีอยู่ เพื่อแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าต่อสังคมให้เกิด ประโยชน์เท่าที่จะทำได้แก่สังคมนั้นๆ ดังนั้นแล้วการจะแสดงออกหรือการกระทำตามหน้าที่ ภายใต้อำนาจของอำนาจ (ระเบียบ กฎหมาย กติกา นโยบาย หรือคำสั่ง) สิทธิ และตำแหน่งซึ่ง ได้กำหนดให้ไว้ อาจรวมเรียกว่าขอบเขตของอำนาจหน้าที่ อย่างไรก็ตามโดยธรรมชาติของ บุคคลไม่ได้แสดงออกซึ่งบทบาทต่อสายตาของบุคคล อื่นๆ จากปัจจัยขอบเขตแห่งอำนาจหน้าที่ เพียงปัจจัยเดียว บทบาทหน้าที่ที่กระทำจริงหรือแสดงออกมักจะเกิดจากส่วนผสมที่มาจาก การปรับเปลี่ยนความคิดของตนเองหรือความคาดหวังในบทบาทของตนเอง และความคาดหวังใน ระดับหนึ่งจากสังคมหรือบรรทัดฐานของสังคม รวมกับบทบาทตามขอบเขตของอำนาจหน้าที่ ในการหล่อหลอมให้เกิดบทบาทหน้าที่ของ ผู้ที่สวมบทบาทนั้นๆ ในทำนองเดียวกัน คณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนๆ ก็มีบทบาทหน้าที่ซึ่งทำให้เกิดพฤติกรรมและกิจกรรมที่ ดำเนินอยู่ตามส่วนผสมดังกล่าวข้างต้น อย่างไรก็ตามบทบาทตามขอบเขตของอำนาจหน้าที่ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นในการแสดงออกที่สำคัญ ซึ่งสะท้อนให้เห็นได้จากบทบาทและอำนาจหน้าที่ และ ไพบูลย์ วราหะไพฑูรย์ (2541: 109) ได้กล่าวในการดำเนินงานตามภารกิจของคณะกรรมการ ว่า คณะกรรมการนั้นถือได้ว่าเป็นองค์กรที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการดำเนินงานของ องค์กรนิติบัญญัติ ซึ่งในการดำเนินงานตามบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญ ประจำวุฒิสภาโดยส่วนใหญ่เป็นไปตามวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายของบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ และข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาด้วยดี และมีประสิทธิภาพเป็นที่น่าพอใจในระดับหนึ่งเท่านั้น ซึ่งยังมีปัจจัยที่เป็นข้อจำกัดในส่วนที่เกี่ยวข้องอีกหลายประการที่เห็นอุปสรรคข้อขัดข้องในการ ดำเนินงานตามบทบาทอำนาจหน้าที่อันสมควรมีการปรับปรุงแก้ไข อาทิ ปรับปรุงอำนาจในการ ริเริ่มเสนอร่างกฎหมาย ปรับปรุงกำหนดเวลาการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติและร่าง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ปรับปรุงวิธีดำเนินงานในสมัยประชุมสามัญนิติบัญญัติ ปรับปรุงการดำเนินงานของคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาโดยระบุภารกิจให้ชัดเจนใน ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา ปรับปรุงอำนาจในการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ ปรับปรุงวิธี ดำเนินงานเกี่ยวกับรายงานของคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ปรับปรุงและขอความร่วมมือในการใช้อำนาจเรียกเอกสารและบุคคลของคณะกรรมการรวมทั้งวุฒิสภาสมควรส่ง ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้คณะกรรมการประจำ วุฒิสภาพิจารณาให้มากยิ่งขึ้นปรับปรุงองค์ประกอบเกี่ยวกับบุคคลที่จะเป็นคณะกรรมการ

สามัญประจำวุฒิสภาและปรับปรุงคณะผู้ช่วยเหลืองานในคณะกรรมการประจำวุฒิสภา และจากแนวคิดเกี่ยวกับระบบคณะกรรมการโดยทั่วไป ก็ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบที่สำคัญของฝ่ายนิติบัญญัติในรูปรัฐสภาประการหนึ่ง คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อพิจารณาปัญหากฎหมายเฉพาะเรื่องหรือตั้งขึ้นมาเพื่อสอดคล้องกับงานหลายฝ่ายของรัฐบาล กรรมการในคณะกรรมการแต่ละชุดจะได้มีโอกาสสร้างสมความรู้ความชำนาญในสาขางานที่ได้รับมอบหมายเฉพาะอย่างอีกด้วย หน้าที่ที่สำคัญ 3 ประการ (ช้อยนันต์ สมุทวนิช 2517 : 29) คือ

1. เป็นแหล่งที่จะค้นหาข้อมูลข่าวสารและมติมหาชนจากนอกรัฐสภาเข้าสู่รัฐสภา
2. เป็นที่ที่จะช่วยสมาชิกสภาในการพิจารณาตัดสินใจในการวางมาตรการและออกกฎหมายต่างๆ
3. เป็นองค์การที่จะคอยชักจูง ให้รัฐสภายอมรับข้อยุติต่างๆที่ได้จากการถกเถียงกันในระหว่างสมาชิกของสภา

จะได้ว่าคณะกรรมการทำหน้าที่เสมือนหนึ่งเป็นผู้ช่วยให้แก่สภา เพื่อทำการวินิจฉัยกิจกรรมต่างๆให้เป็นไปอย่างถูกต้องและมีหลักการนอกจากนั้นยังอาจจะช่วยให้ประหยัดเวลาในการตัดสินใจปัญหาต่างๆได้ด้วย ส่วนจำนวนคณะกรรมการในรัฐสภาของประเทศต่างๆ มีจำนวนมากน้อยตามขนาดของรัฐสภาหรือขอบเขตงานของรัฐสภาในประเทศเหล่านั้น

การแต่งตั้งกรรมการในวุฒิสภา (สมชาย เมฆหมอก 2546 : 29-31) เป็นอำนาจของสภาโดยที่ประมุขสภามีอำนาจเลือกบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นกรรมการ ดังนั้นการแต่งตั้งกรรมการเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากกรรมการต้องเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในการพิจารณาปัญหาเฉพาะเรื่อง โดยทั่วไปการแต่งตั้งกรรมการจะต้องพิจารณาถึงคุณสมบัติพิเศษ ความรู้ความสามารถ ความพึงพอใจส่วนบุคคลและความอาวุโสของกรรมการแต่ละคน

การแต่งตั้งกรรมการเพื่อไปปฏิบัติหน้าที่ในกรรมการ โดยทั่วไปมีอยู่ 3 วิธี (Inter Parlimentary, 1986 : 626-628) คือ 1) แต่งตั้งโดยผู้ที่มีอำนาจในการบังคับบัญชาของรัฐสภา 2) แต่งตั้งโดยคณะกรรมการพิเศษที่มีอำนาจในการเลือก 3) แต่งตั้งโดยรัฐสภาโดยวิธีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุม เมื่อมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสิทธิฯ ขึ้นมาแล้ว คณะกรรมการชุดนี้ต้องดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของตนที่กำหนดไว้

หากอธิบายถึงความเกี่ยวข้องระหว่างแนวคิดข้างต้นกับบทบาท คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภควุฒิสภา ในการพิจารณา สอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองใน กรุงเทพมหานครตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550 ถือได้ว่าคณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนฯ ได้มีการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดีเพียงแต่การจะได้มา ซึ่งข้อมูลนั้นเป็นสิ่งที่กระทำได้ยากเนื่องจากการต้องขอความร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ด้วย หากแม้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ไม่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลแล้วนั้นข้อมูลที่ ได้อาจไม่ตรงกับที่ต้องการ กล่าวได้ว่าได้ข้อมูลที่คลาดจากความเป็นจริงหรือเป็นเหตุทำให้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ต้องดำเนิน การติดตามหาข้อมูลเองอันจากแหล่งอื่นๆ เป็นผล ทำให้ต้องใช้เวลาในการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น แต่ถึงอย่างไรก็ตามที่ไม่ว่าการจะได้ข้อเท็จจริงมา จากแหล่งใด การทำให้ข้อเท็จจริงปรากฏต่อสาธารณชนนั้นย่อมเป็นหน้าที่โดยตรงของ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ดังเช่นที่ ชงทอง จันทรางศุ (2538 : 96) กล่าวในการศึกษา วิจัยเรื่อง การปรับปรุงการทำงานของคณะกรรมการสภา ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นว่า ประโยชน์ของระบบกรรมการ คือ เพื่อแสวงหาข้อมูลและกลั่นกรองเรื่องให้สภา เนื่องจาก สภานิติบัญญัติทั้งหลาย มักมีสมาชิกจำนวนมาก และมีกิจกรรมที่อยู่ในความรับผิดชอบ หลากหลาย ทั้งงานด้านนิติบัญญัติและควบคุมการทำงานของฝ่ายบริหาร ดังนั้น ระบบงาน นิติบัญญัติของนานาประเทศรวมทั้งประเทศไทยจึงมีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อ ช่วยเหลือกิจการของสภาตามที่ได้รับมอบหมาย คณะกรรมการมีขึ้นด้วยเหตุผลหลายประการ ตั้งแต่แสวงหาข้อมูลและกลั่นกรองเรื่องให้สภาผสมผสานความจำเป็นทางเทคนิคกับความ ต้องการของราษฎรรวมทั้งประโยชน์ในการละลายความเป็นพรรคการเมืองด้วย เฉพาะกรณี ประเทศไทย คณะกรรมการมีอำนาจในการสอบสวนข้อเท็จจริง และรับเรื่องราวร้องทุกข์ กิจการหลัก อีกประการหนึ่งด้วย อย่างไรก็ดี จากการศึกษาการทำงาน of คณะกรรมการของ รัฐสภาไทย พบว่า การทำงานของคณะกรรมการมีอุปสรรคขัดข้อง คือ การระบุงารกิจของ คณะกรรมการยังไม่มี ความชัดเจนเพียงพอ อำนาจการเรียกบุคคลและเอกสารเพื่อประกอบการ พิจารณาศึกษาของคณะกรรมการ ยังเลือนลอยอยู่มากและไม่อาจใช้บังคับได้จริง

ในส่วนของการหามาตรการหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาในในระดับของ คณะกรรมการยังไม่มี การดำเนินการ ในส่วนนี้เลยหากจะมีเป็นเพียงกรณี ที่ นายสมชาย แสวงการ สมาชิกวุฒิสภาส่วนสรรหาและประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้เสนอความคิดเห็นในสถานการณ์การชุมนุมทั้ง 2 กลุ่ม ไว้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 การชุมนุมปิดล้อมรัฐสภาของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) กรณีที่นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ผู้ซึ่งได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ได้กำหนดที่จะแถลงนโยบายของรัฐบาลต่อรัฐสภา ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 176 ในเช้าวันอังคารที่ 7 ตุลาคม 2551 เป็นเหตุให้ผู้ชุมนุมปิดล้อมรัฐสภาขึ้นและก่อนการแถลงนโยบาย นายสมชาย แสวงการ ได้เสนอแนะว่า การแถลงนโยบายของรัฐบาลควรย้ายไปสถานที่อื่นที่มีความเหมาะสมเช่นเดียวกับรัฐสภาเพื่อหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับกลุ่มผู้ชุมนุม (บทสัมภาษณ์นายสมชาย แสวงการ)

กลุ่มที่ 2 เสนอแนะกรณีการชุมนุมของแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) หรือกลุ่มเสื้อแดง ต่อ นายกรัฐมนตรี ว่าจะต้องหารือกับหน่วยข่าวความมั่นคงเพื่อผลักดันตามแนวทางปรองดอง โดยเฉพาะกรณีที่ระบุว่า จะต้องแยกปลาออกจากน้ำ นายกรัฐมนตรีจะต้องกำหนดระยะเวลาเส้นตาย (Deadline) ให้ชัดเจน เพื่อไม่ให้ประชาชนเข้าไปเพิ่มเติมในกลุ่ม ผู้ชุมนุมแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) หรือกลุ่มเสื้อแดง อีกโดยจะต้องปิดล้อม ตัดเสบียง ตัดน้ำ ตัดไฟ เพื่อให้เดินหน้านำไปสู่การเจรจาต่อไป (มติชนรายวัน 10 พฤษภาคม 2553)

2.1.3 ประเด็นบทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภคควมศึกษาในการดำเนินการเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่การเลือกตั้งวันที่ 23 ธันวาคม 2550 ในการประสานความร่วมมือกับภาครัฐและกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ไม่ได้มีการดำเนินการประสานความร่วมมือกับภาครัฐและกลุ่มผู้เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นประสานงานกับ รัฐบาล รัฐสภา แกนนำกลุ่มผู้ชุมนุม และพรรคการเมือง การประสานงานแม้จะต้องเกิดขึ้นการได้มาซึ่งข้อมูลเชื่อแนได้ว่าไม่มีความถูกต้อง เทียบตรง แม่นยำและนั่นถือว่าเป็นข้อมูลที่ต้องมีความลำเอียง ไม่เป็นกลาง ไม่เที่ยงตรง และไม่เป็นความจริงหรืออาจมีการให้ข้อมูลที่บิดเบือน คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง สาเหตุนี้เนื่องมาจากหลายเหตุผล เช่น ในส่วนของพรรคการเมืองเองถือว่าเป็นสถาบันทางการเมืองที่ถือว่ามีส่วนได้เสียที่สำคัญอย่างมากกับเหตุการณ์ในครั้งนี้ หากการให้ข้อมูลแก่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ นั้นอาจเป็นผลทำให้มีผลกระทบต่อคะแนนเสียง ความนิยมของประชาชน ดังนั้นนักการเมืองรวมถึงพรรคการเมืองจึงหลีกเลี่ยงอย่างมากที่จะให้ข้อมูลในสถานการณ์ทางการเมืองเช่นนี้ หาก

มีการเสนอหรือให้ข้อมูลนั้นย่อมเป็นเพียงการเข้าข้างฝ่ายตนเองให้มากที่สุดนั่นเอง หากเป็น
 รัฐบาลและรัฐบาลแล้วนั้นมีการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเรื่องนี้เช่นกันแต่การทำงานเป็นคน
 ละส่วนกันไม่มีการประสานและในส่วนของแกนนำ ผู้ชุมนุมนั้นไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์ครั้งนี้
 หากแต่เป็นเพียงผู้นำบัญชาการจึงไม่สามารถให้ข้อมูลอันใดแก่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ
 โดยตรง แต่ถึงอย่างไรคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ สามารถเรียกกลุ่มเหล่านี้ให้ความ
 ร่วมมือในการทำให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงเช่นกันหากต้องการ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากรัฐธรรมนูญแห่ง
 ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ.2551 อำนาจหน้าที่
 ของคณะกรรมการระบุไว้ พอสรุปได้ว่าคณะกรรมการของวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ นั่นคือ
 อำนาจเรียกเอกสารจากบุคคลใด ๆ หรือเรียกบุคคลใด ๆ มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงควม
 คิดเห็น คณะกรรมการอาจดำเนินการดังนี้ ดังรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
 2550 มาตรา 135 ได้บัญญัติให้ คณะกรรมการมีอำนาจออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใด
 หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่
 พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่นั้นได้ และให้คำสั่งเรียกดังกล่าวมีผลบังคับตามที่กฎหมาย
 บัญญัติ แต่ในความเป็นจริงของการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัตินั้นพบปัญหา ตามที่
 วนิตา สัจพันธ์ (2550 : 101) ได้ศึกษาและพบว่าปัญหานี้เป็นปัญหาด้านโครงสร้างของ
 คณะกรรมการทุกคณะ นั่นคือ ปัญหาการใช้อำนาจเรียกเอกสารและบุคคลเข้าชี้แจงแถลง
 ข้อเท็จจริงต่อคณะกรรมการวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญ 2550 ในมาตรา 135 ปัญหานี้คือ
 บุคคลไม่ให้เอกสารหรือไม่เข้าชี้แจงต่อคณะกรรมการวุฒิสภาทำให้คณะกรรมการวุฒิสภา
 ไม่มีข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรได้ อันเนื่องจาก
 รัฐธรรมนูญไม่ได้ระบุนัดเงินถึงบทลงโทษต่อผู้ที่ไม่มาชี้แจงข้อเท็จจริงของเรื่องที่พิจารณา
 สอบสวนนั้นและอาจกล่าวได้ว่าเป็นผลกระทบที่ต่อเนื่องที่ทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง แต่
 ในการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล ข้อเท็จจริงกับเหตุการณ์ครั้งนี้คณะกรรมการ
 สิทธิมนุษยชนฯ กลับเลือกที่จะไม่ใช้อำนาจที่มีตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในการใช้อำนาจ
 เรียกเอกสารจากบุคคลใด ๆ หรือเรียกบุคคลใด ๆ มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นนั้น
 อาจเป็นเพราะว่าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ตระหนักถึงว่าข้อมูลที่ได้มาในครั้งนี้ย่อมมี
 ความอคติอยู่ในนั้นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ จึงดำเนินตามภาระกิจการ ได้มาซึ่งข้อมูลนี้
 จากหน่วยงานภาคส่วนอื่นๆ แทนนั่นเอง

2.1.4 ประเด็นบทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภคควมศึกษา ในการรายงานผลสรุปของการพิจารณาสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานครตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550 ต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนสิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภคควมศึกษา ผลการวิจัยพบว่าในการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ เพื่อทำการรายงานสรุปผลการพิจารณาถึงเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมืองเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2551 นั้นได้มีการดำเนินการรายงานผลต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ เป็นการเสร็จสิ้น แต่การรายงานไปสู่สภานั้นยังไม่สามารถทำได้ เพราะถือเป็นเรื่องที่มีความอ่อนไหวต่อสังคมอย่างมาก หากการรายงานสู่สภานั้นอาจเป็นการนำมาซึ่งความแตกแยกของสมาชิกวุฒิสภา รวมถึงรัฐสภาและก้าวล่วงไปถึงประชาชนที่ได้รับฟังรายงานผลการพิจารณานี้ หรือหากมองในอีกแง่มุมหนึ่งของความคิดเห็นแล้ว คือสมาชิกวุฒิสภาและรัฐสภาบางคนอาจมีส่วนร่วมในการให้เหตุการณ์ในครั้งนี้เกิดขึ้น ดังนั้นแล้วการที่สภาไม่ต้องการให้นำเรื่องสถานการณ์ความรุนแรงนี้รายงานนั้น อาจมองเจตนาได้ทั้งมีความหวังดีต่อประเทศชาติที่ไม่ต้องการให้เกิดความแตกแยก หรืออาจเป็นเพียงเหตุผลส่วนตัวที่ไม่ต้องการให้ความจริงปรากฏต่อสังคมด้วยเช่นกัน แต่ในความเป็นจริงแล้วรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2551 ได้ระบุถึงอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ว่ามีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติกระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรในด้านสิทธิมนุษยชน ติดตามตรวจสอบการกระทำหรือการละเว้นการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ การคุ้มครองผู้บริโภค ปัญหาความเดือดร้อนของผู้บริโภคและอื่นๆ และตามที่โกศล โรจนพันธ์ (2529 : 186-187) ได้กล่าวถึงลักษณะงานของคณะกรรมการ ที่ได้รับมอบจากรัฐสภา แบ่งได้เป็น 4 ลักษณะ ด้วยกันคือ

1. พิจารณากลับกรองร่างกฎหมายที่สมาชิกเสนอเป็นการพิจารณาว่าควรรับรองร่างที่สมาชิกเสนอหรือไม่ หากกรรมการไม่ให้คำรับรองร่างกฎหมายนั้นเป็นอันตกไป ร่างกฎหมายที่คณะกรรมการให้คำรับรองแล้วเท่านั้น จึงจะเสนอให้สภาพิจารณาได้ และหากเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการเงินร่างกฎหมายนั้นจะตกไป เพราะสมาชิกสภาไม่มีสิทธิเสนอกฎหมายเกี่ยวกับการเงินหรืองบประมาณ คณะกรรมการคณะนี้ทำหน้าที่เฉพาะการวินิจฉัยเกี่ยวกับร่างกฎหมายที่สมาชิกสภาเสนอเท่านั้น ซึ่งในเรื่องนี้ คณะกรรมการได้วางแนวทางในการ

พิจารณาให้คำรับรอง โดยจะพิจารณาถึงความสมบูรณ์ของร่างกฎหมายมีเนื้อหาและสาระสำคัญที่สภาจะได้พิจารณา โดยหลักแล้วต้องไม่ขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

2. พิจารณาหลักการของร่างกฎหมายก่อนที่สภาจะรับหลักการ กล่าวคือก่อนที่สภาจะลงมติรับหลักการของร่างกฎหมายในวาระที่หนึ่ง สภาอาจตั้งคณะกรรมการพิจารณาหลักการหรือปัญหาใด ๆ ของร่างกฎหมายนั้น ๆ ได้ โดยต้องดำเนินการไปตามมติของสภา

3. พิจารณารายละเอียดของร่างกฎหมายที่ผ่านการรับหลักการของสภาแล้ว กล่าวคือเมื่อสภารับหลักการแล้ว ร่างกฎหมายนั้นจะเข้าสู่วาระที่สองซึ่งเป็นการพิจารณาถึงรายละเอียดต่างๆ ข้อบังคับการประชุมได้กำหนดให้สภามอบงานนี้ให้คณะกรรมการใดก็ได้พิจารณา พร้อมทั้งมีอำนาจแก้ไขตัดแปลงร่างกฎหมายนั้น ๆ หรือให้สมาชิกสภาแก้ไขเพิ่มเติม โดยคณะกรรมการมีสิทธิในการพิจารณาข้อแก้ไขหรือคำแปรญัตติก่อนได้ เมื่อเสร็จการพิจารณาแก้ไขตัดแปลงแล้ว ก็จะรายงานผลการพิจารณาต่อสภา สภาก็จะพิจารณาร่างกฎหมายพร้อมรายงานคณะกรรมการในวาระนี้ต่อไป

หากไม่ได้ตั้งคณะกรรมการอื่นใดในวาระที่สอง สภาอาจให้มีการพิจารณาร่างกฎหมายโดยคณะกรรมการเต็มสภาได้ คณะกรรมการเต็มสภาจะพิจารณาถึงรายละเอียดและคำแก้ไขของสภาในที่ประชุมคณะกรรมการเต็มสภา เมื่อการพิจารณานั้นมีปัญหาเกิดขึ้น ก็อาจตั้งคณะกรรมการขึ้นมาอีกชุดหนึ่งหรือหลายชุด เพื่อพิจารณาว่าควรแก้ไขปัญหายังไง ทั้งนี้การจัดตั้งคณะกรรมการใดๆ ขึ้นมาต้องแล้วแต่ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วย เมื่อแก้ปัญหานั้น ๆ แล้ว ก็ส่งเรื่องคืนไปยังที่ประชุมคณะกรรมการเต็มสภาพิจารณาในวาระที่สองอีกครั้ง

อีกประการหนึ่ง หากรัฐธรรมนูญกำหนดให้มีสองสภาและร่างกฎหมายได้ผ่านการรับหลักการของสภาทั้งสองแล้ว และสภาทั้งสองต่างมีความเห็นที่ขัดแย้งกันกรณีอย่างนี้สามารถแก้ไขโดยการตั้งคณะกรรมการร่วมกันทั้งสองสภาในจำนวนเท่า ๆ กัน ผลของความเห็นจะเป็นอย่างไรก็ตาม คณะกรรมการคณะนี้จะต้องรายงานต่อสภาแต่ละสภาเพื่อพิจารณาตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

4. พิจารณาเสนอความเห็นชอบในเรื่องต่างๆ ที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายบัญญัติไว้ เช่น ได้รับมอบอำนาจในการพิจารณาสอบสวนแสวงหาข้อเท็จจริงต่างๆ แล้วสรุปความคิดเห็นต่อสภา ทั้งหมดที่กล่าวมานั้นถือได้ว่าเป็นหน้าที่หลักของคณะกรรมการฯ ที่ต้องปฏิบัติมิสามารถหลีกเลี่ยงได้ ดังนั้นแล้วโดยเฉพาะหน้าที่ตามข้อ 4 การรายงานผลการศึกษา

ไม่ว่าเรื่องใดๆ ก็ตามที่คณะกรรมการฯ ต้องดำเนินการตามที่ได้ระบุไว้ หากมีความจำเป็นหรือเห็นสมควรวุฒิสภาจะตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาเพิ่มขึ้นหรือลดจำนวนคณะกรรมการลงเมื่อใดก็ได้

2.1.5 ประเด็นบทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภควุฒิสภา ในการเป็นตัวกลางในการเจรจาไกล่เกลี่ยสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานครตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550

ผลการวิจัยพบว่า การเจรจามีเพียงขั้นตอนของสมาชิกวุฒิสภา ส่วนในขั้นตอนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ เป็นเพียงการพิจารณาสอบสวน หาข้อเท็จจริงเท่านั้นสืบเนื่องมาจากอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา 2551 ข้อ 77 บัญญัติไว้ว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ มีหน้าที่ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรในด้านสิทธิมนุษยชน ติดตามตรวจสอบการกระทำหรือการละเว้นการกระทำอันเป็นการละเมิด สิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ และการคุ้มครองผู้บริโภค ปัญหาความเดือดร้อนของผู้บริโภคและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นแล้วหน้าที่ในส่วนนี้จึงอยู่ในหน้าที่ความรับผิดชอบของวุฒิสภา

2.1.6 ประเด็นบทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภควุฒิสภา ในการเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาต่อสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานครตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550

ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน มีบทบาทในการเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาซึ่งแสดงออกในหลายๆ ระดับไม่ว่าจะเป็นในระดับตัวบุคคล ระดับองค์กรในฐานะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ หรือวุฒิสภา นั่นคือ การเสนอแนะทางออกนั้นเป็นการเสนอแนะไปยังผู้ที่มีบทบาทโดยตรงกับสถานการณ์ทางการเมือง นั่นคือการเสนอแนวทางการทางออกไปยังกลุ่มผู้ชุมนุมโดยตรง จากข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา 2551 การดำเนินการประชุมคณะกรรมการของวุฒิสภาสามารถแยกได้เป็น 6 ข้อ (อดิพงษ์ พรหมศิริสมบัติ 2547: 91-93) นั่นคือ 1. การนัดประชุมกรรมการ 2. การเป็นประธานของที่ประชุมคณะกรรมการ ประธานเป็นผู้กล่าวเปิดการประชุมและดำเนินการประชุม 3. การลงลายมือชื่อใน 4. การนัดแปรบัญญัติ 5. รายงานต่อที่ประชุมสภา และ 6. การแถลงผลงานของคณะกรรมการ ซึ่งในส่วนข้อ 6 นี้เองเป็นสิ่งสำคัญนั่นคือ การแถลงผลงานของ

คณะกรรมการ เนื่องจากการดำเนินงานของคณะกรรมการ ถือว่าเป็นที่สนใจโดยทั่วไปอย่างกว้างขวาง ทั้งต่อสื่อมวลชนและประชาชนไม่ว่าจะเป็นร่างพระราชบัญญัติที่สำคัญหรือการพิจารณาปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในรูปแบบต่างๆ จึงต้องมีการให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชนให้ประชาชนได้ทราบถึงผลการดำเนินงานเป็นระยะๆ ตามที่สมควร โดยประธานซึ่งเป็นผู้ที่ทราบเรื่องที่กำลังพิจารณาได้อย่างดีที่สุดจะเป็นผู้แถลง หรือในกรณีที่คณะกรรมการคณะใดได้ตั้งโฆษกประจำคณะกรรมการไว้ ก็เป็นหน้าที่ของโฆษกที่จะเป็นผู้แถลง แต่ประธานย่อมมีสิทธิในการแถลงผลงานของคณะกรรมการด้วยเช่นกัน และการแถลงแนวทางแก้ไขเพื่อหาทางออกในครั้งนี้เกิดขึ้นในระดับของวุฒิสภามากกว่าจะเป็นเพียงการแถลงหรือให้สัมภาษณ์ในฐานะของกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนฯ เพราะเหตุการณ์ครั้งนี้ทุกฝ่าย ทุกคนต้องหาทางออกร่วมกันไม่มีการแบ่งแยกว่ามาจากองค์กรใดเพียงแต่ขอให้หวังดีและช่วยกันหาทางออกให้แก่ประเทศเป็นอันเพียงพอ และในส่วนนี้เองเมื่อ นายสมชาย แสวงการ สมาชิกวุฒิสภา สรรหา ได้มีการเสนอแนะต่อนายกรัฐมนตรีในปัญหาการชุมนุมของแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) หรือกลุ่มเสื้อแดง นี้ว่าจะต้องมีการหารือกับหน่วยข่าวความมั่นคงเพื่อผลักดันตามแนวทางปรองดอง โดยเฉพาะกรณีที่น่าจะจะต้องแยกปลาออกจากน้ำ นายกรัฐมนตรีจะต้องกำหนดระยะเวลาสั้นตาย (Deadline) ให้ชัดเจน เพื่อไม่ให้ประชาชนเข้าไปเพิ่มเติมในกลุ่ม ผู้ชุมนุมอีก โดยจะต้องปิดล้อม ตัดเสบียง ตัดน้ำ ตัดไฟ เพื่อให้เดินหน้าเข้าไปสู่การเจรจาต่อไป (มติชนรายวัน 18 พฤษภาคม 2553) และจากนั้นที่รัฐสภา กลุ่ม 64 ส.ว. ได้ร่วมลงชื่อยื่นหนังสือถึงนายกรัฐมนตรีและแกนนำแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) เพื่อให้ยุติการใช้ความรุนแรงและกลับมาสู่การเจรจาอีกครั้ง และหลังจากนั้น นายนิคม ไวยรัชพานิช รองประธานวุฒิสภาคนที่ 1 แถลงว่าจุดยืนของวุฒิสภาเห็นตรงกันว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องภายในประเทศ ดังนั้นไม่ควรมีการเรียกร้องให้องค์กรต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรสหประชาชาติ เข้ามายุ่งเกี่ยว เราควรแก้ไขปัญหากันทั้งนี้จึงได้มอบหมายให้ พล.อ.เลิศรัตน์ รัตนวานิช สมาชิกวุฒิสภาส่วนสรรหา ประสานกับทั้งสองฝ่ายเพื่อให้ตอบรับความหวังดีของวุฒิสภาในการเป็นตัวกลางประสานความขัดแย้งให้ยุติลง (หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ 19 พฤษภาคม 2553) แต่การนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหารวมถึงทางออกที่วุฒิสภาเสนอมาทั้งหมดนั้นกลุ่มของผู้ชุมนุมรวมถึงรัฐบาลเองทำได้เพียงรับฟังข้อเสนอแนะต่างๆ เท่านั้น แต่มิได้มีฝ่ายใดนำไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริงจึงเป็นสาเหตุให้การชุมนุมต้องเกิดการปะทะนำไปสู่เหตุการณ์การนองเลือด

2.2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภควุฒิสภา ในการดำเนินการเกี่ยวกับสถานการณ์ ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่การเลือกตั้ง วันที่ 23 ธันวาคม 2550 ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ดำเนินการเกี่ยวกับ สถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่การเลือกตั้ง วันที่ 23 ธันวาคม 2550 มีปัญหาและอุปสรรคการดำเนินบทบาท ดังนี้

2.2.1 ประเด็นปัญหาจากข้อกำหนดด้านกฎหมาย ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ มีปัญหาและอุปสรรคจากข้อกำหนดด้านกฎหมายในการใช้อำนาจเรียกเอกสารข้อมูลและบุคคลภายนอกมาชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานครตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550 การเรียกบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์การชุมนุมทางการเมืองมาให้ข้อเท็จจริงนั้นถือเป็นอำนาจที่ทำได้ของคณะกรรมการ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 135 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ไว้ดังนี้ คณะกรรมการมีอำนาจออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่นั้นได้และให้คำสั่งเรียกดังกล่าวมีผลบังคับตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่คำสั่งเรียกเช่นนั้นมิให้ใช้บังคับกับผู้พิพากษาหรือตุลาการที่ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ในกระบวนการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีหรือการบริหารงานบุคคลของแต่ละศาล และมีให้ใช้บังคับกับผู้ตรวจการแผ่นดินหรือกรรมการในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญที่ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่โดยตรงในแต่ละองค์กรตามรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญหรือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่บุคคลเป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ให้ประธานคณะกรรมการแจ้งให้รัฐมนตรีซึ่งบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลหน่วยงานที่บุคคลนั้นสังกัดทราบและมีคำสั่งให้บุคคลนั้นดำเนินการตามคำสั่ง เว้นแต่เป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน ให้ถือว่าเป็นเหตุยกเว้นการปฏิบัติ แต่ถึงอย่างไรแม้รัฐธรรมนูญจะได้บัญญัติถึงหน้าที่ขององค์กร หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องให้มาตามคำเรียกของคณะกรรมการวุฒิสภาแต่ยังมีปัญหาที่บุคคลไม่ให้เอกสารหรือไม่เข้าชี้แจงต่อคณะกรรมการวุฒิสภาทำให้คณะกรรมการวุฒิสภาไม่มีข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรได้ เนื่องจากรัฐธรรมนูญไม่ได้ระบุชัดเจนถึงบทลงโทษต่อผู้ที่ไม่มาชี้แจงข้อเท็จจริงของเรื่องที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้นการมาชี้แจงข้อมูล ข้อเท็จจริงในส่วนของผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็น สถาบันนิติเวชวิทยา กองบัญชาการตำรวจนครบาล (บชน.) สำนักงานตำรวจแห่งชาติก็ตามที่ผู้ที่มาให้ข้อมูลและ ข้อเท็จจริงนั้นเป็นบุคคลที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์แต่อย่างใด เช่น สำนักงานตำรวจ แห่งชาติ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้เชิญ ผู้บังคับการตำรวจแห่งชาติ แต่ปรากฏว่า ผู้ที่มาชี้แจงให้ข้อมูลนั้นเป็นเพียงพลตำรวจที่ทราบข้อมูลเพียงบางส่วนหรือเป็นในส่วนที่ คณะกรรมการฯ ทราบแล้วหรือไม่ตรงกับที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ต้องการ ทำให้ คณะกรรมการฯ ต้องไปหาข้อมูลจากแหล่งอื่นมาทดแทน เช่น หลักฐานทางการแพทย์ของ ผู้บาดเจ็บ การเบิกจ่ายอาวุธ คำสัมภาษณ์ต่างๆ เพื่อยืนยันว่ามีการสังหารเมื่อไหร่ อย่างไร ดังนั้นการดำเนินจึงไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควรและ ตามที่ นัศรชัย ศรีเมืองกาญจนา (2548: 19) กล่าวไว้ว่า คณะกรรมการมีขอบเขตอำนาจการพิจารณา ที่กว้างมากซึ่งไม่มีความชัดเจน ด้วยเหตุการนี้การพิจารณาศึกษาเรื่องต่างๆ อาจเกิดความ ข้ำซ้อนทับคณะกรรมการอื่น ดังนั้น ควรมีการกำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานและจัดทำ ฐานข้อมูลเกี่ยวกับคดีต่างๆ ของสภาผู้แทนราษฎรให้สมบูรณ์ชัดเจน เพื่อประโยชน์ในการนำมา พิจารณาการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและข้อบังคับการประชุม สภาของคณะกรรมการ มีประสิทธิภาพในระดับหนึ่ง ซึ่งยังมีปัญหาอุปสรรคโดยเฉพาะการใช้ อำนาจในการเรียกร่องเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงต่อ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ และเช่นเดียวกับ วนิตา สัจพันธ์โรจน์ (2550: 114) ทำการศึกษา วิจัยเรื่องการพัฒนาคณะกรรมการของวุฒิสภา พบว่า คณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา เป็นกลไกสำคัญในการปฏิบัติงานของวุฒิสภาโดยมีหน้าที่ในการวิเคราะห์ พิจารณา และ สอบสวนในรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของวุฒิสภาและนำข้อมูลสารสนเทศเสนอต่อ วุฒิสภาเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาในเรื่องต่างๆที่วุฒิสภากำหนดกำลังพิจารณาดำเนินการอยู่ ในขณะที่การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ยังไม่สามารถดำเนินการได้ อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทั้งนี้ เนื่องจากยังมีปัญหาอุปสรรคสำคัญหลายประการที่ทำให้ คณะกรรมการวุฒิสภาไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างเต็มประสิทธิภาพเท่าที่ควรไม่ว่าจะเป็นปัญหา เกี่ยวกับการขอเอกสารจากบุคคลและการให้บุคคลเข้าชี้แจงแสดงข้อเท็จจริงต่อคณะกรรมการ สามัญประจำวุฒิสภา การขาดข้อมูลข่าวสารของตนเองที่ทันสมัยไม่สามารถติดตามการ บริหารงานของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเข้าสู่ตำแหน่งคณะกรรมการ ที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการของคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ปัญหา เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของข้าราชการประจำสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา รวมถึงปัญหาด้าน

สภาพแวดล้อมอื่นๆ เช่น การสนับสนุนจากสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และสภาพแวดล้อมภายนอกของกรมการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

2.2.2 ประเด็นความไม่ชัดเจนของกรอบการทำงานและอำนาจหน้าที่

ผลการวิจัย พบว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทจากความไม่ชัดเจนของกรอบการทำงานและอำนาจหน้าที่เช่นกัน โดยประเด็นหลักนั้นอยู่ที่ว่า ในทางปฏิบัติแล้วการทำงานตามหน้าที่นั้นมีความยากลำบากมากเนื่องจากการเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริงคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ต้องดำเนินการศึกษาเองทั้งหมด ถึงแม้ว่าข้อมูลที่ทางคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ต้องการศึกษานั้นจะมีการศึกษา และปรากฏอยู่ในหน่วยงานต่างๆ ของรัฐบ้างแล้วก็ตามที่แต่ทางคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ไม่สามารถได้มาซึ่งข้อมูลเหล่านั้นอันเนื่องมาจากระบบการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกับกระทรวงต่างๆ หรือองค์กรของรัฐใด นั้นยังไม่มีปรากฏให้เห็นถึงการเชื่อมโยงเครือข่าย และข้อมูลขึ้นเลย ดังนั้นแล้วการได้มาซึ่งข้อมูลทางคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ต้องดำเนินการเองทั้งหมด โดยต้องอาศัยใช้การประสานงานระหว่างตัวบุคคลเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลในส่วนที่สำคัญต่อการดำเนินงานนั้นคือการประสานงานในระดับบุคคลที่มีความคุ้นเคย สนับสนุนกัน ซึ่งการประสานงานในรูปแบบนี้ต้องอาศัยทั้งความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ รวมถึง ความสัมพันธ์ ในส่วนตัวของแต่ละบุคคลเพื่อลดปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทจากความไม่ชัดเจนของกรอบการทำงานและอำนาจหน้าที่นี้ ตามที่ ฉัตรชัย ศรีเมืองกาญจนา (2548: 20) กล่าวถึงบทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายและข้อบังคับการประชุมของคณะกรรมการติดตามผลการปฏิบัติตามมติของสภาผู้แทนราษฎร มีขอบเขตอำนาจการพิจารณาที่กว้างมากซึ่งไม่มีความชัดเจน ด้วยเหตุการนี้การพิจารณาศึกษาเรื่องต่างๆ อาจเกิดความซ้ำซ้อนกับคณะกรรมการอื่น ดังนั้น ควรมีการกำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานและจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับมติต่างๆ ให้สมบูรณ์ชัดเจน เพื่อประโยชน์ในการนำมาพิจารณา การดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและข้อบังคับการประชุมสภา นั้นมีประสิทธิภาพในระดับหนึ่ง ซึ่งยังมีปัญหาอุปสรรคโดยเฉพาะการใช้อำนาจในการเรียกร่องเอกสารจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ นอกจากนี้โครงสร้างของกรมการสิทธิมนุษยชนฯ ยังมีความไม่เหมาะสมในแง่ของสัดส่วนและความรู้ความสามารถ แต่ปัญหว่าบุคคลเหล่านี้ให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ของกรมการที่ได้รับการแต่งตั้งส่วนใหญ่ไม่ได้คำนึงถึงความรู้ความสามารถเท่าที่ควร

2.2.3 ประเด็นปัญหาความแตกแยกภายในวุฒิสภา ผลการวิจัยพบว่า

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานจากความแตกแยกภายในวุฒิสภาที่ถือได้ว่าเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการทำงานอย่างหนึ่ง ความขัดแย้งอาจเกิดขึ้นได้ในทุกสถานที่ แต่ในเรื่องของสถานการณ์ทางการเมืองเช่นนี้ถือเป็นการขัดแย้งของสงครามสีเสื้อ (สีเหลือง- สีแดง) ที่อุดมการณ์ทางการเมืองเข้าไป และที่สำคัญความแตกแยกอีกประการหนึ่งที่ต้องยอมรับนั่นคือความแตกแยกที่เกิดจากการได้มาซึ่งการก้าวเข้าสู่ตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มาตรา 111 ที่สมาชิกวุฒิสภานั้นมีที่มาจากการเลือกตั้งและการแต่งตั้งสรรหา ซึ่งในช่วงแรกการดำรงตำแหน่งอาจไม่มีการแบ่งแยกชัดเจน แต่เมื่อเวลาผ่านไปจนถึงปัจจุบันสังเกตเห็นได้ว่าการแบ่งขั้วกันชัดเจนมากขึ้น สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า ผู้นำในวุฒิสภานั้นอ่อนแอและทำให้เกิดการแตกกลุ่ม การแตกกลุ่มเป็นเรื่องปกติแต่ต้องมีสภาวะการนำที่เห็นวามดีของวุฒิสภาเป็นอย่างไร และสมาชิกวุฒิสภาควรแสดงออกเช่นไร สิ่งเหล่านี้อยู่ที่ตัวผู้นำเป็นหลักหากยังไม่มีแนวความคิดในการทำงานที่เด็ดขาดตามภาระหน้าที่ที่ประชาชนคาดหวังแล้วความแตกแยกนี้ต้องเป็นสาเหตุครั้งการทำงานแต่ถึงอย่างไรก็ตามแม้ความแตกแยกจะเกิดขึ้นภายในวุฒิสภาก็ตามที่การปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้บริการตามอุดมการณ์นั้นย่อมสำคัญมากกว่าสิ่งอื่นใด

2.2.4 ประเด็นปัญหาจากคณะกรรมการ ผลการวิจัยพบว่า

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานที่เกิดจากการเข้าสู่ตำแหน่งของกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ กล่าวได้ว่าการเข้าสู่ตำแหน่งโดยเกือบทั้งหมดของคณะกรรมการทุกคณะนั้นการเข้าสู่ตำแหน่งมักมาโดยพวกพ้องที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองทัศนคติ รวมถึงความเชื่อส่วนตัวของคณะกรรมการสิทธิฯ ที่ส่อไปในทางเดียวกันเป็นเหตุให้ต้องการทำงานร่วมกันแต่เหล่านี้มิได้นึกถึงการขาดซึ่งคุณสมบัติทั้งในเรื่องของความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ ที่เฉพาะด้านตามที่เป็คุณสมบัติคณะกรรมการคณะต่างๆ ต้องการรวมถึง กฎหมาย ข้อบังคับต่างๆ ในงานราชการที่ถือเป็สิ่งสำคัญที่ต้องทราบและศึกษาและในการทำงานหากไม่มีสิ่งเหล่านี้แล้วการทำงานให้ราบรื่น บรรลุวัตถุประสงค์ย่อมเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก และอาจเป็นผลก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นภายในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ และการทำงานนั้นย่อมต้องสะดุดทำให้งานมีความล่าช้าและที่สำคัญอีกปัญหาที่เห็นกันมากนั่นคือปัญหาจากการถูกรอบงำทางการเมืองจากฝ่ายบริหารที่ถือว่าย่อมเป็เหตุการณ์ที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาแต่อาจเพียงอยู่ที่ระดับของตัวบุคคลเท่านั้นและอาจเป็นผลทำให้การทำงานในภาพรวมเสียหายไปด้วยได้เช่นกัน แต่ในความเป็นจริงนั้นฝ่ายบริหารไม่

สามารถครอบงำ หรือชี้นำการพิจารณาเรื่องราวข้อเท็จจริงของคณะกรรมการฯ ได้และตามข้อกฎหมายแล้วคณะกรรมการฯ ทำงานอย่างอิสระ ดังที่ วนิดา สัจพันโรจน์ (2550:115) กล่าวถึงการพัฒนาคณะกรรมการฯ ของวุฒิสภาที่ถือเป็นกลไกสำคัญในการปฏิบัติงานของวุฒิสภาโดยมีหน้าที่ในการวิเคราะห์ พิจารณา และสอบสวนในรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของวุฒิสภา และนำข้อมูลสารสนเทศเสนอต่อวุฒิสภาเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาในเรื่องต่างๆ ที่วุฒิสภากำหนดกำลังพิจารณาดำเนินการอยู่ในขณะนั้น การปฏิบัติงานของคณะกรรมการฯ สามัญประจำวุฒิสภา ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทั้งนี้ เนื่องจากยังมีปัญหาอุปสรรคสำคัญหลายประการที่ทำให้คณะกรรมการฯ วุฒิสภาไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างเต็มประสิทธิภาพเท่าที่ควร เช่น ปัญหาการเข้าสู่ตำแหน่งคณะกรรมการฯ โดยปกติการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาให้ดำรงตำแหน่งกรรมการวุฒิสภาที่ประชุมสภาจะตั้งคณะกรรมการฯ สามัญขึ้นมาคณะหนึ่ง และให้สมาชิกวุฒิสภาแต่ละคนแสดงความจำนงโดยยื่นต่อคณะกรรมการฯ สามัญได้กำหนดไว้ สมาชิกจะดำรงตำแหน่งได้ไม่เกินสองคณะ การเลือกตั้งเข้าสู่ตำแหน่งคณะกรรมการฯ วุฒิสภานั้น วุฒิสภาจะเป็น ผู้พิจารณาแต่งตั้งจากรายชื่อสมาชิกที่ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการฯ สามัญดังกล่าวข้างต้นแต่ในทางปฏิบัติ การให้สมาชิกวุฒิสภาแสดงความจำนงเข้าสู่คณะกรรมการฯ วุฒิสภาใดๆ ก็ได้ตามความประสงค์ของตนเอง ทำให้สมาชิกหลายคนพยายามยื่นความจำนงเข้าสู่ตำแหน่งของคณะกรรมการฯ ที่มีผลประโยชน์หรือมีผลกระทบต่อประชาชน โดยตรงโดยไม่คำนึงถึงศักยภาพของตนเองที่จะใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพได้มากน้อยเพียงใด ประกอบกับทั้งปัญหาของการเข้าสู่คณะกรรมการฯ ที่อาจมีการขาดคุณสมบัติและประสบการณ์ของตัวกรรมการฯ เอง

การจัดโครงสร้างการกำหนดอำนาจหน้าที่ไม่ชัดเจน การกำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการฯ วุฒิสภาที่ผ่านมายังไม่ครอบคลุมงานในบางส่วนของกรปฏิบัติงานของรัฐบาล ทำให้คณะกรรมการฯ วุฒิสภาไม่สามารถติดตามผลงานการปฏิบัติงานของรัฐบาลบางส่วนไป โดยเฉพาะเรื่องของการติดตามการใช้จ่ายงบประมาณและผลงานที่เกิดจากการใช้จ่ายงบประมาณในลักษณะมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลงของรัฐบาล และรวมถึงคณะกรรมการฯ วุฒิสภาเกิดการปฏิบัติงานที่ซ้ำกันเอง บางครั้งการเข้าชี้แจงของผู้ชี้แจงต่อคณะกรรมการฯ วุฒิสภานั้นต้องเข้าชี้แจงต่อคณะกรรมการฯ วุฒิสภามากกว่าหนึ่งคณะฯ เพราะเนื่องจากคณะกรรมการฯ วุฒิสภาแต่ละคณะนั้นอาจมีทัศนคติหรือคำถามที่มีมุมมองไม่ตรงและเหมือนกันทำให้ผู้ชี้แจงต้องเข้าทำการชี้แจงต่อคณะกรรมการฯ วุฒิสภาในหลายคณะฯ ด้วยกัน อันนั้นเนื่องด้วยแต่ละคณะต้องการทราบถึงคำตอบและมองประเด็นในแง่ที่แตกต่างกัน

ออกไปนั่นเอง

การเข้าสู่ตำแหน่งที่ปรึกษา ไม่ว่าจะเป็นตำแหน่งผู้ชำนาญการ นักวิชาการ เลขานุการ นั้นมาจากการแต่งตั้งของคณะกรรมการวุฒิสภา โดยมีการเสนอชื่อมาจากสมาชิกคณะกรรมการวุฒิสภา หรือมาจากคณะกรรมการวุฒิสภาที่มีหนังสือเชิญ ผู้ทรงคุณวุฒิเข้ามาเป็นที่ปรึกษาให้แก่คณะกรรมการวุฒิสภา โดยมีกฎเกณฑ์เกี่ยวกับ คุณสมบัติของผู้มาเป็นที่ปรึกษากำหนดไว้ค่อนข้างกว้าง ไม่ระบุถึงคุณวุฒิหรือความสามารถ เฉพาะด้าน จึงมีที่ปรึกษาจำนวนมากที่เข้ามาเป็นที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการวุฒิสภา โดย ไม่มีความรู้ความสามารถและไม่มีคุณสมบัติเพียงพอที่จะปฏิบัติงาน และมีที่ปรึกษาอีกจำนวนมากที่ไม่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่จะสามารถให้คำแนะนำแก่งานของคณะกรรมการ วุฒิสภานั้นๆ ได้อย่างแท้จริงส่วนใหญ่จะมีความเชี่ยวชาญโดยทั่วไป ซึ่งไม่ตรงกับความต้องการ ในงานของคณะกรรมการวุฒิสภาที่มีอยู่นั้นๆ ส่วนที่ปรึกษาอีกจำนวนหนึ่งอาจมาจากการบรรจุ แต่งตั้งมาจากความเกรงใจของคณะกรรมการวุฒิสภาที่ทำให้ได้บุคคลที่ไม่มีศักยภาพมาเป็นที่ ปรึกษา

การเข้าเป็นผู้เชี่ยวชาญของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปัญหาคือการขาด บุคลากรที่จะเข้ามาเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีศักยภาพที่จะช่วยเหลือสนับสนุนการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการวุฒิสภาให้มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร อันมีสาเหตุมาจากสำนักงานเลขาธิการ วุฒิสภายังใช้ระเบียบการบริหารบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) หรือฝ่ายบริหาร โดยไม่มีระเบียบการบริหารบุคลากรของวุฒิสภาเอง รวมถึงการขาด อัตรากำลังของข้าราชการที่มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์เฉพาะด้านที่แท้จริงของข้าราชการ ที่จะสามารถสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวุฒิสภาให้มีประสิทธิภาพ สูงขึ้น

2.2.5 ประเด็นปัญหาจากข้าราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ผลการวิจัย พบว่า ตามที่ ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครอง ผู้บริโภควุฒิสภา มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานจากปัญหาที่เกิดจากข้าราชการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาด้านความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ข้าราชการสำนักเลขาธิการ วุฒิสภา รวมถึงการร่วมมือจากข้าราชการสำนักเลขาธิการวุฒิสภาในการรวบรวมข้อมูลและ ข้อเท็จจริง ถือได้ว่ามีความสำคัญและเป็นปัญหาด้วยเช่นกัน หากข้าราชการไม่มีองค์ความรู้ ประสบการณ์ ไม่ให้ความร่วมมือในการทำงานนั้นย่อมทำให้การประสานงานกับหน่วยงานอื่น

ขาดความรวดเร็ว แต่ในทางตรงกันข้าม หากข้าราชการมีองค์ความรู้ ประสบการณ์ มีความรอบรู้ ให้ความร่วมมือในการทำงาน ย่อมทำให้คณะกรรมการนั้นๆ ทำงานได้รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพได้ข้อมูลเชิงลึกที่ชัดเจนมากขึ้น ตามที่วินดา สัจพันโรจน์ (2550: 121) กล่าวถึงการพัฒนาคณะกรรมการของวุฒิสภาที่ถือเป็นกลไกสำคัญในการปฏิบัติงานของวุฒิสภาโดยมีหน้าที่ในการวิเคราะห์ พิจารณา และสอบสวนในรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของวุฒิสภา และนำข้อมูลสารสนเทศเสนอต่อวุฒิสภาเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาในเรื่องต่างๆ ที่วุฒิสภา กำหนดกำลังพิจารณาคำเนินการอยู่ในขณะนั้น การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทั้งนี้ เนื่องจากยังมีปัญหาอุปสรรคสำคัญหลายประการที่ทำให้คณะกรรมการวุฒิสภาไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างเต็มประสิทธิภาพเท่าที่ควร ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของข้าราชการประจำสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาในงานสนับสนุนทางวิชาการ ซึ่งป็นงานวิชาการและข้อมูลสำหรับใช้พิจารณาในร่างกฎหมายของคณะกรรมการวุฒิสภา โดยการนำข้อมูลรายละเอียดทางวิชาการและกฎหมายในลักษณะเดียวกับที่ใช้ในประเทศต่างๆ ให้คณะกรรมการวุฒิสภาได้พิจารณาประกอบการพิจารณาการร่างกฎหมายของคณะกรรมการวุฒิสภา เพื่อนำเสนอต่อวุฒิสภาพิจารณา รวมถึงงานวิชาการและข้อมูลการปฏิบัติงานของรัฐบาล ที่มอบหมายให้คณะกรรมการดำเนินการเพื่อให้ทันต่อความต้องการของประชาชนและทันต่อเหตุการณ์กระแสโลกาภิวัตน์และยังขาดการจัดบุคลากร ให้แก่ คณะกรรมการอย่างพอเพียงและมีศักยภาพในเชิงลึก เพื่อสนับสนุนให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสูง เครือข่ายการติดต่อสื่อสารทั้งในและนอกวุฒิสภาพร้อมเจ้าหน้าที่ที่จะอำนวยความสะดวกให้แก่คณะกรรมการวุฒิสภาทั้งด้านบริหารและวิชาการเพื่อการค้นหารายละเอียดที่จำเป็นต้องใช้ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสำนักเลขาธิการวุฒิสภา

2.2.6 ปัญหาจากความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ จากการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทที่เกิดจากความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ ไม่ว่าจะเป็นการประสานงานจาก รัฐบาล รัฐสภา ที่ถือได้ว่าไม่มีการประสานงานใดๆ ดังนั้นจึงไม่ก่อเกิดความร่วมมือใดๆ ด้วยเช่นกันและสาเหตุที่เป็นเช่นนี้นั้นเนื่องมาจากเหตุการณ์ความวุ่นวายทางการเมืองในครั้งนี้นำผลกระทบต่อรัฐบาลโดยตรง ซึ่งภาครัฐหรือฝ่ายบริหารมีส่วนเกี่ยวข้องที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ในครั้งนี และในส่วนของพรรคการเมืองนั้นพรรคการเมืองอาจมีส่วนได้ส่วนเสียกับเหตุการณ์ทางการเมืองในครั้งนี โดยให้การสนับสนุนต่อกลุ่มผู้ชุมนุมดังนั้นแล้วการแสวงหาข้อมูลจึงสามารถดำเนินการได้มา

จากในส่วนอื่นๆ แทนและในส่วนแกนนำกลุ่มผู้ชุมนุม นั้นก็เช่นเดียวกันทางคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ไม่มีการประสานงานเพื่อขอความร่วมมือแต่อย่างใดหากแต่การได้ข้อมูลจากผู้ชุมนุมนั้นย่อมดีกว่าและเป็นประโยชน์ต่อการทำงานของกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ มากกว่าจากที่รชทอง จันทรางศุ (2538: 24) กล่าวว่า ประโยชน์ของระบบกรรมการ คือ เพื่อแสวงหาข้อมูลและกลั่นกรองเรื่องให้สภานี้เนื่องจากสถานิติบัญญัติทั้งหลาย มักมีสมาชิกจำนวนมาก และมีกิจกรรมที่อยู่ในความรับผิดชอบหลากหลาย ทั้งงานด้านนิติบัญญัติและควบคุมการทำงานของฝ่ายบริหาร ดังนั้น ระบบงานนิติบัญญัติของนานาประเทศรวมทั้งประเทศไทยจึงมีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อช่วยเหลือกิจการของสภาตามที่ได้รับมอบหมาย คณะกรรมการมีขึ้นด้วยเหตุผลหลายประการ ตั้งแต่แสวงหาข้อมูลและกลั่นกรองเรื่องให้สภาผสมผสานความจำเป็นทางเทคนิคกับความต้องการของราษฎร รวมทั้งประโยชน์ในการละลายความเป็นพรรคด้วยการศึกษาในครั้งนี้ถือได้ว่ามีความขัดแย้งกับที่รชทอง จันทรางศุ ได้กล่าวไว้เนื่องจาก การทำงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ในเหตุการณ์การชุมนุมครั้งนี้ถือได้ว่ารัฐบาล รัฐสภา พรรคการเมืองมีส่วนเกี่ยวข้องที่เป็นต้นเหตุทำให้เกิดเหตุการณ์ในครั้งนี้ ดังนั้นแล้ว การประสานงานเพื่อขอข้อมูลข้อเท็จจริงที่แต่ละฝ่ายได้ทำการศึกษา คัดกรองข้อเท็จจริงมานั้นย่อมเป็นเรื่องที่ยากมาก และไม่มีการประสานงานเกิดขึ้น รวมถึงแม้แต่การหาข้อมูลผ่านกระบวนการต่างๆ มาเรียบร้อยแล้วและเป็นผลทำให้มีการตีแผ่ความเป็นจริงสู่สังคมนั้นก็ตามที่สังเกตเห็นได้ว่าการรายงานผลการศึกษาต่อรัฐสภาซึ่งเป็นกระบวนการขั้นสุดท้ายนั้นยังไม่สามารถเกิดขึ้นได้นั้นเนื่องมาจากเหตุการณ์นี้มีผลกระทบโดยตรงในทางการเมืองต่อรัฐบาลและรัฐสภาเองซึ่งกล่าวได้ว่าอาจมีส่วนรู้เห็นที่ทำให้เหตุการณ์ครั้งนี้เกิดขึ้นนั่นเอง

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

3.1.1 การจัดโครงสร้างการกำหนดอำนาจหน้าที่ไม่ชัดเจน การกำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการวุฒิสภาที่ผ่านมายังไม่ครอบคลุมงานในบางส่วนของภารกิจงานของรัฐบาล ทำให้คณะกรรมการวุฒิสภาไม่สามารถติดตามผลงานการปฏิบัติงานของรัฐบาล บางส่วน การติดตามตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลคณะกรรมการควรให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มากขึ้น

3.1.2 การเข้าสู่ตำแหน่งคณะกรรมการวุฒิสภาตามปกติ วุฒิสภาจะเป็นผู้พิจารณาแต่งตั้งจากรายชื่อสมาชิกที่ได้รับการพิจารณาแต่ในทางปฏิบัติ การให้สมาชิกวุฒิสภาแสดงความจำนงเข้าสู่คณะกรรมการวุฒิสภาใดๆ ก็ได้ตามความประสงค์ของตนเอง โดยไม่คำนึงถึงศักยภาพของตนเองที่จะใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพได้มากน้อยเพียงใด ประกอบกับทั้งปัญหาของการเข้าสู่คณะกรรมการที่อาจมีการขาดคุณสมบัติและประสบการณ์ รวมถึงการเข้าสู่ตำแหน่งด้วยระบบอุปถัมภ์

3.1.3 การเข้าสู่ตำแหน่งที่ปรึกษา ไม่ว่าจะเป็นตำแหน่งผู้ชำนาญการ นักวิชาการ เลขานุการ การเข้าเป็นผู้เชี่ยวชาญของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปัญหาคือการขาดบุคลากรที่จะเข้ามาเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีศักยภาพที่จะช่วยเหลือสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวุฒิสภาให้มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร อันมีสาเหตุมาจากสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภายังใช้ระเบียบการบริหารบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน(ก.พ.) หรือฝ่ายบริหารโดยไม่มีระเบียบการบริหารบุคลากรของวุฒิสภาเอง รวมถึงการขาดอัตรากำลังของข้าราชการที่มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์เฉพาะด้านที่แท้จริงของข้าราชการ ที่จะสามารถสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวุฒิสภาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

3.1.4 การเพิ่มจำนวนบุคลากร เจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการรวมถึงอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานให้เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อรองรับภาระงานที่มากขึ้นของคณะกรรมการ

3.1.5 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ต้องเป็นองค์กรอิสระอย่างแท้จริง เหมือน คณะลูกขุนในศาลระบบไต่สวนของประเทศสหรัฐอเมริกา

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาบทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภาในกรณีอื่นๆนอกเหนือจากการดำเนินการ เกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมือง

2. ศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินการบทบาทของคณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎร ที่มีบทบาทดำเนินการในกรณีเดียวกันนี้

3. ศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการดำเนินบทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภควุฒิสภา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กุลพล พลวัน (2538) *พัฒนาการแห่งสิทธิมนุษยชน* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร บริษัท
สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด
- กุลพล พลวัน (2535) “การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย” ใน *รวมบทความทางวิชาการ
เนื่องในโอกาสครบรอบ 80 ปี ศาสตราจารย์ไพโรจน์ ชัยนา*. กรุงเทพมหานคร :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- กุลพล พลวัน (2516) “ปัญหาการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนโดยสหประชาชาติ” *วิทยานิพนธ์ปริญญา
นิติศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*
- โกศล โรจนพันธ์ และคณะ (2529) *กระบวนการนิติบัญญัติ* กรุงเทพมหานคร ประชาชน.
- ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา 2551 เล่ม 125 ตอนพิเศษ 76 ง *ราชกิจจานุเบกษา* 25 เมษายน 2551
- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา (2552) *รายงานการ
พิจารณาการละเมิดสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ กรณีศึกษาการสลาย
การชุมนุมทางการเมือง วันที่ 7 ตุลาคม 2551* กรุงเทพมหานคร สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
- จางงัก สวมประจำ (2554,20 กุมภาพันธ์) *ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน
สิทธิเสรีภาพ และการคุ้มครองผู้บริโภคประจำวุฒิสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน
สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภคของวุฒิสภา สุ่มทนา คลังแสง ผู้สัมภาษณ์ สัมภาษณ์
ณ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา*
- ฉัตรชัย ศรีเมืองกาญจนา(2548)“ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการติดตามผล
การปฏิบัติตามมติของสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2544-2547” *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหา
บัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง*
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2517) *การปฏิรูประัฐสภา: ข้อเสนอเบื้องต้นในการปรับปรุงรัฐสภาไทย*
กรุงเทพมหานคร พิมพ์เศ
- ฐปนรรต พรหมอินทร์(2553) “*ในบทความ 28 ปี รัฐศาสตร์ มสธ. รวมบทความวิชาการรัฐศาสตร์*”
นนทบุรี พิมพ์อักษร
- ชงทอง จันทรางศุ (2538) “*การปรับปรุงการทำงานของคณะกรรมการสภาให้มีประสิทธิภาพ
เพิ่มขึ้น*” กรุงเทพมหานคร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- ชิตยา สุวรรณชฎ(2527) *สังคมวิทยา* กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ (2553, ตุลาคม 15) *กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ*

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สุ่มทนา คลังแสง ผู้สัมภาษณ์ สัมภาษณ์ ณ
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

- ปธาน สุวรรณมงคล (2535) *บทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนประจำสภาผู้แทนราษฎร*
กรุงเทพมหานคร สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- พัลลภ ลีละบุตร, พ.อ.(2545) “บทบาทกระบวนการทางการเมืองของวุฒิสภา พ.ศ. 2535-พ.ศ. 2545”
สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- พิเชษฐ์ กิติสิน (2546-7) *บทบาทของวุฒิสภากับการปฏิรูปการเมือง. เอกสารวิจัยส่วนบุคคลของ*
วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 46
- พีรศักดิ์ จันทวรินทร์ (2545) “บทบาททางการเมืองของวุฒิสภา: ศึกษาเฉพาะกรณีวุฒิสภาไทยชุดที่ 6
(22 เมษายน – 18 มีนาคม 2526)” *วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์*
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไพบูรณ์ วราหะไพฑูรย์ (2541) “บทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนประจำวุฒิสภา”
วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ไพโรจน์ โพธิ์ไสย (2544) “ที่มาอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติบทบัญญัติ
แห่งรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542”
วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- พรพิศ เลิศไธสง (2539) “อำนาจหน้าที่และบทบาทของคณะกรรมการยุติธรรมและสิทธิ
มนุษยชนต่อปัญหาสิทธิมนุษยชนไทย ” *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิต*
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- โกติน พลกุล (2531) *กฎหมายมหาชน กรุงเทพมหานคร สมาคมกฎหมายมหาชนแห่งประเทศไทย*
- มะลิวัลย์ ยุติธรรม (2531) *บทบาทของคณะกรรมการประสานงานสาธารณสุขระดับอำเภอ ตาม*
ทัศนะของผู้บริหารระดับอำเภอ กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยมหิดล
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 *ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 114 ตอนที่ 55 ก.*
วันที่ 11 ตุลาคม 2540
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก.*
วันที่ 24 สิงหาคม 2550
- รุ่งพงษ์ ชัยนาม (2548) *ในเอกสารการสอนชุดการเมืองการปกครองของประเทศในเอเชีย*

- หน่วยที่ 13 หน้า 342-360 นนทบุรี สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
วนิดา สัจพัน โรจน์(2550) “รายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนาคณะกรรมการของวุฒิสภา”
วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- วัลลภ ตั้งคณานุกรณ์ (2553, 5 กันยายน)ผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการเลขาธิการมูลนิธิมูลนิธิ
สร้างสรรค์เด็ก.มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก สุ่มทนา คลังแสง ผู้สัมภาษณ์ สัมภาษณ์ ณ สำนักงาน
คณะกรรมการการเลือกตั้ง
- สมชาย เมฆหมอก (2546) “อำนาจของคณะกรรมการของสภาสั่งให้บุคคลมาให้ถ้อยคำ และการ
ยื่นพยานหลักฐาน” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
รามคำแหง
- สมชาย แสวงการ (2553, 13 ธันวาคม).ประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ
และการคุ้มครองผู้บริโภคของวุฒิสภา. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและ
การคุ้มครองผู้บริโภคของวุฒิสภา สุ่มทนา คลังแสง ผู้สัมภาษณ์ สัมภาษณ์ ณ สำนักงาน
เลขาธิการ วุฒิสภา
- สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา (2544) *ที่มาและอำนาจหน้าที่ของกรรมการในวุฒิสภา*
กรุงเทพมหานคร สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
- ศักดิ์ชัย จีรพรชัย (2542) “บทบาทของคณะกรรมการในระบบรัฐสภาไทย : กรณีศึกษา
คณะกรรมการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540” วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- อรุณ รัชธรรม (2527) *หลักมนุษยสัมพันธ์กับการบริหาร* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร
ไทยวัฒนาพานิช
- อดิพงษ์ พรหมศิริสมบัติ(2547) “บทบาทของคณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎรต่อการกำหนด
นโยบายสาธารณะ” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- Appadorai, A. (2000) *The Substance of Politics*. New Delhi: Oxford University Press.
- Blevins, Leon W. (1973). *A Topical Dictionary of American Government and Politics: the Young
voter's manual*. Totowa, N.J.: Littlefield, Adams & Co.
- Broom, Leonard and Philip, Selznick. (1973). *Sociology*. New York, Harper & Row.
- Cummings, Milton C., Jr, and Wise, David. (1971). *Democracy Under Pressure: an Introduction
to the American Political System*. New York: Harcourt Brace Jovanovich, Inc.

Dahl, Robert A.(2000). *On Democracy*. New Haven: Yale University.

http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid, retrieved May18, 2010.

<http://www.thaipost.net/news/190510/22353>, retrieved May19, 2010.

<http://www.dopa.go.th/select/para1.htm>, retrieved October 19 ,1994.

<http://www.ipu.org>, retrieved November 2 1994.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้สัมภาษณ์

- ชื่อ-นามสกุล** นายจ้านงค์ สวมประจำ
- เกิดวันที่** 5 เมษายน พ.ศ. 2485
- ภูมิลำเนาเกิด** กรุงเทพมหานคร
- ข้อมูลติดต่อ** 48/7 หมู่ 1 หมู่บ้านคารารัศมี ซ.4 ถ.พุทธมณฑลสาย 4
ต.บางกระทีก อ.สามพราน จ.นครปฐม 73210
- วุฒิการศึกษา**
- เศรษฐศาสตรบัณฑิต สาขาประยุกต์ (ม.ธรรมศาสตร์)
 - พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา (ม.มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)
 - ปริญญาบัตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 37
 - หลักสูตรการบริหารพัสดุ รุ่นที่ 37 (กระทรวงการคลัง)
- ข้อมูลการทำงาน**
- พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2548 ที่ปรึกษาประธานรัฐสภา (อุทัย พิมพ์ใจชน)
 - พ.ศ. 2506 - พ.ศ. 2548 อาจารย์พิเศษ คณะมนุษยศาสตร์ และคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 - พ.ศ. 2544 - 30 กันยายน พ.ศ. 2545 เลขานุการวุฒิสภา (ระดับ 11)
 - พ.ศ. 2508 - พ.ศ. 2519 สอนโรงเรียนเอกชนต่างๆ โรงเรียนสมานศึกษา โรงเรียนพนิชยการเจ้าพระยา
 - ที่ปรึกษาคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
 - รองประธานพริยานุเคราะห์มูลนิธิ
 - กรรมการกิตติมคุณมูลนิธิศึก สก. โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
 - สมาชิกกิตติมศักดิ์ สภาภาษาชาวไทย
 - กรรมการกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.)
 - กรรมการสถาบันพระปกเกล้า
 - กรรมการข้าราชการฝ่ายรัฐสภา (กร.)
 - ข้าราชการบำนาญ
 - ผู้ทรงคุณวุฒิ สภามหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
 - พ.ศ. 2506 ขณะเป็นพระสอนโรงเรียนบาลีสาธิตศึกษา โรงเรียนสาธิต ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 - พ.ศ. 2519 รับราชการ ตำแหน่งวิทยากร 3 ณ สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา
 - พ.ศ. 2523 หัวหน้าบริหารงานพัสดุ กองคลัง รัฐสภา รัฐสภา

- ชื่อ-นามสกุล** นายนิรันดร์ พิทักษ์วัชระ
- เกิดวันที่** 20 ตุลาคม 2494
- การศึกษา**
- มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา พ.ศ. 2514
 - แพทยศาสตร์บัณฑิต คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2520
 - วุฒิบัตรผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางสาขาอายุรศาสตร์ พ.ศ. 2525
- ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง**
- กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- อดีตดำรงตำแหน่ง**
- ประกอบวิชาชีพอิสระ สาขาแพทย์ คลินิกนิรันดร์การแพทย์
- ประสบการณ์ทำงาน**
- นายกองคํการนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2519
 - กรรมการศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2519
 - กรรมการศูนย์นิสิตนักศึกษาแพทย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2517 – 2518
 - ผู้อำนวยการโรงพยาบาลกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ พ.ศ. 2521 – 2523
 - นายแพทย์ 8 ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริหารและหัวหน้ากลุ่มงานอายุรกรรม โรงพยาบาล สรรพสิทธิประสงค์ จังหวัดอุบลราชธานี
 - กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ประจำสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี พ.ศ. 2536 – 2540
 - กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ประจำสถาบันราชภัฏสงขลา พ.ศ. 2546 – 2548
 - กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ สภามหาวิทยาลัยอุบลราชธานี พ.ศ. 2545 – 2547
 - กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ สภามหาวิทยาลัยอุบลราชธานี พ.ศ. 2550 – 2552
 - อาจารย์พิเศษ วิทยาลัยพยาบาลพระบรมราชชนนี
 - อาจารย์พิเศษ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- การมีส่วนร่วมในการปฏิรูปสังคมและการเมือง**
- ประธานองค์กรกลางการเลือกตั้ง จังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2535 , 2538 และ 2539
 - คณะอนุกรรมการรับฟังความคิดเห็นประชาชนภาคอีสาน ของคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย (คพป.)

- คณะกรรมการรณรงค์ปฏิรูปการเมือง (คปก.) จังหวัดอุบลราชธานี
คณะกรรมการวิสามัญรับฟังความคิดเห็นและประชาสัมพันธ์สาร่าง
รัฐธรรมนูญ (สสร.) จังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2540
- คณะกรรมการเตรียมการเลือกตั้ง คณะกรรมการเลือกตั้งจังหวัดอุบลราชธานี
พ.ศ. 2541
- รักษาการผู้อำนวยการการเลือกตั้ง จังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2541 – 2542
- ผู้ประสานงานเครือข่ายประชาชนเพื่อการเลือกตั้ง ภาคอีสานตอนล่าง
มูลนิธิ องค์กรกลางเพื่อประชาธิปไตย พ.ศ. 2541
- ประธานอนุกรรมการวิเทศชุมชน จังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2541
- ผู้ประสานงานการจัดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2542 ของสถาบันชุมชน
ท้องถิ่นพัฒนา
- การทำงานในตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา จังหวัดอุบลราชธานี (พ.ศ. 2543 – 2549)
- ประธานคณะกรรมการการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ วุฒิสภา
(พ.ศ. 2546 – 2549)
- เลขานุการคณะกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา
(พ.ศ. 2544 – 2546)
- เลขานุการคณะกรรมการวิสามัญศึกษาและตรวจสอบทุจริต วุฒิสภา
- คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม วุฒิสภา (พ.ศ. 2543 – 2544)
- คณะกรรมการสาธารณสุข วุฒิสภา (พ.ศ. 2543 – 2544)
- การทำงานในรัฐบาลพลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ (พ.ศ. 2550 – 2551)
- รองประธานคณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งสภาพัฒนาการเมืองและแผนแม่บท
พัฒนาการเมือง
- ประธานคณะกรรมการร่างแผนแม่บทการใช้ทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อการ
ปฏิรูปสังคมการเมือง
- ประธานคณะกรรมการศึกษาวางแผนแม่บทระบบการจัดการ โทรทัศน์ดาวเทียม
- ประธานคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ การพัฒนากระบวนการสมัชชาสุขภาพเฉพาะ
ประเด็น กรณีผลกระทบจากอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุด จังหวัดระยอง

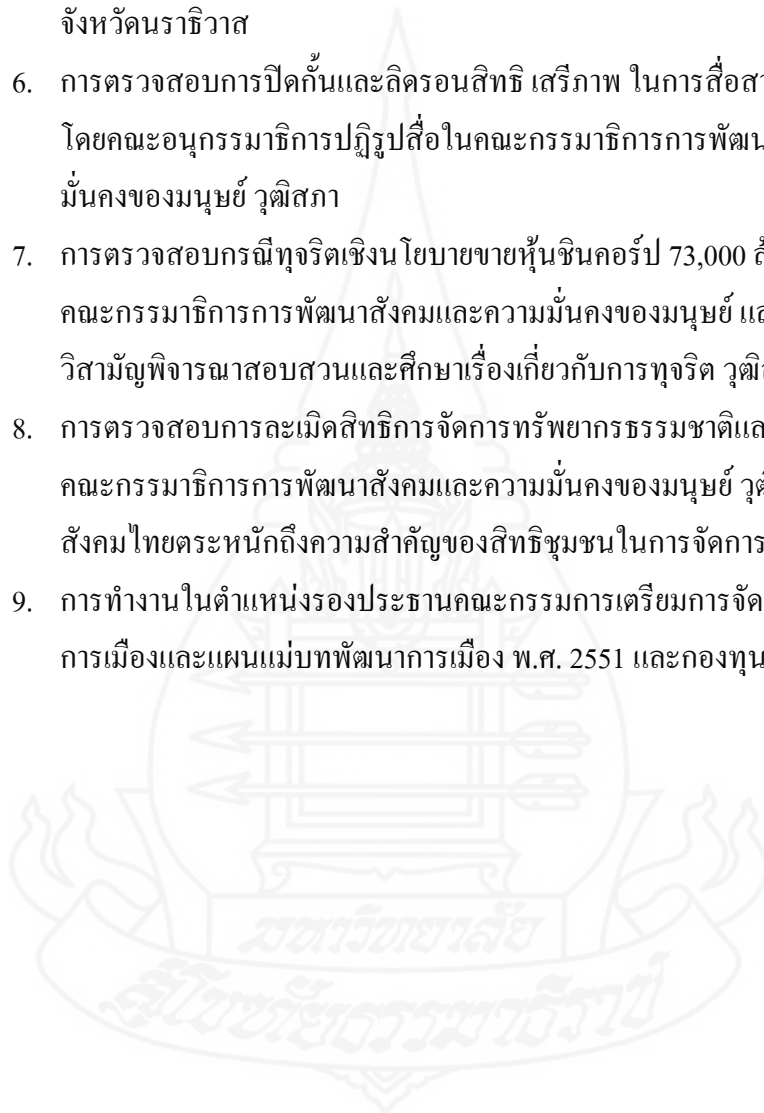
ปัจจุบัน

- ประธานมูลนิธิประชาสังคม จังหวัดอุบลราชธานี
- ประธานมูลนิธิพิทักษ์ธรรมชาติเพื่อชีวิต จังหวัดอุบลราชธานี
- กรรมการมูลนิธิสื่อสร้างสรรค์
- กรรมการมูลนิธิองค์กรกลางการเลือกตั้ง

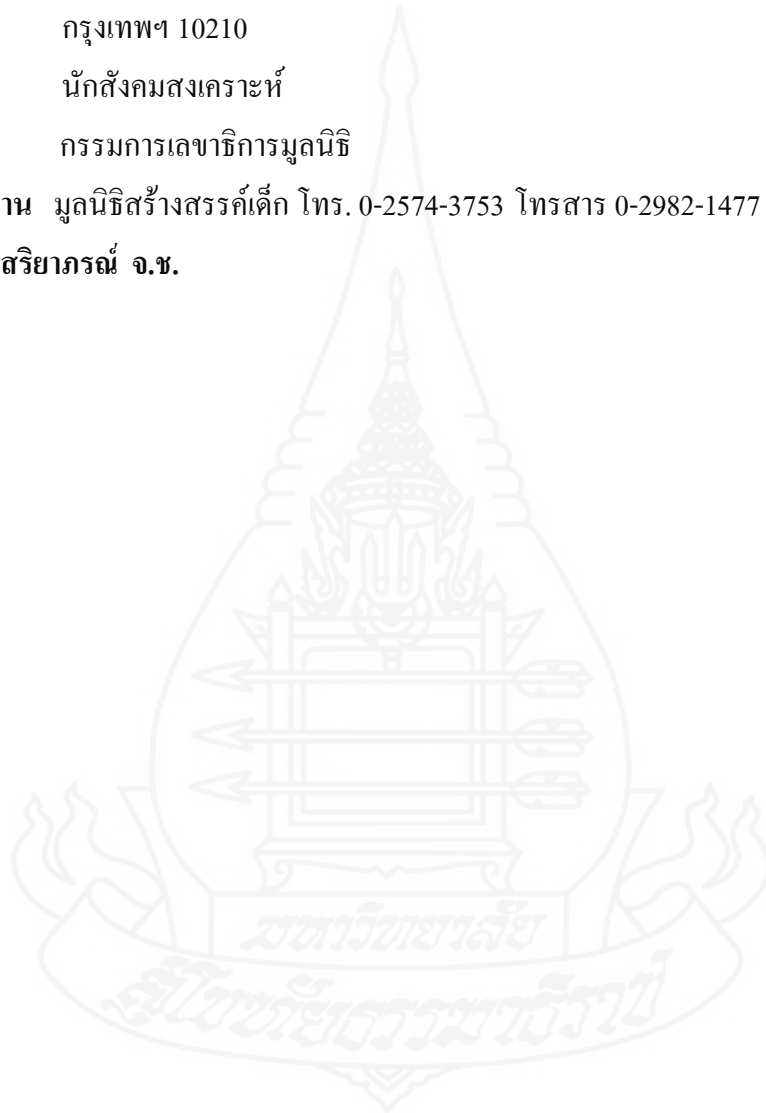
ผลงานหรือประสบการณ์ด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นที่ประจักษ์

1. สิทธิชุมชนกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ที่ดิน ป่า และลุ่มน้ำ โดยมูลนิธิพิทักษ์ธรรมชาติเพื่อชีวิตได้ดำเนินงานทำให้เกิดเครือข่ายสตรีพิทักษ์ป่าชุมชนดงนาทาม ปี 2548 เครือข่ายเยาวชนพิทักษ์ป่าชุมชนดงนาทาม ปี 2547 เกิดรูปแบบการเสริมสร้างการเรียนรู้ การจัดการป่าชุมชนเพื่อชุมชนสุขภาวะ
2. สิทธิชุมชนกับการสร้างสุขภาวะชุมชนในสังคม ตาม พ.ร.บ. สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 โดยมูลนิธิประชาสังคม ได้สร้างการรวมตัวเป็นสมาชิกสุขภาพเชิงประเด็นพื้นที่ ทำงานร่วมกับภาครัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของ ประชาชน ตัวอย่างกรณีคุ้มครองสิทธิ ได้แก่ กรณีผลกระทบอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง การทำงานพัฒนาสุขภาวะของชุมชนในเมือง กรณีการพัฒนาศูนย์สุขภาพชุมชน ในเมือง การดูแลปัญหาเด็กและเยาวชนในองค์การบริหารส่วนตำบล การพัฒนาชุมชนวัฒนธรรมวัดหลวง
3. สิทธิชุมชนกับกระบวนการยุติธรรมชุมชน มูลนิธิประชาสังคมได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุ้มครองสิทธิชุมชนกับการสร้างความเป็นธรรมในสังคมท้องถิ่น และเป็นการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งจัดความรุนแรงในพื้นที่ โดยกระบวนการยุติธรรม 2 กรณี ได้แก่ กรณีทุบ ทางเท้า และกรณีตลาดชุมชนกกยาง ดังนั้น กรณีทุบทางเท้าและกรณีตลาดกกยางจึงเป็น การทำงานที่เน้นให้เห็นถึงการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิชุมชน โดยใช้กระบวนการยุติธรรมทางศาลปกครองในการตัดสินวินิจฉัย
4. ผลงานด้านสิทธิเสรีภาพการสื่อสาร โดยมูลนิธิประชาสังคม ทำให้เกิดศูนย์ข่าวประชาสังคม จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อสร้างสื่อภาคประชาชนในพื้นที่ในการให้ข้อมูลข่าวสารชุมชน

5. ปัญหาการละเมิดสิทธิของประชาชนและการใช้อำนาจรัฐที่ไม่เป็นธรรม โดยบทบาทของคณะกรรมการการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และคณะกรรมการ การมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา ได้แก่ กรณีฆ่าตัดตอนในสงครามยาเสพติด กรณีการสลายผู้ชุมนุมหน้าโรงแรมเจบี อำเภอลาดใหญ่ ในการคัดค้านโครงการท่อก๊าซ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา และกรณีตากใบ จังหวัดนราธิวาส
6. การตรวจสอบการปิดกั้นและลิดรอนสิทธิ เสรีภาพ ในการสื่อสารของประชาชน โดยคณะอนุกรรมการปฏิรูปสื่อในคณะกรรมการการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ วุฒิสภา
7. การตรวจสอบกรณีทุจริตเงิน โยบายขายหุ้นชินคอร์ป 73,000 ล้านบาท ของคณะกรรมการการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาสอบสวนและศึกษาเรื่องเกี่ยวกับการทุจริต วุฒิสภา
8. การตรวจสอบการละเมิดสิทธิการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของคณะกรรมการการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ วุฒิสภา ทำให้สังคมไทยตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
9. การทำงานในตำแหน่งรองประธานคณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งสภาพัฒนาการเมืองและแผนแม่บทพัฒนาการเมือง พ.ศ. 2551 และกองทุนพัฒนาการเมือง

ชื่อ-นามสกุล นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์
เกิดวันที่ 1 ตุลาคม 2498
คุณวุฒิ ศาสตราจารย์ สาขาพลศึกษา (จุฬาฯ)
 มหาวิทยาลัยกิตติมศักดิ์ สาขาพัฒนาสังคม (นิด้า)
สถานที่ติดต่อ 100/475 ซอยแจ้งวัฒนะ 10 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตดอนเมือง
 กรุงเทพฯ 10210
อาชีพ นักสังคมสงเคราะห์
ตำแหน่ง กรรมการเลขาธิการมูลนิธิ
สถานที่ทำงาน มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก โทร. 0-2574-3753 โทรสาร 0-2982-1477
เครื่องราชอิสริยาภรณ์ จ.ช.

ชื่อ-นามสกุล นาย สมชาย แสงการ
เกิดวันที่ 12 เมษายน 2505
ภูมิลำเนาเกิด กรุงเทพมหานคร
สถานที่ติดต่อ 28/22 หมู่ 8 หมู่บ้านโนเบิลอนาวานา ซ.อนา 2 ถ.บรมราชชนนี แขวงศาลา
 ธรรมสพน์ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพฯ 10170
วุฒิการศึกษา - ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยรามคำแหง รัฐศาสตร์การเมืองการปกครอง
 - ปริญญาโท สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พัฒนาสังคม
 - หลักสูตรการเมืองการปกครองสำหรับนักบริหารระดับสูง สถาบันพระปกเกล้า
 - หลักสูตรรัฐธรรมนุญการเมืองการปกครอง รัฐบาลสหรัฐอเมริกา ประชาชนจีน
 และออสเตรเลีย ฯลฯ

ข้อมูลการทำงาน

- ผ่านงานด้านสื่อสารมวลชนทั้งวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์มากกว่า 20 ปี
- รองประธานกรรมการคนที่สอง คณะกรรมการการคุ้มครองผู้บริโภค สถาบันบัญญัติแห่งชาติ
- อดีตนายกสมาคมนักข่าววิทยุโทรทัศน์ 2 สมัย
- ร่วมก่อตั้งมูลนิธิส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามทุจริต
- ร่วมก่อตั้งมูลนิธิกองทุนเพื่อสิ่งแวดล้อมไทย
- ร่วมก่อตั้งสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย
- ร่วมก่อตั้งมูลนิธิสำนึกรักบ้านเกิด
- ร่วมก่อตั้งมูลนิธิร่วมด้วยช่วยกัน
- ก่อตั้งสำนักข่าวเอกชน INN
- บรรณาธิการและผู้สื่อข่าวสายเศรษฐกิจ สายการเมือง และสายทหารทาง สถานีโทรทัศน์สีช่อง 3
- พ.ศ.2550 ประธานคณะกรรมการเสริมสร้างเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน
ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

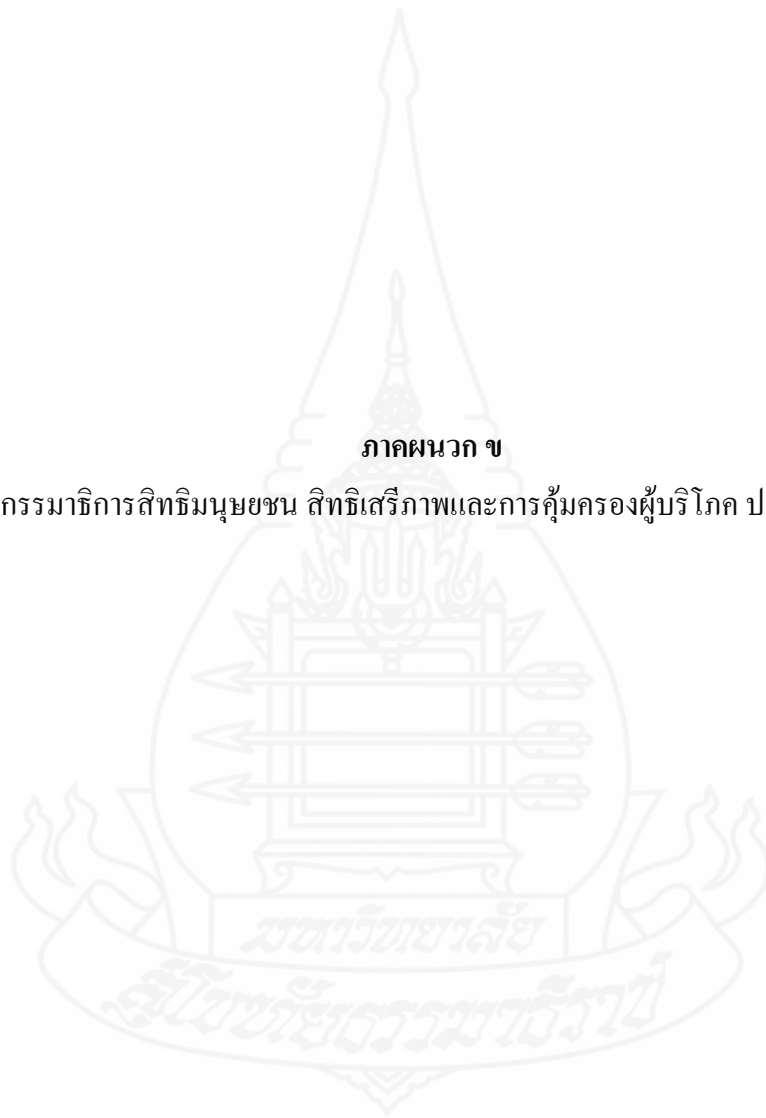
ข้อมูลงานการเมือง

- 12 ตุลาคม 2549 - 2 มีนาคม พ.ศ. 2551 สมาชิกสถาบันบัญญัติแห่งชาติ
- 2 มีนาคม พ.ศ. 2551 - ปัจจุบัน สมาชิกวุฒิสภา สรรหา (โดยมูลนิธิสำนึกรักบ้านเกิดส่งเข้ารับการ
สรรหา) และ ประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค
วุฒิสภา

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ท.ช.

ภาคผนวก ข

รายชื่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภค ประจำวุฒิสภา

รายชื่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ และการคุ้มครองผู้บริโภค ประจำปีพ.ศ.

ระหว่าง 2 พฤษภาคม 2551- 2554

1. นายสมชาย แสวงการณ์	ประธานคณะกรรมการฯ
2. นายมณฑิธร บุญตัน	รองประธานคณะกรรมการฯ คนที่หนึ่ง
3. นายดวง อันทะไชย	รองประธานคณะกรรมการฯ คนที่สอง
4. นายเวดีอราเม มะมิงจิ	รองประธานคณะกรรมการฯ คนที่สาม
5. นายประสาร มฤคพิทักษ์	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการฯ คนที่หนึ่ง
6. นายจ่านงค์ สวมประคำ	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการฯ คนที่สอง
7. นายอนุศักดิ์ คงมาลัย	โฆษกคณะกรรมการฯ
8. นายสาย กังกะเวลิน	กรรมการ ฯ
9. นายวรวิทย์ บารู	กรรมการ ฯ

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง บทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนสิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภคควุฒิสภา ในการ
ดำเนินบทบาทเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานคร
ตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550

คำชี้แจง

1) การเก็บรวบรวมข้อมูล มีวัตถุประสงค์ที่จะรวบรวมข้อมูล ความคิดเห็นเกี่ยวกับ
บทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนสิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภคควุฒิสภา ปัญหาและ
อุปสรรคในการดำเนินบทบาทเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองใน
กรุงเทพมหานครตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550 โปรดตอบคำถามตามที่เป็นจริง หรือตาม
ความคิดเห็นของท่าน โดยคำตอบและข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะถือเป็นความลับที่สุด
ผู้ศึกษาจะนำคำตอบ หรือความคิดเห็นของท่านมาประมวลและวิเคราะห์เพื่อการวิจัยเป็นภาพรวม
เท่านั้น

2) การวิจัยครั้งนี้เป็นไปเพื่อศึกษา ตามหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ แขนง
วิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ซึ่งจะสำเร็จได้ด้วยดีหากได้รับความ
ร่วมมือเป็นอย่างดีในการให้ข้อมูลจากท่าน และขอขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

3) แบบสัมภาษณ์การวิจัยฉบับนี้มีทั้งหมด 3 ตอน

3.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

3.2 ตอนที่ 2 บทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนสิทธิเสรีภาพและการคุ้มครอง
ผู้บริโภคควุฒิสภา

3.3 ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทของคณะกรรมการ
สิทธิมนุษยชนสิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภคควุฒิสภา

สัมภาษณ์วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

สถานที่สัมภาษณ์.....เวลา.....

ผู้สัมภาษณ์.....

ผู้ให้สัมภาษณ์.....

ประเด็นในการสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

1. ชื่อ-นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์
2. เพศ
3. อายุ
4. การศึกษา
5. ปัจจุบันตำแหน่ง
6. ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง.....ปี

ตอนที่ 2 บทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนสิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภควุฒิสภา

ท่านคิดว่าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนสิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภควุฒิสภา
ดำเนินบทบาทในประเด็นต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

1. พิจารณาศึกษา รวบรวมข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิด
จากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานครตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550

.....

.....

.....

.....

.....

2. พิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทาง
การเมืองในกรุงเทพมหานครตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550เพื่อหามาตรการหรือแนว
ทางการแก้ไขปัญหา รวมทั้งติดตามความคืบหน้าในกระบวนการยุติธรรม โดยเรียกบุคคลหรือ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงแสดงความคิดเห็น

.....

.....

.....

.....

.....

3. ประสานความร่วมมือกับภาครัฐและกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง

3.1 รัฐบาล

.....

.....

.....

.....

.....

3.2 รัฐสภา

.....

.....

.....

.....

.....

3.3 พรรคการเมือง

.....

.....

.....

.....

.....

3.4 แกนนำกลุ่มผู้ชุมนุม

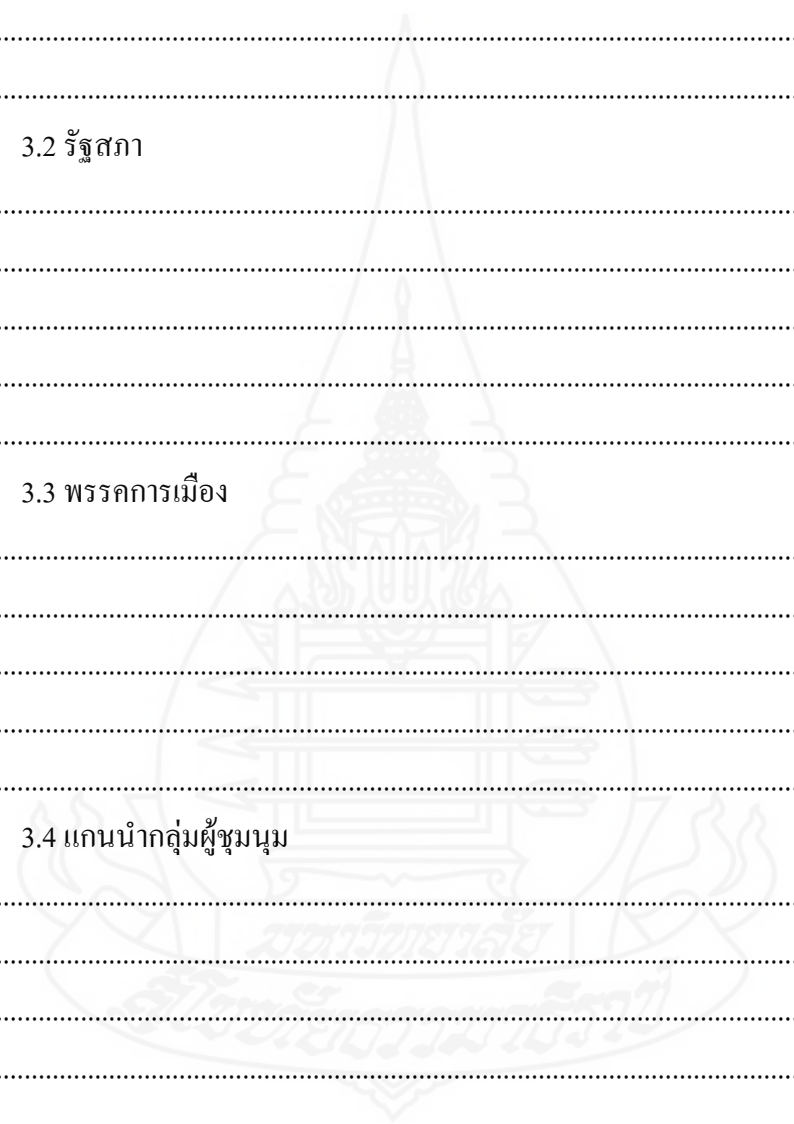
.....

.....

.....

.....

.....

4. รายงานผลสรุปของการพิจารณาสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานครตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550 ต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนสิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภควุฒิสภา

.....

.....

.....

.....

.....

5. เป็นตัวกลางในการเจรจาไกล่เกลี่ยสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานครตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550

.....

.....

.....

.....

.....

6. เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาคือสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานครตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550

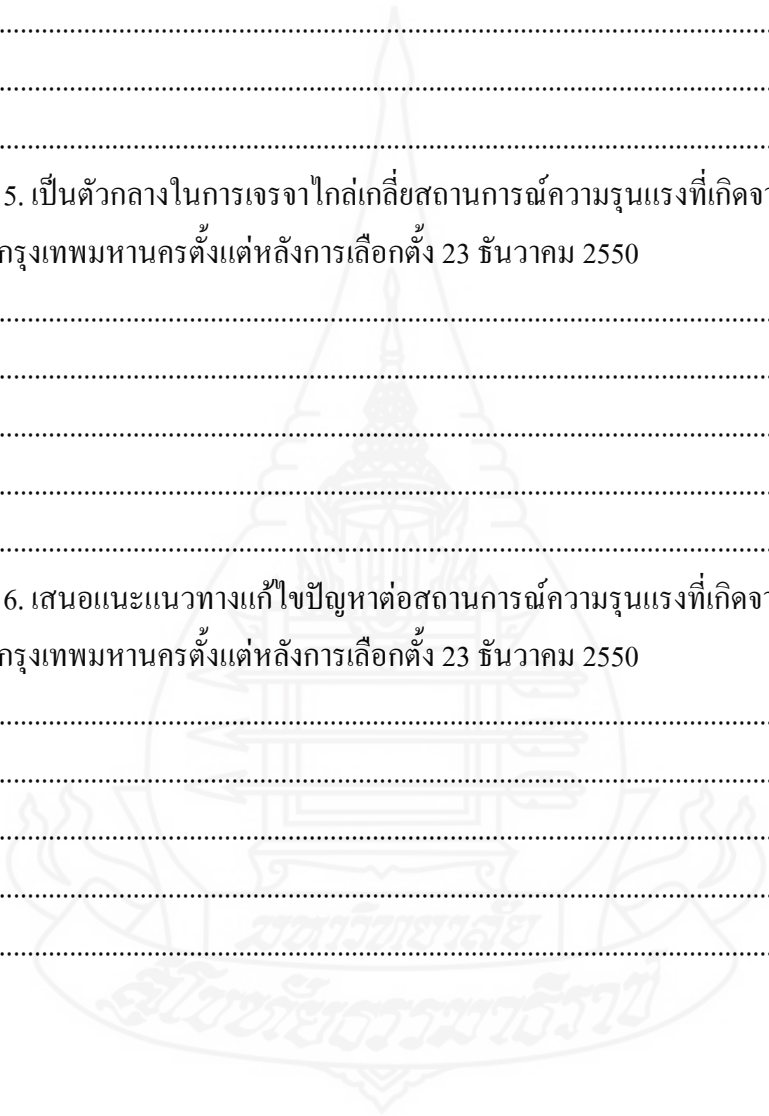
.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนสิทธิเสรีภาพ และการคุ้มครองผู้บริโภควุฒิสภา

ท่านคิดว่าประเด็นปัญหาอุปสรรคต่อไปนี้จะส่งผลกระทบต่อการแสดงบทบาทของ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนสิทธิเสรีภาพและการคุ้มครองผู้บริโภควุฒิสภา หรือไม่ มากน้อย เพียงใด อย่างไร

3.1 ปัญหาจากข้อกำหนดด้านกฎหมาย

3.1.1 การใช้อำนาจเรียกเอกสารข้อมูลและบุคคลภายนอกมาชี้แจงข้อเท็จจริง เกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดจากการชุมนุมทางการเมืองในกรุงเทพมหานครตั้งแต่หลังการ เลือกตั้ง 23 ธันวาคม 2550

.....

.....

.....

3.1.2 ความไม่ชัดเจนของกรอบการทำงานและอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับระบบการ ปฏิบัติงานของคณะกรรมการในการเชื่อมโยงเครือข่ายกับกระทรวงต่างๆ

.....

.....

.....

3.2 ปัญหาความแตกแยกภายในวุฒิสภา

.....

.....

.....

3.3 ปัญหาจากคณะกรรมการ

3.3.1 ความรู้ ความสามารถ ประสิทธิภาพของกรรมการสิทธิฯ

.....

.....

.....

3.3.2 การเข้าสู่ตำแหน่งของกรรมการฯ

.....
.....
.....

3.3.3 อุดมการณ์ทางการเมือง ทักษะคติ ความเชื่อส่วนตัวของคณะกรรมการสิทธิฯ

.....
.....
.....

3.3.4 ความขัดแย้งภายในคณะกรรมการสิทธิฯ

.....
.....
.....

3.3.5 การถูกรอรับงานทางการเมืองจากฝ่ายบริหาร

.....
.....
.....

3.4 ปัญหาจากข้าราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

3.4.1 ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ข้าราชการสำนักเลขาธิการวุฒิสภา

.....
.....
.....

3.4.2 การร่วมมือจากข้าราชการสำนักเลขาธิการวุฒิสภาในการรวบรวมข้อมูลและ
ข้อเท็จจริง

.....
.....
.....

3.5 ปัญหาจากความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์

3.5.1 รัฐบาล

.....
.....
.....

3.5.2 รัฐสภา

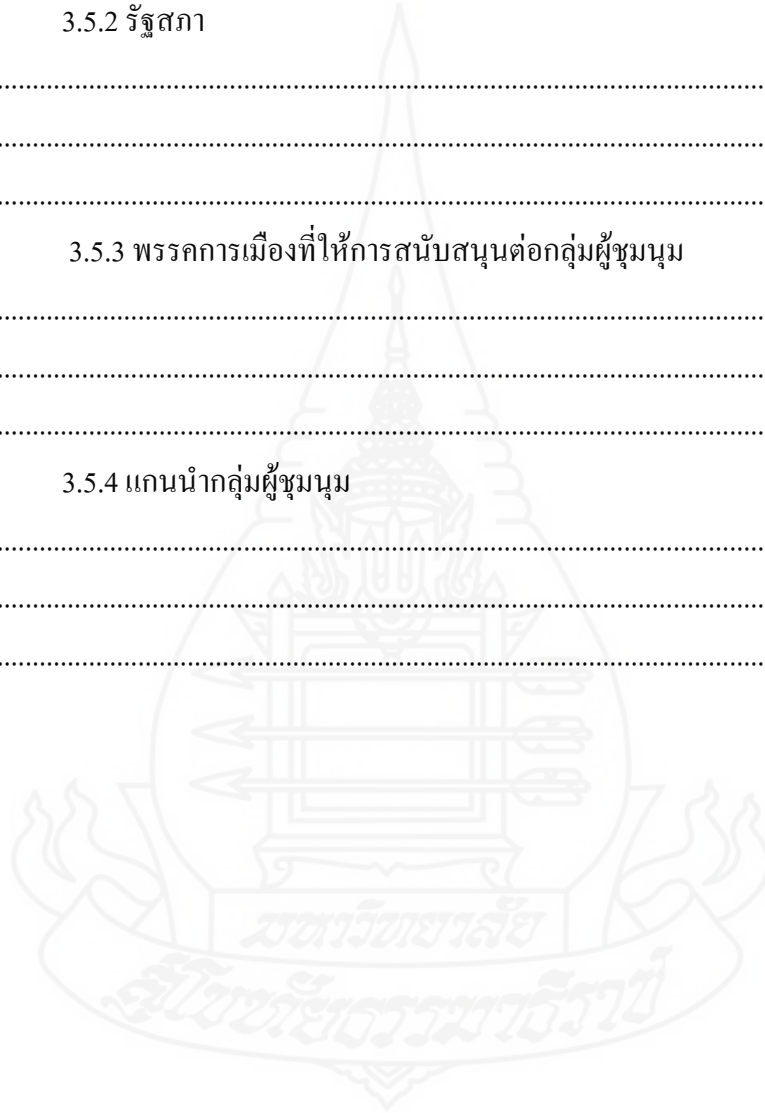
.....
.....
.....

3.5.3 พรรคการเมืองที่ให้การสนับสนุนต่อกลุ่มผู้ชุมนุม

.....
.....
.....

3.5.4 แกนนำกลุ่มผู้ชุมนุม

.....
.....
.....

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวสุมัทนา คลังแสง
วัน เดือนปีเกิด	15 เมษายน 2525
สถานที่เกิด	อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม
ประวัติการศึกษา	ศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. 2548
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่ง	นักวิชาการช่างศิลป์

